

13 mai
2011

Nr. 78-81

Anul XVIII
(3874-3877)

MONITORUL OFICIAL

AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA este un produs protejat legal și dă dreptul MOLDPRES de a-i autoriza reproducerea ori crearea altor produse derivate numai de către abonați, potrivit contractului de abonament, cu obligația acestora de a-l folosi în limitele prevăzute de contract, de a nu-i distorsiona conținutul și de a menționa obligatoriu sursa „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Orice altă formă de utilizare a produsului în scopuri de multiplicare și difuzare este interzisă. MOLDPRES își rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

EDITOR: Agenția Informațională de Stat “Moldpres”

Director general Vladimir DARIE

Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Redactor-șef Simion ROPOT

Editorul și redacția: 2012, Chișinău, str. Pușkin, 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificat de înregistrare a mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poștal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 6002.

Telefoane: Editorul 23-34-28, fax 23-26-98; Secretarul general de redacție: 23-44-41; e-mail: monitor@moldpres.md

Redactorii: 23-23-09; Anunțuri, publicitate: tel./fax 23-34-39; e-mail: mo@moldpres.md

Cont nr. 225139709, cod EXMMMD22436, BC “Eximbank-Gruppo Veneto Banca” S.A., filiala nr. 11.

Cont nr. 222472202165, cod BSOCMD2X722, BC “Banca Socială” S.A. interrațională.

Cont nr. 22516014983206, cod BECOMD2X609, Banca de Economii, filiala nr.1 Chișinău.

Chișinău, Agenția Informațională de Stat MOLDPRES.

Cod fiscal 1003600071952. Tiparul: Editura “Universul”, str. Vlaicu Pircălab, 45, mun. Chișinău. Comanda nr. 1381.

“Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimitere la “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

*Beneficiază de reduceri la abonarea ediției
«Monitorul Oficial al Republicii Moldova»
pentru a doua jumătate a anului 2011.*

Perfectează abonamentul la sediul
AIS «Moldpres», str. Al. Pușkin 22,
Casa Presei, et.1, bir.1, de unde
vei prelua personal fiecare ediție.

Cunoașterea legii te avantajează!

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

199. Legea instituțiilor financiare (nr. 550-XIII, 21 iulie 1995).	6
200. Decret privind promulgarea Legii pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (Programul de restructurare a sectorului vitivinicol) (nr. 121-VI, 5 mai 2011).	28
201. Lege pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (Programul de restructurare a sectorului vitivinicol) (nr. 70, 7 aprilie 2011).	28
202. Decret privind conferirea de distincții de stat unor colaboratori ai Băncii Comerciale „Banca Socială” S.A. (nr. 122-VI, 5 mai 2011).	28
203. Decret privind revocarea domnului Alexandru TÂNASE din funcția de ministru al justiției (nr. 123-VI, 6 mai 2011).	29
204. Decret privind numirea domnului Oleg EFRIM în funcția de ministru al justiției (nr. 124-VI, 6 mai 2011).	29

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

11. Hotărâre cu privire la validarea unui mandat de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (nr. 9, 10 mai 2011).	30

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

19. Hotărâre cu privire la Raportul auditului regularității gestionării resurselor financiare publice la Comisia Națională a Pieței Financiare în anul 2010 (nr. 18, 19 aprilie 2011).	31
20. Hotărâre privind Raportul auditului performanței „Pentru ca beneficiile scontate să fie realizate, sînt necesare îmbunătățiri în politicile și procedurile Academiei de Științe a Moldovei de alocare și monitorizare a fondurilor destinate cercetărilor științifice” (nr. 19, 19 aprilie 2011).	35

PARTEA II

Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

366. Hotărâre pentru aprobarea Normei zootehnice privind bonitatea familiilor de albine, creșterea și certificarea materialului genitor apicol (nr. 306, 28 aprilie 2011).	63
367. Hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995 cu privire la zonele și fișile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă (nr. 314, 3 mai 2011).	75
368. Hotărâre pentru aprobarea Avizului asupra proiectului de lege cu privire la completarea Legii nr. 1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului (nr. 315, 3 mai 2011).	75
369. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de finanțare între Republica Moldova și Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă în scopul implementării în Moldova a Proiectului de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltare a Businessului Agricol, semnat la Roma la 21 februarie 2011 (nr. 317, 4 mai 2011).	76
370. Hotărâre cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 501 din 30 mai 1997 (nr. 319, 4 mai 2011).	76
371. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Unitatea de Inteligență Financiară a Republicii Federale Nigeria privind cooperarea în schimbul de informații financiare referitoare la spălarea banilor și finanțarea terorismului, precum și acordarea deplinelor puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (nr. 321, 4 mai 2011).	76
372. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Singapore privind abolirea regimului de vize pentru titularii pașapoartelor diplomatice, oficiale și de serviciu (nr. 322, 4 mai 2011).	77
373. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Kazahstan privind cooperarea în domeniul combaterii legalizării (spălării) veniturilor obținute ilegal și finanțarea terorismului, precum și acordarea deplinelor puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (nr. 323, 4 mai 2011).	77
374. Hotărâre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului de colaborare în domeniul statisticii între Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova și Serviciul Statistic de Stat al Ucrainei și acordarea deplinelor puteri doamnei Lucia SPOIALĂ, director general al Biroului Național de Statistică (nr. 324, 4 mai 2011).	77
375. Hotărâre cu privire la Comisia hidrotehnică interguvernamentală pentru implementarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a apelor	

Prutului și Dunării, semnat la Chișinău la 28 iunie 2010 (nr. 325, 4 mai 2011).	78
376. Hotărâre cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Andrei USATÎI, ministru al sănătății (nr. 326, 4 mai 2011).	78
377. Hotărâre cu privire la aprobarea Acordului privind colaborarea ministerelor afacerilor interne (poliției) ale statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu traficul de ființe umane, semnat la Sankt Petersburg, la 17 septembrie 2010 (nr. 327, 4 mai 2011).	78
378. Hotărâre cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Pavel FILIP, ministru al tehnologiei informației și comunicațiilor (nr. 328, 4 mai 2011).	79
379. Hotărâre cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Octavian CALMÎC, viceministru al economiei (nr. 329, 4 mai 2011).	79
380. Hotărâre cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1188 din 22 decembrie 2010 (nr. 330, 5 mai 2011).	79
381. Hotărâre cu privire la eliberarea invitațiilor pentru străini (nr. 331, 5 mai 2011).	79
382. Hotărâre cu privire la aprobarea cuantumului minim al mijloacelor de întreținere pentru străini în Republica Moldova (nr. 332, 5 mai 2011).	82
383. Dispoziție (nr. 47-d, 4 mai 2011).	83
384. Dispoziție (nr. 49-d, 10 mai 2011).	83
385. Dispoziție (nr. 50-d, 11 mai 2011).	83
386. Dispoziție (nr. 51-d, 11 mai 2011).	83

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Ministerului Economiei al Republicii Moldova

484. Ordin cu privire la aprobarea completărilor ce se operează în anexa la Ordinul nr. 66 din 04.05.2010 (nr. 68, 4 mai 2011).	84
---	----

Acte ale Ministerului Justiției al Republicii Moldova

485. Ordin cu privire la schimbarea teritoriului de activitate al notarului public Murzacov Aurelia (nr. 140, 22 aprilie 2011).	85
486. Ordin cu privire la schimbarea teritoriului de activitate al notarului public Dumbrava Mariana (nr. 141, 22 aprilie 2011).	85

Acte ale Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței

487. Hotărâre (nr. APD-27-09/42, 15 aprilie 2011).	86
--	----

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

488. Hotărâre cu privire la prescrierea repetată Companiei de asigurări „GARANT” S.R.L. de a întreprinde măsuri în vederea majorării capitalului social (nr. 17/1, 29 aprilie 2011).	87
489. Hotărâre cu privire la reperfectarea licenței Companiei Mixte de Asigurări „EXIM-ASINT” S.A. (nr. 18/3, 5 mai 2011).	87
490. Hotărâre cu privire la retragerea licențelor Companiei de Asigurări „ARTAS” S.R.L. (nr. 18/4, 5 mai 2011).	87
491. Hotărâre cu privire la modificarea Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 60/1 din 24.12.2009 (nr. 18/5, 5 mai 2011).	88
492. Ordonanță cu privire la efectuarea controalelor complexe privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „PRIMCREDIT”, A.E.Î. „BLEȘTENI-VOLODENI” și A.E.Î. „CREDIT-CLASS” (nr. 18/2-O, 5 mai 2011).	88

Acte ale Consiliului Superior al Magistraturii al Republicii Moldova

493. Hotărâre privind anunțarea concursului pentru suplinirea funcției de specialist principal în Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii (nr. 210/16, 3 mai 2011).	89
--	----

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova

494. Decizie cu privire la examinarea declarațiilor radiodifuzorilor privind politica editorială în campania electorală pentru alegerile locale generale din 5 iunie 2011 (nr. 57, 19 aprilie 2011).	90
495. Decizie cu privire la eliberarea autorizațiilor de retransmisie (nr. 59, 19 aprilie 2011).	90
496. Decizie cu privire la examinarea declarațiilor radiodifuzorilor privind politica editorială în campania electorală pentru alegerile locale generale din 5 iunie 2011 (nr. 64, 21 aprilie 2011).	91
497. Decizie cu privire la bilanțul concursului pentru utilizarea frecvențelor radio și a canalelor TV, anunțat prin Decizia CCA nr. 31 din 25 februarie 2011 (nr. 65, 21 aprilie 2011).	92

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

498. Ordonanță cu privire la înlocuirea administratorului în oficiu al BCA „Capitalbank” (nr. 0902118/137, 5 mai 2011). ..	95
499. Ordonanță cu privire la înlocuirea administratorului în oficiu al B.C. „Giunea” S.A. în proces de lichidare (nr. 0902118/138, 5 mai 2011).	95
500. Ordonanță cu privire la înlocuirea administratorului în oficiu al BCIA „VIAS” în proces de lichidare (nr. 0902118/139, 5 mai 2011).	95

PARTEA I**Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova,
decrete ale Președintelui Republicii Moldova****199 L E G E A**
instituțiilor financiare*

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I**DISPOZIȚII GENERALE****Articolul 1.** Obiectul prezentei legi

Prezenta lege are ca obiect protejarea intereselor deponenților, păstrarea secretului depozitelor, neadmiterea riscului excesiv în sistemul financiar, promovarea unui sector financiar puternic și competitiv și facilitarea acțiunii forțelor de piață în prestarea serviciilor financiare.

Articolul 2. Acțiunea prezentei legi

(1) Prezenta lege se aplică pentru instituțiile financiare, cu excepția celor pe care, datorită specificului, volumului mic al cifrei de afaceri sau provenienței resurselor lor, Banca Națională le scutește parțial sau total de prevederile prezentei legi.

(2) Banca Națională are dreptul să impună adăugător instituțiilor financiare care nu sînt bănci prevederi referitoare la bănci din prezenta lege.

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi se utilizează următoarele noțiuni:

administrator - membru al consiliului, al organului executiv, al comisiei de cenzori, contabilul-șef, conducătorul filialei persoanei, precum și altă persoană investită prin lege sau statut să-și asume obligații, de sine stătător sau împreună cu alții, în numele și în contul persoanei;

afiliată a unei alte persoane se consideră persoana:

- a) care exercită controlul asupra persoanei;
- b) care se află sub controlul persoanei;
- c) care se află, împreună cu persoana, sub controlul unei alte persoane;
- d) care este membru al consiliului, al organului executiv și al comisiei de cenzori a persoanei;
- e) care, conform legislației civile, este legată de persoana fizică - membru al consiliului, al organului executiv, al comisiei de cenzori a persoanei - printr-un raport de rudenie de gradul întâi și doi, precum și soții;
- f) a cărei afiliere este determinată de Banca Națională prin actele sale normative, care trebuie să corespundă principiilor general acceptate pentru o supraveghere bancară eficientă;

bancă - instituție financiară care acceptă de la persoane fizice sau juridice depozite sau echivalente ale acestora, transferabile prin diferite instrumente de plată, și care utilizează aceste mijloace total sau parțial pentru a acorda credite sau a face investiții pe propriul cont și risc;

capital - valoarea netă a fondurilor de care dispune o instituție financiară, reprezentînd diferența dintre active și obligații (datorii);

capital reglementat - fondurile proprii pe care instituția financiară trebuie să le mențină în conformitate cu regulamentele Băncii Naționale în care sînt stabilite părțile componente ale capitalului reglementat și suma minimă pe care instituția trebuie să o mențină în raport cu activele ponderate la risc ori cu totalul activelor;

cotă de participare la capital - drept de proprietate sau de vot în capitalul unei unități economice;

cotă substanțială - drept de proprietate direct sau indirect care reprezintă echivalentul de 5 la sută sau mai mult din capitalul unității economice sau din dreptul de vot ori care permite exercitarea unei influențe considerabile asupra managementului sau activității acesteia;

creanță - orice instrument negociabil de datorie sau orice alt instrument echivalent, precum și orice instrument negociabil care acordă dreptul de a achiziționa o altă creanță negociabilă prin subscriere sau schimb. Creanțele negociabile pot fi în formă de certificat sau de înscris în registrul contabil;

credit - orice angajament de a acorda bani ca împrumut cu condiția rambursării lor, plății dobînzii și altor plăți aferente; orice prelungire a termenului de rambursare a datoriei; orice garanție emisă, precum și orice angajament de a achiziționa o creanță sau alte drepturi de a efectua o plată;

datorie subordonată - sumă de bani depusă, care îndeplinește următoarele criterii:

- este neasigurată;
- termenul de scadență este de cel puțin 5 ani. Dacă termenul de scadență nu este fixat, este rambursabilă la cererea deținătorului în termen nu mai mic de 5 ani de la data depunerii și cu condiția obținerii prealabile de la Banca Națională a permisiunii eliberate în condițiile art.7 alin.(2);
- nu este rambursabilă înainte de data scadenței, cu excepția cazului lichidării băncii;
- în cazul lichidării băncii, se achită după executarea creanțelor tuturor creditorilor băncii, dar înaintea executării creanțelor acționarilor;

- poate fi considerată drept componentă a capitalului reglementat în condițiile stabilite de Banca Națională;

depozit - sumă de bani depusă care:

- urmează să fie rambursată fie la vedere, fie la termen, cu sau fără dobîndă ori cu orice alt beneficiu, fie în condițiile convenite în comun de către deponent (persoana care depune banii) sau de împuternicitul acestuia și de banca ce acceptă banii;
- nu se raportează la datorii subordonate, la dreptul de proprietate ori la servicii, inclusiv la serviciile de asigurare;
- este atestată sau nu de orice evidență scrisă ori de orice chitanță, certificat, notă sau de un alt document al băncii care acceptă banii;

depozite personale - depozite ale persoanelor fizice;

distribuire a capitalului - distribuire, efectuată de instituția financiară către acționari, a banilor sau a altor valori obținute pe baza proprietății lor, cu excepția:

- dividendelor constituite numai din acțiuni ale instituției sau din drepturi de a achiziționa astfel de acțiuni;
- sumei plătite în baza depozitelor la o bancă cooperatistă care, conform determinării făcute de Banca Națională, nu reprezintă o distribuire în sensul art. 28 alin. (4);

documentație de credit - documentația care stă la baza unei convenții între o bancă și o altă persoană pentru acordarea unui credit și cuprinde cel puțin:

- situația financiară curentă a solicitantului de credit și a oricărei persoane care constituie o garanție personală;

* Republicată în temeiul art.V al Legii nr.241 din 24 septembrie 2010 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 247-251, art. 756. Modificată și completată prin legile Republicii Moldova:

1) nr. 241 din 24.09.2010 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 247-251, art.756;

2) nr. 195 din 15.07.2010 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 160-162, art.590;

3) nr. 108 din 04.06.2010 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 117-118, art.363.

- o descriere a modalităților de garantare pentru plata integrală a datoriei și, după caz, o evaluare a bunurilor care fac obiectul garanției;

- o descriere a condițiilor creditului, cuprinzând valoarea creditului, rata dobânzii, schema de rambursare, obiectivul debitorului și scopul pentru care a solicitat creditul;

- documentul cu semnăturile persoanelor care au autorizat acordarea creditului în numele băncii;

- alte documente determinate de bancă;

filială - subdiviziune separată, juridic dependentă de bancă, ce desfășoară toate tipurile de activități financiare sau unele din ele;

instituție financiară - persoană juridică ce acceptă depozite sau echivalente ale acestora netransferabile prin nici un instrument de plată și care utilizează total sau parțial aceste mijloace pentru a acorda credite sau a face investiții pe propriul cont și risc;

măsură de remediere - măsură de corectare a încălcărilor enumerate la art. 38, care constă în:

- întocmirea unui plan de majorare a capitalului reglementat;

- formarea unor comisii ale consiliului băncii de supraveghere a creditelor, de gestiune a activelor și pasivelor, de audit și control intern;

- înlocuirea șefilor de subunități;

- crearea și aplicarea unui sistem de control intern mai eficient;

- alte măsuri;

ordonanță - normă obligatorie emisă de Banca Națională în scopul executării prezentei legi cu privire la una sau mai multe instituții financiare care nu constituie totalitatea instituțiilor financiare dintr-o categorie;

persoană - persoană fizică sau juridică, asociație sau grup de persoane acționând în comun, înregistrate ca atare sau nu;

regulament - normă obligatorie emisă de Banca Națională în scopul executării prezentei legi pentru una sau mai multe categorii de instituții financiare și pentru alte persoane juridice și fizice;

reprezentanță - subdiviziune separată situată în afara sediului băncii, juridic dependentă de bancă, ce reprezintă și apără interesele ei;

sucursală - orice persoană juridică în care o altă persoană juridică sau un grup de persoane acționând în comun dețin:

- echivalentul de 50 la sută sau mai mult de acțiuni cu drept de vot;

- o cotă substanțială care permite acestei alte persoane juridice sau grup de persoane să exercite un control real asupra managementului sucursalei și activității ei.

Capitolul II

LICENȚIEREA BĂNCILOR

Articolul 4. Dreptul de a licenția

Banca Națională este investită cu dreptul exclusiv de a elibera licențe băncilor.

Articolul 5. Capitalul inițial (social)

(1) Suma minimă subscrisă și depusă în capitalul băncii se stabilește în cuantum de 100 de milioane de lei.

(2) Acțiunile se achită integral cu mijloace bănești.

Articolul 6. Cererea pentru eliberarea licenței

(1) Pentru eliberarea licenței de a desfășura activități financiare în conformitate cu art. 26, se depune la Banca Națională, în modul stabilit de ea, o cerere scrisă, la care se anexează:

a) date despre calificarea și experiența administratorilor viitoarei instituții financiare, activitatea lor profesională din ultimii 10 ani;

b) date despre capitalul viitoarei bănci care se prevede să fie plătit;

c) business-planul viitoarei bănci cuprinzând structura organizatorică, tipurile de activități financiare preconizate, pronosticul rezultatelor financiare pentru următorii 3 ani etc.;

d) informații privitoare la numele (denumirea), domiciliul (sediul), activitatea comercială sau profesională din ultimii 10 ani și cota de participare a fiecărei persoane care intenționează să dețină 5 la sută sau mai mult din acțiunile cu drept de vot ale băncii. În scopul aplicării acestei prevederi asupra persoanelor afiliate, cota de participare a acestora se stabilește prin agregarea cotelor lor;

e) orice alte informații prevăzute de regulamentele Băncii Naționale.

(2) În cazul în care Banca Națională consideră că informațiile de bază sînt insuficiente pentru eliberarea licenței, poate cere solicitantului date suplimentare.

(3) Cererea de eliberare a licenței pentru filialele și sucursalele unei bănci străine se depune de către aceasta în modul stabilit prin regulamentele Băncii Naționale.

Articolul 7. Decizia privind eliberarea licenței

(1) În termen de 3 luni de la data primirii cererii în condițiile art.6, Banca Națională o aprobă preliminar sau o respinge, aducînd în scris la cunoștința solicitantului decizia sa. Refuzul de a elibera licență trebuie să fie motivat. Ca motiv de respingere a cererii poate servi și faptul că informația depusă este insuficientă pentru a se constata că solicitantul corespunde cerințelor din alin. (2).

(2) Banca Națională eliberează licență numai dacă este pe deplin convinsă că:

a) banca se va conforma condițiilor prezentei legi;

b) calificarea, experiența și integritatea morală a administratorilor și acționarilor cu cote substanțiale corespund business-planului și activităților financiare pentru care banca va primi licență;

c) situația financiară a băncii va fi satisfăcătoare.

(3) După aprobarea preliminară a cererii, Banca Națională stabilește următoarele cerințe pentru primirea licenței:

a) depunerea capitalului inițial, care nu trebuie să fie mai mic decît capitalul prevăzut la art. 5;

b) angajarea de specialiști;

c) încheierea de contract cu o firmă de audit, conform art.34;

d) închirierea sau cumpărarea de utilaj pentru efectuarea operațiunilor bancare și de edificii bancare.

(4) Dacă în decursul unui an banca nu îndeplinește cerințele enumerate, aprobarea preliminară a cererii se anulează.

(5) Dacă cerințele enumerate sînt satisfăcute, Banca Națională eliberează licența în termen de o lună.

(6) Băncii străine se acordă licențe pentru filiale și sucursale dacă:

a) în țara de origine banca străină este licențiată pentru activități de atragere a depozitelor sau a altor fonduri rambursabile;

b) autoritățile competente din țara de origine care supraveghează activitatea financiară a băncii străine la sediul ei central au aprobat în scris eliberarea unei astfel de licențe;

c) Banca Națională constată că banca străină este supravegheată adecvat, în mod consolidat, de autoritățile competente din țara de origine.

(7) Instituțiile financiare care practică unele activități financiare și care nu sînt calificate ca bancă potrivit prezentei legi primesc licență în modul stabilit de Banca Națională.

(8) Banca Națională nu eliberează licență în cazul cînd capitalul băncii ce se constituie nu corespunde cuantumului capitalului prevăzut la art.5 plus cheltuielile necesare pentru

constituirea băncii. Cheltuielile legate de constituirea băncii se efectuează în limita prevăzută în business-planul elaborat în conformitate cu prevederile art.6 alin.(1) lit.c).

Articolul 8. Termenul licenței. Copii autorizate de pe licență. Taxe

(1) Licența se eliberează pe un termen nedeterminat și este netransferabilă.

(2) Pentru fiecare filială sau o altă subdiviziune separată a băncii în care se va desfășura activitatea pe baza licenței, băncii i se eliberează copii autorizate de pe aceasta.

(3) Taxa pentru eliberarea licenței se stabilește la valoarea de 50 000 de lei.

(4) Taxa pentru eliberarea copiei autorizate de pe licență, pentru reperfectarea licenței/copiei autorizate de pe aceasta, precum și cea pentru eliberarea duplicatului licenței/copiei autorizate de pe aceasta se stabilesc la valoarea de 450 lei.

(5) Sumele taxelor indicate la alineatele (3) și (4) se varsă la bugetul de stat și sint nerambursabile în cazul în care banca/filiala sau o altă subdiviziune separată a băncii nu își începe activitatea sau încetează să funcționeze.

Articolul 9. Registrul băncilor

(1) Banca Națională ține registrul băncilor licențiate, în care se înscriu denumirea, adresele sediului central și ale filialelor și reprezentanțelor lor și la care se anexează copiile de pe documentele indicate la art. 17. Acest registru va fi accesibil permanent publicului.

(2) În toate subdiviziunile separate ale Băncii Naționale trebuie să se afle copii de pe registrul băncilor licențiate care vor fi accesibile permanent publicului.

(3) Băncile ale căror licențe au fost retrase se exclud din registru prin înscrisul respectiv.

Articolul 10. Retragera licenței

(1) Banca Națională poate retrace licența băncii în cazul în care:

- a) retragera licenței este solicitată de bancă;
- b) au fost comise încălcările enumerate la art. 38;
- c) licența a fost obținută în baza unor informații eronate, oferite de solicitant sau referitoare la el;
- d) banca nu a început activitatea într-un termen de un an de la data eliberării licenței sau a fost incapabilă timp de peste 6 luni de a efectua operațiuni de atragere a depozitelor sau a altor fonduri rambursabile;
- e) a fost retrasă licența unei alte bănci care deține o cotă substanțială în banca respectivă;
- f) a avut loc reorganizarea băncilor sau vinderea unei părți substanțiale din activele băncii;
- g) deținătorul unei cote substanțiale în bancă a transferat sau a pierdut în alt mod această cotă fără permisiunea scrisă a Băncii Naționale;
- h) banca este lichidată conform hotărârii luate de acționarii ei sau încetează să existe ca unitate juridică independentă;
- i) activitățile financiare ale băncii din primii 3 ani de funcționare se deosebesc considerabil de cele preconizate în cererea de eliberare a licenței, iar în opinia Băncii Naționale o astfel de deviere nu este justificată de noile circumstanțe economice;
- j) acționarii băncii nu respectă condițiile prevăzute de lege pentru asigurarea unei gestiuni prudente a băncii ori nu permit efectuarea unei supravegheri eficiente;
- k) nu au fost lichidate circumstanțele ce au servit drept temei pentru instituirea supravegherii speciale sau a administrării speciale a băncii ori, în opinia Băncii Naționale, acestea nu pot fi lichidate în perioada aplicării acestor măsuri.

(1') Banca Națională retrage licența băncii în cazul insolvabilității ei.

(2) În cazul în care retragera licenței este solicitată de

bancă sau de acționarii ei în baza hotărârii luate, retragera licenței și lichidarea băncii se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului VI².

(3) Licența eliberată unei bănci străine pentru filialele ei trebuie să fie retrasă de Banca Națională în cazul în care banca străină a pierdut imputernicirea de a desfășura activități de acceptare a depozitelor sau a altor fonduri rambursabile în țara de origine.

(4) Hotărârea Băncii Naționale de retragere a licenței va cuprinde temeiurile de retragere a licenței. Despre retragerea licenței se comunică imediat în scris băncii respective, Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar și Inspectoratului Fiscal Principal de Stat.

Articolul 11. Publicarea și intrarea în vigoare a hotărârii de retragere a licenței

(1) Hotărârea de retragere a licenței se publică, în cel mult 7 zile de la adoptare, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Un anunț privind retragera licenței se publică în termenul indicat în ziarul de circulație generală, precum și în ziarul din localitățile în care banca are subdiviziuni separate.

(2) Hotărârea de retragere a licenței intră în vigoare la data adoptării.

(3) De la data intrării în vigoare a hotărârii de retragere a licenței, banca este obligată să nu se angajeze în activități financiare, să-și lichideze activele într-un timp cât mai scurt, să înceteze acceptarea depozitelor și să-și onoreze obligațiile. În procesul de lichidare banca rămâne subiectul prezentei legi, ca și în timpul deținerii licenței, în măsura în care este necesar pentru dobândirea și recuperarea activelor, conservarea și lichidarea patrimoniului, inclusiv pentru onorarea obligațiilor, și pentru luarea altor măsuri în vederea lichidării băncii.

(4) Banca Națională supraveghează procesul de lichidare a băncii până la încheierea acestuia și radierea băncii din Registrul de stat al persoanelor juridice. Banca, la cererea Băncii Naționale, asigură accesul angajaților imputerniciți la încăperile și registrele băncii, prezintă documente, informații și rapoarte în legătură cu lichidarea băncii.

Articolul 12. Interdicții

(1) Nici o persoană nu poate practica activități financiare, care includ acceptarea de depozite sau echivalente ale acestora, fără licență emisă de Banca Națională.

(2) Nici o persoană, cu excepția băncilor, nu poate accepta depozite personale sau echivalente ale acestora.

(3) Nici o persoană care nu are licență emisă de Banca Națională nu poate să utilizeze referitor la activitatea sa cuvântul "bancă" sau derivate ale lui, cu excepția cazurilor când folosirea lor este recunoscută de lege sau de un acord internațional și când este evident din context că acest cuvânt și derivatele lui nu se referă la activitate financiară.

(4) Nici o bancă străină nu poate desfășura direct activitate financiară în Republica Moldova decât prin filiale și sucursale pentru care Banca Națională a emis licență. Banca străină poate deschide reprezentanțe în Republica Moldova numai după notificarea Băncii Naționale, în conformitate cu actele normative adoptate de aceasta. Reprezentanțele băncilor străine își vor limita activitatea la acte de informare, de legătură sau de reprezentare și nu vor efectua nici una din activitățile prevăzute la art.26.

(5) Nici o persoană nu poate atrage depozite prin reprezentare eronată a faptelor, creare a unor aparențe, prin inducere în eroare sau prin alte manipulări.

Capitolul III

ORGANIZAREA ȘI ADMINISTRAREA BĂNCILOR

Articolul 13. Organizarea și independența băncilor

(1) Băncile sint organizate ca societăți pe acțiuni conform legislației despre societățile pe acțiuni.

(2) Banca dispune de independență juridică, operați-

onală, financiară și administrativă față de orice persoană, inclusiv față de Banca Națională, de Guvern și de alte autorități ale administrației publice, dacă legislația nu prevede altfel. Nici o persoană nu poate îngrădi independența băncilor, nu poate influența administratorii în exercitarea funcțiilor, nu poate interveni în activitatea vreunei bănci, cu excepția executării unor obligații sau împuterniciri specifice prevăzute de legislație.

(3) Banca este în drept să încheie contracte, să posede și să dispună de bunuri mobile și imobile și să fie parte în proces.

(4) Băncile pot deschide filiale și reprezentanțe pe teritoriul Republicii Moldova și al altor state numai cu aprobarea prealabilă a Băncii Naționale, în condițiile stabilite de actele normative adoptate de aceasta.

Articolul 13¹. Filiala și reprezentanța băncii

(1) Filiala băncii desfășoară în numele ei toate sau unele din activitățile financiare prevăzute de licența eliberată băncii și acționează în limitele împuternicirilor acordate de bancă.

(2) Reprezentanța băncii nu are dreptul să desfășoare activități financiare și alte activități, cu excepția celor de informare, reprezentare și apărare a intereselor băncii.

(3) Denumirea filialei, reprezentanței trebuie să includă indicarea faptului că este filiala, respectiv, reprezentanța băncii care a deschis-o.

(4) Filiala, reprezentanța se deschide/se închide prin hotărârea organului de conducere al băncii căruia i s-a acordat acest drept în conformitate cu statutul băncii.

(5) Înregistrarea filialei, reprezentanței la organul înregistrării de stat se efectuează la prezentarea avizului Băncii Naționale cu privire la aprobarea deschiderii filialei, reprezentanței.

(6) Filiala băncii poate avea subdiviziuni structurale interne (agenții, puncte de schimb valutar) situate în afara sediului ei, care nu au bilanț separat (denumite în continuare oficii secundare). Denumirea oficiului secundar va conține indicarea tipului acestuia și a apartenenței la filiala concretă în cadrul căreia a fost deschis.

(7) Agenția poate desfășura activități (inclusiv cele ale punctului de schimb valutar) determinate de bancă în conformitate cu lista activităților permise acesteia, stabilite în actele normative ale Băncii Naționale. Punctul de schimb valutar își desfășoară activitatea în conformitate cu Legea nr. 62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară.

(8) Oficiul secundar se deschide/se închide prin hotărârea organului de conducere al băncii căruia i s-a acordat acest drept în conformitate cu statutul băncii. Oficiul secundar se indică în regulamentul filialei.

(9) În cazul luării hotărârii privind închiderea filialei (oficiului secundar), banca (filiala), în termen de 10 zile, este obligată să notifice clienții deserviți de filiala respectivă (oficiul secundar respectiv) și să ia măsuri privind executarea obligațiilor față de aceștia.

(10) Despre închiderea filialei, reprezentanței, deschiderea și închiderea oficiului secundar, banca notifică Banca Națională în condițiile stabilite în actele ei normative.

Articolul 14. Capitalul reglementat

(1) Suma minimă pe care banca o menține în calitate de capital reglementat nu poate fi mai mică decât cuantumul capitalului inițial stabilit la art.5 alin.(1).

(2) Acțiunile se achită integral cu mijloace bănești.

Articolul 15. Restricțiile privind proprietatea și cotele

(1) Transferul prin tranzacții al unei cote din capitalul băncii se efectuează cu permisiunea scrisă a Băncii Naționale, dacă în urma unui astfel de transfer orice persoană sau orice persoane care acționează în comun vor deține, direct sau indirect, o cotă substanțială în capitalul acestei bănci, precum și în cazul în care, în urma majorării

unei astfel de cote, se vor atinge sau se vor depăși limitele de 25 la sută, 33 la sută și 50 la sută. Decizia privind o astfel de autorizație se emite conform art.7 alin.(2). Exercițiul dreptului de vot al acționarilor care dețin cote substanțiale și care nu au obținut permisiunea Băncii Naționale sau au obținut cote ce au condus la depășirea limitelor maxime prevăzute la alin.(2), este suspendat de la data avizării de către Banca Națională, în mărimea cotei care depășește limitele permise de Banca Națională. Acționarii sînt obligați, în termen de 3 luni, să obțină permisiunea Băncii Naționale sau să-și vîndă acțiunile deținute fără permisiunea Băncii Naționale. După expirarea acestui termen, dacă acțiunile nu au fost vîndute sau nu s-a obținut permisiunea Băncii Naționale, banca este obligată să anuleze acțiunile respective, să emită acțiuni noi în același număr și de aceeași clasă, urmînd ca suma obținută din vînzarea acestor acțiuni să fie transmisă deținătorului inițial după reținerea cheltuielilor legate de vînzare.

(2) Suma tuturor cotelor de participare în capitalul băncii ai căror proprietari direcți sau indirecti sînt persoane rezidente ale țărilor și/sau zonelor off-shore, precum și/sau grupuri de persoane care acționează în comun, ce au în componența lor o persoană din țările și/sau zonele menționate, nu trebuie să depășească mărimea cotei substanțiale.

(3) Fără autorizația scrisă a Băncii Naționale nici o bancă, singură sau în acord cu una sau mai multe persoane cu care acționează împreună, direct sau indirect, nu poate:

a) să dețină în capitalul unei unități economice, angajate în alte activități decît cele financiare, o cotă care fie că reprezintă o cotă substanțială, fie că depășește, conform valorii ei curente, 15 la sută din capitalul reglementat al băncii;

b) să dețină valoarea curentă totală a unor astfel de cote ce depășește 50 la sută din capitalul reglementat.

(4) Nu este necesară autorizarea Băncii Naționale pentru cotele de participare la capital, cu excepția cotelor de participare la capitalul băncilor:

a) achiziționate de bancă în schimbul rambursării creditului acordat de ea. În acest caz, banca poate să dispună de astfel de cote cel mult un an sau o perioadă de timp mai mare stabilită de Banca Națională în cazuri excepționale;

b) deținute de bancă în calitate de agent.

Articolul 16. Reorganizarea băncilor

Reorganizarea băncilor sau vînzarea unei părți substanțiale din activele băncii se efectuează cu permisiunea scrisă a Băncii Naționale. Decizia privind o astfel de permisiune se emite conform art.7 alin.(2). Banca sau băncile constituite în urma contopirii sau dezmembrării încep activitatea numai după obținerea licenței Băncii Naționale. Nu pot fi permise reorganizările care intră în contradicție cu art.27.

Articolul 17. Statutul și regulamentele

(1) Banca trebuie să aibă un statut în care se specifică denumirea, adresa, obiectul activității, funcțiile consiliului băncii, cuantumul capitalului, tipul, numărul, valoarea nominală a acțiunilor și drepturile de vot legate de ele. Statutul băncii poate fi modificat doar cu aprobarea Băncii Naționale dată în scris.

(2) Banca se conduce de regulamente interne, aprobate de consiliul său, care, în conformitate cu statutul băncii, stabilesc:

a) structura organizatorică și funcțiile băncii, modul de formare și competența organelor de administrare și de control;

b) funcțiile unităților din structura băncii, ale administratorilor lor și ale funcționarilor băncii;

c) limitele competenței administratorilor și ale funcționarilor băncii de a se angaja în activități financiare în numele și în favoarea băncii;

d) funcțiile comisiei de cenzori și ale altor comisii permanente.

(3) Băncile prezintă Băncii Naționale copia autorizată de pe statut și de pe regulamentele băncii, lista persoanelor oficiale autorizate să acționeze în numele ei, documentul care stabilește limitele competenței acestora și speciile semnăturilor lor.

Articolul 18. Organul de administrare și organul de control

(1) Organele de conducere ale băncii sînt adunarea generală a acționarilor, consiliul, organul executiv și comisia de cenzori. Consiliul este organul de administrare al băncii care exercită funcții de supraveghere, elaborează și asigură aplicarea politicii băncii. Atribuțiile consiliului se stabilesc în statutul băncii și regulamentele interne ale acesteia.

(2) Organul de control al băncii este comisia de cenzori, care exercită controlul activității ei.

Articolul 19. Consiliul băncii

(1) Consiliul băncii este format dintr-un număr impar de membri, dar nu mai puțin de trei. Membrii consiliului sînt aleși de adunarea generală a acționarilor băncii pentru un termen de pînă la 4 ani. Membrii consiliului pot fi redeseznați pentru un nou termen. Adunarea generală a acționarilor băncii poate stabili remunerarea membrilor consiliului. Majoritatea membrilor consiliului trebuie să fie persoane care nu sînt afiliate băncii, cu excepția afilierii determinate de calitatea de membru al consiliului băncii.

(2) Nu poate fi ales membru al consiliului băncii sau i se retrage această calitate prin decizie a adunării generale a acționarilor băncii persoana:

- a) care este sau care va deveni membru de consiliu în 2 sau mai multe bănci din Republica Moldova;
- b) căreia i s-a retras dreptul de a fi membru al consiliului băncii;
- c) care îndeplinește sau a îndeplinit în decursul a 12 luni precedente funcții în Consiliul de administrație al Băncii Naționale;
- d) care a fost subiectul unei cauze privind insolabilitatea și nu a fost eliberată de datorii.

(3) Consiliul băncii și membrii lui nu pot delega unor alte persoane responsabilitățile lor.

Articolul 20. Comisia de cenzori

(1) Comisia de cenzori este alcătuită dintr-un număr impar, dar nu mai puțin de 3 membri aleși de adunarea generală a acționarilor băncii pentru o perioadă de pînă la 4 ani. Membrii consiliului băncii nu pot fi concomitent membri ai comisiei de cenzori. Majoritatea membrilor comisiei de cenzori trebuie să fie persoane care nu sînt angajați ai băncii.

(2) Comisia de cenzori:

- a) stabilește pentru bancă proceduri de evidență și de control contabil în temeiul regulamentelor Băncii Naționale, supraveghează respectarea lor și controlează conturile și alte documente ale băncii;
 - b) controlează respectarea legilor și a regulamentelor aplicabile băncii și prezintă consiliului băncii rapoartele respective;
 - c) prezintă avize în problemele solicitate de consiliul băncii și în alte probleme pe care le consideră necesare.
- (3) Comisia de cenzori se întrunește în ședințe ordinare o dată în trimestru și în ședințe extraordinare, la convocarea consiliului băncii sau a doi membri ai săi. Deciziile se iau cu votul majorității membrilor, care nu sînt în drept să se abțină de la votare.

Articolul 21. Exigențele față de administratori

Persoanele alese sau numite în funcția de administrator de bancă trebuie să corespundă criteriilor stabilite de Banca Națională privind calificarea, experiența, reputația în cercurile de afaceri, inexistența antecedentelor penale și a probelor

care ar demonstra că au purtat răspundere la locurile anterioare de muncă pentru apariția de probleme financiare și administrative, inexistența mărturiilor de escrocherii financiare, de evaziune fiscală etc. Administratori ai băncii pot fi numai persoane fizice, cu excepția membrilor comisiei de cenzori ale căror împuterniciri pot fi delegate organizației de audit, dacă aceasta nu efectuează controlul de audit al băncii. Aceste persoane trebuie să fie confirmate de Banca Națională înainte de începerea exercitării funcției. Decizia privind o astfel de confirmare se emite în condițiile art.7 alin.(2).

Articolul 22. Secretul bancar și obligațiile fiduciare

(1) Secret bancar constituie orice informație referitoare la persoana, la bunurile, la activitatea, la afacerea, la relațiile personale sau de afaceri ale clienților băncii, la conturile clienților (solduri, rulaje, operațiuni derulate), la tranzacțiile încheiate de clienți, precum și altă informație despre clienți, care i-a devenit cunoscută băncii.

(2) În înțelesul prezentului articol, client al băncii este considerată orice persoană care beneficiază sau a beneficiat de serviciile unei bănci ori persoana cu care banca a negociat o tranzacție, chiar dacă tranzacția respectivă nu s-a finalizat.

(3) Administratorii și funcționarii băncii, persoanele care acționează în numele băncii și alte persoane care, în virtutea executării obligațiilor de serviciu, au obținut acces la informația prevăzută la alin. (1) au obligația de a păstra secretul bancar, de a nu folosi informația indicată în alte scopuri decît cele de serviciu. Această obligație subzistă și după încetarea activității persoanelor menționate mai sus sau în perioada suspendării activității lor.

(4) Furnizarea informației ce constituie secret bancar, inclusiv către autoritățile publice abilitate prin legi speciale să solicite informații de la persoanele fizice și juridice, se efectuează în strictă conformitate cu prezentul articol.

(5) Informația ce constituie secret bancar urmează a fi furnizată de bancă, în măsura în care furnizarea acestei informații este justificată de scopul pentru care este solicitată, în următoarele cazuri:

- a) la solicitarea clientului băncii sau a reprezentantului acestuia;
- b) în cazul decesului clientului băncii, la solicitarea moștenitorului acestuia, cu anexarea certificatului de moștenitor, precum și la solicitarea notarului care a deschis procedura succesorală, cu anexarea copiei certificatului de deces al clientului băncii;
- c) la solicitarea organului de urmărire penală, cu autorizația judecătorului de instrucție, privind cauza penală concretă;
- d) la solicitarea instanței de judecată, în scopul soluționării unei cauze aflate pe rol;
- e) la solicitarea organului fiscal, în privința contribuabilului care nu-și îndeplinește obligațiile stipulate în Codul fiscal;
- f) la solicitarea organului vamal, în privința persoanei supuse supravegherii vamale, în conformitate cu prevederile Codului vamal;
- g) la solicitarea Curții de Conturi, în privința persoanei auditate, potrivit legii speciale ce reglementează activitatea Curții de Conturi;
- h) la solicitarea Serviciului de Informații și Securitate, în scopul exercitării atribuțiilor ce țin de asigurarea securității de stat;
- i) la solicitarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, în privința persoanei care cade sub incidența legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;
- j) la solicitarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare, în scopul exercitării atribuțiilor ce țin de domeniul pieței financiare nebancale;

k) la solicitarea organului de executare, în temeiul și în limitele prevăzute de documentul executoriu;

l) când banca justifică un interes legitim.

(6) Solicitarea de furnizare a informației ce constituie secret bancar, înaintată de autoritățile menționate la alin. (5), trebuie să conțină: temeiul legal al solicitării, datele de identitate ale persoanei la care se referă informația confidențială solicitată, categoria informației solicitate și scopul pentru care se solicită aceasta. Solicitarea înaintată trebuie să fie semnată de persoana cu funcție de răspundere imputernicită și să aibă aplicată ștampila autorității date.

(7) Nu constituie încălcare a obligației de păstrare a secretului bancar:

a) furnizarea către Banca Națională a informației necesare exercitării atribuțiilor ei;

b) furnizarea informației și a datelor întocmite astfel încât identitatea și informațiile privind activitatea fiecărui client al băncii nu pot fi identificate;

c) furnizarea obligatorie organelor fiscale a informației privind deschiderea, modificarea și închiderea conturilor bancare, în cazurile și cu referință la categoriile de contribuabili prevăzute de lege;

d) furnizarea informației organizației de audit a băncii, în limitele necesare exercitării de către aceasta a activității de audit;

e) furnizarea informației Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, în limitele necesare exercitării atribuțiilor acestuia;

f) furnizarea informației birourilor istoriilor de credit referitoare la creditele acordate, în conformitate cu legea;

g) furnizarea informației Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției despre orice activitate sau tranzacție suspectă, în conformitate cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

(8) Persoanele și organele abilitate să solicite și să primească informațiile ce constituie secret bancar sînt obligate să păstreze confidențialitatea acestora și le pot utiliza numai în scopul pentru care le-au solicitat sau le-au fost furnizate, potrivit legii, precum și sînt obligate să nu o furnizeze sau să o divulge persoanelor terțe, cu excepția cazurilor de executare a obligațiilor prevăzute de lege.

(9) Se interzice furnizarea de către bancă a informației referitoare la clienții altei bănci, chiar dacă numele/denumirea acestora sînt indicate în documentele și contractele clientului sau figurează în cadrul operațiunilor acestuia.

(10) Banca își organizează activitatea astfel încât administratorii, funcționarii și persoanele care acționează în numele ei să nu fie puși în situația cînd obligațiile lor față de un client intră în conflict cu obligațiile față de un alt client sau cînd interesele lor proprii intră în conflict cu obligațiile față de un client.

Articolul 23. Prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

(1) Banca nu poate ascunde, converti sau transfera bani sau alte valori, știind că acestea provin din activități criminale, pentru mascarea originii lor ilegale, și nici asista persoana angajată în astfel de activități pentru evitarea consecințelor legale ale faptelor ei.

(2) Se consideră că banca știe de originea ilegală a banilor sau a altor valori cînd faptul acesta este dedus din circumstanțe de facto obiective.

(3) Banca aplică măsuri de identificare a clienților și a altor persoane cu care intră în relații de afaceri, inclusiv a acționarilor și a beneficiarilor efectivi, măsuri de precauție, de păstrare a datelor aferente acestor măsuri, precum și raportează autorității competente despre activitățile sau

tranzacțiile (operațiunile) suspecte și alte informații supuse raportării, în conformitate cu Legea nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și cu actele normative emise în vederea executării acestei legi. Acordarea unor astfel de informații nu este considerată încălcare a prevederilor art. 22.

(4) Banca solicită, iar clienții și alte persoane cu care banca intră în relații de afaceri sînt obligate să prezinte documentele și informațiile necesare pentru identificarea acestora. În caz de neprezentare sau prezentare a documentelor și informațiilor neautentice (neveridice), banca refuză deschiderea contului, efectuarea tranzacției (operațiunii) sau stabilirea relației de afaceri. În cazul existenței unor suspiciuni rezonabile privind prezentarea intenționată a documentelor și informațiilor neautentice (neveridice) în scop de inducere în eroare, banca raportează astfel de circumstanțe autorității competente.

(5) Pentru identificarea clientului și a altei persoane cu care banca intră în relații de afaceri, precum și pentru asigurarea respectării procedurilor de control intern, inclusiv a celor ce țin de stabilirea activităților și tranzacțiilor (operațiunilor) suspecte, banca, printr-o cerere argumentată, poate solicita informațiile necesare de la autoritățile publice, de la bănci, alte persoane juridice, precum și poate întreprinde alte măsuri pentru obținerea acestor informații din alte surse. Autoritățile publice, băncile, alte persoane juridice sînt obligate să prezinte informațiile solicitate într-un termen cît mai scurt. Prezentarea unor astfel de informații nu se consideră încălcare a prevederilor privind secretul bancar, comercial sau privind un alt secret protejat de lege.

Articolul 24. Conflictele de interes

(1) Orice administrator al băncii care este parte într-un contract efectiv sau într-un contract propus băncii privind interese materiale sau care este conducător al unei persoane constituită parte într-un contract material efectiv sau propus băncii sau care are un interes material față de această persoană trebuie să dezvăluie în scris băncii interesul său material în momentul în care ia cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de existența unui astfel de contract.

(2) Orice administrator este obligat să prezinte consiliului băncii, cel puțin o dată pe an, o notă scrisă, în care să dezvăluie suficient conflictul de interese. Se consideră dezvăluire suficientă a conflictului de interese indicarea numelui și adresei asociaților administratorului, detaliilor esențiale despre activitățile lui, intereselor de familie care confirmă că acesta are interese materiale în contractele încheiate cu orice persoană numită în notă.

(3) Administratorul care are interes material într-un contract trebuie să părăsească orice ședință la care este pus în discuție acest contract. Totodată, prezența administratorului la ședință se ia în calcul la stabilirea cvorumului, iar la votare se consideră că acesta s-a abținut. În caz de paritate a voturilor, cel al președintelui ședinței se consideră hotărîtor.

(4) Se consideră material, în aplicarea alin.(1) și alin.(2), interesul legat de averea, activitatea comercială sau interesul de familie (rudele de gradul întâi și doi) al persoanei interesate. Se consideră interesată persoana care are interes material în companie în cazul în care posedă în aceasta, direct sau indirect, o cotă substanțială sau este administratorul ei, precum și în societate în nume colectiv sau în societate în comandită, în cazul în care este membrul ei.

(5) Dacă administratorul nu a dezvăluit conflictul de interese:

a) judecătoria poate, la cererea băncii, a unui sau a mai mulți acționari ai ei sau a Băncii Naționale, să suspende contractul pe un termen stabilit de prima;

b) Banca Națională poate suspenda din funcție administratorul pe un termen de cel mult un an sau îl poate destitui prin ordonanță.

(6) Independent de obligațiile fiduciare enumerate la art. 22 alin.(10), administratorul băncii are obligația fiduciară față de banca în care își desfășoară activitatea și față de clienții băncii de a pune interesele băncii și ale clienților mai presus de interesul pecuniar propriu.

Capitolul IV

EFFECTUAREA OPERAȚIUNILOR

Articolul 25. Cerințele de prudență

(1) Administrarea instituțiilor financiare și operațiunile lor trebuie să fie efectuate în strictă conformitate cu principiile de administrare și principiile contabile recunoscute, cu cerințele legii și ale actelor normative emise de Banca Națională.

(2) Instituțiile financiare trebuie să mențină în permanență un capital adecvat și resurse lichide suficiente în corespundere cu tipul activității lor financiare și să asigure diversificarea activelor potrivit riscului pierderilor.

Articolul 26. Activități financiare permise băncilor

(1) Băncile pot desfășura, în limita licenței acordate, următoarele activități:

a) acceptarea de depozite (plătibile la vedere sau la termen etc.) cu sau fără dobândă;

b) acordarea de credite (de consum și ipotecare, factoring cu sau fără drept de regres, finanțarea tranzacțiilor comerciale, eliberarea garanțiilor și cautiunilor etc.);

c) împrumutarea de fonduri, cumpărarea ori vânzarea, în cont propriu sau în contul clienților (cu excepția subscrierii valorilor mobiliare), de:

- instrumente ale pieței financiare (cecuri, cambii și certificate de depozit etc.);

- futures și opțiuni financiare privind titlurile de valoare și ratele dobânzii;

- instrumente privind rata dobânzii;

- titluri de valoare;

d) acordarea de servicii de decontări și încasări;

e) emiterea și administrarea instrumentelor de plată (cărți de credit sau de plată, cecuri de voiaj, cambii bancare etc.);

f) cumpărarea și vânzarea banilor (inclusiv a valutei străine);

g) leasing financiar;

h) acordarea de servicii aferente la credit;

i) acordarea de servicii ca agent sau consultant financiar, cu excepția celor de la lit. a) și b);

j) operațiuni în valută străină, inclusiv contracte futures de vânzare a valutei străine;

k) acordarea de servicii fiduciare (investirea și gestionarea fondurilor fiduciare), păstrarea și administrarea valorilor mobiliare și altor valori etc.;

l) acordarea de servicii de gestionare a portofoliului de investiții și acordarea de consultații privind investițiile;

m) subscrierea și plasarea titlurilor de valoare și acțiunilor, operațiunile cu acțiuni;

n) orice altă activitate financiară permisă de Banca Națională.

(2) – exclus.

(3) Nici o bancă nu se poate angaja în activități financiare neprevăzute în licență.

Articolul 27. Interzicerea operațiunilor și activităților anticompetitive

(1) Instituțiilor financiare li se interzice:

a) angajarea în tranzacții și operațiuni care le-ar putea acorda cu titlu individual sau citorva dintre ele o poziție dominantă pe piața monetară, pe piața financiară și cea valutară;

b) angajarea în activități de manipulare care ar conduce

la avantaje necinstite pentru ele și pentru terți.

(2) Nici o instituție financiară nu are dreptul de a cere vreunei persoane să încheie contracte de servicii financiare și de altă natură sau procurări de bunuri de la filialele sale ca o condiție pentru a încheia contracte cu ea privind acordarea de servicii financiare.

(3) Nici o bancă și nici o instituție financiară afiliată băncii nu poate:

a) acorda unei persoane credite peste limitele stabilite de Banca Națională sau subscrie, plasa valori mobiliare sau facilita finanțări din partea unor terți către această persoană pentru a o ajuta să-și achite obligațiile către afiliată;

b) subscrie sau plasa valori mobiliare ale unei persoane și acorda totodată credite acestei persoane ca ea să-și plătească datoria, dobînda sau dividendele la astfel de valori mobiliare;

c) subscrie, plasa sau distribui valori mobiliare, cu excepția valorilor mobiliare de stat, și, în decursul a 60 de zile de la vânzare, cumpăra sau recomanda altora, în calitate de manager de active sau de consultant în probleme de investiții, să le procure.

(4) Nici o bancă nu poate cumpăra de la o afiliată a sa:

a) active ale acestei filiale;

b) valori mobiliare care urmează a fi subscribe, plasate sau distribuite de această afiliată ori valori mobiliare care au fost subscribe, plasate sau distribuite de ea în decursul anului precedent.

(5) Nici o bancă nu poate acorda credite sau facilita primirea de credite pentru cumpărarea unor valori mobiliare subscribe, plasate sau distribuite de către o afiliată a sa.

Articolul 28. Măsuri de prudență

(1) Băncile sînt obligate să respecte următoarele limite maxime prevăzute de Banca Națională:

a) indicii maximi și pozițiile care urmează să fie respectate de către bancă cu privire la activele sale, la activele ponderate la risc, la elementele extrabilanțiere și la diferite categorii de capital și rezerve;

b) suma maximă a creditelor acordate și contractate, raportată la capitalul reglementat, pe care o bancă are dreptul să o acorde unei persoane sau unui grup de persoane aflate în relații speciale cu banca;

c) suma maximă a creditelor acordate și contractate, raportată la suma totală a creditelor băncii, de care pot beneficia 10 cei mai mari debitori (inclusiv grupurile de persoane aflate în relații speciale cu banca).

(2) Conform regulamentelor Băncii Naționale, băncile trebuie să respecte cerințele privind:

a) suma minimă a resurselor lichide sau a unor categorii specifice de astfel de resurse raportată la valoarea ori la schimbarea valorii activelor (inclusiv garanții și gajuri primite) ori la unele categorii specifice ale acestora sau raportată la valoarea ori la schimbarea valorii pasivelor sau la unele categorii specifice ale acestora;

b) suma totală maximă de investiții în imobil sau categoriile specifice ale acestora;

c) clasificarea și evaluarea activelor, precum și provizioanele specifice de risc ce trebuie făcute, pe baza unor astfel de clasificări și evaluări, pentru acoperirea eventualelor pierderi legate de credite și termenele cînd dobînzile de la aceste credite nu mai pot fi considerate ca venit decît dacă sînt plătite de fapt;

d) acordarea unor anumite tipuri și forme de credite și investiții;

e) armonizarea termenelor și dobînzilor la active și pasive;

f) pozițiile neasigurate în valută străină, metale prețioase sau pietre prețioase ce depășesc o anumită limită;

g) transparența structurii de proprietate a băncii și de

control asupra băncii prin obținerea, acumularea, deținerea și actualizarea informațiilor cu privire la acționari (beneficiarii efectivi);

- h) externalizarea activităților de importanță materială;
- i) sistemele de control intern.

(3) Nerespectarea cerințelor indicate la alin. (1) și la alin. (2) atrage după sine sancțiunile prevăzute la art. 38.

(4) Banca nu poate distribui capital dacă Banca Națională consideră că aceasta va conduce la nerespectarea de către bancă a cerințelor prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) și c).

(5) Banca nu poate acorda credite garantate cu acțiunile emise de ea.

(6) Nici o instituție financiară nu se poate angaja direct în activități de întreprinzător sau în servicii altele decât cele financiare.

Articolul 28¹. Externalizarea

(1) Externalizarea reprezintă angajarea în bază contractuală a unei persoane juridice (denumită în continuare *furnizor*) în vederea desfășurării de către aceasta a unor activități/efectuării unor operațiuni care în mod obișnuit ar fi desfășurate/efectuate de către bancă.

(2) Banca are dreptul de a externaliza activitățile de importanță materială după obținerea permisiunii în scris a Băncii Naționale. Activități de importanță materială se consideră activitățile supuse licențierii sau autorizării, orice alte activități sau operațiuni care reprezintă o asemenea importanță, încât orice dificultate sau eșec în desfășurarea/efectuarea acestora ar putea conduce la incapacitatea băncii de a continua desfășurarea activității financiare și/sau respectarea prevederilor legilor și ale altor acte normative.

(3) Externalizarea activităților de importanță materială prevăzute la art. 26, precum și a celor pentru desfășurarea cărora este necesară o licență, poate avea loc doar către o bancă din Republica Moldova sau către o altă persoană juridică rezidentă care deține licența valabilă pentru activitatea respectivă.

(4) Subcontractarea activităților de importanță materială externalizate (externalizarea în lanț) nu se admite.

(5) Responsabilitatea pentru administrarea corespunzătoare a riscurilor asociate activităților/operațiunilor externalizate îi revine băncii.

(6) În cazul externalizării, banca va respecta următoarele condiții minime:

a) va dispune de politici și proceduri interne adecvate privind evaluarea, gestionarea, controlul activităților/operațiunilor externalizate, iar sistemul de control intern, sistemul de raportare internă și funcțiile auditului intern vor fi adaptate la specificul acestor activități/operațiuni;

b) externalizarea nu va avea ca efect:

– delegarea către furnizor a responsabilității organelor de conducere ale băncii;

– reducerea capacității băncii de a-și executa obligațiile sau lezarea în alt mod a intereselor legitime ale clienților, de a-și îndeplini sarcinile prevăzute în statutul, regulamentele sau strategiile de dezvoltare pe termen lung și mediu ale băncii;

– limitarea, împiedicarea sau imposibilitatea exercitării atribuțiilor Băncii Naționale privind licențierea, supravegherea și reglementarea, precum și a atribuțiilor organelor de control abilitate;

c) va lua măsuri pentru asigurarea continuității desfășurării activităților de importanță materială în cazul unor situații excepționale, precum și pentru respectarea prezentei legi în relațiile cu furnizorul;

d) va asigura efectuarea, anual sau la cererea Băncii Naționale, a auditului extern al activităților/operațiunilor externalizate de către o societate de audit internațională agreată de Banca Națională, conform cerințelor privind auditul respectiv stabilite de aceasta;

e) va raporta Băncii Naționale fără întârziere orice incident sau schimbare de risc, inclusiv schimbarea furnizorului, care ar putea afecta semnificativ capacitatea de administrare eficientă a băncii, stabilitatea, performanțele și continuitatea activității acesteia.

(7) Cererea pentru obținerea permisiunii prevăzute la alin. (2) se depune cu cel puțin 60 de zile înainte de data la care se preconizează încheierea contractului de externalizare.

(8) Banca Națională eliberează permisiunea prevăzută la alin. (2) dacă sînt îndeplinite cerințele stabilite de prezentul articol și actele normative adoptate întru executarea legii și/sau, după caz, dacă este încredințată în existența posibilităților băncii de a asigura respectarea cerințelor referitoare la externalizare. În caz de necesitate, Banca Națională consultă autoritățile publice și alte persoane competente.

(9) În cazul externalizării activităților de importanță materială, Banca Națională poate impune anumite condiții ținînd seama de factori cum ar fi: mărimea băncii, natura și complexitatea activității care se intenționează a fi externalizată, caracteristicile și poziția de piață a furnizorului, durata contractului, conflictele de interese ce ar putea fi generate de externalizare.

(10) Banca Națională are dreptul să prescrie rezilierea contractului de externalizare dacă constată că:

a) banca nu efectuează controlul continuu asupra activităților/operațiunilor externalizate sau gestionarea riscurilor asociate acestora ori o face neregulat și inadecvat;

b) activitatea furnizorului activităților/operațiunilor externalizate are deficiențe semnificative care amenință sau pot amenința capacitatea băncii de a-și îndeplini obligațiile.

Articolul 29. Documentele instituțiilor financiare

(1) Instituția financiară trebuie să țină la sediul său și/sau să asigure din sediu accesul la următoarele registre și documente în formă electronică sau pe suport de hîrtie:

a) statutul și regulamentele, modificările la ele;

b) registrul acționarilor săi, inclusiv numărul de acțiuni înregistrate pe numele fiecărui acționar, conform Legii cu privire la piața valorilor mobiliare;

c) procesele-verbale ale ședințelor și deciziile consiliului său;

d) procesele-verbale și deciziile adunărilor generale ale acționarilor;

e) registrele contabile care reflectă clar și corect activitatea instituției respective, operațiunile efectuate, situația sa financiară;

f) evidența zilnică detaliată a operațiunilor efectuate pentru fiecare client, soldurile conturilor lui;

g) alte documente prevăzute de prezenta lege și de actele normative ale Băncii Naționale.

(2) În caz de ținere a registrului sau documentului în formă electronică, instituția financiară, la solicitarea persoanei împuternicite, este obligată să imprime registrul sau documentul pe suport de hîrtie.

Articolul 30. Informarea publicului

Instituția financiară trebuie să dea periodic publicității informații veridice despre activitatea sa financiară, despre condițiile în care acceptă depozite și acordă credite, despre ratele dobînzii în modul stabilit de Banca Națională.

Articolul 31. Tranzacțiile cu funcționarii băncii

și cu persoanele aflate în relații speciale cu banca

(1) Băncile nu pot acorda credite unei persoane aflate în relații speciale cu banca sau în interesul ei, dacă astfel de credite nu se acordă în genere sau se acordă în condiții mai puțin avantajoase persoanelor care nu se află în astfel de relații cu banca. În scopul aplicării acestei prevederi, este considerat persoană care se află în relații speciale cu banca: orice administrator al băncii; orice persoană aflată în legătură de rudenie de gradul întâi și doi cu un astfel

de funcționar; acționarii cu cote substanțiale; persoanele afiliate băncii. Pe lângă aceasta, nici o bancă nu trebuie să acorde credit unei persoane care se află în relații speciale cu ea ori în interesul ei dacă în consecință suma tuturor creditelor acordate unor astfel de persoane va depăși cuantumul stabilit de Banca Națională.

(2) Creditele acordate de bancă unei instituții financiare care se află în relații speciale cu ea vor fi supuse unor condiții și restricții stabilite de Banca Națională. În scopul aplicării acestei prevederi, se consideră instituție financiară care se află în relații speciale cu banca: orice persoană sau grup de astfel de persoane acționând în comun, având în mod direct sau indirect un interes în acordarea de către bancă a unui credit; orice unitate economică în care banca are o cotă substanțială.

(3) Banca nu poate acorda credite nici unui funcționar al său, decît în limitele stabilite de Banca Națională.

Articolul 32. Acordarea de credite

(1) Toate operațiunile de credit și garanție ale băncilor trebuie consemnate în documente contractuale din care să rezulte clar termenele stabilite și toate condițiile tranzacțiilor respective.

(2) La acordarea creditelor, băncile urmăresc ca solicitanții să dea dovadă de credibilitate în ceea ce privește rambursarea acestora la scadență. În acest scop, băncile cer solicitanților garantarea creditelor în condițiile stabilite prin regulamentele lor de creditare.

Capitolul V

CONTURI, DĂRI DE SEAMĂ, AUDIT, RAPOARTE ȘI INSPECȚII

Articolul 33. Conturile și dările de seamă financiare

(1) Instituțiile financiare trebuie să țină permanent conturi și registre și să întocmească periodic dări de seamă care să reflecte operațiunile și situația financiară conform practicii contabile general acceptate.

(2) Conturile și dările de seamă financiare trebuie să corespundă standardelor de contabilitate, stabilite de Banca Națională, respectîndu-se cerințele de întocmire a conturilor instituțiilor financiare, inclusiv de creare a provizioanelor pentru activele dubioase și compromise și de stabilire a termenelor de trecere în cont a veniturilor.

(3) Conturile, registrele și dările de seamă financiare ale instituțiilor financiare trebuie să reflecte operațiunile și starea financiară a filialelor și sucursalelor și să fie întocmite atît separat, cit și în mod consolidat.

Articolul 34. Auditul extern

(1) Banca trebuie să încheie contract cu o firmă de audit independentă acceptată de Banca Națională, care:

a) îi acordă asistență în ținerea evidenței contabile în conformitate cu principiile stabilite de Banca Națională;

b) întocmește un raport despre activitatea ei anuală și un aviz despre veridicitatea cu care dările de seamă reflectă starea ei financiară, în conformitate cu prezenta lege;

c) controlează corectitudinea metodelor și procedurilor de audit și de control intern și face recomandări de remediere;

d) informează Banca Națională despre orice acțiune frauduloasă comisă de funcționarii băncii sau ai filialelor ei, precum și despre orice neregulă din administrarea și din efectuarea operațiunilor care ar putea conduce la pierderi materiale pentru bancă sau filiala sa.

(2) În banca ale cărei active nu depășesc suma stabilită de Banca Națională, funcțiile de audit pot fi exercitate de un expert contabil sau de un contabil autorizat din bancă aprobat de Banca Națională.

Articolul 35. Publicarea bilanțului, avizului auditului extern și raportului anual

Banca, în termen de 4 luni de la încheierea anului financiar, va publica, în ziarul de circulație generală,

precum și în ziarul din localitățile în care banca are subdiviziuni separate, bilanțul și avizul auditului extern și va edita raportul anual, eliberînd gratuit publicului copii de pe acesta din urmă.

Articolul 36. Inspectia filialelor

(1) Prevederile art.34 și art.35 pot fi aplicate, prin actele normative ale Băncii Naționale, și filialelor băncii ca unor sucursale. Cerințele statutului și ale regulamentelor băncii privind întocmirea dărilor de seamă se pot aplica și filialelor.

(2) Funcțiile comisiei de cenzori a filialei unei bănci străine pot fi exercitate de un comitet de audit sau de un alt organ reprezentativ al băncii străine.

Articolul 37. Rapoarte și inspecții

(1) Banca va întocmi și va prezenta Băncii Naționale, conform regulamentelor acesteia, rapoarte despre administrarea, operațiunile, lichiditatea, solvabilitatea, profitabilitatea sa și ale sucursalelor sale, atît separat, cit și în mod consolidat, în scopul evaluării stării financiare a băncii și a fiecărei sucursale.

(2) Banca, filialele, sucursalele sale, inclusiv cele din străinătate, vor fi supuse unor inspecții efectuate de către inspectorii ai Băncii Naționale sau de experți contabili și contabili autorizați, numiți de aceasta. Asupra băncii care este filială sau sucursală a unei bănci străine sau care are o cotă substanțială în capitalul unei bănci străine astfel de inspecții pot fi efectuate de experții contabili și contabilii autorizați care supraveghează activitatea financiară din țara respectivă.

(3) Banca și sucursalele sale vor permite accesul în bancă inspectorilor Băncii Naționale, experților contabili și contabililor autorizați, numiți de aceasta, și vor conlucra cu ei.

(4) În cadrul inspecției băncilor și sucursalelor acestora, inspectorii Băncii Naționale, experții contabili și contabilii autorizați numiți de ea au dreptul:

a) să examineze conturile, registrele și orice alte documente;

b) să solicite administratorilor, funcționarilor și agenților băncii și ai sucursalelor orice informație referitoare la activitatea și operațiunile efectuate.

(5) Accesul organelor fiscale, al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, al organelor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și ale altor organe, investite cu funcții de control, în instituțiile financiare pentru a efectua controale și punerea la dispoziția acestor organe a informațiilor și documentelor sau copiilor de pe acestea, necesare pentru exercitarea funcțiilor încredințate, în limitele competenței lor, se permit și se înfăptuiesc în conformitate cu legislația ce reglementează activitatea organelor menționate și cu prevederile prezentei legi.

Capitolul VI

SUPRAVEGHEREA SPECIALĂ

Articolul 37¹. Instituirea și efectuarea supravegheerii speciale

(1) Banca Națională poate institui procedura de supraveghere specială a unei bănci în cazul constatării încălcărilor prevăzute la art. 38 alin. (1), precum și a unei situații financiare precare a acesteia.

(2) Supravegherea specială se efectuează printr-o comisie instituită în acest scop, formată din maximum 5 salariați din cadrul Băncii Naționale, dintre care unul îndeplinește funcția de președinte al comisiei și unul – pe cea de vicepreședinte al acesteia.

(3) Prevederile prezentului capitol nu aduc atingere atribuțiilor și imputernicirilor Băncii Naționale de a aplica, înainte ori în cursul supravegheerii speciale, alte măsuri și sancțiuni prevăzute de prezenta lege, inclusiv instituirea

administrării speciale ori retragerea licenței și lichidarea silită a băncii.

Articolul 37². Principalele atribuții ale comisiei de supraveghere specială

(1) Atribuțiile comisiei de supraveghere specială se stabilesc de către Banca Națională și se referă, în principal, la:

- a) analiza situației financiare a băncii;
- b) verificarea existenței temeiurilor prevăzute la art. 37⁴ alin. (2) și la art. 38 alin. (3);
- c) urmărirea modului în care consiliul, organul executiv și administratorii băncii acționează pentru stabilirea și aplicarea măsurilor necesare de remediere a încălcărilor și deficiențelor sau, după caz, a recomandărilor formulate de comisie, sau a măsurilor dispuse de Banca Națională potrivit prezentei legi;
- d) formularea recomandărilor către bancă privind:
 - suspendarea sau abrogarea unor decizii ale organelor de conducere ale băncii, contrare cerințelor de prudență sau care conduc la deteriorarea situației financiare a acesteia;
 - modificarea/completarea cadrului de conducere, a strategiilor, proceselor și mecanismelor implementate de bancă;
 - limitarea și/sau suspendarea unor activități și operațiuni ale băncii pe o anumită perioadă;
 - orice alte măsuri considerate necesare pentru remedierea încălcărilor și/sau a situației băncii;
- e) formularea recomandărilor către Banca Națională pentru dispunerea anumitor măsuri sau pentru aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege în situația în care consiliul, organul executiv sau administratorii băncii nu respectă măsurile recomandate de comisie ori acestea nu s-au soldat cu efectul scontat.

(2) Comisia de supraveghere specială nu se substituie administratorilor băncii în ceea ce privește administrarea curentă a activității și competența de a angaja banca. Responsabilitatea pentru legalitatea, realitatea, exactitatea și oportunitatea operațiunilor efectuate de bancă și a documentelor întocmite de bancă revine exclusiv administratorilor băncii și/sau persoanelor care întocmesc și semnează documentele în cauză, potrivit atribuțiilor și competențelor acestora.

(3) Membrii comisiei de supraveghere specială au acces la toate informațiile, documentele și registrele băncii, fiind obligați să păstreze secretul profesional privind operațiunile acesteia.

(4) Organele de conducere, angajații băncii, alte persoane nu pot împiedica exercitarea atribuțiilor membrilor comisiei de supraveghere specială.

Articolul 37³. Rapoartele privind supravegherea specială

(1) Comisia de supraveghere specială prezintă Băncii Naționale rapoarte periodice și recomandări referitoare la situația băncii. Recomandările trebuie să întrunească următoarele criterii:

- a) să conțină propuneri privind modul cel mai rapid și economic de remediere a încălcărilor și deficiențelor, după caz, privind prevenirea condițiilor ce conduc la apariția temeiurilor prevăzute la art. 37⁴ alin. (2) lit. b)–f), privind instituirea administrării speciale sau concluzia privind necesitatea lichidării băncii;
- b) să prevadă minimizarea riscului pentru deponenți și alți creditori ai băncii, precum și pentru stabilitatea financiară.

(2) În funcție de propunerile și concluziile rezultate din rapoartele comisiei de supraveghere specială, Banca Națională hotărăște cu privire la încetarea sau continuarea supravegherii speciale pentru o perioadă de cel mult 3 luni de la data instituirii ei.

(3) În cazul în care în activitatea băncii se constată în continuare deficiențe grave, Banca Națională poate hotărî, în funcție de situația concretă, aplicarea măsurii de administrare specială a băncii sau a altor măsuri prevăzute de lege, inclusiv retragerea licenței și lichidarea silită a băncii.

Capitolul V²

ADMINISTRAREA SPECIALĂ

Articolul 37⁴. Noțiunea și instituirea administrării speciale

(1) Administrarea specială reprezintă un regim de administrare instituit pentru o anumită perioadă în privința unei bănci, care prevede realizarea unui complex de măsuri administrative, financiare, juridice, organizatorice în scop de stabilire a condițiilor optime pentru conservarea valorii activelor, eliminarea deficiențelor în administrarea băncii și a patrimoniului ei, încasarea creanțelor, stabilirea posibilităților de remediere a situației financiare, inclusiv de restructurare, sau de lichidare a băncii.

(2) Banca Națională poate institui administrarea specială asupra unei bănci în cazul în care:

- a) instituirea măsurii de supraveghere specială nu a dat rezultate;
- b) quantumul capitalului băncii este mai mic decât quantumul capitalului reglementat stabilit în actele normative ale Băncii Naționale ori coeficientul suficienței capitalului este mai mic cu cel puțin 1/3 față de coeficientul stabilit în actele normative respective;
- c) coeficientul lichidității băncii este mai mic cu cel puțin 1/4 față de coeficientul stabilit în actele normative ale Băncii Naționale;
- d) banca nu respectă sau nu este capabilă să respecte măsurile de remediere impuse de Banca Națională;
- e) banca împiedică sistematic exercitarea atribuției de supraveghere bancară prin tănuirea conturilor, activelor, registrelor, rapoartelor, documentelor și a informațiilor sau prin refuzul neîntemeiat de prezentare a acestora angajaților împuterniciți ai Băncii Naționale;
- f) organele de conducere ale băncii nu sînt capabile să asigure activitatea băncii în conformitate cu legislația, în special în legătură cu conflictele ce dezorganizează activitatea băncii, cu arestul, suspendarea din funcție a administratorilor în cadrul unei cauze penale sau cu condamnarea acestora pentru infracțiunea comisă;
- g) aceasta se solicită de bancă în baza hotărîrii consiliului sau adunării generale a acționarilor băncii.

(3) Administrarea specială se instituie pe un termen de pînă la 9 luni. Termenul de administrare specială poate fi prelungit doar o singură dată pentru o perioadă ce nu poate depăși 3 luni.

(4) Hotărîrea cu privire la instituirea/prelungirea termenului administrării speciale va cuprinde temeiurile instituirii/prelungerii termenului și termenul administrării speciale, datele despre administratorul special și, după caz, restricțiile sau condițiile referitoare la activitatea băncii. Hotărîrea se comunică imediat în scris băncii respective.

(5) Cu excepția cazului prevăzut la alin. (2) lit. f), anunțul privind instituirea administrării speciale se publică, în termen de 7 zile, de către Banca Națională în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 37⁵. Administratorul special

(1) Administrarea specială se exercită de către un administrator special numit de Banca Națională prin hotărîrea cu privire la instituirea administrării speciale.

(2) În calitate de administrator special poate fi numită o persoană fizică, inclusiv un salariat al Băncii Naționale, care întrunește condițiile prevăzute la art. 38². Din motive întemeiate, Banca Națională poate să decidă înlocuirea administratorului special.

(3) În exercitarea atribuțiilor și drepturilor sale, adminis-

tratorul special este responsabil doar față de Banca Națională, care are împuternicirea să dea dispoziții obligatorii și recomandări în legătură cu activitatea acestuia.

(4) În cazul în care administratorul special nu respectă prezenta lege sau nu execută atribuțiile sale, Banca Națională îl va destitui și va numi o altă persoană în locul acestuia.

Articolul 37⁶. Efectele instituirii administrării speciale

(1) Din momentul numirii sale, administratorul special preia administrarea și controlul asupra băncii și are acces nelimitat la activele, încăperile, registrele, documentele și informațiile băncii.

(2) Pe perioada administrării speciale, drepturile și obligațiile acționarilor, consiliului, organului executiv și ale administratorilor băncii se suspendă și se exercită de către administratorul special, dacă prezentul capitol nu prevede altfel. Administratorul special poate delega o parte din împuternicirile sale altor persoane, inclusiv administratorilor și salariaților băncii ale căror împuterniciri sînt suspendate, dacă Banca Națională nu stabilește altfel.

(3) Membrii consiliului, organului executiv și administratorii băncii nu pot primi plăți și alte beneficii ca urmare a suspendării împuternicirilor lor sau a încetării calității de membru, cu excepția celor prevăzute de legislația muncii.

(4) Pe perioada administrării speciale, împuternicirile adunării generale a acționarilor băncii se limitează la hotărâri care nu vin în contradicție cu scopurile instituirii administrării speciale și nu pot împiedica exercitarea atribuțiilor și drepturilor administratorului special.

(5) Prevederile legale privind obligativitatea convocării adunării generale la cererea acționarilor băncii nu sînt aplicabile pe perioada administrării speciale.

(6) Actele juridice efectuate în numele și din contul băncii cu încălcarea prevederilor alin. (2)–(5) sînt nule dacă nu sînt aprobate sau coordonate cu administratorul special.

(7) Administratorul special ia măsuri privind asigurarea siguranței activelor, registrele, documentelor și a informațiilor băncii, inclusiv poate:

a) să schimbe regulile cu privire la accesul în încăperile băncii;

b) să retragă dreptul de acces și/sau să modifice parolele de acces la resursele sistemului informațional al băncii, inclusiv la orice purtători de informație, să acorde dreptul de acces la acestea unui număr limitat de angajați;

c) să elibereze un nou tip de permise de intrare în încăperile băncii pentru angajații împuterniciți și să controleze accesul altor persoane la aceste încăperi.

(8) Administratorul special înștiințează imediat subdiviziunile separate ale băncii, băncile corespondente, organul înregistrării de stat, deținătorii de registre publice, depozitarul central de valori mobiliare și registratorul care ține registrul deținătorilor valorilor mobiliare ale băncii și, după caz, alte persoane despre instituirea administrării speciale, suspendarea împuternicirilor unor persoane și acordarea acestora altor persoane.

(9) Administratorii și salariații băncii sînt obligați să acorde sprijin administratorului special în activitatea acestuia. La cererea administratorului special, orice persoană care deține registre, documente, informații, ștampile, sigilii și bunuri ale băncii sau le controlează este obligată să le pună la dispoziția acestuia sau a persoanelor împuternicite de acesta. Administratorii băncii, la cererea administratorului special, asigură prezentarea explicațiilor și dărilor de seamă referitoare la operațiunile băncii.

Articolul 37⁷. Principalele atribuții și drepturi ale administratorului special

(1) Administratorul special are atribuții depline de a conduce, gestiona și controla banca, inclusiv:

a) analizează, evaluează activitatea și situația financiară a băncii;

b) determină cel mai eficient și rapid mod de lichidare a circumstanțelor prevăzute la art. 37⁴ alin. (2) lit. b)–f), de reducere a pierderilor băncii și de minimizare a riscurilor pentru interesele deponenților și ale altor creditori;

c) participă la elaborarea, organizarea și realizarea măsurilor de remediere a situației băncii și controlează realizarea lor;

d) exercită controlul asupra dispunerii de patrimoniul băncii;

e) ia măsuri privind colectarea datoriilor față de bancă și recuperarea bunurilor ei aflate în posesiunea terților, intențuând acțiuni în instanțele de judecată în numele și în interesele băncii;

f) prezintă Băncii Naționale informații, explicații și rapoarte;

g) exercită alte atribuții necesare în scopurile administrării speciale.

(2) Administratorul special are dreptul:

a) să angajeze specialiști, experți, consultanți profesioniști;

b) să convoace și să conducă adunarea generală a acționarilor băncii;

c) să abroge sau să suspende deciziile organelor de conducere, să concedieze sau să transfere în alte funcții membrii organelor executive și salariații băncii, să revizuiască obligațiile lor funcționale, să schimbe mărimea remunerației muncii, cu respectarea legislației muncii;

d) să numească reprezentanții săi în subdiviziunile separate ale băncii, în organele executive ale persoanelor juridice care se află în posesiunea majoritară a băncii;

e) să suspende plata dividendelor și alte forme de distribuire a capitalului băncii;

f) să stabilească creditorii băncii, valoarea și temeinicia creanțelor acestora, să ceară creditorilor să confirme creanțele lor;

g) să negocieze obligațiile și creanțele băncii în vederea stabilirii unei noi scadențe a acestora, reducerii, novatiei, preluării, remiterii datoriilor;

h) să suspende atragerea de depozite și/sau acordarea de credite, să dispună alte restricții privind activitatea băncii;

i) să rezilieze contractele, să refuze executarea obligațiilor conform art. 37¹²;

j) să efectueze măsuri de remediere a situației financiare, inclusiv restructurarea băncii (majorarea, reducerea capitalului, vânzarea activelor, predarea obligațiilor și a activelor), reorganizarea sau vânzarea băncii;

k) să prezinte Băncii Naționale concluzii și recomandări referitoare la bancă, inclusiv privind instituirea moratorului, prelungirea termenului/încetarea administrării speciale, retragerea licenței;

l) să exercite alte drepturi prevăzute de prezenta lege, de alte acte legislative și normative.

(3) În cazul prevăzut la art. 37⁴ alin. (2) lit. f), atribuția principală a administratorului special o constituie luarea măsurilor necesare pentru numirea, după caz, a membrilor consiliului, a organului executiv și a administratorilor băncii. În decursul acestei administrări, administratorul special poate lua orice măsuri care pot fi adoptate de organele menționate, potrivit legii.

(4) La cererea administratorului special, organele de drept sînt obligate să-i acorde sprijin în obținerea accesului la încăperi și la alte active ale băncii, în preluarea controlului și asigurarea integrității activelor, registrele, documentelor și a informațiilor băncii.

(5) În exercitarea atribuțiilor și drepturilor sale, administratorul special acordă importanță prioritară intereselor deponenților și ale altor creditori care nu sînt persoane afiliate băncii în raport cu acționarii și creditorii care sînt

persoane afiliate băncii. Banca și acționarii ei nu pot să facă responsabil pe administratorul special sau pe Banca Națională de prejudiciile cauzate în legătură cu acțiunile în cadrul administrării speciale dacă aceste acțiuni sînt întreprinse în scop de neadmitere a riscului excesiv pentru stabilitatea financiară, de protejare a intereselor deponenților și ale altor creditori ai băncii.

Articolul 37^a. Raportul administratorului special

(1) În termen de cel mult 2 luni de la numire, administratorul special prezintă la Banca Națională un raport în scris cu privire la situația financiară și la perspectivele băncii.

(2) Raportul administratorului special va conține:

a) măsurile întreprinse de la instituirea administrării speciale și efectele acestora;

b) evaluarea perspectivelor de realizare, a costurilor și beneficiilor aproximative ale posibilităților de remediere a situației financiare, inclusiv de restructurare, reorganizare sau vânzare a băncii, ori, după caz, ale lichidării băncii, inclusiv o determinare a valorii estimative a activelor ce ar putea fi valorificate în caz de lichidare a băncii;

c) recomandările privind măsurile de lichidare a circumstanțelor ce au servit drept temei pentru instituirea administrării speciale, care pot include un plan de acțiuni detaliat constînd în implementarea oricăror dintre măsurile prevăzute la art. 37^a alin. (2) lit. j) sau o combinație a acestora, fără a exclude aplicarea sau continuarea aplicării altor măsuri de remediere.

(3) În termen de 15 zile de la primirea raportului administratorului special, Banca Națională poate, în funcție de situația concretă, să hotărască următoarele:

a) cu privire la oportunitatea și perioada de menținere a administrării speciale;

b) cu privire la aprobarea recomandărilor înaintate, aprobarea planului propus, cu sau fără modificări, ori cu privire la respingerea acestora;

c) cu privire la retragerea licenței băncii, dacă ajunge la concluzia despre imposibilitatea lichidării circumstanțelor ce au servit drept temei pentru instituirea administrării speciale, aducerii activității băncii în conformitate cu legea și actele normative emise în vederea executării ei.

(4) Banca Națională are dreptul:

a) de a modifica planul aprobat atît pînă la, cît și în procesul realizării acestuia;

b) de a impune anumite măsuri de remediere;

c) de a retrage oricînd licența și de a iniția procesul de lichidare silită a băncii în temeiurile prevăzute de prezenta lege.

(5) La analiza costurilor și beneficiilor diferitor posibilități expuse în raportul administratorului special, potrivit alin. (2) lit. b), și la adoptarea hotărîrii potrivit alin. (3), Banca Națională trebuie să urmărească, prioritar, obiectivul de menținere a stabilității financiare și protecția intereselor deponenților, luînd în considerare alegerea celei mai puțin costisitoare variante în acest sens.

Articolul 37^b. Măsuri de sanare financiară

(1) În scop de remediere a situației financiare a băncii, pot fi realizate una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) schimbarea structurii activelor și pasivelor băncii;

b) schimbarea structurii organizatorice a băncii;

c) finanțarea suplimentară din partea acționarilor băncii și a altor persoane;

d) majorarea capitalului băncii;

e) alte măsuri ce permit remedierea situației financiare a băncii și sînt agreeate de Banca Națională.

(2) Schimbarea structurii activelor poate prevedea:

a) îmbunătățirea portofoliului de credite, inclusiv înlocuirea unor active nelichide cu cele lichide;

b) modificarea scadenței activelor pentru asigurarea executării obligațiilor băncii;

c) reducerea cheltuielilor, inclusiv a celor de administrare;

d) vînzarea unor active.

(3) Schimbarea structurii pasivelor poate prevedea:

a) majorarea capitalului propriu;

b) reducerea ponderii cheltuielilor în structura generală a pasivelor;

c) mărirea pasivelor cu scadență medie și lungă în structura generală a pasivelor.

(4) Schimbarea structurii organizatorice a băncii se poate realiza prin:

a) reducerea componenței sau a numărului de angajați;

b) schimbarea structurii, reducerea sau lichidarea subdiviziunilor separate și a altor subdiviziuni structurale.

(5) Finanțarea suplimentară din partea acționarilor băncii și a altor persoane poate fi efectuată în următoarele forme:

a) aporturi suplimentare;

b) renunțare la distribuirea profitului între acționari;

c) amîinare sau reeșalonare a plății datoriei băncii;

d) acordare a garanțiilor la creditele obținute de bancă;

e) constituire a depozitelor în bancă cu rata dobînzii joasă și cu termenul suficient de lung (cel puțin un an);

f) novația, preluarea, remiterea datoriei băncii.

(6) Banca și acționarii ei sînt obligați să ia în timp util măsuri de sanare financiară.

Articolul 37°. Particularitățile reducerii și majorării capitalului băncii

(1) În cazul în care pierderile de capital înregistrate nu pot fi acoperite din contul rezervelor generale, al profitului nedistribuit din anii precedenți, administratorul special poate hotărî reducerea capitalului social și majorarea capitalului băncii.

(2) Hotărîrea privind reducerea capitalului social al băncii se publică în termen de 3 zile.

(3) În caz de reducere a capitalului social al băncii potrivit alin. (1) al prezentului articol, prevederile art. 45 alin. (3)–(5) din Legea nr. 1134-XIII din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni nu se aplică.

(4) În cazul în care Banca Națională, în baza raportului prevăzut la art. 37^a, ajunge la concluzia privind necesitatea de majorare a capitalului băncii pentru a asigura cuantumul capitalului reglementat sau pentru a înlătura insuficiența lichidității ori pericolul insolvenței, Banca Națională poate dispune administratorului special să convoace adunarea generală extraordinară a acționarilor și să propună luarea hotărîrii de majorare a capitalului băncii.

(5) Administratorul special asigură informarea acționarilor băncii despre convocarea adunării generale extraordinare a acționarilor în termen de 10 zile, după primirea dispoziției indicate la alin. (4), iar adunarea generală se va convoca în termen de 15 zile de la informare.

(6) În cazul în care este necesară majorarea capitalului social, pentru motive temeinice, justificate de existența unei intenții serioase din partea unui investitor de participare la capitalul băncii, administratorul special poate reduce termenul de exercitare a dreptului de preemțiune al acționarilor pînă la 14 zile de la data adoptării hotărîrii privind majorarea capitalului.

(7) Aporturile în vederea plății acțiunilor emisiunii suplimentare se fac în termenul stabilit de administratorul special.

(8) În cazul în care adunarea generală a acționarilor a refuzat să adopte hotărîre de majorare a capitalului sau acțiunile nu au fost subscrise ori plătite de acționari în termenul stabilit, administratorul special poate propune altor persoane subscrierea la aceste acțiuni.

(9) Prin derogare de la prevederile legislației privind piața valorilor mobiliare, Comisia Națională a Pieței Financiare va înregistra (aproba) modificările ce țin de emisia suplimentară de acțiuni în termen de 3 zile lucrătoare, după obținerea avizului pozitiv al Băncii Naționale, eliberat la cererea administratorului special.

(10) Persoanele care participă la majorarea capitalului băncii achiziționează acțiunile emisiunii suplimentare cu condiția de obținere a permisiunii Băncii Naționale în cazurile prevăzute de prezenta lege.

(11) Administratorul special întreprinde măsurile necesare pentru aducerea documentelor de constituire ale băncii în concordanță cu hotărârile luate.

Articolul 37¹¹. Particularitățile reorganizării și vânzării băncii

(1) În cazul în care raportul administratorului special, prevăzut la art. 37⁸, conține recomandări privind reorganizarea băncii prin fuziunea cu o altă bancă sau vânzarea acesteia ori privind alte acțiuni ce țin de competența adunării generale conform legislației, Banca Națională poate dispune administratorului special să convoace adunarea generală extraordinară a acționarilor băncii în vederea adoptării hotărârilor necesare. Prevederile art. 37¹⁰ alin. (5) se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazul în care adunarea generală extraordinară a acționarilor nu a luat hotărârile prevăzute la alin. (1), acestea pot fi luate de administratorul special.

(3) Reorganizarea băncii se efectuează de către administratorul special, cu permisiunea în scris a Băncii Naționale, în condițiile prevederilor art. 16 și ale art. 38⁷ alin. (2) aplicate în mod corespunzător.

(4) În caz de reorganizare a băncii, prevederile art. 93 alin. (7) și (8) din Legea nr. 1134-XIII din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni nu se aplică.

(5) Vânzarea băncii se efectuează de administratorul special către o altă bancă, cu permisiunea în scris a Băncii Naționale, în conformitate cu art. 38⁷ alin. (2)–(4), (9)–(15) care se aplică în mod corespunzător. Administratorul special, imediat după predarea activelor și obligațiilor băncii, solicită Băncii Naționale, printr-o cerere, retragerea licenței.

(6) În caz de retragere a licenței, administratorul special depune la organul înregistrării de stat cererea de radiere a băncii din Registrul de stat al persoanelor juridice și efectuează alte acțiuni necesare în acest scop în modul stabilit de lege.

Articolul 37¹². Particularități ale refuzului de executare a obligațiilor băncii

(1) În afară de cazurile prevăzute de legislația civilă, administratorul special poate refuza executarea obligațiilor băncii ce decurg din contracte și din alte acte juridice, fără repararea prejudiciului cauzat, dacă există unul din următoarele motive:

a) obiectul prestației constituie transferul gratuit al activelor băncii;

b) obiectul prestației constituie investirea sau acordarea viitoare de mijloace ale băncii;

c) executarea obligației este vădit dezavantajoasă pentru bancă în raport cu alte obligații analogice născute în circumstanțe comparabile. Se prezumă caracterul vădit dezavantajos al obligației dacă prestațiile opuse ale părților obligației sunt neechivalente cu mai mult de 20 la sută. Existența neechivalenței se poate dovedi prin concluziile expertului independent și prin alte probe. Administratorul special poate dovedi caracterul vădit dezavantajos al executării obligației și în alte cazuri;

d) executarea obligației va împiedica remediarea situației financiare a băncii, în special cînd aceasta va avea ca efect cauzarea de prejudicii suplimentare sau lezarea intereselor creditorilor.

(2) Refuzul de executare se admite cît timp obligația nu este executată.

Articolul 37¹³. Particularitățile predării obligațiilor băncii

(1) În scop de prevenire a adresării în masă a deponenților și a altor creditori cu cererea privind executarea înainte de termen a obligațiilor băncii, administratorul special poate încheia un acord cu o altă bancă (bancă-dobînditor), potrivit căruia banca-dobînditor va prelua, integral sau parțial, obligațiile primei bănci (banca cedentă) față de deponenți și alți creditori. În calitate de compensație pentru preluarea obligațiilor, băncii-dobînditor i se pot preda activele băncii cedente.

(2) Predarea obligațiilor și activelor se efectuează în conformitate cu prevederile art. 38⁷ alin. (8), (17), (18), (20)–(23), aplicate în mod corespunzător.

(3) În caz de predare a obligațiilor aferente depozitelor, deponenții îndreptățiți au opțiunea de a-și menține depozitele la banca ce le-a preluat sau de a solicita acesteia restituirea depozitelor.

Articolul 37¹⁴. Compensarea creanțelor opuse

(1) Instituirea administrării speciale nu afectează dreptul creditorului sau al băncii la compensarea creanțelor opuse dacă acest drept s-a născut pînă la data instituirii administrării speciale.

(2) Compensarea, inclusiv prin declarația unilaterală a uneia din părți, nu se admite în cazul în care:

a) datoria creditorului față de bancă a apărut după instituirea administrării speciale;

b) creditorul a dobîndit creanța de la un alt creditor după instituirea administrării speciale;

c) creditorul a obținut posibilitatea de a declara compensarea în urma unui act juridic anulabil.

(3) Actele de compensare efectuate cu încălcarea prevederilor prezentului articol sînt nule.

Articolul 37¹⁵. Moratoriul

(1) Pentru a preveni agravarea situației financiare a băncii și a păstra activele acesteia, Banca Națională, la instituirea sau în perioada administrării speciale a băncii, poate dispune amînarea executării creanțelor creditorilor și a transferului activelor băncii pe un termen de pînă la 2 luni (moratoriu). Moratoriul nu constituie situație de insolvabilitate a băncii.

(2) Acțiunea moratoriului poate fi limitată la anumite categorii de creditori, creanțe sau active ori la o anumită valoare a acestora.

(3) Acțiunea moratoriului nu se extinde asupra:

a) creanțelor aferente depozitelor și altor obligații pecuniare constituite/născute în baza tranzacțiilor încheiate după instituirea moratoriului;

b) creanțelor salariaților băncii privind plata salariilor, remunerațiilor de autor, privind repararea prejudiciilor cauzate prin schilodire sau prin o altă vătămare a sănătății, ori prin deces, precum și asupra creanțelor creditorilor privind plata salariilor, pensiilor, a pensiilor de întreținere, bursei, indemnizațiilor sociale, în limitele stabilite de administratorul special;

c) creanțelor privind plata cheltuielilor de administrare necesare asigurării activității băncii, prevăzute la art. 38⁸ alin. (1);

d) efectuării compensării creanțelor opuse conform art. 37¹⁴.

(4) În perioada acțiunii moratoriului:

a) dobînzile, penalitățile și alte măsuri de răspundere patrimonială pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor băncii nu se aplică;

b) dobînzile stabilite la obligațiile băncii se calculează, dar se plătesc numai după expirarea termenului moratoriului sau după ridicarea acestuia de către Banca Națională înainte de termen;

c) intentarea și continuarea procedurilor judiciare sau administrative, precum și aplicarea altor metode de apărare juridică în scopul obținerii sau asigurării plăților aferente depozitelor sau datoriilor nu se admit;

d) executarea documentelor executorii și a altor acte supuse executării silite privind urmărirea activelor băncii, inclusiv a bunurilor gajate, se suspendă, cu excepția cazurilor legate de creanțele asupra cărora nu se extinde moratoriul conform alin. (3);

e) satisfacerea cererii acționarului băncii privind răscumpărarea acțiunilor, în urma căreia acționarul se va retrage din componența acționarilor băncii, nu se admite.

(5) Un anunț privind instituirea moratoriului se publică potrivit art. 37⁴ alin. (5).

Articolul 37¹⁶. Cheltuielile legate de administrarea specială

(1) Cheltuielile legate de administrarea specială a băncii se efectuează din contul mijloacelor ei.

(2) Remunerația muncii administratorului special se stabilește de Banca Națională. Remunerația muncii administratorului special, salariat al Băncii Naționale, se efectuează din contul ultimei.

(3) Remunerația muncii persoanelor angajate pentru a acorda asistență administratorului special nu poate fi mai mare decât remunerația muncii salariaților din bănci pentru servicii similare.

(4) Banca Națională are dreptul să stabilească condițiile și limitele cheltuielilor legate de administrarea specială.

Articolul 37¹⁷. Încetarea administrării speciale

(1) Administrarea specială încetează:

a) la expirarea termenului pentru care a fost instituită/prelungită;

b) prin hotărâre a Băncii Naționale, luată pînă la expirarea termenului administrării speciale, în baza raportului administratorului special;

c) în legătură cu retragerea licenței, în special dacă nu au fost lichidate circumstanțele ce au servit drept temei pentru instituirea administrării speciale sau, în opinia Băncii Naționale, acestea nu pot fi lichidate în perioada administrării speciale.

(2) Despre încetarea administrării speciale se comunică imediat în scris băncii respective și Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar și se publică un anunț potrivit art. 37⁴ alin. (5).

(3) Încetarea administrării speciale potrivit alin. (1) lit. a) și b) are ca efect reluarea împuternicirilor de către organele de conducere ale băncii și administratorii suspendați din funcție pe perioada administrării speciale dacă nu au fost concediați în conformitate cu legislația și nu există prescripția Băncii Naționale privind înlocuirea administratorului sau limitarea împuternicirilor lui conform art. 38 alin. (2) pct. 3) lit. f).

(4) În cazul în care administrarea specială a încetat potrivit alin. (1) lit. c), activitatea administratorului special continuă pînă la intrarea lichidatorului în gestiunea băncii. Administratorul special transmite imediat lichidatorului controlul asupra băncii, activelor, registrelor, documentelor și al informațiilor ei.

(5) În termen de o lună după încetarea mandatului său, administratorul special prezintă Băncii Naționale raportul final cu privire la rezultatele administrării speciale.

Articolul 37¹⁸. Litigiile în legătură cu administrarea specială

(1) Hotărârea Băncii Naționale cu privire la instituirea/prelungirea termenului administrării speciale, alte acțiuni ale acesteia, precum și acțiunile administratorului special pot fi atacate în instanța de judecată competentă.

(2) Litigiile dintre Banca Națională, administratorul special și alte persoane se soluționează în conformitate cu art. 38 alin. (7).

(3) În cazul constatării în activitatea administratorului special a încălcărilor grave, instanța de judecată poate obliga Banca Națională să-l destituie și să numească o altă persoană în locul acestuia.

(4) Pentru tănuirea de informații de la Banca Națională, inducerea în eroare a acesteia, tănuirea, degradarea, nimicirea, falsificarea documentelor și a înregistrărilor băncii, pentru primirea banilor, activelor, remunerațiilor, compensațiilor, altor favoruri sau promisiuni ilegale pentru efectuarea sau neefectuarea unor acțiuni, efectuarea actelor juridice favorizînd unii creditori în detrimentul altor creditori îndreptățiți și pentru alte acțiuni ilegale intenționate, administratorul special poate fi atras la răspundere contractuală sau penală în conformitate cu legea.

Capitolul VI ÎNCĂLCĂRI, MĂSURI DE REMEDIERE ȘI SANCTIUNI

Articolul 38. Încălcări, măsuri de remediere și sancțiuni

(1) Dacă se constată că banca (instituția financiară), acționarii sau administratorii ei au încălcat prezenta lege, actele normative ale Băncii Naționale, condițiile de licențiere sau cerințele autorizației, permisiunii, aprobării, confirmării (denumite în continuare *autorizație*), obligațiile fiduciare, obligațiile prevăzute de legislația privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, al căror control al respectării ține de competența Băncii Naționale, periclitează interesele deponenților ori s-au angajat în operațiuni riscante sau dubioase, nu au raportat, au raportat cu întârziere, au raportat date eronate privind indicatorii de prudență bancară sau alte exigențe prevăzute în actele normative ale Băncii Naționale, nu au respectat măsurile de remediere stabilite de Banca Națională sau luînd în considerare specificul situației financiare curente sau din trecut a băncii (instituției financiare), Banca Națională poate aplica următoarele sancțiuni:

a) emite un avertisment;

b) – abrogată;

c) – abrogată;

d) aplica și percepe incontestabil amendă băncii (instituției financiare) pînă la 0,5 la sută din capitalul băncii (instituției financiare) și/sau administratorilor între 1-10 salarii medii pe activități financiare conform datelor Biroului Național de Statistică din luna precedentă datei constatării faptei, inclusiv pentru neîndeplinirea deciziei de sistare a tranzacției emise de organul investit cu atribuții de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;

e) retrage confirmarea dată administratorilor băncii (instituției financiare);

f) limita sau suspenda activitatea băncii (instituției financiare);

g) – exclusă;

h) retrage licența sau autorizația.

(2) În urma constatării celor prevăzute la alin. (1), Banca Națională poate impune băncii (instituției financiare), fără a se limita la acestea, următoarele măsuri de remediere:

1) să prescrie băncii încetarea și lichidarea încălcărilor comise;

2) să încheie cu banca un acord care prevede măsuri de remediere;

3) să prescrie băncii una sau mai multe din următoarele măsuri:

a) ca media activelor acesteia din fiecare trimestru să nu depășească media activelor din trimestrul precedent;

b) să nu achiziționeze capitalul unei alte persoane juridice, să nu formeze sau să nu achiziționeze o nouă filială, să nu se angajeze într-un nou tip de activitate;

c) să nu acorde nici un credit unei afiliate a sa decît dacă acest credit este garantat prin valori mobiliare, emise sau

garantate de Guvern, a căror valoare pe piață depășește permanent cu 125 la sută creditul;

d) ca ratele dobânzii pe care aceasta o plătește pentru depozite să nu depășească ratele dobânzii predominante la depozite în sumele și termenele comparabile în zona în care se află ea;

e) să restricționeze, să suspende orice activitate; să restricționeze, să suspende sau să interzică anumite tranzacții sau operațiuni;

f) să înlocuiască unul sau mai mulți administratori care au activat peste 180 de zile înaintea momentului în care banca (instituția financiară) a înregistrat pierderi de capital sau să limiteze împuternicirile acestora;

g) să înstrăineze sau să lichideze sucursala dacă Banca Națională stabilește că aceasta poate deveni insolubilă și impune un risc mare instituției financiare sau îi poate cauza o pierdere substanțială a activelor sau veniturilor;

h) ca nici un funcționar să nu primească beneficii (suplimente, prime și alte adaosuri la salariul funcției), retribuții (compensatii), cu excepția celor prevăzute de legislația muncii, și un salariu care să depășească cuantumul mediu al salariului (excluzând beneficiile, retribuțiile și veniturile de la opțiunile de stok și împărțirea profitului) pentru 12 luni calendaristice precedente lunii în care banca a înregistrat pierderi de capital;

i) să majoreze rezervele pentru acoperirea eventualelor pierderi la credite și la alte active;

j) să interzică plata dividendelor sau alte forme de distribuire a capitalului;

k) să realizeze măsuri de sanare financiară prevăzute la art. 37⁹;

4) să instituie supravegherea specială sau, după caz, administrarea specială asupra băncii, potrivit prevederilor capitolelor V¹ și V².

(3) Banca Națională retrage licența și inițiază procesul de lichidare silită a băncii în cazul în care se constată că banca se află în una din următoarele situații de insolabilitate:

a) banca nu este capabilă să execute cererile creditorilor privind plata obligațiilor pecuniare scadente (incapacitate de plată);

b) activele băncii nu mai acoperă obligațiile acesteia (supraîndatorarea);

c) capitalul băncii este mai mic de 1/3 față de capitalul reglementat.

(3¹) În cazul în care o bancă se află în incapacitate de plată sau este supraîndatorată, sau există pericolul să intre în incapacitate de plată, conducătorul organului executiv al băncii este obligat să înștiințeze imediat Banca Națională.

(4) Măsurile și sancțiunile prevăzute la prezentul articol nu exclud aplicarea altor măsuri și sancțiuni conform legislației.

(5) Amenziile aplicate conform prezentului articol se varsă la bugetul de stat.

(5¹) Constatarea încălcărilor, aplicarea sancțiunilor și a altor măsuri se efectuează conform prevederilor Legii nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, dacă prezenta lege nu prevede altfel.

(5²) Sancțiunile și alte măsuri se aplică de Consiliul de administrație al Băncii Naționale. Sancțiunile și măsurile prevăzute la alin. (1) lit. a), alin. (2) pct. 1) și 2) pot fi aplicate de către guvernatorul, prim-viceguvernatorul sau viceguvernatorii, iar cele prevăzute la alin. (1) lit. d), alin. (2) pct. 3) – de către guvernatorul Băncii Naționale.

(5³) Dacă legea nu prevede altfel, aplicarea sancțiunilor și a altor măsuri este supusă dispozițiilor privind secretul profesional și bancar.

(5⁴) Banca Națională este singura autoritate în măsură să se pronunțe asupra considerentelor de oportunitate, a evaluărilor și analizelor calitative care stau la baza

emiterii actelor sale privind aplicarea sancțiunilor și a altor măsuri.

(6) Prin derogare de la prevederile legislației cu privire la contenciosul administrativ, numai acționarii băncii care dețin în total cel puțin 25 la sută din acțiunile cu drept de vot, deponenții care dețin cel puțin 1/4 din suma depozitelor sau alți creditori care dețin cel puțin 1/4 din valoarea totală a cerințelor (cu excepția depozitelor) pot ataca în instanța de judecată competentă, în decursul a 30 de zile de la data retragerii licenței, decizia de retragere a licenței, indicând motive argumentate numai în temeiul prevederilor alin.(3).

(7) Măsurile și sancțiunile aplicate de Banca Națională pot fi atacate în instanța de judecată competentă. În procesul de judecată intentat Băncii Naționale în legătură cu aplicarea prevederilor prezentei legi, se vor respecta următoarele condiții:

a) în cazul în care instanța de judecată recunoaște că acțiunile Băncii Naționale față de bancă sînt ilegale, Banca Națională va repara prejudiciile materiale, retragerea licenței rămînînd în vigoare;

b) contestarea sau acțiunea în justiție nu va influența asupra procesului de lichidare și nu va suspenda executarea actelor impuse de Banca Națională;

c) instanța de judecată stabilește legalitatea acțiunilor întreprinse în scopul executării prezentei legi și decide numai asupra faptului dacă au fost făcute cu sau fără intenție;

d) angajații Băncii Naționale, membrii comisiei de supraveghere specială, administratorul special, lichidatorul și persoanele angajate pentru acordarea asistenței acestora nu răspund pentru prejudiciile, acțiunile sau omisiunile care au avut loc în exercitarea atribuțiilor lor decît în cazul în care s-a demonstrat că acestea sînt intenționate și ilegale.

Capitolul VI¹

LICHIDAREA SILITĂ A BĂNCII

Articolul 38¹. Prevederi generale referitor

la lichidarea silită a băncii

(1) În cazul retragerii licenței băncii ca urmare a constatării a cel puțin uneia din situațiile de insolabilitate prevăzute la art. 38 alin. (3) sau în unul din temeiurile prevăzute la art. 10, cu excepția alin. (1) lit. a), f), h) și alin. (2) ale acestui articol, Banca Națională ia, din oficiu, hotărîrea de inițiere a procesului de lichidare silită a băncii.

(2) Lichidarea băncii în alte temeiuri decît în cel al insolabilității nu împiedică inițierea procesului de lichidare silită în temeiul insolabilității dacă în decursul procesului de lichidare se constată că banca a devenit insolubilă.

(3) Odată cu retragerea licenței și inițierea procesului de lichidare silită a băncii, Banca Națională numește un lichidator. Din motive întemeiate, Banca Națională îl poate înlocui pe lichidator.

(4) Ordonanța Băncii Naționale cu privire la numirea (înlocuirea) lichidatorului se publică în termen de 7 zile de la adoptare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) De la data de retragere a licenței băncii:

a) Banca Națională închide conturile în lei ale băncii respective și deschide un nou cont cu specificarea „bancă în proces de lichidare”, la care vor fi virate sumele de bani disponibile la acea dată în conturile respective și prin intermediul cărui lichidatorul va efectua toate operațiunile în lei ale băncii ce se lichidează;

b) lichidatorul închide conturile în valută străină deschise în alte bănci (inclusiv în Banca Națională), iar valuta străină disponibilă la acea dată în aceste conturi, la ordinul lichidatorului, va fi virată, în funcție de tipurile valutei străine, în unul sau mai multe conturi cu specificarea indicată la lit. a), deschise la o bancă/bănci din Republica Moldova, prin intermediul cărora lichidatorul va efectua operațiunile în valută străină ale băncii ce se lichidează.

(6) Lichidarea silită a băncii se desfășoară în mod extrajudiciar.

(7) Procesul de lichidare a băncii nu poate depăși 3 ani de la data de retragere a licenței. Termenul indicat poate fi prelungit de Banca Națională pentru cel mult un an, în baza demersului argumentat al lichidatorului băncii.

Articolul 38². Condițiile pentru numirea lichidatorului

(1) În funcția de lichidator se numește o persoană fizică care corespunde exigențelor înaintate față de administratorul unei bănci, stabilite în regulamentul respectiv al Băncii Naționale.

(2) Nu poate fi lichidator persoana care:

- a) are antecedente penale;
- b) în ultimii 5 ani a fost trasă la răspundere civilă pentru acte juridice fictive sau simulate, acte afectate de eroare, încheiate prin dol, violență, în urma unei înțelegeri dolosive sau pentru încălcarea obligațiilor fiduciare;
- c) este învinuit într-o cauză penală sau pîrît într-un proces civil;
- d) nu și-a onorat obligațiile de plată a datoriei sau de achitare a dobânzii către o bancă.

(3) Pentru constatarea existenței/inexistenței conflictelor de interese, lichidatorul va prezenta, înainte de numirea sa, Băncii Naționale informație despre interesele sale personale și de afaceri, precum și despre relațiile financiare ale sale, ale soției sale și ale copiilor, inclusiv:

- a) despre datoria față de banca în proces de lichidare, activitatea în ea sau deținerea unor drepturi de proprietate ale acesteia;
- b) despre relațiile din ultimii 5 ani cu orice bancă în calitate de angajat, administrator sau acționar cu cotă substanțială;
- c) despre relațiile financiare, de afaceri sau individuale cu orice persoană care are anumite interese față de banca în proces de lichidare și de activele ei, inclusiv informație despre o angajare viitoare la persoana dată;
- d) despre neonorarea obligațiilor patrimoniale față de banca în proces de lichidare sau oricare altă bancă în ultimii 5 ani;
- e) despre posedarea unei proprietăți ce concurează cu bunurile imobile ale băncii dacă lichidarea băncii presupune evaluarea, dispunerea și gestionarea acestora;
- f) despre alte interese financiare și de afaceri care pot afecta exercitarea în mod imparțial a funcției de lichidator;
- g) alte informații solicitate de Banca Națională.

(4) Concomitent cu informația menționată la alin.(3), persoana va prezenta o informație care certifică inexistența vreunui conflict de interese ca urmare a intereselor lui personale și relațiilor cu Banca Națională, iar dacă un astfel de conflict există – o informație despre acest conflict și, în pofida acestui fapt, va solicita Băncii Naționale autorizarea activității de lichidator.

(5) Înainte de a numi persoana în funcția de lichidator, Banca Națională va trebui să se asigure că nu există vreun conflict de interese, iar dacă un astfel de conflict există, va trebui să se convingă că persoana este capabilă să acționeze imparțial în virtutea naturii nemateriale a conflictului și o va numi ca excepție.

(6) În cazul apariției conflictului de interese după numirea sa, lichidatorul va informa Banca Națională despre acest fapt imediat după ce acesta i-a devenit cunoscut, precum și despre acțiunile pe care le-a întreprins sau le va întreprinde în vederea eliminării conflictului, și va cere permisiunea Băncii Naționale de a-și continua activitatea.

(7) Dacă Banca Națională constată că un astfel de conflict de interese este inadmisibil, lichidatorul va trebui să-l soluționeze într-un mod care ar satisface Banca Națională sau să demisioneze.

(8) Lichidatorul își va executa atribuțiile cu imparțialitate. Pornind de la aceasta, el nu este în drept:

a) să-și desfășoare activitatea în situația în care există conflict de interese, cu excepția cazului cînd despre acest conflict s-a comunicat Băncii Naționale, iar aceasta îi permite să-și continue activitatea;

b) să solicite sau să accepte, direct sau indirect, orice servicii, cadouri, alte valori și beneficii din partea vreunei persoane despre care lichidatorul știe că aceasta urmărește să obțină anumite avantaje în legătură cu lichidarea băncii sau că are interese ce pot fi afectate în mod substanțial de executarea sau neexecutarea de către lichidator a unor atribuții;

c) să utilizeze sau să permită utilizarea bunurilor Băncii Naționale sau a bunurilor asupra cărora lichidatorul are dreptul de gestiune în interes personal sau în interesul terților, cu excepția intereselor Băncii Naționale și ale băncii în proces de lichidare;

d) să facă promisiuni sau să-și asume angajamente în numele Băncii Naționale fără autorizarea acesteia.

(9) Lichidatorul nu are dreptul să divulge informația ce constituie secret bancar, comercial sau un alt secret protejat de lege decît în măsura în care este necesară în exercitarea atribuțiilor sale.

Articolul 38³. Comunicarea lichidării

Lichidatorul:

- a) afișează, în termen de 3 zile de la data numirii sale, la fiecare subdiviziune separată a băncii un anunț despre retragerea licenței băncii și începutul lichidării acesteia, indicînd numele și prenumele lichidatorului, data și locul la care el intră în gestiunea băncii;
- b) publică anunțul indicat la lit.a) în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în ziarele de circulație generală, precum și în ziarele din localitățile în care banca are subdiviziuni separate;
- c) transmite Băncii Naționale, în termen de 3 zile de la publicarea anunțurilor, copii de pe acestea.

Articolul 38⁴. Principalele atribuții și drepturi ale lichidatorului

(1) Lichidatorul are atribuții depline și exclusive de a conduce, a gestiona și a controla banca (în continuare – gestiunea băncii) și de a lua orice măsuri în vederea lichidării ei eficiente și obținerii sumei maxime din vînzarea activelor, inclusiv dreptul:

- a) de a continua sau a înceta orice operațiune a băncii;
- b) de a lua cu împrumut bani garanțați cu activele ei sau fără garanție;
- c) de a suspenda sau a limita plata obligațiilor prevăzute la lit.g) lin. a 4-a;
- d) de a angaja specialiști, experți sau consultanți profesioniști;
- e) de a administra contul băncii;
- f) de a colecta datoriile față de bancă și de a recupera bunurile acesteia aflate în posesiunea terților, de a intenta acțiuni în instanțele de judecată;
- g) de a executa în numele băncii orice operațiuni, ținînd cont de necesitatea obținerii aprobării prealabile a Băncii Naționale pentru efectuarea următoarelor operațiuni:
 - vînzarea sau altă formă de lichidare a oricărui activ al băncii în valoare de peste 1 milion de lei;
 - acordarea de garanții pe baza activelor băncii în favoarea creditorului care acordă băncii un credit nou de peste 500 de mii de lei;
 - reducerea sau anularea oricărei creanțe față de bancă, a cărei validitate este îndoielnică, dacă aceasta depășește 200 de mii de lei;
 - onorarea oricăror creanțe față de bancă (cu excepția creanțelor care decurg din angajamentele asumate de

lichidator în exercițiul funcțiunii) înainte de încheierea procedurilor prevăzute la art.38⁹ și 38¹⁰, inclusiv achitarea cu deponenții și alți creditori în sumele care, în opinia Băncii Naționale, pot fi folosite în acest scop, dar ținându-se totodată cont de faptul că toți deponenții și alți creditori aflați în situații similare trebuie să fie tratați în mod egal;

h) de a primi de la organele de conducere, de la salariații băncii și de la orice altă persoană registrele, documentele și informațiile băncii;

i) de a formula obiecții împotriva creanțelor creditorilor înaintate față de bancă, de a negocia obligațiile băncii în vederea novării lor, reducerii, reeșalonării, preluării de către o altă persoană sau remiterii datoriiilor, de a rezilia contractele băncii în conformitate cu legislația.

(1¹) Imediat după intrarea în gestiunea băncii, lichidatorul ia măsuri privind asigurarea integrității activelor, registrelor, documentelor și a informațiilor băncii, inclusiv poate lua măsurile prevăzute la art. 37⁶ alin. (7), înștiințează subdiviziunile separate ale băncii, băncile corespondente, organul înregistrării de stat, deținătorii de registre publice, depozitarul central de valori mobiliare și registratorul care ține registrul deținătorilor valorilor mobiliare ale băncii și, după caz, alte persoane cu privire la retragerea licenței, inițierea procesului de lichidare silită a băncii, precum și comunică informațiile despre sine.

(1²) La cererea lichidatorului, organele de drept sînt obligate să-i acorde sprijin în obținerea accesului la încăperi și la alte active ale băncii, în preluarea controlului și asigurarea integrității activelor, registrelor, documentelor și informațiilor băncii.

(2) Lichidatorul are și alte atribuții și drepturi prevăzute de prezentul capitol.

(3) În exercitarea atribuțiilor și drepturilor sale, lichidatorul este responsabil doar față de Banca Națională.

Articolul 38⁵. Efectele inițierii procedurii de lichidare

(1) Pe lângă efectele prevăzute la art.11 alin.(3), de la data retragerii licenței:

a) calcularea dobînzilor și penalităților la obligațiile băncii se întrerupe, iar obligațiile neajunse la scadență se consideră scadente. Banca nu răspunde pentru încălcarea obligațiilor sale din imposibilitatea fortuită de executare în legătură cu retragerea licenței;

b) creanțele față de bancă se onorează în modul prevăzut de prezentul capitol;

c) exercitarea oricărui drept asupra activelor băncii, inclusiv urmărirea acestora în legătură cu procedurile judiciare și de executare întru încasarea creanțelor, se suspendă. Nici un drept asupra activelor nu poate fi exercitat în timpul lichidării băncii, cu excepția drepturilor acordate lichidatorului conform prezentului capitol și a creanțelor privind plata cheltuielilor legate de procesul de lichidare;

d) plățile sau transferurile activelor băncii efectuate înainte de începutul lichidării în dauna intereselor creditorilor pot fi declarate nule, cu excepția plăților pînă la plafonul de garantare a depozitelor pentru fiecare deponent conform Legii nr.575-XV din 26 decembrie 2003 privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar;

e) toate împuternicirile organelor de conducere ale băncii trec la lichidator, care devine unicul reprezentant legal al băncii. Lichidatorul poate delega altor persoane doar acele împuterniciri pe care le consideră necesare, dacă Banca Națională nu va stabili altfel;

f) hotărârile anterioare adoptate de organele de conducere ale băncii se consideră nevalabile dacă nu sînt aprobate (autorizate) de lichidator, precum și dacă împiedică exercitarea atribuțiilor și drepturilor acestuia;

g) suspendarea operațiunilor în contul băncii, urmărirea silită a activelor băncii încetează, iar sechestrurile și alte restricții aplicate asupra acestora se ridică;

h) acceptarea și efectuarea în conturile corespondente ale băncii a plăților în conturile clienților băncii încetează, iar plățile încasate în folosul acestora după data de retragere a licenței băncii se restituie în conturile plătitorilor din băncile plătitoare;

i) executarea obligațiilor față de bancă se efectuează nemijlocit în folosul băncii, chiar dacă potrivit clauzelor obligației debitorul are dreptul la executarea obligației către o altă persoană;

j) stingerea creanțelor creditorilor prin compensarea creanțelor opuse nu se admite, cu excepția cazurilor în care dreptul părților la compensare s-a născut pînă la data de retragere a licenței, precum și în legătură cu scadența creanțelor din clasa corespunzătoare conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite;

k) cesiunea creanțelor creditorului, în urma căreia noul creditor (cesionar) va aparține unei clase de creanțe mai prioritare de onorare în raport cu cea la care a aparținut cedentul, nu se admite;

l) acțiunea mandatului (procurii) eliberat de bancă încetează, cu excepția cazului în care încetarea lui poate cauza prejudiciu băncii;

m) creditorii pot înainta creanțele lor doar în cadrul procesului de lichidare, cu excepția creanțelor privind plata cheltuielilor legate de procesul de lichidare.

2) Plățile sau transferurile activelor băncii efectuate pînă la începutul lichidării în dauna intereselor creditorilor se prezumă a fi actele juridice:

a) de plată sau transfer, efectuate simulat, fictiv sau cu intenția tuturor părților implicate de a sustrage activele băncii de la urmărirea de către creditori sau de a le leza în orice alt fel drepturile în decursul a 3 ani anteriori retragerii licenței;

b) de transfer cu titlu gratuit, efectuate în decursul a 2 ani anteriori retragerii licenței, cu excepția celor de sponsorizare și filantropie conform legii;

c) de transfer cu titlu gratuit, efectuate cu persoanele afiliate băncii în decursul a 2 ani anteriori retragerii licenței;

d) de plată sau transfer în care prestația băncii o depășește vădit pe cea primită, efectuate în decursul unui an anterior retragerii licenței;

e) de plăți anticipate ale datoriiilor, efectuate în decursul a 6 luni anterioare retragerii licenței, dacă scadența acestora fusese stabilită pentru o dată ulterioară retragerii licenței;

f) de constituire de către bancă a gajului sau a altei garanții reale pentru o creanță care era neasigurată în decursul a 6 luni anterioare retragerii licenței.

(3) Retragerea licenței nu produce efecte retroactive asupra creanțelor și obligațiilor băncii decurgînd din sau avînd legătură în alt mod cu participarea ei într-un sistem de plăți ori de decontare pînă la momentul de retragere a licenței, precum și nu afectează executarea documentelor irevocabile de plată/transfer al valorilor mobiliare, acceptate de la bancă pentru decontare în sistemul de plăți/sistemul de decontare a valorilor mobiliare pînă la momentul de retragere a licenței.

Nici o prevedere a legii, a altui act normativ sau uzanța cu privire la nulitatea, rezilierea contractelor și a altor acte juridice, amînarea sau întîrzierea obligațiilor, încheiate/efectuate pînă la data retragerii licenței băncii, nu poate avea ca efect anularea (inversarea) rezultatelor operațiunii de decontare/clearing realizate în sistemul de plăți/sistemul de decontare a valorilor mobiliare.

(4) Furnizorii de servicii de utilitate publică care dețin o poziție dominantă (livrări de energie electrică, gaze naturale, apă, servicii telefonice, alte asemenea) nu au dreptul să refuze ori să întrerupă unilateral prestarea unor astfel de servicii către bancă din momentul retragerii

licenței, chiar dacă banca nu a plătit serviciile prestate anterior. Diminuarea sau întreruperea prestării serviciilor indicate poate avea loc doar în cazul în care lichidatorul nu plătește, conform contractului, serviciile curente prestate după retragerea licenței.

(5) În cazul în care un bun mobil vândut băncii și neplătit integral de aceasta este, la data retragerii licenței, în curs de predare (în tranzit) ori banca sau alte persoane împuternicite nu au intrat încă în posesia acestui bun, vânzătorul poate reîntra în posesia bunului. În acest caz, vânzătorul restituie orice plată făcută de bancă în avans pentru bunul respectiv, având dreptul de a înainta creanță pentru cheltuielile aferente acestei tranzacții.

(6) În cazul în care, conform contractului cu participarea băncii, obligația uneia din părți de a încheia o tranzacție cu acțiuni devine scadentă după data retragerii licenței, contractul se consideră reziliat la această dată. În acest caz, diferența dintre prețul contractului și valoarea acțiunilor de la data retragerii licenței este plătită băncii, dacă este un credit, sau adăugată la datoriile băncii, dacă este o datorie.

(7) Organele executive ale băncii, cel mai târziu în următoarea zi după intrarea lichidatorului în gestiunea băncii, asigură predarea ștampilelor și sigiliilor băncii. În termenul stabilit de lichidator, orice persoană care deține registrele, documentele, valorile materiale și alte valori ale băncii este obligată să le predea. În cazul încălcării acestor obligații, al împiedicării accesului lichidatorului la încăperile, activele, registrele, documentele, informațiile băncii, persoana vinovată poartă răspundere conform legii.

(8) Procedurile suspendate conform alin. (1) lit. c) încetează de la data înregistrării listei creanțelor la Banca Națională dacă creanța constituind obiectul procedurii a fost înscrisă în lista creanțelor validate de lichidator și în privința ei nu sînt obiecții. Procedurile menționate pot fi reluate la cererea creditorului în cazul în care:

a) creanța nu este înscrisă în lista creanțelor înregistrată la Banca Națională;

b) creanța este înscrisă în lista creanțelor înregistrată la Banca Națională, însă creditorul a înaintat obiecții în privința ei.

(9) Creditorii băncii pot înainta creanțele lor în termen de 3 luni de la data retragerii licenței băncii. Creditorii care își înaintează creanțele după expirarea acestui termen, dar în toate cazurile pînă la încheierea distribuirii (lichidării) tuturor activelor băncii, pot pretinde la onorarea creanțelor doar conform art. 38¹¹ alin. (6).

Articolul 38⁶ Procedura de lichidare

(1) În termen de 3 luni de la data intrării în gestiunea băncii, lichidatorul efectuează inventarierea activelor ei și transmite Băncii Naționale o copie de pe opis, care va fi accesibilă permanent publicului.

(2) Lichidatorul va efectua măsurile prevăzute la art. 38⁷ prin proceduri transparente în conformitate cu legislația în vigoare, astfel încît alte bănci și persoane interesate să poată face oferte pentru aceste active, dacă prezentul capitol nu prevede altfel.

(3) Lichidatorul, de la data intrării în gestiunea băncii, poate rezilia:

a) contractul de muncă cu orice angajat al băncii;

b) contractele de prestare a serviciilor la care banca este parte;

c) contractele de locațiune a bunurilor mobile și imobile, cu condiția înștiințării proprietarului cu 30 de zile înainte despre faptul că banca își exercită dreptul discreționar de a rezilia contractul de locațiune. Proprietarul nu este în drept să ceară recuperarea plăților aferente locațiunii după rezilierea contractului. În cazul lichidării, nici un prejudiciu legat de rezilierea contractului nu va fi reparat.

(4) În termen de 2 luni de la data intrării în gestiunea băncii, lichidatorul:

a) ia măsurile necesare pentru încetarea obligațiilor fiduciare ale băncii, restituie proprietarului toate activele și bunurile deținute de bancă în administrare fiduciară și efectuează decontări finale aferente acestora;

b) expediază, la adresele indicate în registre sau înmînează contra semnătură, tuturor deponenților, altor creditori și clienți ai serviciilor de păstrare în siguranță a bunurilor avize recomandate despre tipul și suma creanțelor acestora față de bancă potrivit registrelor, despre necesitatea retragerii bunurilor de către clienții serviciilor de păstrare în siguranță a bunurilor. În avis se va menționa că obiectele pot fi prezentate lichidatorului în termen de o lună de la primirea avizului.

(5) Bunurile păstrate în siguranță la bancă neretrase de proprietar pînă la data menționată în avis vor intra în gestiunea lichidatorului pentru a fi transmise ulterior proprietarului conform legislației în vigoare.

(6) Bunurile păstrate în siguranță la bancă împreună cu opisurile lor și neretrase de proprietar se consideră bunuri la care nu pot pretinde alți creditori ai băncii.

(6¹) Bunurile băncii care constituie obiectul gajului se includ în componența (opisul) activelor băncii, însă se întrebuintează pentru onorarea creanțelor creditorului gajist în ordine prioritară, înainte de onorarea celorlalte creanțe prevăzute de prezenta lege.

(6²) În caz de insuficiență a mijloacelor obținute de la vînzarea bunului gajat pentru onorarea creanțelor creditorului gajist sau de renunțare a acestuia la dreptul său de gaj, creanțele neonorate se supun onorării în ordinea priorității claselor de creanțe stabilite la art. 38¹¹.

(7) Lichidatorul va prezenta Băncii Naționale, la solicitarea acesteia, rapoarte și informații în legătură cu lichidarea băncii.

(8) Prevederile prezentului articol, cu excepția alin. (2), (6¹), (7), nu se aplică în cazul vînzării băncii conform art. 38⁷ alin. (1) lit. a).

Articolul 38⁷ Acțiunile întreprinse de lichidator, de predare a activelor și de predare a obligațiilor băncii

Procedura de vînzare a băncii

(1) Lichidatorul întreprinde următoarele acțiuni:

a) vinde, cu permisiunea scrisă a Băncii Naționale, banca ca un complex patrimonial unic unei alte bănci (banca-cumpărător), ținînd cont de prevederile prezentului capitol;

b) organizează vînzarea și/sau predarea parțială a activelor băncii și predarea parțială a obligațiilor băncii către alte bănci;

c) lichidează activele băncii în condițiile prezentului capitol.

(2) Pentru efectuarea tranzacției de vînzare-cumpărare prevăzută la alin. (1) lit. a), banca-cumpărător va îndeplini următoarele condiții:

a) va menține capitalul reglementat în mărime nu mai mică decît cuantumul dublu al capitalului minim stabilit la art. 5 alin. (1);

b) activele acesteia trebuie să fie mai mari decît activele băncii care constituie obiectul vînzării;

c) după realizarea tranzacției, va corespunde condițiilor stabilite la art. 7 alin. (2).

(3) Prin derogare de la prevederile Legii nr. 1134-XIII din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni, hotărîrea băncii-cumpărător privind încheierea tranzacției de proporții, aferentă cumpărării băncii în proces de lichidare sau activelor acesteia conform alin. (1), se ia:

a) de către consiliul băncii, cu majoritatea simplă de voturi, dacă valoarea tranzacției constituie peste 25 la sută, dar nu mai mult de 50 la sută din valoarea activelor

băncii-cumpărător potrivit ultimului bilanț, pînă la adoptarea deciziei respective;

b) de către adunarea generală a acționarilor, cu majoritatea simplă de voturi, dacă valoarea tranzacției constituie peste 50 la sută din valoarea activelor băncii-cumpărător potrivit ultimului bilanț, pînă la adoptarea hotărîrii respective.

(4) Banca Națională respinge cererea privind eliberarea permisiunii pentru vînzarea băncii dacă:

a) apreciază că situația financiară a băncii-cumpărător va deveni nesatisfăcătoare;

b) apreciază că vînzarea băncii va conduce la încălcarea de către banca-cumpărător a cerințelor față de desfășurarea activităților financiare prevăzute de prezenta lege și de actele normative emise în vederea executării ei;

c) documentele prezentate pentru obținerea permisiunii conțin informație incompletă, insuficientă sau contradictorie sau nu au fost prezentate documentele solicitate suplimentar, necesare pentru luarea deciziei de eliberare a permisiunii pentru efectuarea tranzacției.

(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b), lichidatorul poate reduce valoarea unor obligații astfel încît deponentul sau un alt creditor al băncii să nu primească mai puțin decît în cazul onorării obligațiilor băncii în condițiile art. 38¹¹.

(6) Lichidatorul alege din măsurile enumerate la alin. (1) cele care, în opinia sa, conduc la obținerea sumei maxime din vînzarea băncii sau activelor acesteia și protejează interesele deponentilor și ale altor creditori.

(7) La determinarea sumei ce ar putea fi obținută din vînzarea băncii sau activelor acesteia, lichidatorul este obligat:

a) să evalueze ofertele alternative, luînd în considerare valoarea de piață a activelor și aplicînd rata reală de reduceri;

b) să documenteze evaluarea și criteriile de evaluare, inclusiv rata dobînzii, rata de recuperare a activelor, costul menținerii activelor și cheltuielile neprevăzute.

(8) Prevederile alin. (2)–(4) se aplică în mod corespunzător și asupra tranzacției prevăzute la alin. (1) lit. b) dacă valoarea activelor sau a obligațiilor predate depășește 10 milioane lei.

(9) În scop de încheiere a tranzacțiilor prevăzute la alin. (1) lit. a) și b), lichidatorul organizează o ședință de informare cu toate băncile considerate de acesta ca eligibile, în vederea prezentării condițiilor și termenelor negocierii. Înainte de ședința de informare, lichidatorul semnează cu băncile prezente la ședință un acord de confidențialitate, prin care acestea se angajează să păstreze, în condițiile legii, secretul cu privire la informațiile din cererea de ofertă referitoare la banca în proces de lichidare, la activele și obligațiile acesteia ce urmează a face obiectul negocierii. Nerespectarea de către administratori, acționari, salariați și de alte persoane care acționează în numele băncii care a semnat acordul de confidențialitate a obligațiilor privind păstrarea secretului atrage răspunderea contravențională și patrimonială și excluderea băncii respective de la participarea la concurs.

(10) În funcție de interesul manifestat de băncile participante la ședință, lichidatorul perfectează o cerere de ofertă privind tranzacțiile respective, care cuprinde, în principal, categoriile și volumul de active și obligații ce urmează să facă obiectul tranzacției, prima ce poate fi stabilită de lichidator care va fi plătită de ofertant, termenul de prezentare a ofertelor băncilor, care nu poate fi mai mare de 15 zile.

(11) Lichidatorul transmite, în regim de confidențialitate, cererea de ofertă privind tranzacția respectivă băncilor ofertante, care au participat la ședința de informare și care au manifestat interes pentru o astfel de tranzacție.

(12) Lichidatorul asigură accesul băncilor ofertante la

documentele și informațiile referitoare la banca, activele și obligațiile acesteia ce urmează să facă obiectul negocierii. Contestățiile părților interesate se examinează în conformitate cu art. 38 alin. (54) și (7).

(13) În termenul stabilit pentru prezentarea ofertelor, băncile ofertante transmit lichidatorului, în plic închis, ofertele privind tranzacțiile propuse.

(14) În cel mai scurt timp, lichidatorul analizează ofertele primite și selectează, pe principiul costului minim presupus, oferta băncii/ofertele băncilor cu care se va încheia tranzacția/tranzacțiile respective. Lichidatorul poate decide încheierea tranzacției și în cazul depunerii unei singure oferte.

(15) Lichidatorul și banca ce a cîștigat concursul semnează un antecontract în care se consemnează obligația părților și, după caz, termenul de încheiere a contractului, obligațiile părților pe perioada de pînă la semnarea acestuia.

(16) În caz de încheiere a tranzacției care prevede predarea obligațiilor băncii, prevederile prezentei legi privind înregistrarea la Banca Națională a listei creanțelor față de bancă în partea ce ține de obligațiile predate nu se aplică.

(17) În cazul în care activele ce vor fi predate nu sînt suficiente pentru acoperirea valorii tuturor obligațiilor băncii, iar banca ce preia activele și obligațiile (banca-dobînditor) nu și-a dat consimțămîntul pentru preluarea tuturor obligațiilor băncii, se vor preda numai obligațiile ce aparțin unei/unor clase de creanțe în conformitate cu ordinea priorității claselor de creanțe stabilită la art. 38¹¹. În cazul în care activele ce vor fi predate nu vor fi suficiente pentru acoperirea valorii tuturor obligațiilor dintr-o clasă de creanțe, poate fi predată doar o parte din obligațiile față de fiecare creditor din clasa de creanțe respectivă.

(18) Obligațiile față de creditorii care sînt persoane afiliate băncii nu pot fi predate dacă obligațiile față de alți creditori din clasa de creanțe respectivă nu sînt predate sau nu sînt onorate.

(19) În caz de predare a activelor și obligațiilor, se respectă ordinea priorității onorării creanțelor conform art. 38¹¹ și nici o predare a activelor și obligațiilor nu se permite dacă aceasta va schimba ordinea indicată.

(20) Tranzacțiile prevăzute la alin. (1) nu necesită consimțămîntul organelor de conducere, acționarilor băncii, deponentilor și al altor creditori. În caz de predare a obligațiilor băncii, lichidatorul anunță creditorii în cel mai scurt timp despre aceasta în modul stabilit la art. 38⁹ alin. (10).

(21) Banca-cumpărător/banca-dobînditor răspunde doar pentru obligațiile preluate potrivit condițiilor tranzacției. Obligațiile ce decurg din acțiunile băncii a cărei lichidare se efectuează în temeiul insolabilității se consideră stinse.

(22) Partea contractului de vînzare a băncii sau a contractului de predare a activelor și a obligațiilor ei se scutește de orice taxe și plăți legate de contractele menționate, percepute pentru efectuarea înscrierilor în registrele publice și pentru serviciile prestate de autoritățile publice.

(23) Lichidatorul prezintă Băncii Naționale copiile contractelor de vînzare a băncii, de predare a activelor și obligațiilor băncii imediat după semnarea acestora.

(24) În cazul în care pînă la preluarea obligațiilor băncii în favoarea ei au fost făcute plăți în avans de către banca-cumpărător/banca-dobînditor, asupra acestor plăți pe perioada indicată se aplică regimul creditelor acordate băncii după numirea lichidatorului.

(25) În cazul în care în termenul stabilit în cererea de ofertă cu privire la încheierea tranzacțiilor prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) nu se primesc oferte ori ofertele primite nu se încadrează în cerințele de fezabilitate ale unor astfel de tranzacții sau dacă Banca Națională respinge cererea privind

eliberarea permisiunii conform alin. (4), lichidatorul recurge la alte metode de lichidare a activelor și obligațiilor băncii.

(26) Lichidarea activelor constă în valorificarea activelor în scopul obținerii de mijloace bănești pentru onorarea creanțelor creditorilor și se efectuează prin vânzarea de bunuri, cum ar fi: clădiri, terenuri, valori mobiliare, datorii debitoare, sau prin alte tehnici, cum ar fi cesiunile de creanță ori novatiile, la o valoare negociată.

(27) Vânzarea activelor se efectuează luând în considerare valoarea lor de piață, ținând cont de particularitățile prevăzute de prezentul articol. Valoarea de piață nu este determinată de prețul de cumpărare a activului sau de valoarea acestuia prevăzută în bilanțul băncii, ci de suma ce poate fi obținută pentru activ de la potențialul cumpărător. În acest caz, în scopuri fiscale, baza valorică a activelor se determină conform prevederilor Codului fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997.

(28) La vânzarea activelor, datoriile debitoare în baza contractelor de credit, de leasing financiar și de factoring pot fi expuse spre vânzare printr-un lot unic (vânzarea portofoliului de credite al băncii). Lichidatorul poate să vândă altei bănci sau oricărei alte persoane datoria debitoare cu reducere, dacă va ajunge la concluzia despre imposibilitatea obținerii sumei mai mari a datoriei debitoare, luând în considerare costurile recuperării activelor și timpul necesar pentru aceasta.

(29) Fezabilitatea ofertei prezentate se examinează de lichidator ținând cont de obligația lui de a lichida activele fără întârzieri nejustificate, precum și de faptul că vânzarea activelor se efectuează în termene restrânse și prețul poate deveni mai mic decât la comercializarea acestora în împrejurări mai favorabile.

(30) În cazul în care activele nu sunt comercializabile din lipsă de cerere sau costul vânzării depășește valoarea acestora, ori din alte motive întemeiate nu se supun comercializării, lichidatorul poate renunța la drepturile băncii asupra acestor active după obținerea permisiunii în scris a Băncii Naționale.

Articolul 38^a. Cheltuielile legate de procesul de lichidare

(1) Cheltuielile legate de procesul de lichidare a băncii se efectuează prioritar altor creanțe față de bancă din contul mijloacelor acesteia. Aceste cheltuieli includ:

a) obligațiile de plată a serviciilor comunale și de exploatare, de asigurare a integrității bunurilor, a altor cheltuieli necesare pentru continuarea funcționării băncii, apărute în perioada de pînă și după retragerea licenței;

b) obligațiile de plată a serviciilor de locațiune, a remunerației muncii salariaților, a indemnizațiilor în legătură cu concedierea acestora, a remunerației muncii lichidatorului și a persoanelor antrenate de acesta, a cheltuielilor de judecată, a cheltuielilor aferente publicării anunțurilor, expedierii avizelor, inventarierii, evaluării, administrării (inclusiv predării) patrimoniului, distribuirii (lichidării) activelor băncii, alte cheltuieli și obligații de plată necesare în procesul lichidării băncii, precum și obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii, în perioada de după retragerea licenței.

(2) Remunerația muncii lichidatorului se stabilește de către Banca Națională și se efectuează din contul mijloacelor băncii în proces de lichidare, cu excepția cazului în care lichidatorul este salariat al Băncii Naționale.

(3) Remunerația muncii persoanelor antrenate pentru a acorda asistență lichidatorului în legătură cu lichidarea băncii nu poate fi mai mare decât remunerația muncii salariaților din bănci pentru servicii similare.

(4) În caz de insuficiență a mijloacelor pentru acoperirea cheltuielilor legate de lichidarea băncii conform alin.(1)–(3), Banca Națională este în drept să le acopere.

(5) Banca Națională este în drept să stabilească condi-

țiile și limitele cheltuielilor legate de lichidarea băncii.

Articolul 38^a. Măsurile prealabile onorării creanțelor față de bancă

(1) În termen de 5 zile de la data de retragere a licenței băncii în temeiul insolabilității, lichidatorul, în baza registrelor și a altor date disponibile la bancă, stabilește suma datorată aferentă fiecărui depozit personal garantat în conformitate cu Legea nr. 575-XV din 26 decembrie 2003 privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar, întocmește lista creanțelor aferente acestor depozite și o transmite Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar pentru efectuarea plăților în conformitate cu legea menționată.

(2) În termen de 2 luni de la ultima dată menționată în avizul prevăzut la art.38^a alin.(4) lit.b), lichidatorul:

a) respinge creanțele a căror validitate este îndoielnică;

b) stabilește suma datorată fiecărui deponent, unui alt creditor și clasele de prioritate a creanțelor;

c) întocmește lista creanțelor pe care le-a validat pentru a fi înregistrate la Banca Națională;

d) înștiințează în scris fiecare persoană a cărei creanță nu a fost validată pe deplin despre acest fapt;

e) publică de trei ori, la interval de 7 zile, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în ziarul de circulație generală, precum și în ziarul din localitățile în care banca are subdiviziuni separate, un anunț despre data și locul unde creditorii pot lua cunoștință de informațiile referitoare la creanțele lor validate, precum și despre data la care lichidatorul va prezenta lista creanțelor Băncii Naționale spre înregistrare și care se va încadra în limita de 15 zile de la data publicării ultimului anunț;

(3) Creanțele creditorilor se stabilesc în baza registrelor, documentelor și a altor date disponibile la bancă, iar în caz de înaintare a creanțelor prin cererea în scris a creditorului – și în baza hotărârilor judecătorești și a altor documente prezentate ce confirmă temeinicia creanțelor.

(4) Valoarea creanței deponentului care are mai multe depozite în bancă se stabilește prin însumarea tuturor depozitelor.

(5) Valoarea creanței exprimate în valută străină se stabilește la cursul oficial al leului față de valuta străină respectivă, valabil la data de retragere a licenței băncii, și se plătește în lei.

(6) În lista creanțelor se înscriu numele, prenumele, domiciliul (pentru persoana fizică), denumirea, sediul (pentru persoana juridică) ale creditorului, temeiul, valoarea creanței. Creanțele contestate sau aflate în litigiu se înscriu în partea contestată în mod separat, cu mențiunile respective. Creditorii ale căror creanțe sunt garantate cu gaj (creditori garantați) se înscriu în mod separat, cu indicarea bunului gajat. În lista creanțelor pot fi incluse și alte informații necesare pentru onorarea acestora.

(7) Creanțele se înscriu în listă în ordinea priorității claselor de creanțe. Filele listei creanțelor trebuie să fie numerotate și cusute.

(8) Lista creanțelor este supusă dispozițiilor privind secretul bancar.

(9) Banca Națională înregistrează lista creanțelor în termen de 5 zile de la data prezentării corespunzătoare a acesteia de către lichidator. Înregistrarea listei creanțelor nu presupune examinarea temeiniciei, valorii fiecărei creanțe validate, clasei de creanțe în care aceasta este inclusă, precum și corectarea acestora.

(10) Pînă la începerea onorării creanțelor conform clasei respective de creanțe, lichidatorul publică, cel puțin într-un ziar de circulație generală și într-un ziar din localitățile în care banca avea subdiviziuni separate, un anunț despre locul, modul și termenele onorării acestora.

(11) În cazul în care pînă la data de începere a onorării creanțelor creditorilor a luat cunoștință de existența litigiilor examinate în instanța de judecată dintre creditor și lichidator cu privire la creanța creditorului neînscrisă în lista creanțelor și înaintată pînă la înregistrarea listei creanțelor la Banca Națională, lichidatorul va rezerva mijloace necesare pentru onorarea proporțională a creanței respective, în limita mijloacelor bănești disponibile pentru onorarea clasei de creanțe căreia aparține creanța dată.

Articolul 38¹⁰. Contestațiile privind măsurile prealabile onorării creanțelor față de bancă

(1) În termen de 20 de zile de la data înregistrării listei creanțelor la Banca Națională, orice deponent, orice alt creditor ori unul sau mai mulți acționari ai băncii care dețin în total cel puțin 10 la sută din acțiunile cu drept de vot pot înainta Băncii Naționale o contestație împotriva măsurilor întreprinse de lichidator prevăzute la art.38⁹ alin.(2) lit.a) și b). Banca Națională va soluționa contestația în termen de o lună de la data înaintării acesteia.

(2) În cazul în care pretențiile exprimate în contestație sînt motivate, Banca Națională emite o ordonanță cu privire la modificarea listei creanțelor și a mecanismului propus pentru onorarea acestora.

(3) După expirarea termenului de soluționare a contestației indicat la alin.(1), lista creanțelor înregistrată la Banca Națională nu poate fi modificată.

Articolul 38¹¹. Onorarea creanțelor față de bancă și priorități la onorare

(1) Onorarea creanțelor față de banca în proces de lichidare se efectuează după expirarea termenului de soluționare a contestației prevăzut la art.38¹⁰, cu condiția validării acestora și înregistrării listei creanțelor la Banca Națională, dacă prezentul capitol nu prevede altfel.

(2) Creanțele aferente depozitelor personale, garantate conform Legii nr.575-XV din 26 decembrie 2003 privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar, se onorează de către Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar în conformitate cu legea menționată, după primirea listei creanțelor întocmite de lichidator conform art. 38⁹ alin. (1).

(2¹) Creanțele validate privind plata salariilor angajaților băncii pentru perioada de pînă la 3 luni precedente datei de retragere a licenței băncii, plata pensiei de întreținere, repararea prejudiciilor cauzate prin schilodire sau printr-o altă vătămare a sănătății ori prin deces se onorează înaintea onorării creanțelor prevăzute la alin. (3).

(3) Creanțele validate se onorează conform ordinii priorității claselor de creanțe stabile, după cum urmează:

a) creditele acordate băncii de către Banca Națională pînă la numirea lichidatorului;

b) sumele neplătite la depozitele personale, rămase după efectuarea plăților în conformitate cu Legea nr.575-XV din 26 decembrie 2003 privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar, în limita stabilită de Banca Națională;

c) creditele acordate băncii de către alte bănci pînă la numirea lichidatorului;

d) creditele acordate băncii după numirea lichidatorului;

e) creanțele Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar în mărimea sumelor plătite drept compensare a depozitelor garantate;

f) sumele neplătite la depozitele personale, rămase după efectuarea plăților conform lit.b);

g) depozitele persoanelor juridice și ale întreprinderilor individuale;

h) sumele plăților la bugetul public național, decontate de la contribuabili, dar care nu au fost transferate în

conturile respective ale sistemului bugetar;

i) alte creanțe.

(3¹) Creanțele creditorilor care aparțin unei clase de creanțe se onorează după onorarea tuturor creanțelor care aparțin clasei de creanțe precedente.

(3²) În cazul în care, în termenul de onorare a creanțelor anunțat de lichidator, creditorul nu se prezintă pentru primirea creanței sale, lichidatorul depune mijloacele cuvenite acestui creditor în contul deschis la altă bancă pe numele creditorului.

(4) Creanțele validate în baza hotărîrilor instanțelor judecătorești se onorează în ordinea stabilită pentru clasele de creanțe enumerate la alin.(3), cu excepția creanțelor neînscrise în termen în lista creanțelor (creanțe neînregistrate), validate în baza hotărîrilor emise după expirarea termenului de soluționare a contestației conform art. 38¹⁰ alin. (1), care se onorează:

a) din contul mijloacelor rezervate – în cazul prevăzut la art. 38⁹ alin. (11);

b) după onorarea creanțelor din clasa respectivă (dar înaintea onorării creanțelor din clasa următoare), dacă plățile în vederea onorării acestor creanțe au început pînă la primirea de către lichidator a creanțelor neînregistrate;

c) în conformitate cu alin. (6), dacă creanțele neînregistrate au fost primite de lichidator după onorarea tuturor creanțelor.

(5) Dacă suma disponibilă pentru onorarea creanțelor din una din clasele menționate la alin. (2¹) și (3) este insuficientă pentru acoperirea lor totală, valoarea fiecărei creanțe din această clasă se va reduce proporțional.

(6) După onorarea tuturor creanțelor validate, creanțele rămase valabile, neînscrise în termen în lista indicată la art.38⁹ lit.c) vor fi de asemenea onorate din contul activelor rămase după onorarea creanțelor înscrise în termen în lista respectivă.

(7) Plata datoriilor subordonate se efectuează după onorarea creanțelor tuturor creditorilor băncii înaintea onorării creanțelor acționarilor conform alin.(8).

(8) Activele rămase după onorarea tuturor creanțelor față de bancă se distribuie acționarilor acesteia conform cotelor lor.

(9) Creanțele neonorate din cauza insuficienței activelor băncii, precum și obligațiile băncii, în privința cărora creanțele nu au fost înaintate în termen, se consideră stinse.

(10) Lichidatorul înscrie în lista creanțelor informațiile privind onorarea/stingerea creanțelor creditorilor.

Articolul 38¹². Darea de seamă. Încheierea procesului de lichidare

(1) După distribuirea (lichidarea) tuturor activelor băncii lichidate, lichidatorul prezintă Băncii Naționale o dare de seamă. Darea de seamă va conține informația privind valoarea și clasele creanțelor onorate și neonorate ale creditorilor, privind valorificarea activelor, privind activele considerate neeligibile sau care nu au valoare, cu anexarea, după caz, a documentelor justificative, altă informație necesară. La darea de seamă se anexează bilanțul de lichidare a băncii și alte documente necesare.

(2) După aprobarea dării de seamă, Banca Națională și lichidatorul vor fi degrevați de orice obligație legată de lichidarea băncii.

(3) Lichidatorul depune la organul înregistrării de stat cererea de radiere a băncii din Registrul de stat al persoanelor juridice și efectuează alte acțiuni necesare în acest scop în modul stabilit de lege.

Articolul 38¹³. Responsabilitatea lichidatorului

(1) În cazul în care lichidatorul nu respectă prezenta lege, Banca Națională îl va destitui.

(2) Pentru comiterea de acțiuni ilegale în procesul

exercitării atribuțiilor, lichidatorul răspunde contravențional sau penal în conformitate cu legea.

(3) Divergențele și litigiile dintre lichidator, Banca Națională și alte persoane care apar în legătură cu lichidarea băncii se soluționează în conformitate cu art.38 alin.(7).

Articolul 38¹⁴. Redeschiderea procesului de lichidare

(1) În cazul în care, după aprobarea dării de seamă a lichidatorului sau radierea băncii din Registrul de stat al persoanelor juridice, au fost depistate unele active ale băncii, Banca Națională, la cererea creditorilor sau din oficiu, poate hotărî redeschiderea procesului de lichidare silită a băncii și, dacă este necesar, poate numi un lichidator.

(2) Mijloacele obținute de la lichidarea (valorificarea) activelor depistate se utilizează pentru onorarea creanțelor creditorilor îndreptățiți, în modul stabilit de prezenta lege.

(3) În cazul în care a fost numit, lichidatorul prezintă Băncii Naționale darea de seamă cu privire la activele lichidate (valorificate) suplimentar și la creanțele onorate suplimentar.

Capitolul VI²

LICHIDAREA BENEVOLĂ A BĂNCII

Articolul 38¹⁵. Condițiile de lichidare benevolă

(1) Lichidarea băncii în baza hotărîrii luate de acționari (lichidarea benevolă) se efectuează în modul prevăzut de actele legislative ce reglementează lichidarea societăților comerciale, ținînd cont de prevederile prezentei legi.

(2) Hotărîrea privind lichidarea benevolă a băncii poate fi luată de către adunarea generală a acționarilor numai în cazul în care banca nu se află în situație de insolvabilitate. Hotărîrea adunării generale a acționarilor se adoptă cu votul a cel puțin 2/3 din numărul total de voturi ale acționarilor reprezentate la adunare.

(3) În cazul adoptării hotărîrii privind lichidarea benevolă, banca solicită Băncii Naționale, printr-o cerere, retragerea licenței și eliberarea permisiunii privind lichidarea benevolă. Cererea se depune la Banca Națională în termen de 5 zile de la data adoptării hotărîrii adunării generale a acționarilor. La cerere se anexează hotărîrea privind lichidarea benevolă, planul lichidării aprobat de adunarea generală a acționarilor, care va cuprinde etapele lichidării, modul și termenele de onorare a creanțelor creditorilor, bilanțul ce confirmă suficiența mijloacelor necesare onorării creanțelor, informația privind componența comisiei de lichidare (lichidatorul numit) și alte date necesare.

(4) Banca Națională examinează cererea în termen de 2 luni de la data depunerii corespunzătoare a documentelor și eliberează permisiunea privind lichidarea benevolă dacă constată că:

- a) hotărîrea privind lichidarea benevolă a băncii a fost luată cu respectarea legislației;
- b) banca este solvabilă și poate executa fără amîinare obligațiile față de creditori;
- c) documentele prezentate conțin informație completă și suficientă;
- d) planul propus de lichidare este în interesul creditorilor băncii;
- e) banca a prezentat în termenul stabilit documentele suplimentare solicitate de Banca Națională, necesare pentru a constata dacă sînt îndeplinite condițiile de eliberare a permisiunii.

(5) Odată cu eliberarea permisiunii privind lichidarea benevolă, Banca Națională retrage licența băncii.

Articolul 38¹⁶. Modul de lichidare benevolă

(1) După retragerea licenței și eliberarea permisiunii privind lichidarea benevolă, comisia de lichidare (lichidatorul) preia toate împunătorile de administrare a patrimoniului și a operațiunilor băncii.

(2) Comisia de lichidare (lichidatorul):

- a) depune, în termen de 5 zile de la data de retragere

a licenței, cererea de lichidare a băncii la organul înregistrării de stat, anexînd documentele necesare, inclusiv actul privind retragerea licenței și permisiunea privind lichidarea benevolă a băncii;

- b) publică avize despre lichidare;

c) efectuează inventarierea patrimoniului, evaluarea activelor, onorează creanțele creditorilor, întreprinde alte măsuri necesare lichidării băncii.

(3) Creanțele creditorilor se onorează conform ordinii priorității claselor de creanțe după cum urmează:

- a) cheltuielile legate de lichidare;

b) salariile angajaților băncii pentru perioada de pînă la 3 luni precedente datei hotărîrii privind lichidarea, pensia de întreținere, repararea prejudiciilor cauzate prin schilodire sau printr-o altă vătămare a sănătății ori prin deces;

- c) depozitele personale;

- d) creditele acordate băncii, negarantate cu gaj;

e) creanțele prevăzute la art. 38¹¹ alin. (3) lit. g)–i), în ordinea corespunzătoare.

(4) Comisia de lichidare (lichidatorul), în termen de 5 zile de la data de întocmire a bilanțului de lichidare, îl prezintă Băncii Naționale.

(5) Lichidarea benevolă a băncii nu împiedică inițierea procesului de lichidare silită a acesteia dacă în procesul de lichidare benevolă se constată că banca se află în situație de insolvabilitate.

(6) În cazul în care se constată că banca se află în situație de insolvabilitate, comisia de lichidare (lichidatorul) înștiințează imediat Banca Națională pentru inițierea procesului de lichidare silită și prezintă darea de seamă și documentele ce atestă situația financiară a băncii.

(7) În termen de 15 zile, Banca Națională examinează documentele prezentate conform alin. (6) și, dacă este întrunit unul din temeiurile prevăzute la art. 38 alin. (3), ia hotărîrea prin care constată situația de insolvabilitate a băncii și inițiază procesul de lichidare silită a acesteia.

Capitolul VII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 39. Dispoziții tranzitorii

(1) Instituțiile financiare care funcționează ca bănci la data intrării în vigoare a prezentei legi se consideră că au deja licență conform prevederilor prezentei legi.

(2) Cererile de acordare a licenței nesoluționate la data intrării în vigoare a prezentei legi se resituie solicitanților. Aceștia vor depune noi cereri în conformitate cu cerințele prezentei legi.

(3) Instituțiile financiare a căror organizare, administrare, situație financiară și operațiuni contravin prezentei legi și actelor normative emise în temeiul ei de Banca Națională le vor pune în conformitate cu acestea în termenul stabilit de Banca Națională prin regulament sau ordonanță, dar nu mai tîrziu de 1 iulie 1996.

Articolul 40. Supravegherea și reglementarea activității instituțiilor financiare

În scopul supravegherii și reglementării activității instituțiilor financiare, Banca Națională are dreptul de a emite acte normative, de a efectua controale asupra acestor instituții, de a examina registre, conturi contabile și alte documente, de a întreprinde orice alte acțiuni în vederea executării prezentei legi.

Articolul 41. Actele normative ale Băncii Naționale

Actele normative ale Băncii Naționale emise întru executarea prezentei legi se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării ori la data prevăzută în ele, cu condiția informării instituțiilor financiare.

Articolul 42. Soluționarea litigiilor

Litigiile dintre bănci, dintre bănci și alte persoane, precum și dintre Banca Națională și bănci, se soluționează

în instanța judecătorească competentă în modul stabilit de legislație.

Articolul 43. Dispoziții finale

- (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.
(2) Prin derogare de la art.39 alin.(3), prevederile art. 38 alin.(3) și alin.(4) intră în vigoare la 1 ianuarie 1996.
(3) Guvernul, în termen de o lună, va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege.
(4) La intrarea în vigoare a prezentei legi se abrogă:
- Legea nr. 601-XII din 12 iunie 1991 cu privire la bănci și activitatea bancară;
- Hotărîrea Parlamentului nr. 602-XII din 12 iunie 1991 despre punerea în aplicare a Legii cu privire la bănci și activitatea bancară;
- Legea nr. 810-XII din 18 decembrie 1991 despre completarea Legii cu privire la bănci și activitatea bancară;
- Hotărîrea Parlamentului nr. 811-XII din 18 decembrie 1991 privind punerea în aplicare a Legii despre completarea

Legii cu privire la bănci și activitatea bancară;

- Legea nr. 1233-XII din 15 decembrie 1992 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la bănci și activitatea bancară;
- Legea nr. 166-XIII din 1 iulie 1994 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la bănci și activitatea bancară;
- Hotărîrea Parlamentului nr. 167-XIII din 1 iulie 1994 privind punerea în aplicare a Legii pentru modificarea și completarea Legii cu privire la bănci și activitatea bancară;
- Legea nr. 419-XIII din 29 martie 1995 pentru completarea articolului 22 din Legea cu privire la bănci și activitatea bancară.
(5) Se propune Președintelui Republicii Moldova să abroge Decretul nr. 36-p din 25 aprilie 1995 privind promulgarea Legii pentru completarea articolului 22 din Legea cu privire la bănci și activitatea bancară.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Petru LUCINSCHI

Nr. 550-XIII. Chișinău, 21 iulie 1995.

200 D E C R E T

privind promulgarea Legii pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (Programul de restructurare a sectorului vitivinicol)

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – Se promulgă Legea nr. 70 din 7 aprilie

2011 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (Programul de restructurare a sectorului vitivinicol).

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 121-VI. Chișinău, 5 mai 2011.

201 L E G E

pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (Programul de restructurare a sectorului vitivinicol)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (Programul de restructurare a sectorului vitivinicol) în sumă de 75 milioane de euro, semnat la Chișinău la 23 noiembrie 2010.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor contractului menționat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Banca Europeană de Investiții despre ratificarea contractului nominalizat.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 70. Chișinău, 7 aprilie 2011.

202 D E C R E T

privind conferirea de distincții de stat unor colaboratori ai Băncii Comerciale „Banca Socială” SA

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – Pentru activitate prodigioasă în sistemul financiar-bancar, contribuție la promovarea politicii monetar-credite și înalt profesionalism, se conferă:

„Ordinul Republicii”
doamnei Aglaia CRIVCEANSCHI – prim-vicepreședinte al consiliului de administrație;

Medalia „Meritul Civic”

doamnei Svetlana FOCȘA – director de departament
doamnei Liudmila MATVEEVA – șef de direcție.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 122-VI. Chișinău, 5 mai 2011.

203**D E C R E T**

**privind revocarea domnului Alexandru TĂNASE
din funcția de ministru al justiției**

În temeiul art. 98 alin. (6) din Constituția Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Art. 1. – Domnul Alexandru TĂNASE se revocă din

funcția de ministru al justiției în legătură cu numirea sa în
funcția de judecător la Curtea Constituțională.

Art. 2. – Prezentul decret intră în vigoare la data
semnării.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 123-VI. Chișinău, 6 mai 2011.

204**D E C R E T**

**privind numirea domnului Oleg EFRIM în funcția
de ministru al justiției**

În temeiul art. 98 alin. (6) din Constituția Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Art. 1. – Domnul Oleg EFRIM se numește în funcția de

ministru al justiției.

Art. 2. – Prezentul decret intră în vigoare la data
semnării.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 124-VI. Chișinău, 6 mai 2011.

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova**11****HOTĂRÎRE****cu privire la validarea unui mandat de deputat
în Parlamentul Republicii Moldova**

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE - președinte

Victor PUȘCĂȘ - judecător

Petru RAILEAN - judecător

Valeria ȘTERBET - judecător-raportor

Elena SAFALERU - judecător

Alexandru TĂNASE - judecător

grefier – Ludmila Chihai, în prezența președintelui Comisiei Electorale Centrale, Iurie Ciocan, și a candidatului supleant pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova Lilian Zaporojan, conducându-se după prevederile art.62, art.69 alin.(1), art.135 alin.(1) lit.e) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.e) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.e) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară publică dosarul privind validarea unui mandat de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Drept temei pentru examinarea dosarului au servit materialele Comisiei Electorale Centrale, prezentate la 3 mai 2011, în conformitate cu art.62 din Constituție, cu respectarea prevederilor art.38 alin.(4) din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 4 mai 2011 materialele Comisiei Electorale Centrale au fost acceptate pentru examinare.

Analizând materialele dosarului, audiind informațiile prezentate de judecătorul-raportor și participanții la ședință,

Curtea Constituțională**a c o n s t a t a t :**

1. Prin Hotărîrea nr.76 din 15 aprilie 2011, ca urmare a demisiei deputatului Victor Bodiș, Parlamentul Republicii Moldova a declarat vacant un mandat de deputat aparținând Partidului Liberal Democrat din Moldova.

Comisia Electorală Centrală, prin Hotărîrea nr. 137 din 29 aprilie 2011, a luat act de vacanța mandatului de deputat atribuit Partidului Liberal Democrat din Moldova și a propus Curții Constituționale să-l declare ales în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, cu validarea mandatului, pe candidatului supleant Lilian Zaporojan, pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, prezentînd materialele respective.

2. Examinînd materialele prezentate de Comisia Electorală Centrală în raport cu prevederile constituționale și legale, Curtea reține următoarele.

Conform prevederilor art.62 din Constituție, Curtea Constituțională, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, hotărăște validarea mandatului de deputat sau nevalidarea lui în cazul încălcării legislației electorale.

Potrivit art.69 alin.(1) din Constituție, deputații intră în

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Nr. 9. Chișinău, 10 mai 2011.

exercițiul mandatului sub condiția validării. În conformitate cu art.88 alin.(2) din Codul electoral, candidații incluși în listele electorale, care nu au fost aleși, sînt declarați supleanți. Candidatul supleant este declarat ales de către Curtea Constituțională, dacă, din anumite motive, un mandat de deputat aparținînd partidului, altei organizații social-politice sau blocului electoral pe care îl reprezintă devine vacant.

Din materialele Comisiei Electorale Centrale rezultă că Partidul Liberal Democrat din Moldova dispune de un mandat vacant de deputat în Parlament.

La 24 decembrie 2010, prin Avizul nr.5 și Hotărîrea nr.31, Curtea Constituțională a confirmat legalitatea alegerii Parlamentului în cadrul scrutinului din 28 noiembrie 2010 și listele candidaților supleanți la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIX-a.

Prin Hotărîrea nr.4 din 17 februarie 2011 Curtea Constituțională a declarat aleși în calitate de deputați în Parlamentul Republicii Moldova, cu validarea mandatelor, pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, pe Frumosu Elena, Apostolachi Iurie, Grișciuc Simion, Bodiș Victor, Nasu Maria și Chiorescu Iurie.

Curtea Constituțională a constatat că următorul candidat supleant pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, confirmată prin Hotărîrea Curții Constituționale nr.31 din 24 decembrie 2010, este Lilian Zaporojan.

La 28 aprilie 2011 candidatului supleant Lilian Zaporojan a prezentat Comisiei Electorale Centrale o declarație, prin care a acceptat mandatul de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, asumîndu-și obligația de a înlătura incompatibilitățile în termenele prevăzute de lege.

În ședință plenară nu au fost stabilite circumstanțe de natură să împiedice validarea mandatului de deputat în Parlament atribuit de Comisia Electorală Centrală domnului Lilian Zaporojan, a.n. 1977, domiciliat în or. Glodeni, jurist, șef-adjunct al Oficiului teritorial Bălți al Cămarilor de Stat, candidat supleant pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

Pentru considerentele expuse, în conformitate cu prevederile art.140 alin.(2) din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.e) și art.62 lit.d) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională**HOTĂRĂȘTE :**

1. Lilian Zaporojan, candidat supleant pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova, este declarat ales în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, cu validarea mandatului.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Dumitru PULBERE

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova**19****HOTĂRÎRE****cu privire la Raportul auditului regularității gestionării
resurselor financiare publice la Comisia Națională
a Pieței Financiare în anul 2010**

Curtea de Conturi, în prezența consultantului Comisiei economice, buget și finanțe a Parlamentului dna N.Sclearov, președintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare dl M.Cibotaru, directorului Direcției generale economico-financiare a Comisiei Naționale a Pieței Financiare dna M.Ardeleanu și directorului Direcției generale juridice a Comisiei Naționale a Pieței Financiare dl R.Buliba, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului regularității gestionării resurselor financiare publice la Comisia Națională a Pieței Financiare în anul 2010.

Misiunea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011². Scopul auditului a constat în oferirea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că Raportul financiar al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pe anul 2010, în toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă asupra situațiilor financiare și patrimoniale, iar utilizarea mijloacelor publice acumulate, precum și operațiunile financiare efectuate sînt corecte și conforme prevederilor legale.

Auditul a fost planificat și s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³. În vederea susținerii constatărilor, formulării concluziilor și recomandărilor, precum și exprimării opiniilor de audit, probele de audit au fost obținute prin desfășurarea procedurilor de evaluare a riscului și a procedurilor de audit ulterioare, care au cuprins testul controalelor și procedurile de fond, cu folosirea diferitor metode: examinări, observări, confirmări, recalculări, interviuri etc.

Examinînd rezultatele auditului, auzind raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a c o n s t a t a t :

Urmare faptelor expuse în Raportul de audit, se menționează că Comisia Națională a Pieței Financiare, deși a întreprins măsuri de remediere a deficiențelor stabilite în cadrul controalelor precedente, orientate spre lichidarea

încălcărilor, realizarea recomandărilor și cerințelor Curții de Conturi, în perioada auditată a admis unele nereguli, care determină necesitatea consolidării managementului financiar și a controlului intern.

Abaterile constatate la organizarea evidenței contabile au creat unele situații de documentare neregulamentară a faptelor economice, de eliberare neconformă a unor avansuri spre decontare, de excludere din bilanț, în lipsa documentului confirmativ, a unui mijloc fix. De asemenea, se menționează neînregistrarea drepturilor asupra terenului transmis în folosință, care nu este evaluat și reflectat în evidența contabilă, precum și nedelimitarea hotarelor terenului aferent imobilelor din str. V. Alecsandri, nr. 115 și bd Ștefan cel Mare și Sfînt, nr.77.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului regularității gestionării resurselor financiare publice la Comisia Națională a Pieței Financiare în anul 2010, care este parte componentă a prezentei hotărîri.

2. Prezenta hotărîre și Raportul de audit se remit:

2.1. Comisiei Naționale a Pieței Financiare, pentru documentare și implementarea recomandărilor auditului;

2.2. Ministerului Finanțelor, pentru informare asupra rezultatelor auditului;

2.3. Parlamentului, pentru luare de cunoștință.

3. Despre implementarea recomandărilor auditului, precum și despre executarea cerințelor din subpct. 2.1. al hotărîrii date se va informa Curtea de Conturi în termen de 3 luni.

4. Prezenta hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI**Ala POPESCU****Nr. 18. Chișinău, 19 aprilie 2011.**

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 "Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011".

³ Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

Aprobat
prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr.18 din 19 aprilie 2011

**RAPORTUL
auditului regularității gestionării resurselor financiare publice
la Comisia Națională a Pieței Financiare în anul 2010****I. INTRODUCERE**

Auditul regularității gestionării resurselor financiare publice la Comisia Națională a Pieței Financiare în anul 2010 a fost efectuat în conformitate cu art.28 și art.31 din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹ și în temeiul Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011².

Scopul auditului a constat în oferirea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că Raportul financiar privind

încasarea (realizarea) veniturilor pentru finanțarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare (în continuare – CNPF, sau Comisia Națională, după caz) pe anul 2010, în toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă asupra situațiilor financiare și patrimoniale ale entității, iar utilizarea mijloacelor acumulate, precum și operațiunile financiare efectuate sînt corecte și conforme cu prevederile legale.

Responsabilitatea conducerii Comisiei Naționale constă

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare).

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 "Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011".

în întocmirea și prezentarea raportului financiar în conformitate cu cadrul legal de raportare financiară, respectarea prevederilor legale în activitatea economico-financiară, elaborarea și implementarea unui sistem eficient de management financiar și control, ținerea evidenței potrivit regulilor generale de reglementare a contabilității, având și obligația de a asigura prevenirea și descoperirea erorilor și fraudelor.

Responsabilitatea echipei de audit a constat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea concluziilor și opiniilor de audit privind raportul financiar și regularitatea gestionării mijloacelor publice și a patrimoniului statului. Totodată, auditorii nu sînt responsabili de prevenirea fraudelor și erorilor.

Auditul a fost planificat și s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³. În vederea susținerii opiniilor și constatărilor, formulării concluziilor și recomandărilor, probele de audit au fost obținute prin desfășurarea procedurilor de evaluare a riscului și a procedurilor de audit ulterioare, care au cuprins testul controalelor și procedurile de fond, cu folosirea diferitor metode: examinarea, inclusiv verificarea înregistrărilor contabile; analiza, pe perioada auditată, a datelor din Bilanțul executării bugetului autorităților/instituțiilor publice, Raportul privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale, precum și din alte documente relevante, concomitent fiind verificată și exactitatea înregistrărilor contabile în documentele primare și în registrele contabile. Totodată, au fost examinate procesele-verbale privind executarea unor lucrări de reparație capitală.

II. PREZENTARE GENERALĂ

Comisia Națională a Pieței Financiare este o autoritate publică autonomă⁴, care reglementează și autorizează activitatea participanților la piața financiară nebancaară, precum și supraveghează respectarea legislației de către ei, fiind finanțată integral din diferite taxe și plăți percepute în rezultatul executării atribuțiilor. Mărirea taxelor și a plăților sînt aprobate prin Hotărârile Parlamentului cu privire la aprobarea bugetului CNPF pe anul respectiv.

Principiile de activitate, atribuțiile, drepturile și structura Comisiei Naționale (pentru perioada auditată) sînt reglementate prin Legea nr.192-XIV din 12.11.1998⁵, Regulamentul aprobat prin Hotărîrea CNPF nr.48/5 din 27.09.2007⁶, precum și prin alte acte legislative și normative.

În anul 2010, entitatea a ținut evidența contabilă și a prezentat rapoartele financiare în conformitate cu regulile generale obligatorii ale contabilității și de raportare financiară, stabilite în Legea contabilității⁷ și Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010⁸.

CNPF, în anul de gestiune 2010, a continuat acumularea veniturilor și efectuarea operațiunilor financiare prin intermediul contului trezorerial special, iar începînd din 01.01.2011, acestea urmau a fi transferate la deservirea bancară, pe un cont de decontare, conform prevederilor Legii nr.144 din 02.07.2010⁹.

Cu privire la executarea de ansamblu a bugetului CNPF

Pentru anul 2010, CNPF i-a fost aprobat bugetul anual la venituri în mărime de 11014,8 mii lei și la cheltuieli - de 14523,0 mii lei, cu un deficit de 3508,2 mii lei, avînd drept

sursă de acoperire soldul mijloacelor disponibile înregistrat la începutul anului de gestiune. Potrivit datelor Raportului privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale pe anul 2010 (în continuare – Raportul), CNPF a realizat venituri în sumă totală de 12380,3 mii lei, înregistrînd un nivel de execuție de 112,4% față de suma aprobată. Executarea de ansamblu a bugetului CNPF se prezintă în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1
(mii lei)

Nr. d/o	Indicatorii bugetului	Prevederi anuale		Executat		Nivelul de executare, %	
		Aprobat inițial	Precizat	De casă	Efectiv	Față de aprobat inițial	Față de precizat
1.	Venituri	10155,3	11014,8	11740,2	12380,3	121,9	112,4
2.	Cheltuieli	13663,5	14523,0	12791,4	12495,4	93,6	91,5
3.	Deficit (-)	-3508,2	-3508,2	-1178,4	-152,9	-	-
4.	Sold la 01.01.2010	3508,2	3508,2	14662,0	12628,7	-	-
5.	Sold la 01.01.2011	-	-	13614,7	12517,5	-	-

***Sursă:** Datele selectate din Rapoartele privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale la 01.01.2010. Rapoartele privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale la 01.01.2011

Potrivit datelor din Raport, executarea cheltuielilor de casă a însumat 12791,4 mii lei (93,6% față de limita aprobată) și a cheltuielilor efective – de 12495,4 mii lei (91,5% față de limita aprobată). În rezultatul executării de casă, s-a înregistrat un sold de mijloace bănești în sumă de 13614,7 mii lei, iar în rezultatul executării efective – de 12517,5 mii lei.

III. CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII

În urma verificării regularității formării veniturilor și veridicității raportării încasării și utilizării mijloacelor publice, precum și a administrării de către CNPF a patrimoniului public din exercițiul bugetar 2010, s-au constatat următoarele.

3.1. Cu privire la partea de venituri

Analiza execuției părții de venituri în anul 2010, în structura surselor de formare, comparativ cu anul 2009, se prezintă în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2
(mii lei)

Nr. d/o	Sursa de venituri	Realizat efectiv în anul 2009	Pondere veniturilor realizate (%)	Anul 2010			Dinamica veniturilor realizate (%)
				Planul aprobat	Realizat efectiv	Pondere veniturilor efective (%)	
1	2	3	4	5	6	7	8=6/3
1.	Taxe percepute din operațiuni cu valori mobiliare	6589,4	50,8	4200,0	4879,0	39,4	74,0
2.	Plățile societăților de asigurare, administratorilor fiduciari, brokerilor de asigurări	4392,7	33,9	4216,8	4805,4	38,8	109,4
3.	Sumele sancțiunilor aplicate pentru contravenții administrative	218,5	1,7	250,0	491,7	4,0	de 2,2 ori
4.	Plata pentru acordarea de licențe	46,0	0,3	50,0	107,3	0,9	de 2,3 ori

³ Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.
⁴ Pînă la modificările în Legea nr.192-XIV din 12.11.1998, operate prin Legea nr.144 din 02.07.2010 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, CNPF a avut statut juridic de autoritate autonomă a administrației publice centrale.

⁵ Legea privind Comisia Națională a Pieței Financiare nr.192-XIV din 12.11.1998 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.192-XIV).

⁶ Hotărîrea Comisei Naționale a Pieței Financiare nr.48/5 din 27 septembrie 2007 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisei Naționale a Pieței Financiare” (cu modificările ulterioare).

⁷ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea contabilității).

⁸ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010 (cu modificările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010), prin care, începînd cu 03.08.2010, a fost abrogată Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 09.10.1996.

⁹ Legea nr.144 din 02.07.2010 „Pentru modificările și completarea unor acte legislative” (în continuare – Legea nr.144 din 02.07.2010).

5.	Venituri din dobânzile aferente soldurilor de mijloace bănești și din depunerile la conturile de depozitare	1320,8	10,2	1600,0	1413,0	11,4	107,0
6.	Venituri din chiria/arenda bunurilor proprietate publică	208,0	1,6	251,1	227,7	1,8	109,5
7.	Alte surse legale	200,3	1,5	446,9	456,2	3,7	de 2, 3 ori
8.	Total	12975,7	100,0	11014,8	12380,3	100,0	95,4

***Sursă:** Datele selectate din Rapoartele privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale la 01.01.2010. Rapoartele privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale la 01.01.2011. Informația privind executarea veniturilor în anul 2010

Potrivit datelor Raportului, veniturile realizate efectiv în anul 2010, în comparație cu anul 2009, s-au diminuat cu 595,4 mii lei, sau cu 4,6 puncte procentuale. Analiza structurală a surselor de venituri denotă că încasările provenite din taxele percepute la înregistrarea de stat a valorilor mobiliare s-au micșorat cu 953,6 mii lei și din taxele din valoarea tranzacțiilor cu valorile mobiliare – cu 756,8 mii lei. Aceste diminuări ale încasărilor, în sumă totală de 1710,4 mii lei, au fost cauzate, potrivit motivațiilor Comisiei Naționale, de reducerea volumului emisiunilor de valori mobiliare pe parcursul anilor 2008 și 2009 cu 36,1% și, respectiv, 20,8%.

Analiza veniturilor încasate în anul 2010, sub aspect structural, atestă că 39,4% din totalul veniturilor constituie taxele percepute din operațiuni cu valori mobiliare; 38,8% – veniturile din plățile societăților de asigurare, brokerilor; 11,4% – veniturile din dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bănești; 1,8% – veniturile din arenda bunurilor; 4,0% – sancțiunile aplicate; 3,7% – alte venituri.

Conform Raportului la 31.12.2010, la capitolul „Venituri” s-au înregistrat datorii debitoare în sumă de 115,6 mii lei, provenite din plăți regulatorii de funcționare, și datorii creditoare – de 1437,4 mii lei, provenite din taxe achitate de participanții profesioniști la piața financiară nebanară, pînă la aprobarea deciziilor respective de către Consiliul de administrație al CNPF.

Din totalul datoriilor debitoare înregistrate la 31.12.2010, suma de 82,5 mii lei constituie sancțiunile administrative (contravenționale) aplicate și neîncasate pentru anii 2008-2010, dintre care pentru anul 2010 – în sumă de 57,0 mii lei. Potrivit explicațiilor entității, sumele sancțiunilor neachitate se află în procedură de executare.

Conform datelor din evidența contabilă la 31.12.2010, soldul mijloacelor bănești constituie 13614,7 mii lei, din care 9000,0 mii lei – soldul disponibil de mijloace bănești la contul de depozit deschis în Banca Națională a Moldovei, prin intermediul Ministerului Finanțelor.

Ulterior, în legătură cu modificările operate în Legea nr.192-XIV, taxele și plățile regulatorii de funcționare urmează a fi transferate pe un cont de decontare al Comisiei Naționale. Conform Înscrierii Protocolare nr.1/13 din 11.01.2011, CNPF, în scopul asigurării acumulării veniturilor, a decis plasarea soldului mijloacelor bănești disponibil în valori mobiliare de stat emise de Ministerul Finanțelor, la 17.01.2011 fiind încheiat cu BC „Victoriabank” S.A. contractul de prestare a serviciilor de brokeraj la tranzacționarea valorilor mobiliare de stat.

Notă: CNPF a întreprins acțiuni de remediere a situației referitor la datoriile debitoare, rezultate din sancțiunile aplicate și neîncasate, pînă la examinarea rezultatelor auditului fiind achitate și anulate datorii în sumă de 23,4 mii lei.

Concluzii:

În anul 2010, veniturile provenite din taxele percepute din operațiuni cu valori mobiliare, comparativ cu anul 2009, s-au diminuat cu 1710,4 mii lei. CNPF explică că această situație a fost influențată de reducerea volumului emisiunilor și tranzacțiilor cu valori mobiliare, precum și de aprobarea, în scopul încurajării investitorilor și atragerii investițiilor prin plasarea și efectuarea emisiunilor de valori mobiliare, a taxelor în mărimi reduse.

3.2. Cu privire la executarea cheltuielilor

Conform datelor din Raport, cheltuielile efective în anul 2010 au alcătuit 12495,4 mii lei (91,5% din suma cheltuielilor

aprobate). Execuția cheltuielilor în anul 2010, comparativ cu situația din anul 2009, se prezintă în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3
(mii lei)

Indicii	Art.	Anul 2009		Anul 2010				Datorii	
		Cheltuieli efective		Pre-cizat	Cheltuieli de casă	Cheltuieli efective			
		mii lei	Pondere (%)	mii lei	mii lei	mii lei	Pondere (%)	debitoare	creditoare
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8
Cheltuieli, total, mii lei		10264,0	100,0	14523,0	12791,4	12495,4	100,0	60,9	166,9
Retribuirea muncii	111	6812,3	66,4	8226,7	7651,7	7311,0	58,5	9,7	23,0
Contribuții de asigurări sociale obligatorii	112	1397,1	13,6	1638,3	1636,6	1604,5	12,8	28,8	-
Plata mărfurilor și serviciilor	113	1412,0	13,8	2438,2	1916,4	1910,2	15,3	6,6	48,6
Deplasări în interes de serviciu	114	121,8	1,2	155,0	119,1	118,9	0,9	3,0	-
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate de patroni în interiorul țării	116	210,1	2,0	250,3	248,8	236,7	1,9	12,8	-
Alte transferuri peste hotare	136	-	-	164,5	142,8	142,8	1,2	-	-
Procurarea mijloacelor fixe	242	129,3	1,3	150,0	64,2	64,2	0,5	-	-
Reparații capitale	243	181,4	1,7	1500,0	1011,8	1107,1	8,9	-	95,3

***Sursă:** Datele selectate din Rapoartele privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale la 01.01.2010; Rapoartele privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale la 01.01.2011

Analiza comparativă a cheltuielilor efective pe anul 2010, față de anul 2009, relevă o creștere a acestora cu 2231,4 mii lei, sau cu 22,2%. Cota preponderentă în cheltuielile totale revine cheltuielilor pentru retribuirea muncii, ce constituie 58,5% (7311,0 mii lei), urmate de cheltuielile pentru plata mărfurilor și serviciilor – 15,3% (1910,2 mii lei) și contribuțiile de asigurări sociale de stat – 12,8% (1604,5 mii lei). Executarea cheltuielilor s-a încadrat în limitele bugetare aprobate.

La finele anului 2010, la bilanțul CNPF au fost înregistrate datorii debitoare în sumă de 60,9 mii lei și datorii creditoare în sumă de 166,9 mii lei. Datoria creditoare se constituie din sumele de 23,0 mii lei – salariul calculat și neachitat pentru luna decembrie 2010 (salariul calculat pe luna decembrie s-a achitat la finele lunii decembrie, în legătură cu trecerea deservirii la contul bancar); 48,6 mii lei – suma facturilor pentru serviciile comunale și plăților pentru mărfuri și servicii; 95,3 mii lei – reținerea a 10% ca garanție pentru executarea lucrărilor de reparație a acoperișului clădirii administrative.

Pentru anul 2010, statele de personal ale CNPF inițial au fost aprobate în număr de 120 unități. Urmare modificărilor în Legea nr.192-XIV, operate prin Legea nr.144 din 02.07.2010, Comisia Națională a supus reorganizării structura și statele de personal, iar începând cu 07.09.2010, după modificarea structurii organizatorice, statele de personal s-au aprobat în număr de 122 unități. Verificările relevă că statele de personal, în perioada de raportare, numărau, în medie, 106 unități, efectiv la sfârșitul acestei perioade fiind încadrați 107 salariați.

Pentru retribuirea muncii au fost precizate mijloace în sumă de 8226,7 mii lei, cheltuielile de casă fiind executate în sumă de 7651,7 mii lei, iar cheltuielile efective – în sumă de 7311,0 mii lei, acestea încadrându-se în limita prevăzută.

La verificarea corectitudinii reflectării și înregistrării în evidența contabilă a operațiunilor economice, a situațiilor decontărilor cu titularii de avans și a documentelor bănești, auditul a relevat 5 cazuri de eliberare a mijloacelor bănești din casierie fără achitarea de către persoanele gestionare a

avansului precedent, precum și contabilizarea unor operațiuni economice în sumă totală de 46,5 mii lei neținându-se cont de perioada efectuării acestora.

Notă: CNPF, la momentul examinării rezultatelor auditului, a prezentat informația privind trecerea la venituri, cu reflectarea în evidența contabilă a datoriei creditoare cu termenul de prescripție expirat în sumă de 9,8 mii lei.

3.3. Cu privire la regularitatea evidenței situației patrimoniale și veridicitatea raportării

Conform datelor evidenței contabile la 31.12.2010, în bilanțul CNPF se înregistrau mijloace fixe în sumă de 16484,0 mii lei (inclusiv bunuri imobile – de 9601,5 mii lei), obiecte de mică valoare și scurtă durată – de 1574,3 mii lei. Pe parcursul anului 2010 au fost înregistrate intrări de mijloace fixe în valoare de 4118,2 mii lei, din care primește cu titlu gratuit în cadrul unui proiect finanțat din surse externe – în sumă de 2687,5 mii lei.

Verificările asupra regularității evidenței și raportării bunurilor patrimoniale au relevat următoarele.

- Deși CNPF a prezentat Agenției Proprietății Publice (deținător al Registrului patrimoniului public) darea de seamă privind patrimoniul public la 01.01.2010, în conformitate cu cerințele pct.31 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.675 din 06.06.2008¹⁰, datele raportate nu au fost incluse în listele bunurilor imobile proprietate a statului, aflate în administrarea Comisiei Naționale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.351 din 23.03.2005¹¹.

- CNPF nu dispune de Titlul de autentificare a drepturilor deținătorului de teren, deși la OCT Chișinău este înregistrat terenul cu suprafață de 0,076 ha, pe care sînt amplasate cazangeria și 3 garaje. Nerespectîndu-se art.17 alin. (4) din Legea contabilității, art.5 alin.(4) lit. b) din Legea nr.989-XV din 18.04.2002¹² și pct.40 din Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice, terenul respectiv nu a fost evaluat și înregistrat în evidența contabilă.

- Limitele hotarelor terenului aferent imobilelor CNPF din str. V. Alecsandri 115 și bd. Ștefan cel Mare și Sfînt 77 n-au fost stabilite. Edificiile din adresele sus-menționate (cu excepția garajelor) aparțin la mai mulți posesori, inclusiv persoane particulare. CNPF a fost informată de către Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare a Consiliului Municipal Chișinău (în continuare – CM Chișinău), prin scrisoarea nr.21/1415-P, despre faptul că, întru legalizarea drepturilor de folosință asupra terenului aferent, se impune prezentarea unui acord (autenticat notarial) între toți proprietarii de încăperi referitor la cotele-părți din aceste imobile, proporțional suprafețelor deținute; actelor de proprietate; planului imobilelor etc., pentru a fi înaintate spre adoptarea deciziei respective a CM Chișinău. Această situație se află în proces de soluționare.

- Potrivit informației privind mijloacele de transport existente în bilanțul instituției, la 01.01.2010 au fost reflectate în evidență 7 (șapte) automobile în valoare totală de 1243,1 mii lei, automobilele fiind asigurate contra accidente. În decembrie 2009, un automobil (tip Hyundai) cu valoarea de bilanț de 279,5 mii lei a fost avariat în urma unui accident rutier, despăgubirea de asigurare de 259,5 mii lei fiind transferată la contul CNPF. Automobilul în cauză a fost transmis Comisiei Naționale cu titlu gratuit. Urmare negocierilor Comisiei Naționale cu distribuitorul oficial al acestor automobile, în temeiul Înscrierii Protocolare din 25.03.2010 a CNPF, s-a decis schimbul automobilului avariat pe o unitate de transport nouă de același model, cu achitarea mijloacelor în limita sumei primite ca despăgubire de asigurare. În aprilie 2010, contabilitatea CNPF, prin înscrierile în registrele contabile, a exclus din bilanț valoarea automobilului de 279,5 mii lei, în lipsa actului de casare întocmit regulamentar, avînd ca documente confirmative factura de expediție în sumă de 122,5 mii lei și actul de primire-predare din 30.04.2010.

Notă: În perioada efectuării auditului, CNPF a perfectat

procesul-verbal din 31.03.2011 de casare a automobilului deteriorat.

3.4. Cu privire la regularitatea achizițiilor publice

În anul 2010, CNPF a efectuat achiziții de bunuri, lucrări și servicii din contul mijloacelor speciale în valoare totală de 3206,9 mii lei. Este creat și activează grupul de lucru pentru achiziții din 7 persoane, pentru fiecare membru, prin ordinul conducerii, fiind stabilite funcțiile și atribuțiile respective.

Conform Planului de achiziții pentru anul 2010, a fost încheiat contractul de achiziție privind lucrările de reparație capitală a acoperișului clădirii administrative, cu valoarea totală a lucrărilor de 1112,0 mii lei, care, ulterior, printr-un acord adițional, a fost micșorată pînă la 1007,1 mii lei. Conform proceselor-verbale, lucrările au fost executate în valoare de 953,4 mii lei, neexecutîndu-se lucrări de 53,8 mii lei. Totodată, prin acordul adițional din 24.01.2011 (în vigoare din 27.01.2011), s-a prelungit termenul de valabilitate a contractului pînă la 30.06.2011, motivîndu-se prin faptul asigurării unui nivel înalt al calității lucrărilor de reparație capitală a acoperișului și respectării cerințelor tehnicii securității la lucrările executate în perioada de iarnă.

Verificările asupra respectării cadrului normativ ce reglementează domeniul achizițiilor publice au constatat unele neregularități, și anume:

- dosarele achiziției publice pentru fiecare procedură de achiziție publică nu sînt perfectate conform reglementărilor legale, acestea nefiind cusute, stampilate și numerotate după încheierea contractului de achiziție, pentru a asigura integritatea acestuia, după cum prevede pct.6 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 9 din 17.01.2008¹³.

- La semnarea contractului de antrepriză în sumă de 1112,0 mii lei, CNPF n-a asigurat depunerea de către cîștigătorul procedurii de achiziție a garanției pentru buna execuție în mărimea prevăzută de pînă la 15% din valoarea lucrărilor. Autoritatea contractantă a reținut la achitarea pentru volumele de lucrări indeplinite 10% ca garanție, această acțiune nefiind prevăzută în contract, ceea ce ar fi prezentat un risc pentru beneficiar în procesul executării contractului.

Concluzii:

CNPF, deși a întreprins măsuri de remediere a deficiențelor constatate în cadrul controalelor precedente, orientate spre lichidarea încălcărilor, realizarea recomandărilor și cerințelor Curții de Conturi, în perioada auditată a admis unele nereguli, care determină necesitatea consolidării managementului financiar și a controlului intern.

Abaterile constatate la organizarea evidenței contabile au creat unele situații de documentare nereglementară a faptelor economice, de eliberare neconformă a unor avansuri spre decontare, de excludere din bilanț, în lipsa documentului confirmativ, a unui mijloc fix. De asemenea, se menționează neînregistrarea drepturilor asupra terenului transmis în folosință, care nu este evaluat și reflectat în evidența contabilă, precum și nedelimitarea hotarelor terenului aferent imobilelor din str. V.Alecsandri nr. 115 și bd. Ștefan cel Mare și Sfînt nr.77.

Recomandări Comisiei Naționale a Pieței Financiare:

1. Să întreprindă măsuri în vederea asigurării unui sistem de control intern relevant, ce ar asigura conformitatea organizării și ținerii evidenței contabile și a raportării financiare.

2. Să asigure îmbunătățirea aspectelor ce țin de organizarea și efectuarea achizițiilor publice pentru procurarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor în strictă conformitate cu actele legislative și normative, fiind monitorizat procesul de prezentare a garanțiilor pentru executarea contractelor încheiate.

3. Să asigure evaluarea terenului pe care este amplasată cazangeria cu garaje și reflectarea conformă a acestuia în evidența contabilă.

¹⁰ Hotărârea Guvernului nr.675 din 06.06.2008 „Cu privire la Registrul patrimoniului public” (cu modificările ulterioare).

¹¹ Hotărârea Guvernului nr. 351 din 23.03.2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și transmiterea unor bunuri imobile” (cu modificările ulterioare).

¹² Legea nr.989-XV din 18.04.2002 „Cu privire la activitatea de evaluare”.

¹³ Hotărârea Guvernului nr.9 din 17.01.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice” (cu modificările ulterioare).

4. Să întreprindă măsurile de rigoare referitor la delimitarea hotarelor terenului aferent imobilelor transmise în gestiune.

IV. Opinii de audit

Opinie fără rezerve privind raportul financiar pe anul 2010

În opinia echipei de audit, bazată pe activitățile de audit efectuate, raportul financiar, sub toate aspectele semnifi-

Echipa de audit:

Controlor superior de stat, auditor public

Controlor superior de stat, auditor public

cative, oferă o imagine reală și fidelă a situației financiare și a celei patrimoniale ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare la data de 31.12.2010.

Opinie fără rezerve privind regularitatea

În opinia echipei de audit, bazată pe activitățile de audit efectuate, gestionarea fondurilor publice în anul 2010, sub toate aspectele semnificative, s-a efectuat legal și regulamentar.

Maria Filip

Tatiana Popovschi

20

HOTĂRÎRE

privind Raportul auditului performanței „Pentru ca beneficiile scontate să fie realizate, sînt necesare îmbunătățiri în politicile și procedurile Academiei de Științe a Moldovei de alocare și monitorizare a fondurilor destinate cercetărilor științifice”

Curtea de Conturi, în prezența președintelui și prim-vicepreședintelui Academiei de Științe a Moldovei dñii acad. Gh.Duca și acad. T.Furdul, secretarului științific general dl dr. hab. I.Guceac, șefului Direcției politice economice și finanțe a Consiliului Suprem dl V.Boian și directorului general al Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic dl dr. Gh.Cernei, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului performanței „**Pentru ca beneficiile scontate să fie realizate, sînt necesare îmbunătățiri în politicile și procedurile Academiei de Științe a Moldovei de alocare și monitorizare a fondurilor destinate cercetărilor științifice**”.

Misiunea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2010. Curtea de Conturi și-a propus ca obiectiv de a răspunde la următoarele întrebări:

– **Politicile și procedurile folosite de Consiliul Suprem la distribuirea alocațiilor bugetare din sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare sînt oare cele mai optime pentru realizarea beneficiilor scontate?**

– **Programele de stat sînt elaborate și monitorizate adecvat de către Consiliul Suprem?**

– **Beneficiile realizate din implementare sînt comensurabile cu nivelul de finanțare?**

Auditul la Academia de Științe a Moldovei a fost planificat și s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit și cu Manualul de audit al performanței ale Curții de Conturi.

În cadrul auditului au fost efectuate vizite la fața locului la 10 organizații din sfera științei și inovării și au fost solicitate opiniile a 91 de beneficiari de mijloace.

Examinînd rezultatele auditului, audiînd raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului performanței „**Pentru ca beneficiile scontate să fie realizate, sînt necesare îmbunătățiri în politicile și procedurile Academiei de Științe a Moldovei de alocare și monitorizare a fondurilor destinate cercetărilor științifice**”, care este parte componentă a prezentei hotărîri, și se remite Academiei de Științe a Moldovei și Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic, pentru întreprinderea măsurilor în vederea implementării recomandărilor expuse în acesta.

2. Hotărîrea și Raportul de audit se remit autorităților

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Nr. 19. Chișinău, 19 aprilie 2011.

indicate în punctele 2.1.-2.2. și se recomandă acestora să ia atitudine, conform competențelor, referitor la rezultatele auditului și să întreprindă măsuri în vederea lichidării deficiențelor identificate de auditul respectiv, precum și implementării recomandărilor expuse în Raport și în prezenta hotărîre, după cum urmează:

2.1. Academiei de Științe a Moldovei – să examineze Raportul de audit în cadrul Consiliului Suprem și să aducă la cunoștință Asambleei rezultatele auditului, în scopul întreprinderii măsurilor de rigoare în vederea lichidării deficiențelor identificate de auditul respectiv și îmbunătățirii managementului privind gestionarea fondurilor publice, elaborarea și monitorizarea programelor de stat.

2.2. Guvernului:

2.2.1. pentru informare și luare de atitudine, precum și pentru documentare și monitorizarea realizării obiectivelor și activităților prevăzute în Acordul de parteneriat pentru anii 2009-2012;

2.2.2. să examineze oportunitatea stabilirii angajamentelor Academiei de Științe a Moldovei în Acordul de parteneriat încheiat între Guvern și AȘM privind dezvoltarea sferei de cercetare, dezvoltare și inovare, în scopul creșterii competitivității economiei naționale și îmbunătățirii calității sociale;

2.2.3. să examineze posibilitatea modificării Regulamentului de finanțare a sferei de cercetare, dezvoltare și inovare, pentru determinarea mai clară a limitelor de distribuire a volumului total de finanțare, destinat sferei științei și inovării, pe acțiuni, fiind stabilită limita minimă a alocațiilor, totodată ținîndu-se cont de stimularea parteneriatului între universități, institute de cercetări și agenți economici;

2.2.4. să examineze posibilitatea acordării facilităților fiscale rezidenților parcurilor științifico-tehnologice și ai incubatorului, prevăzute de actele legislative și normative în vigoare, în scopul stimulării activității acestora.

3. Prezenta hotărîre și Raportul de audit se remit, pentru informare și o posibilă luare de atitudine, Parlamentului și Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

4. Despre măsurile întreprinse pentru executarea pct.1 și pct.2 din prezenta hotărîre, precum și privind implementarea recomandărilor auditului se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

5. Prezenta hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

Ala POPESCU

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

RAPORTUL AUDITULUI PERFORMANȚEI
LISTA ABREVIERILOR

Termenul abreviat	Detaliiere
Acordul de parte- neriat/ Acord	Acordurile de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2005-2008 și pentru anii 2009-2012
AGEPI	Agentia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova
AITT	Agentia pentru Inovare și Transfer Tehnologic
ASEM	Academia de Studii Economice din Moldova
AȘM	Academia de Științe a Moldovei
Biroul	Biroul Consiliului Suprem
CCE	Consiliul Consultativ de Expertiză
CDI	Cercetare, dezvoltare și inovare
CNAA	Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare
CNSPMP	Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă
Codul/ Cod	Codul cu privire la știință și inovare
Consiliul Suprem	Consiliul Suprem al Academiei de Științe a Moldovei
CSȘDT	Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică
Ich al AȘM	Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei
IEG al AȘM	Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe a Moldovei
IFA al AȘM	Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei
IFPS	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat
IFS al AȘM	Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie al AȘM
IGFP al AȘM	Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al Academiei de Științe a Moldovei
IGS al AȘM	Institutul de Geologie și Seismologie al Academiei de Științe a Moldovei
I.I.	Incubatorul de inovare
IMB al AȘM	Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al AȘM
IPAPS «N. Dîmo»	Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului «N. Dîmo»
ISPBZMV	Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară
ISPHTA	Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare
IZ al AȘM	Institutul de Zoologie al Academiei de Științe a Moldovei
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Mil.lei	Milioane lei
PIB	Produsul Intern Brut
Protocol anual	Protocolul anual cu privire la precizarea cuantu- mului mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat pentru finanțarea sferei științei
PȘT	Parcul științifico-tehnologic
SPB „Construc- torul” Î.S.	Sanatoriul Preventiv de Bază „Constructorul” Î.S.
UASM	Universitatea Agrară de Stat din Moldova
UE	Uniunea Europeană
USM	Universitatea de Stat din Moldova
USMF	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
«N. Testemițanu»	«Nicolae Testemițanu»
UTM	Universitatea Tehnică a Moldovei

SINTEZA

Curtea de Conturi a inițiat auditul performanței politicilor și procedurilor elaborate de AȘM la alocarea și monitorizarea fondurilor destinate cercetărilor științifice, pentru a aprecia dacă beneficiile scontate s-au realizat, pentru a evalua eficacitatea măsurilor întreprinse de Consiliul Suprem

privind administrarea banilor publici, precum și pentru a determina ce acțiuni urmează să fie îndeplinite în vederea eficientizării utilizării acestora.

Misiunea de audit s-a efectuat la Academia de Științe a Moldovei și la 10 organizații din sfera științei și inovării. În cadrul auditului au fost solicitate opiniile a 91 de beneficiari de mijloace.

Constatările și concluziile din acest Raport scot în evidență preocuparea, în perioada auditată, a AȘM de elaborarea și aprobarea politicilor și procedurilor specifice aferente sferei științei și inovării, precum și de promovarea unor acte legislative și normative importante, menite să asigure reanimarea domeniului respectiv. La 01.01.2011, în sfera de cercetare-dezvoltare activau 38 de instituții, inclusiv 21 de instituții ale AȘM, 15 universități acreditate și 2 organizații afiliate, fiind angajate 4764 de persoane, din care 3190 de cercetători, 310 doctori habilitați și 1054 de doctori în științe. Creșterea volumului de finanțare a sferei științei și inovării de la 0,22% din PIB în anul 2004 (*fără instituțiile de învățămînt din cadrul AȘM*) pînă la 0,7% din PIB în anul 2008 (*cu instituțiile de învățămînt din cadrul AȘM*), ceea ce în cifre absolute constituie 80,6 mil. lei și, respectiv, 528,0 mil. lei, a influențat pozitiv asupra renovării bazei tehnico-materiale prin reparația încăperilor, procurarea echipamentului și a contribuit la amplificarea cercetărilor. În ultimii doi ani, și sfera științei și inovării a fost influențată de efectele crizei financiar-economice, ca urmare fiind limitată finanțarea de la bugetul de stat, în anul 2010, pînă la 0,42% din PIB (315,9 mil. lei).

În același timp, conform informației AȘM, aceasta, în perioada auditată (anii 2004-2010), a obținut unele realizări importante, printre care: crearea, implementarea și omologarea noilor soiuri și hibrizi de plante cu o productivitate și rezistență sporită (119), crearea a noi tipuri de animale (10), elaborarea a 79 de mostre de mașini, dispozitive și ansambluri pentru cultivarea și procesarea materiei prime agricole. Au fost elaborate 32 de medicamente și forme farmaceutice noi, 46 de metode noi de diagnostic, tratament și profilaxie, peste 30 de dispozitive și aparate electronice pentru tratarea bolilor, 11 dispozitive electronice și generatoare cu magneți permanenți pentru utilizare în energetică. Pe parcursul anilor 2006-2010, cercetătorii științifici au editat 646 de monografii, inclusiv peste 20 – în ediții prestigioase de peste hotare, 538 de manuale și ghiduri pentru elevi și studenți, 7847 de articole științifice în revistele naționale recenzate și 3875 – în reviste internaționale. S-a inițiat editarea colecțiilor științifice „Academica”, „Personalități notorii” etc. La diverse expoziții și saloane de invenție internaționale și naționale organizațiile din sfera științei și inovării au prezentat invenții, care au fost menționate cu 407 medalii de aur, 255 – de argint și 143 – de bronz. Inovațiile cercetătorilor din Republica Moldova au fost apreciate cu 1889 de distincții internaționale și 174 – naționale.

Totodată, acțiunile întreprinse nu au sporit în măsură deplină eficiența utilizării mijloacelor publice alocate, din cauza imperfecțiunii sistemului de comunicare și diseminare a rezultatelor cercetării, a mecanismului de finanțare și de management al unităților din sfera CDI, neîncurajării competitivității, nedeterminării criteriilor de evaluare a rezultatelor în sfera CDI și nevalorificării potențialului inovațional, precum și a neasigurării controlului asupra executării deciziilor adoptate.

Urmare acțiunilor de audit derulate, au fost identificate punctele slabe, care au limitat economicitatea, eficiența și eficacitatea gestionării banilor publici, precum și atingerea obiectivelor propuse în realizarea programelor de stat și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic, și anume:

• La distribuirea banilor publici:

– Nerespectarea plafonului de repartizare a mijloacelor financiare, însoțită de dezavantajarea unor activități preconizate pentru cercetare, a afectat structura stabilită pentru finanțarea sferei CDI, pentru unele acțiuni fiind utilizate mijloace în mărimi mai mici față de cele prevăzute, iar pentru altele – în mărimi mai mari în comparație cu cele aprobate.

– Modul de alocare a mijloacelor publice necesită îmbunătățire. Neschimbarea modului existent de alocare a mijloacelor și neincurajarea competitivității proiectelor înaintate mențin riscul major de sistare a unor proiecte și/sau de susținere a altora, neimplementate în termen. În perioada auditată, au fost sistate unele proiecte la derularea cărora se utilizase deja 12,8 mil.lei, precum și au fost alocate suplimentar mijloace financiare în sumă de 3,4 mil.lei pentru realizarea altor proiecte care nu au fost implementate în termenele stabilite.

• La organizarea concursurilor:

– N-a fost determinat clar modul de desemnare a experților independenți, prin urmare n-au fost asigurate principiile de obiectivitate și imparțialitate la evaluarea proiectelor înaintate.

– CCE, în perioada anilor 2005-2008, nu și-a exercitat atribuțiile de expertizare a proiectelor, ceea ce a permis finanțarea unor proiecte neexpertizate în valoare de 12,0 mil.lei.

• La elaborarea, finanțarea și monitorizarea programelor de stat:

– Modul de finanțare a CDI dezavantajează finanțarea programelor de stat, acestea fiind finanțate din mijloacele rămase după efectuarea tuturor cheltuielilor necesare întreținerii AȘM și a instituțiilor subordonate. Ca urmare, mijloacele alocate sînt insuficiente pentru realizarea acestora.

– Lipsa indicatorilor de evaluare a rezultatelor programelor de stat pînă în anul 2010 n-a permis determinarea gradului de eficiență a utilizării banilor publici, iar la proiectele din cadrul a 11 programe de stat analizate obiectivele stabilite s-au atins parțial.

• La crearea infrastructurii de inovare și monitorizarea activității:

– Controlul insuficient asupra gestionării banilor publici destinați reabilitării încăperilor și dotării cu echipament a acestora a generat utilizarea ineficientă, în anul 2007, a mijloacelor în sumă de 547,0 mii lei, efectuarea cheltuielilor neprevăzute de deviz în volum de 308,2 mii lei și dezafectarea mijloacelor în sumă de 190,0 mii lei.

– Argumentarea necorespunzătoare a mijloacelor alocate, precum și monitorizarea ineficientă a acestora de către Consiliul Suprem și AITT au permis utilizarea neeconomicoasă a banilor publici de către administratorii parcurilor și incubatorului.

– Nerealizarea deplină a obiectivelor stabilite la asociere în parcuri și incubator n-a permis acumularea veniturilor preconizate în sumă de 3,8 mil.lei, astfel cheltuielile pentru dezvoltarea infrastructurii inovative fiind realizate integral de către stat, acestea fiind cauzate de neacordarea facilităților fiscale prevăzute de legislație.

– Nerespectarea criteriilor stabilite pentru finanțarea activităților în cadrul inovării și transferului tehnologic, precum și excluderea cerinței de a se implementa doar proiectele ce conțin obiecte competitive ale proprietății intelectuale au permis susținerea unor proiecte care nu corespund cerințelor prevăzute.

• La finanțarea și monitorizarea proiectelor de transfer tehnologic

– Lipsa competitivității la concursurile de transfer tehnologic și incapacitatea de absorbție a inovațiilor de către sectorul economic au determinat finanțarea activităților doar în cuantum de 1,0 – 4,1% din cele 10,0 % prevăzute.

– Nerespectarea principiilor de imparțialitate și obiectivitate la administrarea proiectelor de transfer tehnologic, ca urmare a implicării unora și aceluiași persoane în procesul de finanțare, monitorizare și executare, a contribuit la utilizarea ineficientă a mijloacelor bugetare.

– Nerespectarea Acordului de parteneriat de către AITT

referitor la transferarea a 2,0 % din volumul producției inovative realizate de către rezidenții parcurilor a generat neacumularea mijloacelor în cuantum de 453,1 mii lei, destinate stimulării activității de inovare.

Raportul prezentat denotă că beneficiile realizate din activitatea de cercetare sînt modeste. Acestea sînt condiționate de selectarea neconformă a proiectelor cu relevanță științifică majoră și impact economic semnificativ, de evaluarea subiectivă a rezultatelor activității științifice, managementul necorespunzător în gestionarea eficientă a resurselor publice.

În acest Raport au fost înaintate o serie de recomandări, care vor contribui la administrarea mai eficientă a banului public, la monitorizarea adecvată a programelor de stat și a proiectelor din cadrul acestora, precum și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic.

INTRODUCERE

Potrivit Codului cu privire la știință și inovare, AȘM reprezintă unica instituție publică de interes național în sfera științei și inovării, este coordonator plenipotențiar al activității științifice și de inovare, cel mai înalt for științific al țării și consultantul științific al autorităților publice ale Republicii Moldova. Forul suprem al comunității științifice este **Asamblеea AȘM**. Administrarea activității de cercetare este realizată de **Consiliul Suprem**, care este organul executiv al Asamblеei, format din 17 membri, 12 – reprezentanți ai comunității științifice aleși de Asamblеe și 5 – din oficiu (conducerea AȘM). Pentru examinarea operativă a activităților de gestionare din sfera CDI a fost creat **Biroul Consiliului Suprem**, format din președinte, prim-vicepreședinte, vicepreședinți și secretarul științific general al AȘM.

Politica de stat în sfera CDI a fost determinată în **Codul cu privire la știință și inovare și în cadrul primului Acord de parteneriat al Guvernului cu Academia de Științe** pentru perioada anilor 2005-2008, fiind susținută și în **cel de al doilea Acord de parteneriat** pentru anii 2009-2012. Existența Acordului de parteneriat sugerează tratamentul privilegiat acordat comunității științifice de către Guvern. O caracteristică majoră a acordului social al științei o constituie mecanismele speciale, care asigură echilibrul responsabilităților dintre Guvern și știință. Acest echilibru prevede atât valorile responsabilității guvernamentale, cât și pe cele ale unei comunități profesionale independente.

Conform Acordului, s-a prevăzut o creștere a cuantumului alocațiilor pentru sfera științei și inovării de la 0,35% din PIB în anul 2005, pînă la 0,80% – în anul 2009. Real alocațiile s-au majorat, însă n-au atins nivelul preconizat, în anul 2009 alcătuiind 0,70 %. Pentru anul 2010, în legătură cu starea critică a economiei naționale, părțile au convenit că alocațiile destinate sferei științei și inovării vor constitui 0,53% din PIB, real acestea fiind de 0,42% din PIB. Procesul de realizare a politicii de stat în sfera CDI este prezentat schematic în **Figura nr. 1**.

Figura nr. 1

Realizarea politicii de stat în sfera CDI

Sursă: Codul cu privire la știință și inovare, Acordurile de parteneriat, Statutul AȘM

Evaluarea potențialului științific și acreditarea institutelor de cercetare este funcția **CNA**, protejarea proprietății intelectuale și a dreptului de autor – a **AGEPI**, evaluarea proiectelor în bază de concurs – a **CCE**.

Atribuțiile și direcțiile activității de bază ale Consiliului Suprem sînt următoarele:

- *identifică direcțiile strategice ale sferei științei și inovării;*
- *distribuie alocațiile bugetare conform direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării;*
- *organizează elaborarea programelor de stat, a programelor științifice și tehnico-științifice internaționale, precum și a mecanismelor de realizare a acestora;*
- *elaborează mecanismele de monitorizare și de stimulare a implementării rezultatelor programelor de stat în sfera științei și inovării, precum și cele de formare a piețelor de produse ale acestei sfere;*
- *promovează activitatea de inovare și transfer tehnologic.*

În scopul desfășurării activității de cercetare științifică, de învățămînt și de transfer tehnologic al rezultatelor științifice și inovațiilor, valorificării lor prin activități economice, s-au format **clusteres științifico-tehnologice**. Rezultatele cercetărilor științifice sînt implementate prin proiecte de inovare și transfer tehnologic, monitorizate de către **AITT**, care administrează activitatea **parcurilor științifico-tehnologice, incubatorului de inovare** și gestionează patrimoniul transmis.

Finanțarea activităților din sfera științei și inovării, conform direcțiilor prioritare de dezvoltare a științei, aprobate prin Hotărîrea Parlamentului nr.1401-XV din 24.10.2002¹, s-a efectuat în sistem instituțional și competițional: programe de stat, proiecte independente, internaționale și cele de inovare și transfer tehnologic. Mijloacele alocate sferei CDI, în perioada anilor 2005-2010, se prezintă în *Tabelul nr. 1.*

Tabelul nr. 1

Alocații pentru sfera CDI în perioada anilor 2005-2010

Denumire	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total general
<i>Cercetări științifice, inclusiv:</i>	96,8	135,7	206,0	258,0	261,5	245,9	1199,4
✓ <i>proiecte instituționale</i>	90,1	115,8	170,3	217,0	213,2	209,2	1011,3
✓ <i>programe de stat</i>	5,7	11,0	20,0	17,9	18,4	9,8	82,8
✓ <i>proiecte independente (pentru tinerii savanți și internaționale)</i>	-	5,9	7,2	10,8	14,1	13,0	51,0
✓ <i>proiecte de transfer tehnologic și de creare a infrastructurii instituționale</i>	1,0	3,0	8,3	12,3	15,8	13,9	54,3
<i>Pregătirea cadrelor științifice</i>	8,2	11,5	11,9	14,3	17,5	13,5	76,9
<i>Întreținerea instituțiilor de deservire și organelor administrative</i>	19,7	31,6	63,9	91,8	64,6	56,5	327,1
Total pentru sfera CDI	124,7	178,8	281,8	364,1	343,6	315,9	1603,4

Sursă: Rapoartele financiare ale AȘM

Datele din tabel denotă că 74,8% din cheltuielile totale au fost utilizate pentru realizarea proiectelor instituționale, care au fost verificate în cadrul controalelor/ auditelor regularității efectuate anterior de către Curtea de Conturi la AȘM. Actuala misiune de audit s-a axat pe programele de stat și pe proiectele de inovare și transfer tehnologic, ținîndu-se cont de importanța acestora în relansarea economiei naționale.

SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI

Efectuarea de către Curtea de Conturi a auditului performanței utilizării mijloacelor publice pentru știință și inovare la Academia de Științe a Republicii Moldova, în perioada anilor 2004-2010, s-a axat pe evaluarea performanțelor atinse în sfera CDI, preponderent pe realizarea programelor de stat și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic, fiind motivată de interesul societății față de efectul realizărilor în domeniul cercetării și dezvoltării științei. Auditul a fost inițiat în scopul asigurării unei eficacități mai sporite a mijloacelor destinate pentru sfera științei și inovării de către Consiliul Suprem, localizării zonelor în care rezultatele activității de cercetare, dezvoltare și inovare au înregistrat un nivel redus, cu identificarea cauzelor acestora, înaintînd recomandări menite să îmbunătățească managementul financiar și să eficientizeze utilizarea acestora.

Obiectivul general al auditului a constatat în analiza performanțelor utilizării mijloacelor financiare publice în cadrul sistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare, cu

formularea unor recomandări în scopul îmbunătățirii proceselor aferente domeniului vizat. Finanțarea științei din banii publici necesită și justificarea cheltuielilor. Valorificarea rezultatelor în schimbul banilor investiți în cercetare se va examina prin prisma relevanței sociale și utilității economice. Aspectele menționate vor fi urmărite prin intermediul proiectelor și programelor de stat, pe cele trei componente ale activității de cercetare, dezvoltare și inovare.

Obiectivele specifice ale auditului au urmărit să răspundă la următoarele întrebări:

✓ **Politicile și procedurile folosite de Consiliul Suprem la distribuirea alocațiilor bugetare din sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare sînt oare cele mai optime pentru realizarea beneficiilor scontate?**

✓ **Programele de stat sînt elaborate și monitorizate adecvat de către Consiliul Suprem?**

✓ **Beneficiile realizate din implementare sînt comensurabile cu nivelul de finanțare?**

Curtea de Conturi prezintă în acest Raport constatările și concluziile principale ale auditului, considerîndu-le a fi relevante pentru Parlament, Guvern, comunitatea științifică, societate, precum și pentru alte părți interesate.

Domeniul de aplicare și metodologia sînt descrise în Anexa nr. 1.

CONSTATĂRILE AUDITULUI

OBIECTIVUL 1: POLITICILE ȘI PROCEDURILE FOLOSITE DE CONSILIUL SUPREM LA DISTRIBUTIUNEA ALOCAȚIILOR BUGETARE DIN SISTEMUL DE CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE SÎNT OARE CELE MAI OPTIME PENTRU REALIZAREA BENEFICIILOR SCONTATE?

Consiliul Suprem organizează elaborarea programelor de stat, programelor științifice și tehnico-științifice internaționale, mecanismele de realizare și monitorizare a acestora și distribuie, în baza Acordului de parteneriat, alocațiile bugetare conform direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării. Însă, deși distribuirea mijloacelor financiare s-a efectuat pe direcții strategice, unele criterii și principii de repartizare au fost imperfecte și nu s-au respectat din cauza implementării insuficiente a politicilor și procedurilor elaborate și a neasigurării unui control managerial adecvat. Ca urmare, nu s-au obținut unele beneficii scontate.

Modul și criteriile de distribuire a mijloacelor financiare pentru sfera CDI necesită perfecționare

Programele de cercetare-dezvoltare și inovare sînt principalele instrumente de implementare a politicii de stat în domeniu. Consiliul Suprem a administrat și a elaborat proceduri prin care prognozează, planifică, alocă, monitorizează și evaluează utilizarea resurselor pentru implementarea politicilor în domeniu. Cu toate acestea, datorită complexității și caracterului contradictoriu al unor criterii prestabilite, aplicarea instrumentelor elaborate este dificilă.

• **Repartizarea mijloacelor financiare pe direcțiile strategice este diferențiată**

Realizarea politicii de stat în sfera științei și inovării determină concentrarea resurselor și organizarea activității pe direcțiile strategice ale sferei științei și inovării, care urmează a fi identificate în funcție de tendințele de pe plan internațional, de potențialul național, de necesitățile dezvoltării social-economice a țării. Direcțiile strategice ale activității din sfera științei și inovării pentru anii 2006-2010 au fost stabilite conform Hotărîrii Parlamentului nr.160-XVI din 21.07.2005² și includ:

¹ Hotărîrea Parlamentului nr.1401-XV din 24.10.2002 „Pentru aprobarea Listei direcțiilor prioritare de cercetare-dezvoltare pe anii 2003-2010, finanțate din bugetul de stat” (în continuare – Hotărîrea Parlamentului nr.1401-XV).

² Hotărîrea Parlamentului nr.160-XVI din 21.07.2005 „Cu privire la aprobarea Direcțiilor strategice ale activității din sfera științei și inovării pentru anii 2006-2010”.

I. Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene.

II. Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă.

III. Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății.

IV. Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară.

V. Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi.

VI. Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile.

Evoluția mijloacelor financiare alocate pentru realizarea cercetărilor științifice, de inovare și transfer tehnologic, conform direcțiilor strategice menționate, se prezintă în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2

Repartizarea mijloacelor financiare, conform direcțiilor strategice, în perioada anilor 2005-2010

Denumirea	Anii, mil. lei												Total	
	2005		2006		2007		2008		2009		2010			
	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%		
Directia strategica I	5,7	6,2	11,0	8,8	17,9	8,7	27,5	10,8	28,6	11,3	29,3	12,3	119,9	10,2
Directia strategica II	28,1	30,4	32,8	26,3	51,2	24,9	57,4	22,5	56,1	22,1	58,2	24,4	283,8	24,2
Directia strategica III	25,0	27,1	25,4	20,4	36,7	17,8	44,0	17,2	44,0	17,3	40,6	17,0	215,7	18,4
Directia strategica IV	28,6	31,0	31,3	25,1	51,1	24,8	66,5	26,1	63,4	25,0	65,4	27,4	306,4	26,2
Directia strategica V	3,8	4,1	21,1	16,9	44,1	21,4	53,5	21,0	52,6	20,7	39,8	16,7	214,9	18,4
Directia strategica VI	1,1	1,2	3,2	2,6	5,0	2,4	6,2	2,4	9,0	3,5	5,7	2,4	30,3	2,6
Total general	92,3	100,0	124,8	100,0	206,0	100,0	255,1	100,0	253,7	100,0	239,0	100,0	1171,0	100,0

Sursă: Rapoartele financiare anuale ale AȘM, rapoartele Consiliului Suprem

Datele indicate relevă că, în perioada analizată, cele mai valoroase investiții s-au îndreptat în domeniul agriculturii (*Directia IV*) și al valorificării resurselor umane și naturale (*Directia II*), ponderea acestora în cheltuielile totale constituind 26,2% și, respectiv, 24,2%, pe când pentru alte 2 Direcții – „Eficientizarea complexului energetic” (*Directia VI*) și „Edificarea statului de drept” (*Directia I*) – numai 2,6% și, respectiv, 10,2%. Totodată, cheltuielile pentru *Directia „Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății”* (*Directia III*), în anul 2010, s-au micșorat de 1,7 ori față de anul 2005. Devierile sînt cauzate de mai mulți factori, printre care specificul dezvoltării economice a țării, politica de stat promovată în domeniul CDI, lipsa competitivității la concursurile anunțate pentru realizarea programelor de stat și a unor proiecte.

• **Principiile stabilite la repartizarea mijloacelor bugetare nu sînt respectate pe deplin**

Codul a determinat sursele de finanțare, iar Acordul de parteneriat – principiile bazate pe finanțarea acțiunilor în sfera științei și inovării reieșind din cuantumul stabilite pentru perioada anilor 2005-2010. Mijloacele alocate sferei CDI sînt precizate anual printr-un Protocol, care este parte componentă a Acordului, și sînt repartizate ținînd cont de necesitățile estimate pentru întreținerea organizațiilor din sfera științei și inovării, aparatelor administrative în domeniu, precum și pentru alte acțiuni. Astfel, modul elaborat asigură organizațiile din sfera științei și inovării în primul rînd cu volumul necesar de mijloace pentru întreținerea acestora. Concomitent, acestea justifică cheltuielile necesare prin abordarea temelor de cercetare și prin faptul că unele domenii sînt unice.

Potrivit Regulamentului³, care face parte din Acord, volumul total de finanțare a sferei CDI este distribuit pe acțiuni, în cuantumul și conform criteriilor stabilite. Pentru finanțarea cercetărilor fundamentale, aplicate și

de transfer tehnologic, în conformitate cu modulul stabilit, s-au prevăzut, în perioada anilor 2005-2008, pînă la 76,0% din volumul total de finanțare și pînă la 80,0% – în anii 2009-2010. În rest, mijloacele în volum de pînă la 24,0 %, în anii 2005-2008, și pînă la 20,0 %, în anii 2009-2010, au fost alocate pentru pregătirea cadrelor, întreținerea instituțiilor auxiliare și a aparatului administrativ al Consiliului Suprem, AITT (în anii 2005-2008) și CNAA. Distribuția volumului total de finanțare pentru sfera CDI, potrivit acțiunilor și cuantumului stabilit, se prezintă în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3

Distribuția alocațiilor financiare pentru sfera CDI

Denumirea acțiunii	Cuantumul, %											
	Prevedea de Acord pentru anii 2005-2008		Repartizat de CSDOT				Repartizat de CSDOT				Prevedea de Acord pentru anii 2009-2010	
	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%
<i>Finanțarea cercetărilor fundamentale, aplicate și de transfer tehnologic</i>	pînă la 76,0	96,8	77,6	135,7	75,9	286,0	73,1	258,0	70,9	pînă la 80,0	261,5	76,1
<i>Pregătirea și perfecționarea cadrelor de învățămînt</i>	pînă la 8,0	8,2	6,6	11,5	6,6	11,9	4,2	14,3	3,9	pînă la 10,0	17,5	5,1
<i>Întreținerea și acțiuni neatribuite la alte grupuri</i>	pînă la 10,0	9,5	7,6	23,1	12,9	53,0	18,8	81,1	22,3	pînă la 10,0	55,3	16,1
<i>Întreținerea instituțiilor auxiliare și aparatului administrativ</i>	pînă la 6,5	18,2	8,2	8,5	4,9	18,9	3,9	10,7	2,9	pînă la 5,0	9,3	2,7
Total sferele științei și inovării, mil. lei	-	124,7	100,0	176,8	100,0	281,8	100,0	364,1	100,0	-	343,6	100,0

Sursă: Acordurile de parteneriat între Guvern și AȘM, rapoartele financiare ale AȘM

Din cele prezentate rezultă că repartizarea mijloacelor s-a efectuat conform unui sistem de referință, ce prevede alocarea acestora în cuantumul „pînă la”. În cazul, cînd nu este stabilită limita minimă sau fixă a alocațiilor, acestea se repartizează aleatoriu, la decizia Consiliului Suprem, care reprezintă comunitatea științifică.

Misiunea de audit a constatat că n-a fost respectată cu strictețe modalitatea de finanțare stabilită. Astfel, în anul 2008, cercetările științifice s-au finanțat în cuantumul de 70,9% în loc de 76,0%, pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor – 3,9% față de 8,0%, pe cînd la întreținerea instituțiilor neatribuite la alte grupuri s-au distribuit 22,3% față de 10,0% prevăzute.

De remarcat că, în anii 2009-2010, Consiliul Suprem a majorat alocațiile pentru finanțarea cercetărilor științifice de la 76,0% pînă la 80,0%, însă, de fapt, la capitolul respectiv au fost direcționate 73,8 % și, respectiv, 76,2 %, deoarece o parte din mijloace în sumă de 13,3 mil. lei (8,0 mil. lei – în anul 2009 și 5,3 mil. lei – 2010), sau 2,2% anual, au fost utilizate pentru crearea infrastructurii inovatoare (*procurarea utilajului, echipamentului, reparația încăperilor s.a.*) și pentru procurarea centralizată a echipamentului, pe cînd acestea urmau a fi efectuate din contul cheltuielilor prevăzute la întreținerea instituțiilor și pentru acțiuni neatribuite la alte grupuri.

De asemenea, plafonul cheltuielilor pentru pregătirea cadrelor (*doctoranzi, postdoctoranzi*) a fost majorat, în anul 2009, de la 8,0% pînă la 10,0%, deși, în perioada anilor 2005-2008, nu s-au valorificat toate mijloacele aprobate, cuantumul constituind de la 3,9% pînă la 6,6%. Și după modificare, în anii 2009-2010, cuantumul a fost cu mult mai mic, constituind 5,1 % și, respectiv, 4,3 %.

Totodată, la capitolul instituții și acțiuni neatribuite la alte grupuri, fiind prevăzut cuantumul cheltuielilor pînă la 10,0% din volumul total pentru sfera CDI, acesta a fost depășit considerabil și, în anul 2008, a atins cifra de 22,3%. Depășirea a fost condiționată de includerea cheltuielilor efectuate pentru investiții capitale în volum de 111,5 mil. lei (*din care: în anul 2007 – 24,7 mil. lei; în anul 2008 – 41,9 mil. lei; în anul 2009 – 22,5 mil. lei și în anul 2010 – 22,4 mil. lei, sau în medie de la 6,6% pînă la 11,5% anual din volumul total al mijloacelor pentru sfera CDI*), destinate creării rețelei „Educație și Cercetare” pentru *Liceul Academic și Universitatea AȘM*. În realitate, aceste cheltuieli urmau a fi planificate la investiții capitale destinate învățămîntului, și nu pentru cele destinate sferei CDI. Totodată, se mențio-

³ Hotărârile Guvernului nr. 27 din 22.01.2009 și nr. 80 din 28.01.2005 cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2009-2012 și pentru anii 2005-2008. Anexa nr. 2 – Regulamentul privind finanțarea activităților în sfera științei și inovării.

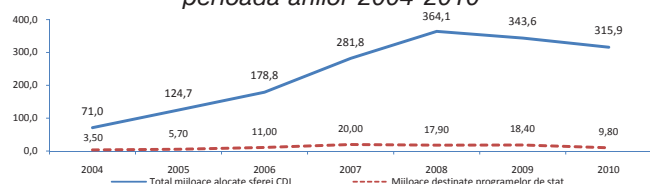
nează că, deși cheltuielile pentru investiții capitale destinate liceului și universității au fost prevăzute în Legile bugetului de stat, totuși Acordul de parteneriat încheiat cu Guvernul n-a stipulat un asemenea mod de finanțare.

• Modul de repartizare a mijloacelor necesită perfecționare

Principala formă de promovare a politicii de stat în sfera științei și inovării, conform Codului, o reprezintă programele de stat, care includ un complex de proiecte, însă Regulamentul nu prevede repartizarea acestora în cuantumuri fixe. Astfel, finanțarea programelor de stat se determină din cuantumul total de finanțare a sferei științei și inovării prin excluderea tuturor sumelor necesare domeniului CDI. Alocațiile pentru realizarea Programelor de stat sînt reflectate în *Diagrama nr. 1*.

Diagrama nr. 1

Alocații pentru realizarea Programelor de stat în perioada anilor 2004-2010

Sursă: Rapoartele financiare anuale

Datele prezentate scot în evidență următoarele aspecte, precum evoluția negativă a indicatorului privind ponderea alocațiilor pentru programele de stat, în timp ce în anii 2006-2007 s-a înregistrat creșterea volumului total al mijloacelor alocate.

Mijloacele destinate sferei științei și inovării se repartizează atît membrilor instituționali ai AȘM (*organizații subordonate direct AȘM*), cît și membrilor de profil (*organizații cu subordonare metodico-științifică AȘM*) și membrilor afiliați (*organizațiile de drept privat din sfera științei și inovării*).

Analiza prezentată denotă că, datorită adoptării Codului și încheierii Acordurilor între Guvern și AȘM, știința a profitat cu adevărat de avantajele finanțării din partea statului. Totodată, pentru a justifica în mod public creșterea fondurilor, în dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice ar trebui să devină o prioritate politica de finanțare, bazată pe o repartizare echitabilă a mijloacelor financiare atît pentru domeniile de cercetare, cît și pentru toți membrii AȘM.

Modul de repartizare a fondurilor publice și de organizare a concursurilor n-a încurajat pe deplin competitivitatea proiectelor

Criteriile aplicate de Consiliul Suprem la repartizarea fondurilor nu au stimulat cercetarea performantă și competitivitatea proiectelor-oferte cu caracter aplicativ, ci a fost un mod de finanțare a organizațiilor din sfera științei și inovării. Consiliul Suprem, în unele cazuri, n-a ținut cont de opiniile evaluatorilor la expertizarea proiectelor prezentate la concurs. Modul de alocare a mijloacelor publice a fost influențat de imperfecțiunea sistemului de comunicare și diseminare a rezultatelor cercetării, mecanismului de finanțare și de management al unităților din sfera CDI, de neincurajarea competitivității. Ca urmare, au fost finanțate unele proiecte în volum de 12,8 mil.lei, care pe parcurs au fost sistate, iar pentru alte 9 proiecte s-au alocat suplimentar 3,4 mil.lei, nefiind realizate obiectivele în termenele stabilite.

Finanțarea pe bază de proiecte, prin competiție începută în anul 2005 și extinsă ulterior, urma să determine schimbări

privind modul de acces la resursele publice. Organizarea și desfășurarea concursului sînt atribuite Consiliului Suprem, înregistrarea și organizarea expertizei – secțiilor de știință și CCE. Ultimul pînă în anul 2009 nu și-a exercitat atribuțiile, limitîndu-se doar la totalizarea rezultatelor concursurilor și la recomandarea proiectelor, spre finanțare, Consiliului Suprem.

Urmare analizei, verificării și testării documentelor de concurs, s-au constatat unele deficiențe la organizarea concursurilor, ceea ce a influențat procesul de repartizare a mijloacelor financiare, după cum urmează:

- **Anunțarea publică a concursurilor n-a fost cea mai reușită** datorită faptului că n-a fost stabilită ediția în care urmau să fie publicate anunțurile despre concursuri, ca urmare, acestea se publicau în diferite ediții, fiind dificilă urmărirea lor, deși toate anunțurile au fost plasate pe site-ul AȘM.

- **Nu este clar determinată procedura de desemnare a experților independenți pentru expertizarea proiectelor înaintate la concurs.** Aceste funcții le reveneau secțiilor de știință ale AȘM, care formau comisii, membrii cărora aveau în majoritate tangențe cu proiectele înaintate la concurs, astfel creîndu-se conflicte de interese. Se exemplifică că unii experți au evaluat proiectele înaintate de instituțiile în care aceștia activau. Toți experții nu semnează declarații privind obligația de a se conforma principiilor de obiectivitate și imparțialitate, nedeclarînd astfel raporturi de tangențe sau conflicte de interese.

Se menționează că, începînd cu anul 2009 (*semestrul II*), CCE a desemnat de sine stătător evaluatori pentru expertiza proiectelor, însă nici pînă în prezent nu este determinată clar procedura de desemnare a acestora.

- **Nici Consiliul Suprem și nici CCE nu evaluează corespunzător costul proiectelor expertizate.** Aceste funcții real sînt executate de către Direcția politici, management și monitorizare în sfera științei și inovării, care nu are personal calificat în domeniu. În acest caz, este necesară implicarea sau conlucrarea cu alte structuri ale Consiliului Suprem.

- **Unele proiecte instituționale au fost evaluate formal, iar altele au fost finanțate în lipsa procedurii de concurs.** În acest context, se exemplifică finanțarea a 287 de proiecte instituționale, aprobate pentru realizare în perioada anilor 2006-2010, expertiza cărora, contrar Regulamentului privind organizarea și desfășurarea concursului⁴, n-a fost efectuată, din motiv că acestea au fost deja aprobate la consiliile științifice ale institutelor. Ulterior, în anii 2008-2010, fără a iniția procedura de concurs sau fără a fi expertizate, au fost finanțate încă 8 proiecte, în valoare de 12,0 mil.lei, din care proiectul realizat de I.S. „IDSI” cu costul de 5,3 mil.lei și cel pentru editarea Enciclopediei Moldovei – 6,4 mil.lei. De menționat că proiectul realizat de I.S. „IDSI” s-a finanțat în lipsa calculelor justificate ale costurilor (n-au fost prezentate, la solicitarea auditului) și în prezent întreprinderea prestează servicii informaționale instituțiilor AȘM în baza unor tarife neargumentate.

- **Tematica instituțională se intersectează cu tematica unor programe de stat.** Exemplificăm că, în perioada anilor 2006-2010, au fost finanțate și executate lucrări în volum de 1,6 mil.lei, în cadrul programului instituțional realizat de UTM, privind tehnologiile de prelucrare a materiei prime agricole. Totodată, în anii 2006-2009, aceste lucrări au fost finanțate cu 2,5 mil.lei și în cadrul programului de stat „Tehnologii de prelucrare a materiei prime agricole și de păstrare a producției agroalimentare cu consum redus de energie”.

În contextul celor expuse, se relevă că, deși prevederile

⁴ Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului programelor de stat, de inovare și transfer tehnologic și proiectelor din cadrul acestora, proiectelor de cercetări științifice fundamentale, proiectelor de cercetări științifice aplicative și proiectelor independente în sfera științei și inovării. Anexa nr. 3 la Acordul de parteneriat pentru anii 2009-2012.

Codului au stabilit modul de organizare și desfășurare a concursului proiectelor în sfera științei și inovării, procedura de selectare și desemnare a experților este și în continuare un punct slab al procesului de organizare a concursurilor, precum și de evidențiere a beneficiilor scontate în urma investigațiilor și de evaluare a resurselor necesare. Totodată, concursul proiectelor instituționale, pentru anii 2006-2010, și cel al proiectelor de inovare și de dezvoltare a infrastructurii inovaționale nu s-au organizat. Acestea au fost condiționate de restrângerea rolului CCE, în perioada anilor 2005-2008, care n-a fost bine determinat și s-a limitat doar la executarea funcțiilor de intermediere între secțiile de știință și Consiliul Suprem, situația fiind ameliorată din anul 2009 (semestrul II).

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Deși Consiliul Suprem are rolul și responsabilitatea de a defini obiective strategice și tactice, de a evalua și de a aplica politicile necesare realizării obiectivelor naționale privind cercetarea științifică, acesta nu are elaborată Strategia de dezvoltare pentru o perioadă îndelungată. Complexitatea unor criterii prestabilite la finanțarea sferei CDI, aplicarea neadecvată a instrumentelor elaborate condiționează neîndeplinirea unor obiective aprobate. Finanțarea sectorului este în creștere, dar aceasta rămâne integral realizată de stat, fără a fi implicat suficient sectorul privat, ceea ce demonstrează că ultimul nu este cointerestat în rezultatele cercetărilor sau nu are capacitatea de a absorbi inovațiile. În acest context, este necesară restructurarea relațiilor dintre societatea civilă, sectorul economic, știință și administrația publică în beneficiul dezvoltării continue a Republicii Moldova. Acordul de parteneriat indică avantajele acordate comunității științifice de către Guvern, dar nu și ale AȘM față de societate. Astfel, ar fi benefic să fie identificate clar și concret și angajamentele acesteia. Dacă în continuare nu va fi îmbunătățit procesul de concurs și competitivitate, dacă nu va spori eficacitatea și calitatea expertizelor, persistă riscul să nu fie realizate scopurile de generare a ideilor, care permit obținerea de noi produse, procese și servicii și, în final, progresul social-economic al statului.

Reieșind din cele expuse,

se recomandă conducerii Consiliului Suprem:

Recomandarea nr. 1. Să elaboreze Strategia națională în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării, folosind practica europeană, în scopul stabilirii domeniilor prioritare, obiectivelor și mecanismelor clar definite, precum și să determine măsurile specifice pentru implementarea acestei politici.

Recomandarea nr. 2. Să înainteze Guvernului propuneri de modificare a Regulamentului privind finanțarea activităților în sfera științei și inovării referitor la finanțarea programelor de stat, îmbunătățirea schemei de finanțare existente prin determinarea clară a limitelor de finanțare a activităților de cercetare, totodată să stabilească criterii echitabile de finanțare atât a membrilor instituționali, cât și a celor de profil.

Recomandarea nr. 3. Să îmbunătățească schema de finanțare existentă prin determinarea clară a limitelor de finanțare a activităților, totodată ținându-se cont de stimularea parteneriatului între universități, institute de cercetări și agenți economici.

Recomandarea nr. 4. Să reevalueze modul de organizare și de efectuare a expertizei proiectelor și programelor din domeniul științei și inovării, în vederea

aplicării corecte atât a procedurilor stabilite, cât și a selectării personalului implicat în proces, cu stabilirea baremelor la proiectele înaintate spre finanțare.

Recomandarea nr. 5. Să creeze o bază de date, în cadrul Consiliului Suprem, cu acces liber, care să cuprindă toate abordările tematicilor de cercetare pe domenii, efectuate de organizațiile din sfera științei și inovării în ultimii 10 ani, pentru a nu admite dublarea tematicilor proiectelor realizate.

OBIECTIVUL II: PROGRAMELE DE STAT SÎNT ELABORATE ȘI MONITORIZATE ADECVAT DE CĂTRE CONSILIUL SUPREM?

În perioada anilor 2004-2010, din bugetul de stat s-au alocat 86,3 mil. lei pentru 25 de programe de stat, în cadrul lor fiind realizate 271 de proiecte. Deși programele de stat sînt principala formă de promovare a politicii de stat în sfera științei și inovării, acestea, din insuficiența mijloacelor financiare alocate, nu au devenit instrumentul principal de realizare a politicii de stat. Monitorizarea și dirijarea activităților întreprinse de Consiliul Suprem s-au aflat în fața unei probleme dificile – absența unui sistem instituțional de măsurare a eficienței și eficacității cheltuielilor publice, care a fost și este influențată de finanțarea insuficientă a programelor de stat.

Prin adoptarea Codului și altor acte legislative și normative, un obiectiv al reorganizării cercetării științifice instituționale a fost implementarea managementului prin proiecte din cadrul programelor de stat, care reprezintă principala formă de promovare a politicii de stat în sfera științei și inovării. Prin promovarea acestor structuri, s-a prevăzut reducerea duratei cercetărilor științifice pe calea concentrării potențialului științific și a resurselor din cadrul instituțiilor, în comparație cu varianta clasică, și facilitarea contactelor științifice. Proiectele în cadrul programelor de stat trebuie să fie orientate spre soluționarea celor mai importante probleme în dezvoltarea social-economică a țării, să conțină noutăți științifice sau tehnologice, care să fie argumentate din punct de vedere științific și financiar, precum și să definească rezultatele scontate și modalitățile de monitorizare transparentă a lor.

Elaborarea și finanțarea programelor de stat pe priorități strategice necesită perfecționare

Programele de stat realizate pe bază de proiecte, selectate prin concurs, urmau să schimbe și posibilitatea de acces la banii publici. În realitate, atât modul de elaborare și evaluare a programelor de stat, cât și cel de finanțare n-au fost cele mai perfecte, acestea fiind cauzate de lipsa unei expertize adecvate, precum și de voința Consiliului Suprem de a satisface cîți mai mulți solicitanți de resurse.

Implementarea politicii de stat prin promovarea programelor de stat a început în anul 2004, cînd au fost elaborate primele 7 programe, care au inclus 42 de proiecte, ca mai apoi în anul 2010 să se realizeze 11 programe cu 66 de proiecte. Deși art. 59 alin. (2) din Cod prevede ca Guvernul să definească lista programelor de stat, în perioada anilor 2005-2010, acestea au fost confirmate doar de Consiliul Suprem, totodată fiind aprobate în Acordul de parteneriat pentru finanțare.

Conform modului stabilit, termenul de realizare a unui program este de 4 ani (5 ani în perioada anilor 2004-2008), iar a proiectelor din cadrul acestuia – 2 ani. Evoluția mijloacelor alocate, numărul programelor și proiectelor realizate, în perioada analizată, se prezintă în Tabelul nr. 4.

Tabelul nr.4
Alocații pentru realizarea Programelor de stat în perioada anilor 2004-2010

Anii	Programa de stat		Volumul total al alocațiilor destinate sferei științei și inovării, mil.lei		Inclusiv alocații destinate programelor de stat, mil.lei		Pondere programelor de stat în totalul finanțării, %	
	Numărul de programe	Inclusiv numărul proiectelor realizate în cadrul programelor de stat	Precizat	Executat	Precizat	Executat	Precizat	Executat
1	2	3	4	5	6	7	8=6/4*100	9=7/5*100
2004	7	42	71,0	71,0	3,5	3,5	4,9	4,9
2005	7	46	124,7	123,2	5,7	5,7	4,6	4,6
2006	13	66	178,8	177,8	11,0	11,0	6,2	6,2
2007	16	109	281,8	281,4	20,0	19,9	7,1	7,1
2008	15	111	364,1	366,0	17,9	17,8	4,9	4,9
2009	13	96	343,6	318,9	18,4	16,9	5,4	5,3
2010	11	66	315,9	312,4	9,8	9,7	3,1	3,1
Total	26	271	1679,9	1650,7	86,3	84,5	5,1	5,1

Sursă: Rapoartele financiare anuale

Din datele prezentate rezultă că, dacă în anul 2004 volumul de finanțare a programelor de stat a constituit numai 3,5 mil.lei, ori 4,9 % din volumul total al alocațiilor bugetare pentru cercetări științifice, atunci în anul 2010 s-au alocat 9,8 mil.lei, totodată ponderea acestora în volumul total s-a micșorat până la 3,1%, acest fapt fiind condiționat și de micșorarea volumului de finanțare a sferei științei și inovării în anul 2010. Menționăm că pe parcurs, în anul 2007, alocațiile au fost de 2 ori mai mari, însumând 20,0 mil.lei, fiind realizate 16 programe cu 109 proiecte.

Consiliul Suprem practică un sistem egalitarist de acordare a finanțării pentru proiecte de cercetare – în medie cite 150,0 mii lei/anual, pentru un număr mare de proiecte. Această situație este cauzată de limitarea sumelor alocate pentru proiectele solicitate (care au constituit, în perioada anilor 2004-2008, cite 200,0 mii lei/anual, iar în anii 2009-2010 – cite 400,0 mii lei/anual), ceea ce nu permite atingerea obiectivelor de cercetare, din lipsa mijloacelor necesare. Totodată, suma mijloacelor alocate pentru realizarea unui proiect este de circa 2 ori mai mică față de limitele stabilite, deoarece programele de stat se finanțează doar din mijloacele rămase după repartizarea acestora pentru cheltuielile necesare întreținerii AȘM și instituțiilor subordonate.

În anii 2004-2010, au fost repartizate mijloace financiare în volum de 86,3 mil.lei pentru realizarea programelor de stat, care au fost definitive în funcție de direcțiile strategice ale activității în sfera științei și inovării. În perioada analizată, în majoritate, s-au realizat programe de stat în cadrul a 3 Direcții strategice: „Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi”, „Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară”, „Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă”, pentru care s-au alocat circa 70,0% din mijloacele destinate realizării programelor de stat. Astfel, alte 3 Direcții strategice au beneficiat doar de 30,0% din volumul alocat, din care Direcția „Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene” – 5,8%. De altfel, pentru această direcție strategică abia în anul 2009 s-au anunțat concursuri pentru selectarea proiectelor.

Conform modului prevăzut de Acordul de parteneriat, problemele ce necesită soluționare în cadrul programelor de stat se însoțesc de concepții, care sînt selectate prin concurs și sînt expertizate. Testarea documentelor denotă cazuri de aprobare a concepțiilor, la care avizele CCE au fost negative, precum și cazuri de aprobare a unor proiecte în cadrul programelor pentru care n-au fost anunțate concursuri. Astfel, în anul 2009, la Direcția „Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății”, deși nu s-a anunțat concursul concepțiilor, au fost selectate proiecte în cadrul programului de stat „Hepatitele și cirozele, profilactica și metode avansate de tratament”. În anul 2010, CCE l-a apreciat pozitiv și l-a recomandat, spre finanțare, Consiliului Suprem. Totodată, conceptul programului de stat „Elaborarea sistemului modern de organizare a asistenței de reabilitare medicală pentru persoanele cu dezabilități neurologice din RM”, apreciat pozitiv de CCE în anul 2010 și recomandat, spre finanțare, Consiliului Suprem, n-a fost acceptat de către acesta, care a dat prioritate cercetărilor fundamentale și aplicative în matematică și celor de stabilire a nivelului competitivității Republicii Moldova

în contextul mondial și regional. Se relevă că programul „Cercetări fundamentale și aplicative în matematică” a fost respins de către unul din cei doi experți, menționându-se că conceptul nu are formulate probleme ce prezintă interes teoretic și că acesta nu corespunde cerințelor unui program de stat, iar obiectivele propuse sînt deja incluse în curriculumul unor discipline școlare. De asemenea, n-a fost susținut de către experți nici programul „Stabilirea nivelului competitivității Republicii Moldova în contextul mondial și regional”, care a fost recomandat doar condiționat.

Pe parcursul perioadei analizate, deși Consiliul Suprem a anunțat concursul concepțiilor programelor pentru cercetări în domeniile energiei regenerabile, tehnologiilor noi și materialelor de construcții, tehnologiilor avansate de producere a sucurilor, tehnologiilor de asanare a vitei de vie și de ameliorare a calității vinurilor, soiurilor noi de plante eterooleaginoase, concepții pentru unele programe de stat n-au parvenit, iar pentru altele care au parvenit au fost apreciate nefavorabil de CCE.

Cele relatate privind elaborarea și finanțarea proiectelor prioritare indică nevoia Consiliilor științifice ale institutelor de profil de a structura prioritățile pe domeniile lor de activitate. Totodată, ignorarea recomandărilor CCE a cauzat susținerea neîntemeiată și utilizarea ineficientă a mijloacelor alocate pentru unele programe de stat, care pe parcurs au fost sistate sau comasate. Astfel, în anul 2006, după ce au derulat o perioadă de 3 ani, au fost sistate 2 programe „Elaborarea, tirajarea și deservirea tehnicii medicale cu destinație chirurgicală, fizioterapeutică și stomatologică” și „Noi metode de diagnostică și tratament bazate pe acțiunea radiației milimetrice coerente asupra obiectivelor medico-biologice”, care au fost finanțate în volum de 1,8 mil.lei și, respectiv, 1,3 mil.lei și care, în fond, nu și-au realizat pe deplin obiectivele stabilite. Consiliul Suprem motivează sistarea acestora în legătură cu includerea tematicii respective într-un program nou (care a derulat din anul 2007) cu denumirea „Inginerie și tehnologiile electronice în relansarea economiei”.

În anul 2008 au mai fost sistate încă 2 programe de stat după derularea acestora pe o perioadă de 3 și, respectiv, 2 ani și care au fost finanțate cu 5,6 mil.lei și 3,2 mil.lei: „Crearea, multiplicarea și implementarea soiurilor și hibrizilor de plante cu productivitate și rezistență sporită” și „Elaborarea și implementarea sistemului de agricultură ecologică”. Tot în anul 2008 au fost comasate 2 programe de stat – „Cercetări fundamentale și elaborări de materiale și dispozitive pentru aplicații fotonice și optoelectronice” și „Nanotehnologii și nanomateriale” cu 7 și, respectiv, 11 proiecte, constatîndu-se că programele au obiective similare, despre ce nu s-a ținut cont la elaborarea acestora.

Cele menționate relevă persistența unor probleme ce țin de elaborarea și realizarea programelor de stat, care au generat utilizarea ineficientă a mijloacelor în valoare de 11,9 mil.lei pentru programe de stat care nu și-au atins obiectivele. Acestea sînt cauzate de mai mulți factori, din care distribuția mijloacelor neînsemnate pentru un număr mare de proiecte și pentru cît mai multe instituții.

Consiliul Suprem, prin monitorizarea programelor de stat, a contribuit la utilizarea cea mai eficientă și eficace a mijloacelor alocate?

Utilizarea eficientă și conform destinației a mijloacelor financiare și executarea calitativă și în termen a activităților preconizate în cadrul programelor de stat constituie prerogativa Consiliului Suprem, care a elaborat proceduri de monitorizare. Totodată, implementarea în practică a mecanismului elaborat s-a efectuat cu dificultăți, din mai multe cauze, printre care nedeterminarea criteriilor de evaluare a rezultatelor, precum și neasigurarea unui control permanent al utilizării eficiente a mijloacelor alocate. În final, impactul științific al fondurilor cheltuite pentru cercetare este condiționat de capacitatea instituțiilor beneficiare de a le administra.

Consiliul Suprem a divizat responsabilitățile pentru monitorizarea programelor de stat, acestea fiind executate de conducătorii programelor și ai proiectelor, de Direcția politici, management și monitorizare în sfera științei și inovării, de consiliile științifice ale programelor, care au fost instituite special în scopurile respective. În același timp, n-au fost utilizate criteriile de performanță la evaluarea programelor de stat și proiectelor. Rezultatele erau apreciate în baza rapoartelor prezentate de conducătorii proiectelor și nu reflectau gradul de realizare a obiectivelor, rezultatele obținute față de cele prognozate și utilizarea mijloacelor financiare. Abia la 26.11.2009 Consiliul Suprem a aprobat Regulamentul privind aplicarea indicatorilor de evaluare a activității organizațiilor din sfera științei și inovării, care a stabilit criteriile de evaluare pentru instituții, laboratoare și cercetători științifici, însă acesta nu prevede și criteriile de evaluare a unui program sau a unui proiect.

În anul 2008, Consiliul Suprem a întreprins unele acțiuni de a îmbunătăți activitatea de monitorizare, prin crearea unei comisii (11 persoane), împuternicite să examineze cel puțin de 2 ori pe an dările de seamă privind realizarea proiectelor din cadrul programelor de stat. Inițiativa a eșuat, deoarece comisia nu și-a exercitat funcțiile, precum nu și-a executat funcțiile nici CCE, care dispunea de astfel de atribuții, însă a efectuat expertiza proiectelor în derulare în anii 2005-2006. În același timp, nici consiliile științifice ale programelor de stat n-au solicitat organizarea expertizelor privind rezultatele obținute.

Programele de stat sînt realizate în baza contractelor de finanțare încheiate între Consiliul Suprem și contractori, în acestea fiind stipulate condițiile de executare și de finanțare a lucrărilor. Pentru aprecierea nivelului de îndeplinire a obiectivelor stabilite și de realizare a beneficiilor scontate, auditul a selectat pentru analiză, verificare și testare 11 programe de stat cu 91 de proiecte din numărul total al programelor care au derulat. Eșantionul pentru verificare s-a constituit ținîndu-se cont de repartizarea mijloacelor pe direcții strategice, de volumul de finanțare și de gradul de realizare a programelor.

În același timp, analiza și testarea documentelor s-au efectuat prin prisma evaluării obiectivelor stabilite și a eficienței utilizării mijloacelor financiare, care au evidențiat unele deficiențe și neajunsuri ce persistă la realizarea programelor.

Verificarea și testarea proiectelor în cadrul programelor de stat au relevat unele probleme și deficiențe, care pot fi generalizate în modul următor:

– *Ritmul de creștere a alocațiilor bugetare destinate programelor de stat, în perioada auditată, a fost în diminuare, în timp ce volumul total de mijloace alocate sferei CDI a înregistrat o creștere, această situație fiind cauzată de modalitatea dezavantajoasă de finanțare a programelor de stat.*

– *Au fost distribuite mijloace financiare pentru un număr mare de proiecte în volume mult mai mici față de costurile estimate ale acestora și, ca rezultat, în lipsa mijloacelor necesare, nu se ating obiectivele scontate.*

– *CSSDT n-a stabilit criterii de evaluare a rezultatelor proiectelor, din care motiv comisia de monitorizare n-a evaluat rezultatele obținute.*

– *N-au fost realizate integral obiectivele stabilite nici în cadrul unui program de stat auditat.*

– *N-a fost determinată corespunzător procedura de desemnare a experților independenți pentru expertizarea proiectelor.*

– *Tematica unor programe de stat se dublează cu tematica unor proiecte instituționale.*

– *Au fost utilizate ineficient mijloace financiare pentru unele programe de stat, care pe parcurs au fost sistate*

sau comasate, ca urmare a nestructurării priorităților pe domenii de activitate.

– *De către beneficiarii de mijloace n-au fost respectate clauzele contractuale privind utilizarea mijloacelor alocate la proiectele din sfera științei și inovării:*

• *42 de proiecte (46,1%) – nu conțin date privind cheltuielile efective la instituții;*

• *8 proiecte (8,8 %) – cheltuielile efective le depășesc pe cele aprobate;*

• *25 de proiecte (27,5 %) – au fost utilizate mijloace în alte direcții decît cele prevăzute în contracte, fără a fi coordonate modificările cu Consiliul Suprem (s-au procurat alte bunuri decît cele prevăzute în proiect, s-au efectuat deplasări în alte direcții decît cele planificate);*

• *15 proiecte (16,5%) – fondul de salarizare a depășit cuantumul prevăzut de Acord;*

• *15 proiecte (16,5%) – n-au fost respectate condițiile contractuale de salarizare și numărul aprobat de executori;*

• *44 de proiecte (48,3%) – nu s-a respectat ponderea tinerilor specialiști din numărul total al executorilor.*

Se exemplifică unele deficiențe relevate în rezultatul auditării programelor de stat în cadrul direcțiilor strategice:

Direcția strategică „Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă”. În perioada analizată, au fost aprobate 7 programe de stat, din care 4 s-au finalizat și 3 sînt în derulare. Au fost analizate 2 programe, care includ 25 de proiecte, din care un program s-a finalizat, iar altul va derula pînă în anul 2012.

Programul „*Prelucrarea și utilizarea deșeurilor din industria vinicolă, precum și obținerea produselor noi*”, realizat în anul 2008, în volum de 4,7 mil.lei (estimat – 4,0 mil.lei), a avut ca obiectiv major valorificarea deșeurilor vinicole și tratarea apelor reziduale rezultate din industria vinicolă. Totodată, urma să fie implementată tehnologia de fabricare a uleiului alimentar, elaborat sistemul de cogenerare a biogazului și autorizat procesul tehnologic, cu elaborarea utilajului. În realitate, obiectivele programului s-au realizat parțial, deși unele rezultate au fost implementate în practică. De menționat că 2 proiecte care nu s-au încadrat în termenele de realizare preconizate, au fost prelungite cu 2 ani, fiind alocate suplimentar mijloace în sumă de 1,2 mil.lei. Una din cauze care a influențat reușita realizării programului este tergiversarea procesului de derulare, ca urmare a nedefinirii clare a obiectivelor la unele proiecte, precum și a evaluării necorespunzătoare a cheltuielilor pentru realizare și a costurilor produsului final.

Programul „*Cercetări științifice și de management ale calității apelor*” va fi finalizat în anul 2012, fiind prevăzută alocarea mijloacelor financiare în sumă de 5,2 mil.lei de la bugetul de stat și de 4,5 mil.lei – din alte surse. Programul are stabilite mai multe obiective care țin de crearea bazei legislative, științifico-metodologice pentru valorificarea resurselor acvatice, aprovizionarea cu apă potabilă, implementarea tehnologiilor moderne de tratare, epurare, reutilizare a apelor reziduale și irigare. În cadrul programului s-au realizat deja 13 proiecte, din care un proiect prevedea crearea și acreditarea Centrului de Control și Monitorizare a Calității Apei (cu alocarea mijloacelor de la bugetul de stat în sumă de 660,0 mii lei și cu suportul de mijloace financiare în sumă de 500,0 mii euro de la o instituție de peste hotare). Deși Centrul n-a fost creat, din cauza nealocării mijloacelor prevăzute de peste hotare, mijloacele în sumă de 660,0 mii lei, alocate de la bugetul de stat, au fost utilizate pentru colectarea și stocarea informației referitor la managementul resurselor acvatice și crearea paginii web a Centrului de Control și Monitorizare a Calității Apei. N-au fost realizate

obiectivele nici în cadrul altor proiecte ale programului de stat. Astfel, proiectul „*Epurarea și condiționarea apelor reziduale ale complexelor agroindustriale pentru irigarea culturilor agricole*”, realizat de USM, a fost finanțat cu 480,0 mii lei, însă pe parcurs s-au modificat obiectivele și, în loc de elaborarea unui proiect al instalației pentru epurarea apelor reziduale ale complexelor agroindustriale și utilizarea acestora la irigare, proiectul s-a finalizat doar cu recomandări tehnice privind proiectarea instalației. Proiectul „*Tehnologii moderne de irigare în condiții de subasigurare cu apă*”, realizat de ISPHTA, a avut obiectivul de a elabora modelul funcțional la irigarea culturilor agricole și de a-l include în blocul experimental pentru implementare în 120 de gospodării agricole, pentru care s-au alocat din buget 410,0 mii lei. Cercetările efectuate pe câmpurile producătorilor agricoli, care deja utilizează tehnica performantă la irigare, s-au finalizat cu concluzii care indică că folosirea regimurilor de subasigurare cu apă permite obținerea unor producții înalte fără pericol de degradare a solului. Un alt proiect în cadrul programului de stat „*Evaluarea igienică a calității apei potabile și stării de sănătate a copiilor în dependență de schimbările climatice și elaborarea măsurilor de profilaxie*” s-a realizat de Centrul Național de Sănătate Publică, cu alocatii bugetare în volum de 250,0 mii lei, și prevedea estimarea igienică a calității apei folosite de copii, precum și elaborarea măsurilor de reducere a impactului negativ. Proiectul s-a soldat cu 5 recomandări, una din care – monitorizarea permanentă a morbidității copiilor, a calității apei și informarea populației despre riscurile extinse.

Direcția strategică „Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății”. Au fost aprobate 4 programe, din care 2 s-au sistat, unul s-a realizat și unul este în derulare.

Programul de stat „*Elaborarea și implementarea noilor preparate farmaceutice în baza utilizării materiei prime locale*” a inclus 14 proiecte în volum de 3,8 mil. lei și a fost finalizat în anul 2010. În cadrul programului n-au fost realizate toate obiectivele preconizate: la un proiect nu s-a înregistrat forma medicamentoasă a preparatului obținut și nu s-a obținut autorizația pentru evaluările clinice.

Programul de stat „*Hepatitele și cirozele, profilactica și metode avansate de tratament*” s-a estimat în valoare de 4,6 mil. lei, este în derulare și a înrunit 9 proiecte, unul din care este finanțat în volum de 250,0 mii lei și a fost sistat fără a se realiza obiectivele trasate pentru anul 2010. În cadrul altor 2 proiecte analizate nu s-a acumulat informația privind epidemiologia și factorii de risc în hepatitele acute și cronice; n-au fost studiate mecanismele diferitor forme clinice de hepatite la copii; n-au fost întocmite standardele de tratament cu preparate autohtone imunomodulatoare și hepatoprotectoare, n-au fost implementate instrucțiunile metodice corespunzătoare. Obiectivele a 2 proiecte includ determinarea nivelului de eficacitate a tratării hepatitei cu medicamentul autohton Pacoverin, deși acest preparat a fost testat clinic, evaluat în condiții de spital, începând cu anul 2003, și este înregistrat de Ministerul Sănătății.

Direcția strategică „Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară”. S-au realizat 4 programe de stat, din care 2 au fost sistate, altele 2 au fost finalizate în anii 2007 și 2008.

Programul „*Principii și procedee tehnologice de diminuare a consecințelor calamităților naturale (secetă, înghețuri etc.) asupra plantelor de cultură*” a înrunit 22 de proiecte, care s-au realizat în perioada anilor 2004-2008, din care 3 au fost transmise în cadrul altui program, iar 2 proiecte finanțate în sumă de 168,5 mii lei, din motiv că nu erau eficiente, au fost sistate. Obiectivele proiectelor aprobate în domeniul agriculturii, mediului și securității alimentare au purtat un caracter mai mult de cercetare

decît de implementare. Din numărul total de proiecte nu s-au realizat în termenele stabilite obiectivele în cadrul a 7 proiecte, pentru care s-a prelungit durata de realizare cu 2 ani, concretizîndu-se obiectivele, pentru acestea alocîndu-se suplimentar mijloace în volum de 2,2 mil. lei. Toate acestea s-au realizat, fără a se ține cont de expertiza programelor în derulare, efectuată de CCE în anul 2005 (*care nu s-a adus la cunoștință conducătorului de program*), care a menționat lipsa evaluării economice și beneficiului social al proiectelor în derulare, necesitatea excluderii unor repetări ale tematicii și prezentarea unei analize publice în scopul continuității proiectelor în anul 2006.

Programul „*Tehnologii de prelucrare a materiei prime agricole și de păstrare a producției agroalimentare cu consum redus de energie*” a fost finalizat în anul 2009 și s-a finanțat în volum de 3,0 mil. lei. Din 16 proiecte incluse în program au fost analizate 9. Pentru realizarea celor 9 proiecte testate au fost estimate mijloace în sumă de 3,2 mil. lei, care în realitate s-au finanțat în volum de 2,1 mil. lei (în medie – 63,0%). În baza chestionării conducătorilor de proiecte, auditul a constatat că micșorarea finanțării solicitate a influențat negativ asupra realizării obiectivelor trasate, generînd excluderea din cercetare a unor experimente, lucrări planificate și analize de laborator. Din obiectivele preconizate n-au fost implementate tehnologiile de uscare în câmp electromagnetic a unor legume și de producere a materialelor diabetice. În cadrul proiectului „*Elaborarea unor tehnologii avansate de fortificare a produselor alimentare cu iod și potasiu pe bază de surse vegetale locale*” n-au fost finalizate elaborarea tehnologiei pentru fortificarea produselor alimentare cu potasiu și implementarea în producere a coloranților naturali. În proiectul „*Elaborarea tehnologiei noi avansate cu scopul producerii adaosurilor diabetice pentru panificație*” a fost omisă etapa de cercetare a inofensivității adaosurilor diabetice.

Direcția strategică „Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi”. S-au elaborat 7 programe, din care 3 s-au realizat, unul a fost sistat (despre ce s-a menționat deja), iar despre 2 programe privind crearea PȘT „Academica” și incubatorului de inovare „Inovatorul” se va vorbi în capitolul următor. Actualmente un program este în derulare.

Programul de stat „*Asigurarea competitivității produselor industriale în construcția de mașini în baza inovațiilor know-how, materialelor noi și a tehnologiilor avansate*” a înrunit 13 proiecte și s-a realizat, în perioada anilor 2004-2008, cu un buget estimat în volum de 4,7 mil. lei și finanțat efectiv cu 5,8 mil. lei. În cadrul a 5 proiecte din 10 verificate n-au fost realizate unele obiective preconizate, ceea ce a influențat realizarea obiectivului general al programului. Astfel, în cadrul unui proiect din 10 evaluate, cercetările nu s-au finalizat cu fabricarea prototipurilor de produse tehnice inovatoare, în alt proiect n-au fost elaborate recomandări privind implementarea inovațiilor tehnice, în 2 proiecte nu s-au testat în condiții reale invențiile și într-un caz n-a fost aprobat pașaportul tehnic.

Programul de stat „*Ingineria și tehnologiile electronice în relansarea economiei*” cu 24 de proiecte s-a realizat, în perioada anilor 2006-2010, cu mijloace în volum de 6,0 mil. lei. În cadrul a 3 proiecte din 6 testate n-au fost realizate 5 obiective din cele preconizate. Astfel, nu s-a obținut brevet la aparatul electronic digital pentru controlul ecologic și nu s-a recomandat pentru transfer tehnologic, n-a fost obținută autorizația Ministerului Sănătății pentru producerea și utilizarea sistemului fizioterapeutic în baza radiației laser, n-au fost testate și întocmite acte privind rezultatele metodelor noi de tratament în baza radiației laser. Utilajele medicale elaborate în cadrul a 4 proiecte analizate n-au fost produse și transmise, pentru utilizare, instituțiilor medico-sanitare publice.

Direcția strategică „Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile”. S-au elaborat 2 programe, din care unul a fost finalizat, iar altul este în derulare.

Programul de stat „Valorificarea resurselor regenerabile în condițiile Republicii Moldova și elaborarea Satelitului Moldovenesc” a întrunit 12 proiecte, cu volumul estimat pentru finanțare în primii 2 ani de 6,1 mil.lei. În realitate volumul alocațiilor a constituit 6,7 mil.lei. Nu s-au realizat 9 obiective în cadrul a 4 proiecte. Astfel, nu s-au executat prototipurile invențiilor tehnice la 3 proiecte, inclusiv la microhidrocentrala cu ax orizontal și la sistemul de irigare prin picurare. N-au fost montate și testate în condițiile reale invențiile din 2 proiecte și n-a fost aprobat pașaportul tehnic la un proiect.

Urmare acțiunilor de audit desfășurate, au fost identificate deficiențe privind condițiile de remunerare a personalului implicat în realizarea proiectelor. Așa, condițiile de salarizare a conducătorilor de program, de proiect și a executorilor sînt prevăzute într-un Regulament, aprobat de Consiliul Suprem, fără a fi adaptate la actele normative în vigoare. Regulamentul prevede remunerarea în următoarele limite: pentru conducătorul de program – 1,7-2,0 mii lei; conducătorul de proiect – 1,5-1,7 mii lei; executori – 1,2-1,35 mii lei. În afară de aceasta, se admite un adaos de pînă la 10,0% pentru toate categoriile enumerate, cu excepția conducătorilor de proiecte și de program. Fixarea condițiilor numite permite remunerarea acestora, precum și a celor de executare a proiectelor de transfer tehnologic, în cuantumuri de circa 2 ori mai mari decît grila stabilită prin actele normative.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Fiind determinate de către Consiliul Suprem atribuții și responsabilități, aprobate proceduri și măsuri corespunzătoare, dirijarea activităților în cadrul programelor de stat n-a asigurat realizarea deplină a obiectivelor stabilite. Unele programe de stat au avut o durată de executare mult mai mare decît termenele stabilite, alte programe au fost sistate, fără a fi atinse toate obiectivele scontate, acestea pe parcurs fiind finanțate cu mijloace în sumă de 11,9 mil. lei, o parte din proiecte nu s-au realizat în termenele stabilite, pentru ce s-au alocat suplimentar mijloace în sumă de 3,4 mil.lei. Toate acestea sînt condiționate de faptul că Consiliul Suprem este responsabil și implicat în toate etapele de derulare a programelor de stat: elaborare, finanțare, executare și monitorizare, precum și de lipsa unor criterii adecvate de evaluare a rezultatelor obținute. Sînt necesare și schimbări în abordarea de cercetare, identificîndu-se prioritar problemele societății. Totodată, pentru ca eforturile financiare să se transforme în rezultate științifice relevante, sînt necesare modificări prin care unele și aceleași persoane să nu fie implicate concomitent în elaborarea, finanțarea, executarea și monitorizarea cercetărilor.

Recomandări conducerii Consiliului Suprem:

Recomandarea nr.6. Să examineze oportunitatea perfecționării sistemului de finanțare a programelor de stat, pentru a asigura un echilibru rezonabil în finanțarea cercetării, acordîndu-le prioritate reieșind din conceptul acestora.

Recomandarea nr.7. Să includă în structura organelor de management (Consiliul Suprem și CCE), persoane cu abilități de evaluare a rezultatelor cercetării și utilizării mijloacelor financiare, pentru sporirea eficienței activităților întreprinse.

Recomandarea nr.8. Să instituie un sistem de

evaluare a rezultatelor în cadrul programelor de stat, ajustate la standardele europene, pentru stimularea performanței reale, excelenței.

Recomandarea nr.9. Să restructureze relațiile dintre societatea civilă, sectorul economic, știință și administrația publică întru racordarea obiectivelor programelor de stat la cerințele reale ale economiei și societății.

Recomandarea nr.10. Să excludă practica implicării colaboratorilor aparatului în realizarea proiectelor de cercetare.

Recomandarea nr.11. Să aducă actele normative ale Consiliului Suprem privind remunerarea executorilor de proiecte și programe de stat în conformitate cu actele legislative în vigoare.

OBIECTIVUL III. BENEFICIILE REALIZATE DIN IMPLEMENTARE SÎNT COMENSURABILE CU NIVELUL DE FINANȚARE?

În perioada anilor 2005-2010, prin intermediul AITT, au fost realizate 120 de proiecte de transfer tehnologic, fiind alocate mijloace publice în volum de 37,0 mil.lei. A fost creată infrastructura de inovare, pentru care s-au alocat 17,4 mil.lei. Cu toate acestea, activitățile de inovare și de transfer tehnologic n-au fost monitorizate eficient de către AITT, unele din cauze fiind condiționate de modificările operate în statutul entității, de nesustenerea inițiativelor de către Guvern, iar altele – de coordonarea necorespunzătoare a activităților întreprinse. În final, nu se valorifică pe deplin potențialul inovațional al sectorului privat.

Modificările operate în actele normative ale AITT au urmări neașteptate

AITT are rolul coordonării, stimulării și implementării mecanismelor activității de inovare și de transfer tehnologic, precum și de monitorizare a activității numite. Pe parcurs, actele normative și legislative adoptate au creat unele divergențe, care prezintă un impediment în activitatea Agenției și pot avea urmări neprevăzute.

AITT este formată de către Consiliul Suprem, în conformitate cu prevederile Codului, în scopul coordonării, stimulării și implementării mecanismelor activității de inovare și de transfer tehnologic. AITT și-a desfășurat activitatea în baza unui Regulament, iar din anul 2008, în baza unui Statut, potrivit căruia a fost modificat și statutul angajaților săi – din funcționari publici în cercetători științifici. Cu toate acestea, în Clasificatorul unic al funcțiilor publice, angajații AITT au rămas în calitate de funcționari publici, creîndu-se divergențe între prevederile actelor respective. Astfel, din anul 2009, angajații AITT au fost salariați ca cercetători științifici, dar fără a fi aplicate condițiile stabilite în art.152 și art.153 din Cod, deci, fără a fi evaluate aptitudinile de cercetare și fără a fi selectați prin concurs. În același timp, conform art.79 din Cod, AITT reprezintă una dintre instituțiile auxiliare ale AȘM, pe cînd potrivit art.88 statutul juridic al personalului instituțiilor auxiliare este reglementat de Legea serviciului public. Aceste modificări le-au permis angajaților AITT să execute (cu o remunerare respectivă) activități de cercetare în cadrul proiectelor de inovare și transfer tehnologic. La momentul actual, majoritatea angajaților AITT sînt executori ai lucrărilor în mai multe proiecte și, concomitent, exercită funcțiile de control și monitorizare a acestora, astfel creîndu-se conflicte de interese.

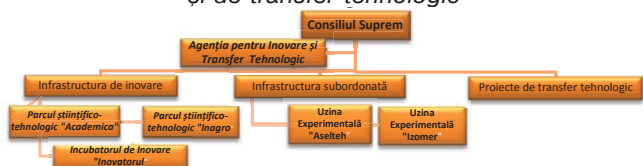
Funcțiile de bază în domeniul inovării și transferului tehnologic exercitate de către AITT sînt: realizarea politicii de stat, determinarea direcțiilor strategice, înregistrarea de stat și evidența proiectelor, determinarea volumului de alocații financiare, coordonarea procesului de creare a infrastructurii și monitorizarea activităților. Statele de

personal ale AITT în număr de 25 de persoane și structura organizatorică constituită din 3 direcții (logistică și marketing; politici și relații internaționale; transfer tehnologic) și o secție (infrastructură inovațională) sînt aprobate de către Consiliul Suprem.

AITT are rolul unui centru de legătură între oamenii de știință, pe de o parte, și autorități publice, oameni de afaceri, pe de altă parte, pentru implementarea rapidă a inovațiilor și transferarea tehnologiilor avansate în producție. Deși, conform atribuțiilor, AITT susține dezvoltarea PST și a I.I. prin implementarea de politici și strategii, aceasta nu are aprobată o Strategie Națională în Domeniul Inovării pentru perioada anilor 2008-2011, astfel nefiind trasate nici obiectivele în domeniu. Mecanismul de coordonare și implementare a activităților de inovare și de transfer tehnologic ale AITT se prezintă în Figura nr.2.

Figura nr.2

Mecanismul de implementare a activităților de inovare și de transfer tehnologic

Sursă: Statutul AITT, Hotărârile Consiliului Suprem

Modul de funcționare a sistemului prezentat denotă o interacțiune permanentă între AITT și Consiliul Suprem, CCE, antreprenori și infrastructura de inovare.

Notă: În perioada auditului, Consiliul Suprem, prin Hotărîrea nr.24 din 10.02.2011, a aprobat organigrama și schema de încadrare ale AITT, prin care funcțiile de cercetători științifici sînt substituite cu cele de specialiști.

AITT n-a monitorizat, n-a coordonat și n-a implementat suficient mecanismele de realizare a activităților de inovare

În ultimii 4 ani, întru promovarea activităților de creare și întreținere a infrastructurii inovaționale, statul a investit 17,4 mil.lei pentru efectuarea reparațiilor, procurarea utilajului și echipamentului necesar. Însă, nici Consiliul Suprem, nici AITT n-au administrat și n-au monitorizat corespunzător banii publici alocați, iar asocierea în parcuri și incubator s-a înfăptuit cu deficiențe, cauzate de imperfecțiunea sistemului de monitorizare a procesului decizional de către factorii responsabili. Totodată, neacordarea facilităților rezidenților, prevăzute de cadrul legal, a condiționat faptul că 1/3 din rezidenți nu și-au început activitatea economică, fiindu-le revocat statutul.

În perioada anilor 2005-2008, finanțarea activităților de inovare și de transfer tehnologic s-a efectuat prin intermediul CSSDT. Abia din anul 2009, în baza Acordului de parteneriat, mijloacele bugetare pentru realizarea programelor și proiectelor de transfer tehnologic, programelor de funcționare a parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare sînt direcționate de Consiliul Suprem direct AITT, care, la rîndul său, le distribuie executorilor, în baza contractelor de finanțare.

Întru stimularea activităților de inovare și de transfer tehnologic, menite să transforme rezultatele cercetărilor științifice și inovațiile în produse, servicii, procese noi sau perfecționate, și în conformitate cu Legea nr.138-XVI din 21.06.2007⁵ au fost create, în anul 2007, PST „Academica” și I.I. „Inovatorul”. Administratorii acestor structuri au devenit, conform Hotărîrii Consiliului Suprem nr. 181 din 27 septembrie 2007 „Despre aprobarea rezultatelor

concursului” (care de fapt n-a fost desfășurat), firmele „Indeprin” S.R.L. și „Cerber Info” S.R.L. În anul 2008 a fost creat PST „Inagro”, în calitate de administrator fiind desemnată compania „Agroecoprod” S.R.L, iar în anul 2009 – PST „Micronanoteh”, la care concursul de selectare a administratorului și a rezidenților continuă. Totodată, pentru funcționarea parcurilor or, AITT i-au fost transmise în gestiune Întreprinderile de Stat Uzina Experimentală „Aselteh” și Uzina Experimentală Chimică „Izomer”, cu bunuri materiale în valoare de 65,1 mil.lei, terenuri cu suprafața totală de 148,9 ha, imobil din bd Dacia 58, mun. Chișinău, și din or.Cahul, cu drept de gestionare operativă.

Misiunea de audit a constatat unele probleme, deficiențe în cadrul activităților de inovare și de transfer tehnologic, care pot fi generalizate în modul următor:

– Lipsa competitivității la concursurile de transfer tehnologic și incapacitatea de absorbție a inovațiilor de către sectorul economic au determinat finanțarea activităților respective doar în cuantum de 1,0-4,1% față de 10,0 % prevăzute.

– Mijloacele pentru dezvoltarea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic se utilizau în lipsa unui control riguros al banilor publici alocați, ca rezultat, în anul 2007, s-au folosit ineficient mijloace în sumă de 547,0 mii lei, s-au efectuat cheltuieli neprevăzute de deviz în volum de 308,2 mii lei și s-au dezafectat mijloace în sumă de 190,0 mii lei.

– N-au fost acordate facilități fiscale rezidenților parcurilor și incubatorului, prevăzute de cadrul legal, din cauza mecanismului dificil de administrare, care prevede implicarea concomitentă a mai multor organe de stat în acest proces și, ca urmare:

- n-au fost acumulate de către administratorii infrastructurilor de inovare veniturile preconizate de la asocierea rezidenților în parcuri și incubator în volum de 3,8 mil.lei, iar cheltuielile pentru dezvoltarea infrastructurii inovaționale au fost suportate integral de stat;

- n-au fost acumulate de către AITT mijloacele în cuantum de 453,1 mii lei, destinate stimulării activității de inovare;

- n-au fost respectate condițiile de eligibilitate de către rezidenții parcurilor și incubatorului, unii din ei menținînd și dezvoltînd și alte activități economice în paralel cu cele inovatoare.

– Riscul sistării proiectelor de transfer tehnologic urmează a fi bine gestionat, astfel încît numărul de proiecte sistate și pierderile de mijloace financiare să descrească, deoarece în anii 2005-2010 au fost sistate 17 proiecte de transfer tehnologic, din motiv că nu au avut cofinanțare. Totodată, 4 din proiectele sistate au derulat pe parcursul unui an, utilizîndu-se ineficient mijloace bugetare în sumă de 1,1 mil.lei, fără a fi obținute unele rezultate.

– Majoritatea angajaților AITT sînt executori ai lucrărilor în mai multe proiecte și, concomitent, exercită funcțiile de control și monitorizare a acestora, astfel, creîndu-se conflicte de interese. Ca urmare, din 39 de proiecte de transfer tehnologic (34,2 %), realizate în perioada anilor 2007-2010:

- 2 proiecte nu au rapoarte de activitate intermediară, iar 3 – de activitate finală;
- nu sînt anexate documentele justificative pentru cheltuielile efectuate în cadrul a 15 rapoarte financiare, iar la 3 rapoarte acestea sînt anexate parțial;
- nu sînt prezentate documentele de achiziții ale bunurilor la 9 proiecte;

⁵ Legea nr.138-XVI din 21.06.2007 „Cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare” (în continuare – Legea nr.138-XVI).

- în cadrul a 16 proiecte n-au fost justificate prețurile de achiziționare în cazul cofinanțării cu materiale;
- nu s-au respectat proporțiile privind contribuțiile efectuate la 8 proiecte de cofinanțare, iar alte 6 proiecte nu includ documentele confirmative privind cofinanțarea;
- pentru 5 proiecte alocarea mijloacelor bugetare s-a efectuat înainte de a fi realizată cofinanțarea;
- s-au executat parțial obiectivele preconizate în cadrul realizării a 20 de proiecte.

– Evaluarea proiectelor de transfer tehnologic se realizează fără a se analiza indicatorii stabiliți.

Toate acestea sînt consecințe ale monitorizării insuficiente de către AITT a elaborării și implementării politicii respective. Cele menționate se exemplifică în continuare.

• **Mijloacele pentru crearea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic s-au valorificat, dar n-au fost administrate adecvat**

În perioada anilor 2007-2010, s-au folosit 2 modalități de finanțare a activității de creare și dezvoltare a infrastructurii inovatoare. Conform primei variante, în anul 2007, mijloacele în volum de 3,3 mil. lei au fost finanțate de către Consiliul Suprem în cadrul unui program de stat, condus de directorul general al AITT, însă a fost realizat de IFA al ASM. Potrivit celei de a doua variante, în anii 2008-2010, finanțarea s-a efectuat prin intermediul AITT, din contul activităților pentru transfer tehnologic. În ambele cazuri mijloacele se finanțau de către Consiliul Suprem pentru lucrări de cercetări științifice și cheltuielile se concretizau de către AITT numai la etapa contractării cu administratorii parcurilor și incubatorului. În cele din urmă, mijloacele financiare destinate dezvoltării infrastructurii de inovare și transfer tehnologic s-au utilizat în lipsa unui control riguros din partea Consiliului Suprem, deoarece achiziționarea bunurilor materiale, a lucrărilor și serviciilor a fost efectuată de către administratorii structurilor inovatoare din contul mijloacelor bugetare transferate acestora de către IFA al ASM și AITT, fără a fi respectate procedurile de achiziție stabilite prin Legea nr.96-XVI din 13.04.2007⁶. Ca urmare, nici un contract de procurare a bunurilor sau de reabilitare a încăperilor n-a rezultat din desfășurarea concursurilor de achiziții.

În perioada anilor 2007-2010, pentru crearea parcurilor științifico-tehnologice, incubatorului de inovare și pentru dezvoltarea infrastructurii acestora, ASM a alocat mijloace bugetare în volum de 17,4 mil. lei, ori 29,2% din alocațiile totale destinate sferei de inovare și transfer tehnologic. Volumul mijloacelor alocate, formarea și dezvoltarea infrastructurii în sfera de inovare și transfer tehnologic se prezintă în Tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

Alocații pentru dezvoltarea infrastructurii de inovare

Denumirea	Anii, mil. lei				Total
	2007	2008	2009	2010	
PST „ACADEMICA”	2,3	1,8	2,3	0,7	7,1
PST „INAGRO”	-	-	3,0	2,5	5,5
Incubatorul de inovare „INOVATORUL”	1,0	1,5	1,5	0,8	4,8
Total pe an	3,3	3,3	6,8	4,0	17,4

Sursă: Hotărârile Consiliului Suprem al ASM, planurile și contractele de finanțare

Indicatorii prezentați denotă că, în perioada analizată, pentru formarea, dezvoltarea și funcționarea infrastructurii PST „Academica”, PST „Inagro” și a incubatorului s-au alocat, respectiv, 7,1 mil. lei, 5,5 mil. lei și 4,8 mil. lei. Parcul științifico-tehnologic „Micronanoteh”, deși a fost creat, n-a beneficiat de alocații bugetare.

Testarea și verificarea documentelor privind cheltuielile efectuate la formarea infrastructurii denotă că, în anul 2007, Consiliul Suprem a transferat mijloacele în volum de 3287,6 mii lei, destinate creării infrastructurii inovatoare, IFA al ASM, pe cînd funcțiile respective sînt atribuite AITT și mijloacele urmau a fi transferate acesteia. Se menționează

că, deși mijloacele au fost destinate creării infrastructurilor inovatoare, acestea au fost transferate în vederea executării lucrărilor de cercetări științifice. La rîndul său, IFA al ASM, în baza contractelor încheiate, a transferat o parte din mijloace în sumă de 3212,6 mii lei administratorilor incubatorului de inovare „Inovatorul” – S.R.L. „Cerber-Info” (975,0 mii lei) și parcului „Academica” – S.R.L. „Indeprin” (2237,6 mii lei). Astfel, banii bugetari au fost transferați unor structuri private, fiind utilizați la propria discreție de către acestea. Situația respectivă a fost cauzată de faptul că sursele au fost alocate ASM la finele anului și urmau a fi valorificate integral. Totodată, se menționează că acești beneficiari n-au utilizat integral mijloacele transferate, de incubator utilizîndu-se doar 104,6 mii lei, iar de către PST „Academica” – 370,0 mii lei, fiind achitată TVA la bugetul de stat. Astfel, AITT, investită cu drept de administrare a mijloacelor alocate, pe parcursul perioadei analizate, nu și-a exercitat funcțiile atribuite.

Nu sînt justificate cheltuielile efectuate pentru funcționarea PST „Academica” și a incubatorului „Inovatorul”

Conform proiectului, din alocațiile pentru anul 2007 s-au finanțat măsuri de elaborare a bazei normative și metodice pentru funcționarea parcului „Academica” și a incubatorului „Inovatorul” – 385,0 mii lei și, respectiv, 80,0 mii lei, iar pentru selectarea rezidenților, organizarea seminarelor și elaborarea mecanismelor de atragere a investițiilor – 560,0 mii lei și, respectiv, 175,0 mii lei. Deși s-au efectuat cheltuieli pentru plata salariilor, organizarea seminarelor, întreținerea încăperilor și procurarea consumabilelor, acestea nu sînt justificate prin argumentarea volumului de lucrări efectuate și prin documente elaborate.

Exemplificăm unele atestări ale faptelor de abateri față de cerințele stabilite în executarea activităților întreprinse la crearea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic:

Mijloacele alocate pentru reabilitarea încăperilor și dotarea cu echipament a rezidenților parcurilor și incubatorului au fost utilizate inefficient

Printre serviciile și facilitățile oferite rezidenților parcurilor și incubatorului sînt cele de acordare a spațiilor și de creare a condițiilor de locațiune. Întru realizarea lor, de către Consiliul Suprem s-au alocat mijloace pentru reparația blocului administrativ al uzinei „Aselteh” din contul mijloacelor pentru cercetări științifice, acestea nefiind planificate la investiții capitale. În perioada anilor 2008-2010, pentru reparația încăperilor, în afară de mijloacele distribuite în anul 2007 în sumă de 2,0 mil. lei (1,3 mil. lei – PST „Academica”, 0,7 mil. lei – I.L. „Inovatorul”), s-au alocat încă 8,6 mil. lei, dintre care PST „Academica” – 4,8 mil. lei și I.L. „Inovatorul” – 3,8 mil. lei. Din volumul total al mijloacelor alocate pentru reparația blocului administrativ al uzinei „Aselteh” în sumă de 6,8 mil. lei s-au executat lucrări de numai 4,8 mil. lei. Deși, conform planurilor aprobate, reparațiile urmau să fie finalizate în anul 2009, PST „Academica” n-a executat lucrări de 299,3 mii lei, iar incubatorul de inovare n-a prezentat dări de seamă pentru suma de 137,0 mii lei din mijloacele alocate. Alte mijloace în sumă totală de 1,2 mil. lei, alocate pentru reparații, s-au utilizat de administratori la achitarea taxelor și a impozitelor la bugetul de stat, neprevăzute inițial (756,2 mii lei), acordarea împrumuturilor (104,4 mii lei firmei „Avantchim” S.R.L., rezidentul incubatorului de inovare) și pentru efectuarea altor cheltuieli neprevăzute de deviz (308,2 mii lei – plata salariilor, achitarea cotizațiilor, procurarea bunurilor).

Lucrările de reparații au fost contractate de administratori fără a iniția licitații publice

Autoritatea contractantă n-a monitorizat volumele de

⁶ Legea privind achizițiile publice nr. 96-XVI din 13.04.2007.

lucrări achiziționate, iar lucrările de reparații s-au contractat de administratori fără a iniția licitații publice. În acest context, exemplificăm cazul privind lucrările de reparații contractate de PȘT „Academica”, la 06.03.2008, prin încheierea a 2 contracte cu S.R.L. „Namax Prim” în sumă de 565,8 mii lei – pentru reparația acoperișului blocului administrativ și în sumă de 612,3 mii lei – pentru reparația sistemului de încălzire. În rezultatul neonorării obligațiilor contractuale, administratorul reziliază contractele și încheie altele cu firma S.R.L. „Rodislav Cons”, dintre care pentru reparația sistemului de încălzire sînt contractate deja lucrări în volum de 815,6 mii lei. Totodată, firma S.R.L. „Namax Prim” n-a îndeplinit un volum de lucrări în sumă de 300,0 mii lei din cea contractată pentru reparația sistemului de încălzire și n-a restituit la contul administratorului mijloacele alocate. Un alt exemplu de utilizare ineficientă a mijloacelor alocate este cazul administratorului I.I. „Inovatorul” care, în anul 2007, a dezafectat pe o perioadă de 8 luni surse bugetare în sumă de 190,0 mii lei și le-a transferat pentru piatră vîntă firmei „Lacerta” S.A.

N-au fost estimate corespunzător cheltuielile pentru crearea și dezvoltarea infrastructurii PȘT „Inagro”

Fără a fi executată estimarea corespunzătoare a cheltuielilor pentru crearea și dezvoltarea infrastructurii PȘT „Inagro”, în anii 2009-2010, s-au alocat 5,5 mil. lei, din care 1,8 mil. lei, în anul 2009, pentru reparația acoperișului blocurilor administrative, reabilitarea serelor, instalarea conductelor de apă și gaz. În lipsa procedurii de concurs, au fost contractate și executate lucrări de la firma S.R.L. „Acont”, dar numai pentru reparația acoperișurilor. Pentru procurarea echipamentului și mobilierului de oficiu s-au distribuit 500,0 mii lei, însă și acestea fără a fi argumentate, ceea ce a permis administratorilor să utilizeze mijloacele cu devieri de la sumele aprobate. Astfel, în anul 2009, fiind planificată pentru procurarea utilajului, tehnicii de birou și a mobilierului suma de 19,7 mii lei, real s-au utilizat 238,0 mii lei, depășirea fiind cauzată de procurarea unui automobil în valoare de 104,2 mii lei și a altor bunuri neprevăzute. De menționat că valoarea automobilului n-a fost evaluată corespunzător, prețul acestuia fiind stabilit numai în baza actului de achiziție de la o persoană fizică. În afară de acestea, conform proiectului aprobat, PȘT „Inagro” i s-au alocat 1,1 mil. lei, pentru procurarea tehnicii agricole, sistemelor de irigare și a echipamentului de birou, dintre care sînt desfășurate licitații numai pentru bunuri în valoare de 438,2 mii lei.

Cele menționate sînt consecințe ale unei administrări neconforme a mijloacelor bugetare atît din partea Consiliului Suprem, care a alocat mijloacele bugetare prin intermediul IFA al AȘM și AITT, iar aceștia n-au administrat și n-au monitorizat procesul, cît și din partea administratorilor parcurilor și incubatorului.

N-au fost realizate sursele financiare private pentru activitatea parcului științifico-tehnologic și a incubatorului de inovare

Din alocațiile pentru crearea și dezvoltarea infrastructurii parcurilor științifice și a incubatorului de inovare s-au distribuit 3,4 mil. lei pentru remunerarea și întreținerea personalului acestora. Dacă în anul 2008 asemenea alocații au fost specificate pentru monitorizarea proiectelor, atunci, în perioada anilor 2009-2010, acestea sînt destinate pentru prestarea serviciilor de marketing, administrare și incubare. Legea prevede că mijloacele financiare destinate activităților din cadrul parcului științifico-tehnologic și al incubatorului de inovare provin din surse financiare private și publice. De fapt, din anul 2008 s-a preconizat că PȘT „Academica” va realiza venituri și de la rezidenți în sumă de 787,0 mii lei, iar în anii 2009-2010 – cite 650,0 mii lei pe an, însă în

realitate asemenea venituri nu s-au obținut. Incubatorul de inovare „Inovatorul” n-a planificat astfel de venituri de la rezidenți, cu toate că în anul 2009 a încasat 57,4 mii lei. Neincasarea veniturilor este condiționată de neacordarea facilităților fiscale prevăzute de legislație.

AITT, deși a raportat volume de la realizarea producției inovatoare de către rezidenții parcurilor și incubatorului în sumă de 93,1 mil. lei, n-a calculat și n-a încasat venituri din realizări, care urmau a fi direcționate spre stimularea activității de inovare, inclusiv a activității de marketing, organizarea expozițiilor, conferințelor, meselor rotunde etc., prin ce n-a respectat art.61 din Acordul de parteneriat. Conform „Procedurii organizării și funcționării parcurilor științifico-tehnologice și a incubatorului”, aprobate de către directorul general al AITT la 30.03.2009, au fost recomandate prețuri și tarife pentru servicii de locațiune (chirie, utilizarea sălilor de conferințe, pază, secretariat), servicii speciale (informaționale, contabile, consultanță), servicii de marketing și personal, în total în număr de la 48 pînă la 62 de servicii prestate. Totodată, administratorii parcului și incubatorului și-au stabilit de sine stătător prețuri și tarife, dintre care tarifele incubatorului „Inovatorul” diferă esențial de cele recomandate de AITT.

În urma conversiei terenurilor agricole, creării loturilor demonstrative n-au fost obținute rezultatele scontate

În anul 2009 s-au alocat 686,0 mii lei PȘT „Inagro” pentru conversiunea terenurilor agricole, din care 508,1 mii lei pentru lucrări în mun. Chișinău și 177,9 mii lei – în or. Cahul. Din acestea s-au utilizat numai 529,4 mii lei, inclusiv 189,9 mii lei pentru remunerarea muncitorilor (*fără a se preciza locul executării lucrărilor*), iar culturile plantate nu sînt în corespundere cu cele planificate. În același timp, din realizarea producției plantate s-au preconizat venituri în volum de 572,2 mii lei, care nu s-au obținut.

Similar, în anul 2010, pentru proiectarea și instalarea sistemului de irigare și pentru producerea, montarea și instalarea în sere a sistemelor de irigare, s-au alocat 951,8 mii lei, costurile cărora nu sînt argumentate respectiv. Din aceste mijloace au fost efectuate lucrări numai în sumă de 651,6 mii lei, celelalte fiind utilizate pentru obținerea producției agricole.

Pentru crearea loturilor demonstrative-etalon de creștere a culturilor agricole după tehnologii inovatoare, în anul 2010, s-au alocat 345,9 mii lei, de la care urmau să se obțină venituri din realizarea producției în sumă de 1031,9 mii lei. Conform rapoartelor prezentate de administrator, s-au efectuat cheltuieli în sumă de 777,2 mii lei și s-au obținut venituri numai în volum de 12,0 mii lei.

Mijloacele destinate pentru reabilitarea plantațiilor multianuale au fost direcționate în alte scopuri

Pentru reabilitarea plantațiilor multianuale în anii 2009-2010, PȘT „Inagro” i s-au alocat mijloace în volum de 414,4 mii lei, fără a fi specificate, în anul 2009, tipurile de lucrări preconizate. Din acestea, în anul 2009, s-au utilizat numai 49,3 mii lei, iar în anul 2010 astfel de lucrări nu s-au efectuat, mijloacele fiind folosite pentru obținerea produselor ecologice.

Deși administratorul parcului are atribuții de desfășurare a activității de atragere a investițiilor, acesta, pe parcursul a 2 ani, a desfășurat mai mult activități de promovare, inclusiv activități economice în domeniul agriculturii, utilizînd atît patrimoniul statului, cît și banii publici. În afară de mijloacele indicate, administratorul PȘT „Inagro” a beneficiat și de subvenții din buget în sumă de 179,3 mii lei, alocate de MAIA, din care 30,0 mii lei pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și 149,3 mii lei pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol.

Toate acestea indică că, deși pentru organizarea și funcționarea parcurilor și incubatorului de inovare sînt

alocate mijloace suficiente, costurile pentru măsurile preconizate nu sînt bine argumentate atît la etapa de planificare, cît și la cea de realizare și nu sînt monitorizate adecvat de către AITT. Sistemul de monitorizare al AITT n-a asigurat prevenirea și lichidarea la timp a neregulilor constatate de audit. Acestea se explică prin faptul că Direcția infrastructură inovațională a AITT n-a urmărit respectarea clauzelor contractelor încheiate cu administratorii, iar contabilitatea, unde sînt prezentate dările de seamă, verifică doar volumul total al mijloacelor utilizate. Cele menționate sînt cauzate și de exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor sale de către Consiliul Suprem, care într-o perioadă de 4 ani n-a solicitat și n-a examinat utilizarea mijloacelor alocate. Totodată, la etapa aprobării proiectelor de dezvoltare a infrastructurii inovaționale nu s-a efectuat un studiu profund de evaluare și expertiză a necesităților reale. Lipsa unei monitorizări adecvate din partea AITT a mijloacelor bugetare alocate a contribuit la utilizarea acestora contrar destinațiilor, iar în unele cazuri administratorii parcurilor și incubatorului au profitat de mijloacele bugetare în interesele firmelor sale. Astfel, se poate constata că, atunci cînd nu se dispune de o capacitate suficientă de finanțare a sectorului CDI, o parte din mijloace sînt utilizate ineficient și irațional.

• Asocierea în structurile inovaționale s-a desfășurat cu deficiențe

Crearea infrastructurii inovaționale prin asociere în parcurile științifico-tehnologice „Academica”, „Inagro” și incubatorul inovațional „Inovatorul” urma să ofere posibilități de lansare și creștere a afacerilor inovaționale, atît în baza cercetărilor efectuate de savanți din Republica Moldova, cît și a celor aduse de peste hotare. Acest proces a fost susținut de către Consiliul Suprem și a avut ca obiective implementarea rezultatelor cercetării care pot fi ulterior comercializate. Ideea dezvoltării atitudinilor favorabile procesului de inovare în comunitate, prin dezvoltarea infrastructurilor și a instituțiilor care sprijină activitățile tehnologice inovative, a avut la bază premise de a fi realizate. Asocierea în clustere științifico-tehnologice și deciziile acestora de a fonda infrastructura inovațională au avut ca obiectiv ca abordarea tematicii de cercetare să se implementeze în procesul de inovare. Faza inițială de implementare a acestor prevederi denotă că unele dintre beneficiile propuse s-au obținut, iar altele din start au fost realizate cu deficiențe. Afirmările respective rezultă din deficiențele constatate și expuse în continuare.

La crearea infrastructurii inovaționale nu sînt respectate prevederile actelor legislative

Deși legea prevede unele criterii de selectare a administratorilor, printre care și prezentarea unui plan de dezvoltare, aceste criterii n-au fost evaluate la crearea PȘT „Academica”, „Inagro” și a incubatorului „Inovatorul”. Totodată, structurile formate nu au angajamente față de AITT și nici angajamente de dezvoltare proprie. În afară de aceasta, s-a constatat că contractele de asociere în parcuri și incubator n-au fost semnate de 7 rezidenți din cei 66 care s-au asociat, iar pentru alți 6 au confirmat asocierea firme nerezidente.

Nu sînt respectate condițiile de eligibilitate a rezidenților parcului științifico-tehnologic și incubatorului de inovare

Conform art.6 din Legea nr.138-XVI, privind condițiile de eligibilitate, rezidenții parcurilor și incubatorului trebuie să practice numai activități de inovare și de transfer tehnologic, de implementare și promovare a tehnologiilor avansate, de producere și comercializare a mărfurilor obținute din aceste activități și de cercetare științifică aferentă lor în baza unui plan de afaceri elaborat. Astfel, reiese că, pentru a fi rezident al parcului, necesită să inițieze o afacere ori să renunțe la activitatea practică anterior. Cu toate acestea,

analiza documentelor prezentate de 48 de rezidenți, care au statut de rezident, denotă că 41 din ei au practicat activitate economică și pînă la asociere, din care numai 5 au întreprins activități de cercetare științifică. Însă AITT nu poate verifica activitatea întreprinsă de rezident și respectarea criteriilor de eligibilitate stabilite, deoarece nu are funcții de control, iar rezidenții nu prezintă asemenea rapoarte. În plus, din cei 48 de rezidenți ai parcurilor și incubatorului, care își desfășoară activitatea inovațională, doar 22 dispun de planuri de afaceri.

Legea mai prevede o condiție și pentru incubatoarele inovaționale, prin care acestea trebuie să practice activități de inovare și de transfer tehnologic, de cercetare științifică aferentă lor și, de asemenea, să dispună de un plan de afaceri pe un termen de 2-5 ani. Astfel, reiese că rezidenții incubatoarelor nu pot practica activități economice, iar planul de afaceri solicitat la asociere este inutil. S-a constatat că, din 7 rezidenți ai incubatorului, 4 practică, totuși, activități economice.

Plasarea rezidenților în parcuri și incubatoare nu este bine definită

Ordinea de plasare a rezidenților în parc este stabilită în baza „Procedurii organizării și funcționării parcului și incubatorului”, care este aprobată de către directorul general al AITT. Totodată, nici legea, și nici regulamentele interne ale Consiliului Suprem nu prevăd criteriile de selectare a rezidenților. Deși AITT a elaborat setul de documente tipizate pentru potențialii rezidenți, aceștia nu le prezintă integral. Din 41 de rezidenți care practicau activitate economică nici unul n-a respectat cerințele stabilite de către AITT, 20 de rezidenți n-au prezentat documentele de constituire, 35 de rezidenți – certificatul de luare la evidență fiscală. Însă, nici AITT n-a solicitat informațiile privind lipsa datoriei plătitorului de impozite, contractele de locațiune sau certificatele de înregistrare de stat a dreptului de proprietate asupra spațiului și alte documente care sînt prevăzute de Procedură.

Deși AITT acumulează proiectele de inovare și transfer tehnologic prezentate la concursul de atribuire a statutului de rezident, acestea nu sînt înregistrate. Evaluarea dosarelor la 48 de rezidenți, care practică activitate inovațională, indică că 10 cereri n-au fost înregistrate și numai 20 dintre rezidenți dispun de proiecte pentru realizare, din care doar 3 au fost supuse expertizei. Nici expertiza efectuată nu influențează și nu garantează reușita concursului. Astfel, S.R.L. „AzatSU” a înaintat 2 proiecte pentru a obține statut de rezident, din care proiectul „Producerea unui nou tip de autocisterne antiincendiar conform tehnologiilor de inovare”. Cu toate că toți cei 3 experți au respins proiectul, acordîndu-i cîte 35 de puncte din 100 maximele, statutul de rezident, în baza acestui proiect, i s-a acordat altei firme – „Svebasub” S.R.L., creată de către unul dintre fondatorii S.R.L. „AzatSU”, iar S.R.L. „AzatSU” a devenit rezident cu proiectul „Producerea unui nou tip de dezinfectant de marca „Esan” și a autocisternelor antiincendiar conform tehnologiilor de inovare”, pentru realizarea căruia, în perioada anilor 2009-2010, a beneficiat și de un suport din buget în sumă de 375,1 mii lei.

Testările efectuate asupra corectitudinii înscrierilor în registrul de evidență a rezidenților denotă că certificatele privind statutul de rezident sînt eliberate de AITT, și nu de Consiliul Suprem, ceea ce contravine prevederilor art.6 din Legea nr.138-XVI. Totodată, nu este reflectată data eliberării certificatelor la 8 rezidenți, iar alți 8 rezidenți au obținut statut fără a le fi înregistrate proiectele.

În plus, de către AITT nu sînt menținute și păstrate corespunzător dosarele rezidenților al căror statut a fost revocat. Astfel, dosarele acestora nu conțin proiecte de inovare și transfer tehnologic, planuri de afaceri și includ numai unele dintre documentele solicitate la concurs.

Acordarea facilităților fiscale și vamale nu se realizează

Rezidenții parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului beneficiază de facilități fiscale și vamale conform art.17 din Legea nr.138-XVI, art.103 alin.127 din Codul fiscal și art.28 din Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 „Cu privire la tariful vamal” prin scutirea de TVA și taxa vamală la mărfurile și serviciile importate.

Misiunea de audit a relevat că facilitățile respective n-au fost acordate rezidenților din cauza mecanismului dificil de administrare, care prevede implicarea concomitentă a mai multor organe de stat în acest proces, cum ar fi: Guvernul, AȘM, AITT, IFPS, Serviciul Vamal. Astfel, pentru aplicarea scutirii de taxa pe valoarea adăugată și de taxa vamală, rezidenții parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare urmează să prezinte AȘM, iar ultima Guvernului lista mărfurilor și serviciilor importate sau procurate pe teritoriul Republicii Moldova, necesare pentru realizarea proiectului de inovare și transfer tehnologic, precum și organelor vamale și agenților economici, furnizori pe teritoriul Republicii Moldova, certificatul, eliberat de către administratorul parcului sau incubatorului, după caz, privind deținerea statutului de rezident al parcului științifico-tehnologic sau incubatorului de inovare.

Deși Consiliul Suprem, la momentul acordării statutului de rezident, a obligat AITT să pregătească și să prezinte Guvernului lista mărfurilor și serviciilor necesare pentru realizarea proiectelor de către rezidenții parcurilor și incubatorului, nu toți rezidenții au prezentat listele necesare, iar cele prezentate de către unii rezidenți necesită control și verificări permanente din partea AITT, care nu dispune de personalul necesar.

Se menționează că deși AITT a înaintat unele liste Guvernului privind acordarea facilităților fiscale, pe parcursul anilor 2008-2010, astfel de facilități n-au fost acordate, tinându-se cont și de faptul că listele prezentate conțin unele exagerări ale volumului și nomenclatorului de mărfuri.

Neacordarea de facilități fiscale rezidenților parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare a condiționat nerealizarea obiectivelor stabilite la asociere privind valorificarea potențialului uman și material.

Activitățile inovative se desfășoară nepotrivit

Codul definește inovarea ca aplicare a rezultatului final, iar în cadrul transferului tehnologic se realizează trecerea unei idei sau tehnologii de la autor la beneficiar. Conform Acordului de parteneriat între Guvern și AȘM, rezidenții parcului științifico-tehnologic și incubatorului de inovare pot obține, pe bază de concurs, pentru realizarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic, și finanțare bugetară. În calitate de beneficiari ai proiectelor de inovare și transfer tehnologic pot fi autorizate atât firmele private, cât și instituțiile și organizațiile neacreditate. Potrivit modificărilor operate în Acord, prin Hotărârea Guvernului nr.217 din 23.03.2010, Consiliul Suprem extinde aria activităților finanțate din buget în cadrul inovării și transferului tehnologic prin faptul că este exclusă cerința de a se implementa doar proiectele ce conțin obiecte competitive ale proprietății intelectuale: brevet de invenție; model industrial; topografie a circuitelor integrate; know-how; hibridi; soiuri etc., pentru care acestea dețin documentele necesare: certificat, patent etc. Cele menționate determină finanțarea unor proiecte ale rezidenților în lipsa criteriilor stabilite. De altfel, această practică a persistat și în perioada anilor 2008-2010 când Consiliul Suprem a acordat statut de rezident la 4 firme, care nu aveau elaborate proiecte de inovare și transfer tehnologic, planuri de afaceri, dar numai proiecte de transfer tehnologic, pentru realizarea cărora au beneficiat de cofinanțare de la buget. Confirmăm cele menționate prin următoarele exemple.

S.R.L. „Avantchim”, rezidentul incubatorului de inovare, după realizarea proiectului inovativ, a beneficiat de o linie tehnologică pentru producerea fungicidului de cupru în valoare de 887,4 mii lei. Anterior, în anii 2006-2008, pentru implementarea tehnologiei de obținere a fungicidului și de elaborare a documentelor normative, lucrările de transfer tehnologic s-au executat de către Institutul de Chimie al AȘM și Uzina Experimentală „Izomer”, care s-au finanțat, respectiv, cu 1002,0 mii lei din buget și cu 228,0 mii lei – din alte surse (S.R.L. „Polivalent”, S.R.L. „Elesint” și proiectul MRDA). Rezidentul a cofinanțat proiectul numai cu 476,0 mii lei, din care 260,0 mii lei sînt surse împrumutate de la administratorul incubatorului, acesta, la rîndul său, utilizînd 100,2 mii lei din mijloace bugetare alocate pentru formarea infrastructurii inovative a incubatorului. Astfel, rezidentului i-au fost create toate condițiile pentru activitate economică, fiind transmisă tehnologia inovativă elaborată de un institut al AȘM și utilajul necesar procurat din mijloace bugetare, pe lângă acestea fiindu-i acordate și alte facilități în calitate de rezident al incubatorului.

S.R.L. „Denvar Grup”, rezidentul incubatorului de inovare, de asemenea, a fost fondat de: S.R.L. „Cerber Info” – administratorul incubatorului, „Mate-Invest” S.R.L. – rezidentul parcului „Academica” și de unul dintre fondatorii firmei S.R.L. „Avantchim”. Rezidentul a obținut statut, pe o perioadă de 3 ani, cu un proiect de realizare numai de 1 an, pentru elaborarea rețelelor turistice pe teritoriul Grădinii Botanice (Institut). Proiectul, care cu greu poate fi considerat ca proiect de transfer tehnologic, nu s-a soldat cu rezultate, deși s-a finanțat cu 250,0 mii lei din banii publici. Cofinanțarea s-a realizat la nivel de numai 20,0% (62,5 mii lei) față de cele 50,0% prevăzute, iar AITT n-a sistat finanțarea mijloacelor bugetare, la neonorarea obligațiilor de către beneficiar.

Întreprinderea de Stat pentru Cercetare în Selecția și Hibridarea Suinelor „Moldsuinhibrid” a obținut statut de rezident al PST „Inagro” în anul 2009 cu proiectul „Elaborarea proiectului și implementarea stației de epurare a dejecțiilor suine”, estimat în sumă de 750,0 mii lei (inclusiv cofinanțare de la buget – 375,0 mii lei). Serviciile de proiectare a stației în sumă de 749,0 mii lei au fost contractate de la firma „Avantbios” S.R.L., care este și ea rezident al PST „Inagro” (fondată cu participarea administratorului incubatorului – S.R.L. „Cerber Info”). În anul 2010, Î.S. „Moldsuinhibrid” realizează același proiect de elaborare și montare a instalației de purificare, adică ceea ce n-a fost executat în proiectul precedent, cu mijloace bugetare în sumă de 896,8 mii lei, dar deja cu tema „Producerea și implementarea instalației inovative pentru utilizarea apelor reziduale” și cu alt executor – firma „Avantbios” S.R.L. În anul 2010, din suma de 275,4 mii lei, atribuită la lucrări de proiectare a stației, sînt executate lucrări de 273,5 mii lei, dar de către alte firme – „Forbetion” S.R.L. (203,5 mii lei) și S.C. „Aquaprotect Plus” S.R.L. (70,0 mii lei). Totodată, menționăm că n-a fost utilizată eficient nici suma de 394,7 mii lei pentru salarizarea executorilor – din 19 executori salariați 2 sînt din cadrul AITT (31,3 mii lei), 3 – de la Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM, (52,6 mii lei), 4 – de la Î.S. „Moldsuinhibrid” (56,0 mii lei), 9 – de la S.R.L. „Avantbios” (157,0 mii lei) și 1 – de la UASM (15,1 mii lei).

În afară de acestea, conform contractului cu AITT, firma S.R.L. „Avantbios” urmează să dețină în continuare drepturile de brevet asupra obiectelor de proprietate intelectuală obținute în cadrul proiectului realizat.

Al doilea proiect cu care Î.S. „Moldsuinhibrid” a fost acceptat ca rezident este cel cu tema „Ameliorarea și implementarea resurselor genetice performante de animale în unitățile de selecție și hibridare a suinelor”, pentru anii 2008-2009, și

care se realiza deja în cadrul transferului tehnologic. Proiectul care are ca obiective crearea laboratorului biologic conform cerințelor UE și testarea tineretului de reproducere, prevedea un volum de finanțare de 1,9 mil. lei, din care 1,0 mil. lei din buget și 0,9 mil. lei – cofinanțare de la Î.S. „Moldsuinhibrid”, care de fapt și ele provin din surse bugetare (*scrisoarea de garanție de la MAIA*). Rapoartele pe anii 2008-2009, prezentate de beneficiar, nu conțin documente confirmative privind utilizarea a 285,0 mii lei pentru reparații capitale și 285,0 mii lei – pentru procurări; nu sînt prezentate actele de primire-predare a utilajului și de recepție a lucrărilor. Cu toate acestea, AITT, la 22.12.2009, a indicat că a recepționat lucrările executate și a menționat că acestea s-au îndeplinit integral.

SPB „Constructorul” Î.S., rezident al PST „Academica” din anul 2009 cu proiectul *„Implementarea în practică medicală a produsului Floralgin, unguent și Floralgin, pastă dentară adezivă”*, pentru realizare în anii 2009-2010, și cu un volum de finanțare de 500,0 mii lei, inclusiv cofinanțare – 250,0 mii lei. Deși denumirea proiectului indică că produsele se vor implementa în practica medicală, proiectul prevedea numai întocmirea dosarului clinico-farmaceutic și elaborarea regulamentelor tehnologice ale produselor. Pe parcurs, din mijloacele destinate realizării proiectului s-a achiziționat un spectrometru de 369,0 mii lei, în rest s-au remunerat executorii. Astfel, constatăm că lucrările în cadrul proiectului nu au rezultat în implementarea în practică a preparatului și nu întrunesc cerințele stabilite de atribuire a statutului de rezident.

Analiza activității de inovare a AITT în perioada anilor 2008-2010 relevă că în cadrul celor 2 parcuri și al unui incubator își desfășoară activitatea 48 de rezidenți (*din cei 66 cărora inițial li s-a atribuit statutul de rezident*), din care 20 de rezidenți și-au fondat firmele pînă în anul 2006 și 28 – la momentul acordării statutului. Deși, conform Codului, Consiliul Suprem a inițiat concursul și expertiza proiectelor, acestea nu s-au executat. Potrivit explicațiilor oficialilor din Consiliul Suprem al AȘM și AITT, expertiza nu s-a efectuat din motive că nu sînt experți cu experiență în evaluarea aspectelor de business. Din numărul total al rezidenților, 11 au obținut statut cu proiecte care de la bun început sau pe parcurs au fost finanțate de la buget, iar suma finanțării acestora a constituit 6,5 mil. lei. Totodată, nu toate proiectele cu care rezidenții au obținut statut pot fi calificate ca proiecte inovatoare. Astfel, conform unei expertize independente, efectuate la solicitarea Curtii de Conturi, din 4 proiecte evaluate unul nu conține elemente inovatoare, 2 sînt proiecte de implementare a tehnologiilor importate, inclusiv un proiect conține asamblarea părților componente ale produsului importat și numai un proiect deține elemente de inovare. Așa, proiectul prezentat de rezidentul „Gelibert” S.R.L. are denumirea *„Studiu de impact al apei potabile”* și urma să se realizeze în baza cercetărilor efectuate în anul 2006 de către Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă. Totodată, proiectul propus de rezident diferă de cel care este aprobat și are denumirea *„Studiu de impact al apei potabile cu conținut de iod și seleniu asupra dezvoltării și formării de personalitate a copiilor cu dezabilități mintale”*. Începînd cu anul 2007, compania produce apă potabilă iodată, iar potrivit proiectului prezentat de rezident pentru producerea apei cu conținut de seleniu sînt necesare executarea studiilor suplimentare și elaborarea proceselor tehnologice. Însă, rezidentul numit este deja recunoscut pe piața internă și are volume impunătoare de producere, pe care le raportează AITT, fără a diviza volumul producției inovatoare fabricate, iar AITT, la rîndul său, raportează aceasta în dările de seamă, la capitolul realizările rezidenților.

• **Capacitatea de absorbție a inovațiilor de către sectorul economic nu este suficientă**

Pe parcursul anilor 2005-2010, au fost înregistrate 139

de proiecte de transfer tehnologic, din care au fost sistate 17, din motiv că nu au avut cofinanțare. S-a constatat că 4 din proiectele sistate, totuși, au derulat pe parcursul unui an, utilizîndu-se mijloace bugetare în sumă de 1,1 mil. lei, fără a fi obținute unele rezultate. Volumul alocațiilor bugetare pentru proiecte de transfer tehnologic și numărul proiectelor sistate, în perioada anilor 2005-2010, se prezintă în *Tabelul nr.6*.

Tabelul nr.6

Alocații bugetare pentru transfer tehnologic în perioada anilor 2005-2010

Anii	Proiecte în derulare			Proiecte sistate			Numărul proiectelor finalizate
	Numărul total	inclusiv pe 1 an	pe 2 ani	Numărul total	inclusiv după 1 an	Volumul mijloacelor bugetare utilizate, mil. lei	
2005	8	-	8	1,0	-	-	-
2006	27	8	19	3,0	-	-	16
2007	24	4	20	8,3	3	-	23
2008	17	9	8	9,0	4	1,1	29
2009	22	10	12	9,0	6	-	18
2010	24	11	13	9,9	4	-	23
Total	122	42	80	40,2	17	1,1	109

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare

Cele prezentate relevă că deja sînt realizate 109 proiecte din numărul total al celor înregistrate, iar 13 se află în derulare. Volumul total al mijloacelor alocate a constituit 40,2 mil. lei, dintre care s-au însușit numai 37,0 mil. lei, din motiv că n-au fost identificați cofinanțatorii, iar AITT n-a înaintat propuneri către Consiliul Suprem pentru a redistribui mijloacele nesolicitate.

În perioada analizată, preponderent s-au alocat mijloace la Direcția strategică IV *„Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară”* – 23,0 mil. lei, sau 62,2% din volumul total al celor alocate pentru realizarea proiectelor de transfer tehnologic, pe cînd pentru alte direcții strategice numai 37,8%, din care la Direcția strategică V *„Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi”* – numai 2,2 mil. lei, sau 5,9%. Cauzele finanțării neuniforme a proiectelor pe direcții strategice se explică prin lipsa competitivității la concursurile anunțate.

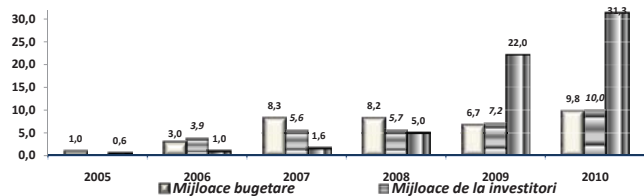
Conform Acordului de parteneriat, se prevede că activitățile de inovare și de transfer tehnologic se finanțează în cuantum de pînă la 10,0% din volumul total al alocațiilor sferei CDI. Real, aceste alocații au constituit de la 1,0% pînă la 4,1%, în perioada anilor 2005-2010, din care anii 2007 și 2010 au fost marcați cu cele mai înalte rate de finanțare.

Dintre problemele de bază, evidențiate la executarea proiectelor de transfer tehnologic, sînt și cele legate de condiția obligatorie de cofinanțare a proiectelor. Astfel, adesea, în calitate de cofinanțare sînt identificate mijloace care au proveniență tot din surse bugetare. De exemplu, pentru proiectul de implementare a soiurilor de măr imune la rapăn și pentru menținerea genofondului pomicol, realizat de către Î.S. Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Codrul”, Chișinău s-au alocat din mijloacele bugetare pentru transfer tehnologic 1,0 mil. lei, iar cofinanțarea proiectului, în volum de 1,1 mil. lei, s-a efectuat tot din mijloace bugetare, dar alocate de MAIA. Mai mult decît atît, din banii destinați pentru cercetări științifice, 50%, sau 500,0 mii lei sînt alocați pentru lucrări de menținere a genofondului pomicol, ceea ce nu reprezintă obiect al cercetărilor științifice. În același timp, o parte din cheltuieli, în sumă de 376,6 mii lei, este justificată la AȘM și la MAIA prin aceleași documente. Alte exemple de cofinanțare, provenită integral din surse bugetare, pot fi numite proiectele executate de Î.S. Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Maximovca”, Anenii Noi (1,5 mil. lei), Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (9,2 mil. lei). În așa mod, în loc de a aplica rezultatele provenite din cercetare în practică, prin atragerea investițiilor întreprinderilor din diferite domenii, sînt executate proiecte de transfer tehnologic, investind integral mijloace bugetare. În *Diagrama nr.2* se prezintă volumul mijloacelor alocate din buget pentru realizarea

proiectelor de transfer tehnologic și valoarea producției inovatoare (potrivit datelor selectate de AITT), în perioada anilor 2005-2010.

Diagrama nr.2

Volumul mijloacelor valorificate și valoarea producției inovatoare în anii 2005-2010

Sursă: Rapoartele AITT

Conform datelor prezentate, se constată că, în perioada analizată, pentru realizarea proiectelor de transfer tehnologic, s-au utilizat mijloace bugetare în volum de 37,0 mil. lei și mijloace proprii ale investitorilor – de 32,4 mil. lei. În cadrul unui studiu realizat de AITT, pentru perioada anilor 2005-2010, s-a constatat că volumul producției inovatoare comercializate după realizarea proiectelor de transfer tehnologic a constituit 61,6 mil. lei. Astfel, concluzionăm că rezultatele obținute din realizarea proiectelor sunt modeste, corelația dintre banii investiți (69,4 mil. lei) și cei regăsiți din producere (61,6 mil. lei) constituie 0,89 lei la 1,0 lei investiți, această situație fiind ameliorată în anul 2010 când corelația a constituit 1,58 lei la 1,0 lei investiți.

Referitor la tirajarea tehnologiilor inovatoare obținute în urma realizării proiectului, se menționează că tehnologiile obținute au fost implementate prin încheierea contractelor și comercializarea producției obținute, la un număr foarte mic de agenți economici. Din motive că tehnologia obținută după realizarea proiectelor nu s-a fabricat în serie și nu s-a tirat, conform datelor unui sondaj efectuat pe un eșantion de 41 de instituții din sfera științei și inovării, numai 7 instituții au obținut beneficii în sumă de 310,8 mii lei din profitul realizat de la implementarea rezultatului științific (5,0%). Cele relatate denotă că, în timp ce nu sunt identificate surse de cofinanțare a proiectelor de transfer tehnologic, nu sunt solicitate nici rezultatele proiectelor realizate.

• AITT nu dispune de un mecanism perfect de monitorizare a activităților întreprinse

Procedurile de monitorizare utilizate de AITT n-au influențat semnificativ și n-au condus la realizarea obiectivelor propuse și la valorificarea eficientă a mijloacelor bugetare. Acestea sunt condiționate de mai mulți factori, printre care: participarea angajaților AITT la realizarea proiectelor; divizarea neclară a funcțiilor și responsabilităților; fluctuația cadrelor și lipsa supravegherii permanente din partea persoanelor responsabile.

Pentru monitorizarea activității administratorilor parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare, de către AITT, în anul 2010, s-au elaborat indicatori de evaluare, dintre care: numărul de rezidenți atrași; volumul producției inovatoare fabricate și realizate; volumul investițiilor atrase; numărul de locuri noi de muncă create. Deși au fost stabiliți indicatori, aceștia nu au valori preconizate, fiind raportate numai datele efective. Unul dintre indicatori este volumul investițiilor atrase, care nu este raportat veridic. De exemplu, AITT raportează volumul investițiilor atrase de rezidenții parcului „Academica”, în trimestrele I-III ale anului 2010, în sumă de 17,7 mil. lei, din care S.R.L. „Nobel-Grup” – 9,4 mil. lei, „Gerion-Service” S.R.L. – 1,1 mil. lei, SPB „Constructorul” Î.S. – 0,3 mil. lei, alți 11 rezidenți – 6,9 mil. lei. Însă, „Gerion-Service” S.R.L. și SPB „Constructorul” Î.S. au raportat despre investițiile atrase din surse bugetare, iar „Nobel-Grup S.R.L., care este societate comercială – volumul producției contractate pentru realizare. Similar sunt raportați indicatorii de realizare și de către PST „Inagro”.

Așa, din 5,1 mil. lei investiții atrase, numai 0,04 mil. lei sunt mijloace proprii, în rest 4,6 mil. lei o constituie mijloacele bugetare implicate în realizarea proiectelor. Volumul investițiilor atrase de către incubatorul de inovare este de 1,7 mil. lei, însă toate acestea sunt surse bugetare alocate pentru realizarea proiectelor.

Volumul vânzărilor, raportat de către 24 de rezidenți ai parcului „Academica”, în aceeași perioadă, a constituit 10,1 mil. lei, din care 11 rezidenți n-au avut activitate economică. Cei 17 rezidenți ai parcului „Inagro” au raportat un volum al vânzărilor de 11,0 mil. lei, care în realitate este realizat doar de 8 rezidenți, dar și această informație nu este susținută prin documente confirmative. Nu sunt verificate nici datele prezentate de incubatorul de inovare privind volumul vânzărilor în sumă de 0,8 mil. lei. Dintre acestea, 0,4 mil. lei sunt vânzări din alte activități ce nu țin de realizarea proiectelor. Informațiile privind realizarea indicatorilor de monitorizare, conform explicațiilor AITT, sunt solicitate prin telefon, fără o confirmare justificată și care, de fapt, nu indică volumul producției inovatoare (fabricate și realizate), dar reprezintă volumul total al producției fabricate și realizate de rezident. În acest caz, constatăm că nu este elaborată o modalitate de conlucrare adecvată cu administratorii parcurilor și incubatorului. Totodată, contractele încheiate cu administratorii nu prevăd condiții și modalități de reziliere a contractelor încheiate de AITT cu administratorii în caz de neîndeplinire a indicatorilor stabiliți.

Secția infrastructură inovatoare a AITT, care monitorizează acești indicatori, dispune de un personal de 3 unități, dintre care șeful secției este remunerat nu numai din contul AITT, dar și din proiectele privind crearea și formarea infrastructurii inovatoare (pe care trebuie să le monitorizeze) și din cele de transfer tehnologic. În perioada anilor 2007-2010, remunerarea acestuia din proiecte a alcătuit 50,8 mii lei. Astfel, concluzionăm că AITT colectează date privind realizarea unor indicatori, care, de fapt, sunt inutili, nu pot fi analizați și, pe lângă aceasta, nu reflectă real activitatea inovatoare a rezidenților.

Pentru monitorizarea proiectelor de transfer tehnologic, AITT stabilește și aplică metode proprii, care și-au găsit reflectare în „Procedura privind finanțarea și monitorizarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic”. Criteriile de evaluare a rezultatelor în dependență de cele preconizate, elaborate de către AITT, au un caracter mai mult general și nu reflectă realizarea obiectivelor stabilite în proiect.

Conform prevederilor din Acord, autoritatea contractantă, cu participarea beneficiarului, instituie comisii de specialitate (minimum 3 specialiști), care urmează să asigure evaluarea realizării contractului în baza rapoartelor anuale, în vederea luării deciziei privind continuarea executării și finanțării proiectelor de inovare și transfer tehnologic. Deși prevederile respective sunt incluse de către AITT și în Procedura numită, acestea n-au fost implementate în practică.

Evaluarea proiectelor se realizează fără a se analiza indicatorii stabiliți, în majoritate, concluziile fiind formulate astfel – „Lucrările s-au executat deplin”, „Realizarea pe etape s-a respectat” și „Obiectivele sunt îndeplinite integral”. Nici o concluzie la rapoartele analizate nu indică corectitudinea și eficiența utilizării mijloacelor, nu sunt marcate nici efectele celor realizate în proiecte. Toate acestea sunt consecințe ale politicii de monitorizare defectuoase a AITT și ale controlului neadecvat al Consiliului Suprem asupra elaborării și implementării politicii de monitorizare.

Potrivit responsabilităților divizate de AITT și confirmate în fișele postului, din 5 colaboratori ai Direcției transfer tehnologic nici unul nu dispune de funcții de monitorizare a activităților de inovare și de transfer tehnologic. Acestea sunt substituite cu funcții de control al lucrărilor în cadrul proiectelor de transfer tehnologic, pregătirii informațiilor,

verificării corectitudinii repartizării mijloacelor financiare. Real, funcțiile de monitorizare a proiectelor nu pot fi executate adecvat de către colaboratorii AITT, deoarece aceștia sînt antrenati în diferite activități de executare a proiectelor. Astfel, testarea și verificarea a 39 de proiecte de transfer tehnologic, sau 34,2% din numărul total al acestora denotă că angajații AITT au colaborat și au fost remunerați cu 181,1 mii lei în cadrul a 11 proiecte.

Neajunsurile și deficiențele constatăte sînt cauzate și de alți factori decît cei menționați, printre care fluctuația cadrelor AITT, pregătirea profesională insuficientă și lipsa supravegherii permanente din partea persoanelor responsabile.

Beneficiile realizate din activitatea de cercetare sînt modeste

Începînd cu anul 2004, Consiliul Suprem s-a preocupat de restructurarea sectorului de cercetare-dezvoltare-inovare, însă uneori măsurile întreprinse au fost superficiale, alteori – cu rețineri majore de timp. În perioada analizată, indicatorii privind activitatea AȘM, în mare parte, sînt în creștere cantitativă, și mai puțin calitativă. Pentru redresarea situației, este necesară o implicare cît mai activă a comunității științifice în elaborarea politicilor publice ale sectorului și ale celor pe domenii specifice.

Cercetarea științifică este motorul dezvoltării socioeconomice în statele înalt industrializate și în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare. Rezultatele cercetării științifice sînt comunicate la reuniunile de specialitate sau sînt publicate în reviste științifice. Pentru a deosebi lucrările de cercetare valoroase de celelalte, în anii precedenți erau propuse și folosite mai multe criterii de evaluare, care includ tirajul revistei, numărul de pagini ale unei publicații, numărul mediu de articole publicate, ierarhizarea arbitrară a jurnalelor etc. Toate aceste criterii nu corespund practicii și, potrivit Hotărîrii Consiliului Suprem nr.179 din 26.11.2009, s-au propus noi indicatori de evaluare a activității organizațiilor din sfera științei și inovării, a subdiviziunilor lor de cercetare, precum și a cercetătorilor individuali. Procedura de evaluare elaborată prevede că performanța și vizibilitatea la nivel internațional se determină în baza publicațiilor în străinătate. Cea mai de seamă instituție care indexează publicațiile, monitorizează și evaluează în mod constant publicațiile științifice este Institutul de Informare Științifică (ISI – Institute for Scientific Information). Deoarece AȘM nu are acces la baza de date a acestei instituții prestigioase, am folosit datele furnizate de SCImago Journal & Country Rank, avînd ca sursă baza de date Scopus, care este recunoscută pe plan european. În *Tabelul nr.7* prezentăm realizarea indicatorilor de performanță a cercetării științifice din țară în perioada anilor 2002-2009.

Tabelul nr.7

Evaluarea publicațiilor din Republica Moldova în perioada anilor 2002-2009

Anii	Publicații	Citații	Autocitații	Citații per publicații	Publicații necitabile	Pondere publicatilor, % inclusiv:		Locul în lume după:			
						Regiune	Lume	Numărul de publicații	Numărul de publicații citate	Numărul de citații	Numărul de publicații
2002	198	1154	254	5.83	74	0.26	0.01	88	88	96	172
2003	236	1617	324	6.85	70	0.29	0.02	92	91	95	134
2004	198	1271	291	6.42	68	0.23	0.01	94	94	97	132
2005	317	1526	338	4.81	141	0.33	0.02	89	89	92	136
2006	272	973	212	3.58	110	0.29	0.02	93	91	101	151
2007	255	740	211	2.90	119	0.26	0.01	101	101	101	117
2008	278	334	96	1.20	176	0.27	0.01	101	101	103	124
2009	307	271	71	0.88	212	0.27	0.02	99	99	107	159
Total	2061	7886	1797	3.82	970	-	-	-	-	-	-

Sursă: SCImago Journal & Country Rank

Indicatorii prezentați denotă că cercetătorii din Republica Moldova au publicat în ultimii 8 ani (2002-2009) 2061 de articole indexate, care au fost citate de 7886 de ori. Republica Moldova se află pe locul 99 din 211 țări în clasament, în funcție de numărul de articole publicate, cedînd 11 poziții față de anul 2002. Articolele din Republica Moldova sînt citate în medie de 3,82 ori, ceea ce este sub media mondială de 9,43 citări pe articol.

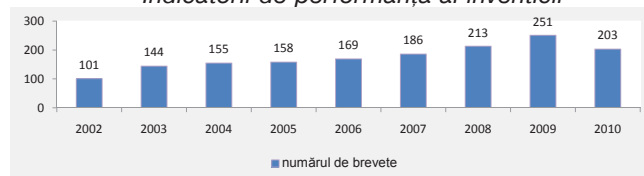
Totodată, se poate costata că, odată cu creșterea

numărului publicațiilor moldovenești, importanța lor este în scădere. Aceasta o demonstrează datele prezentate, care indică o scădere impunătoare a numărului de documente citate. Astfel, în anul 2002 au fost publicate 198 de articole, care au fost citate de 1154 de ori, pe cînd în anul 2009 s-au publicat numai 307 articole, care au fost citate de 271 de ori, preponderent acestea fiind din așa domenii ale științelor, cum ar fi chimia, fizica, ingineria. De menționat că, în acest sens, unele domenii nu sînt reprezentate sau sînt prezentate slab. Printre ele se evidențiază economia, finanțele, științele mediului. Un alt indicator care caracterizează nivelul calitativ al cercetării într-o țară este numărul de articole științifice, publicate în reviste de circulație internațională cu factor de impact mare (ISI) per cercetător științific. De exemplu, în anul 2008, numărul de articole științifice publicate în reviste cu factor de impact per cercetător științific a constituit în: Grecia – 0,48; Turcia – 0,39; Ungaria – 0,33; Polonia – 0,30; Germania și Franța – cite 0,29; Cehia – 0,27; SUA – 0,23; România – 0,21; Republica Moldova – 0,09; Rusia și Ucraina – cite 0,06; Belarus – 0,05 articole.

Relevanța economică a cercetării se apreciază prin activitatea de brevetare, licențiere, certificare a produselor, prin elaborări înregistrate și transferul tehnologic realizat, prin asistența și serviciile științifice prestate. Un element de bază în dezvoltarea economică revine invențiilor, care au ca obiectiv încurajarea dezvoltării și cercetării produselor și serviciilor cu efect economic major. Dinamica numărului de brevete de invenție, obținute de către organizațiile din sfera științei și inovării, în ultimii 9 ani, este reflectată în *Diagrama nr.3*.

Diagrama nr.3

Indicatorii de performanță ai invenției

Sursă: Rapoartele AȘM pe perioada anilor 2005-2009

Datele denotă că numărul total de brevete înregistrate în anul 2010 este de 2 ori mai mare decît în anul 2002 și este inferior anului 2009, cînd atinge cifra de 251. Activitatea de inovare din cadrul organizațiilor din sfera științei și inovării este dominată cantitativ de științele biologice și chimice cu 87 de unități și de științele fizice și ingineresti – cu 67 de titluri de protecție înregistrate în anul 2010.

Pe primele locuri în topul celor mai active instituții în domeniul brevetării invențiilor se situează instituțiile de învățămînt superior: USM – 38 de brevete eliberate, USMF „N.Testemitanu” – 15 brevete eliberate, iar în cadrul AȘM – Institutul de Fizică Aplicată – 21 de brevete eliberate; Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor – 15 brevete eliberate.

Cu un indice al competitivității de 3,86 puncte pe o scară de performanță de 7 puncte, Republica Moldova ocupă poziția 94 în clasamentul competitivității la nivel mondial din 139 de țări analizate în cadrul Raportului global al competitivității 2010-2011, realizat de Forumul Economic Mondial. Astfel, inovațiile, complexitatea afacerilor, infrastructura și eficiența pieței bunurilor sînt capitele la care Republica Moldova se poziționează slab.

• Sumele alocate pentru pregătirea cadrelor sînt utilizate sub nivelul preconizat

Unul dintre obiectivele de bază în realizarea programelor de stat este antrenarea tinerilor specialiști pentru care este stabilită cota de participare în mărime de 30 % din numărul total al executorilor de proiecte. Deși anual sumele alocate pentru pregătirea cadrelor cresc, acestea nu întrunesc cuantumul de pînă la 10,0% (pînă la 8,0% – în anii 2005-2008) din volumul total al alocațiilor stabilit pentru finanțarea științei. Dinamica privind pregătirea cadrelor științifice, în perioada anilor 2006-2010, se prezintă în *Tabelul nr.8*.

Tabelul nr.8

*Pregătirea cadrelor științifice în perioada anilor
2006-2010*

Denumirea	Anii				
	2006	2007	2008	2009	2010
Teze	225	246	197	283	208
Doctoranzi	1913	1821	1745	1727	1634
Postdoctoranzi	23	33	39	54	50

Sursă: Raportul ASM pentru anii 2006-2010

Conform datelor prezentate, comparativ cu perioada anului 2006, se înregistrează o scădere de circa 14,6% a numărului total de doctoranzi. În anul de referință, pregătirea cadrelor științifice prin doctorat și postdoctorat s-a desfășurat în cadrul a 45 de instituții, iar numărul total al doctoranzilor a constituit 1634, din care 989 sunt instruiți din contul bugetului și 645 – în bază de contract. Din 328 de specialități, potrivit Nomenclaturii, în instituțiile cu activitate de doctorat se efectuează cercetări doar la 204 specialități. Se menține interesul scăzut al tinerilor pentru domeniile agriculturii, tehnicii. Pe parcursul anilor 2006-2010, procentul admiterii la studii de doctorat în domeniul agrar a variat de la 55,0% la 80,0% față de cota stabilită, ceea ce este sub nivelul cerințelor de pregătire a cadrelor științifice necesare pentru dezvoltarea economiei naționale din domeniu. Totodată, specialitățile din domeniile dreptului, economiei, științelor politice și psihologiei sunt suprasolicitate, concursul la aceste specialități fiind în ultimii ani de la 3 pînă la 8 persoane pe un loc.

Referitor la numărul postdoctoranzilor, în perioada de referință, acesta s-a majorat de la 23 în anul 2006 pînă la 50 de persoane – în anul 2010, cu toate că în anul 2010, din cele 33 de locuri planificate, au rămas neacoperite 14. Problema cadrelor tinere rămîne a fi încă destul de stringentă, despre ce indică neînsușirea mijloacelor pentru pregătirea cadrelor, deși tineretul cîștigă proiecte de participare peste hotarele țării pentru a colabora în cadrul diferitor institute științifice. Astfel, numai la Institutul de Chimie al ASM, în perioada anilor 2006-2010, anual cite 10 colaboratori au fost plecați pe o perioadă de la 6 luni pînă la un an. Pentru dezvoltarea sectorului universitar și preuniversitar de instruire, s-au creat Liceul Academic și Universitatea Academică.

Privind situația din sfera științei și inovării, în anul 2010, de către Institutul Integrare Europeană și Științe Politice al ASM s-a realizat un studiu sociologic bazat pe 4 categorii de respondenți: 365 de cercetători științifici din instituțiile ASM, 267 de cercetători din instituțiile universitare, 85 de reprezentanți ai instituțiilor din sfera științei și inovării (membri titulari, membri corespondenți ai ASM, membri ai Asambleei ASM, rectori și prorectori din instituțiile de învățămînt superior și directori ai institutelor ASM.), 1115 persoane din populația adultă a Republicii Moldova.

Potrivit studiului efectuat, circa 60,0% dintre respondenții institutelor ASM și celor universitare și circa 50,0% dintre respondenții grupei III (persoanele de conducere) consideră că situația actuală în știință este puțin satisfăcătoare sau nesatisfăcătoare. Studiul constată că o mare parte din populația adultă (74,0%) minimizează rolul și importanța științei în dezvoltarea societății, considerînd că dezvoltarea țării, societății în ansamblu depinde într-o măsură foarte mică de știință. Ideea că ASM este centrul coordonator al științei în Republica Moldova este susținută preponderent doar de savanții din instituțiile academice – 83,0%, pe cînd profesorii universitari sînt de acord cu această opinie în proporție doar de circa 40,0%.

Pentru îmbunătățirea mersului reformei și sporirea eficienței științei, care i-ar permite să se afirme ca bază a dezvoltării societății, este necesar ca Guvernul, autoritățile publice să solicite cercetări concrete, axate pe necesitățile de dezvoltare social-economică a țării, astfel ca știința să devină mult mai competitivă și atractivă, precum și să fie

Echipa de audit:

Liderul echipei de audit,

Controlor superior de stat, auditor public

Controlori superiori de stat, auditori publici:

Controlori superiori de stat:

antrenată plenar în elaborarea politicilor și strategiilor de dezvoltare națională.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Generalizînd cele relatate la capitolul respectiv, se poate concluziona că așteptările ca politica națională de dezvoltare, care urma să fie un model de dezvoltare prin știință și tehnologie spre racordarea acesteia la cerințele economiei și societății, nu s-au adevărit pe deplin. Activitatea de inovare și de transfer tehnologic, precum și crearea a infrastructurii acesteia n-a fost monitorizată eficient de către AITT, iar beneficiile scontate, nu s-au realizat integral. Acestea sînt condiționate de imperfecțiunea sistemului de comunicare și diseminare a rezultatelor cercetărilor științifice, de faptul că proiectele, în majoritate, confirmă în practică rezultatele cercetărilor științifice și mai puțin sînt destinate producerii unor mărfuri și servicii precompetitive. În perioada analizată, indicatorii privind activitatea Consiliului Suprem, în mare parte, sînt în creștere cantitativă și mai puțin calitativă. Situația în care se găsește cercetarea se datorează, în primul rînd, unei evaluări subiective a activității științifice. Sînt necesare măsuri urgente pentru evaluarea proiectelor după criterii obiective, selectarea celor cu relevanță științifică majoră și cu impact economic semnificativ, adoptarea unui management corelat pentru valorificarea eficientă a resurselor materiale, umane și financiare.

Recomandări conducerii Consiliului Suprem și AITT:

Recomandarea nr.12. Să elaboreze, să aprobe și să implementeze politici și strategii de inovare bazate pe concentrarea resurselor asupra realizării priorităților, racordate la cerințele economiei și societății.

Recomandarea nr.13. Să asigure realizarea unei politici de monitorizare, care ar defini clar atît funcțiile, cît și responsabilitățile angajaților AITT, în scopul îmbunătățirii managementului financiar în sectorul inovării și transferului tehnologic.

Recomandarea nr.14. Să revadă mecanismul de expertiză a proiectelor de transfer tehnologic pentru a asigura corectitudinea și imparțialitatea deciziilor.

Recomandarea nr.15. Să examineze oportunitatea modificării criteriilor de eligibilitate a beneficiarilor proiectelor de transfer tehnologic, cu înaintarea, după caz, a propunerilor de modificare a Legii nr.138-XVI.

Recomandarea nr.16. Să asigure concurența și transparența reală în procesul de alocare și distribuire a resurselor financiare pentru activitățile din cadrul proiectelor de inovare și transfer tehnologic, finanțate de stat.

Recomandarea nr.17. Să asigure monitorizarea sistematică a activității rezidenților de către administratorii parcurilor științifico-tehnologice și ai incubatorului de inovare, prin verificarea periodică a operațiunilor economico-financiare ale acestora.

Recomandarea nr.18. Să examineze oportunitatea evaluării gradului de atingere a obiectivelor stabilite pentru proiectele de inovare și transfer tehnologic, raportat la investiția realizată, precum și a monitorizării continuității acestora.

Recomandarea nr.19. Să examineze oportunitatea completării Legii nr.138-VI privind condițiile de reziliere a contractelor cu administratorii, precum și includerea unei clauze în contractele încheiate între AITT și administratorii parcurilor și ai incubatorului referitor la rezilierea contractelor cu aceștia în caz de neexecutare a angajamentelor asumate.

T. Isopescu

M. Spoialo

A. Ghilețchi

V. Grozavu

V. Gamurar

Domeniul de aplicare și metodologia

▪ Domeniul de aplicare

Curtea de Conturi a Republicii Moldova, în conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2010, a inițiat auditul performanței utilizării mijloacelor publice pentru știință și inovare la Academia de Științe a Republicii Moldova, pentru a analiza performanțele sistemului CDI și a constata situația reală a dezvoltării sistemului de cercetare din Republica Moldova. La rândul său, finanțarea științei din bani publici necesită și justificarea cheltuielilor. Valorificarea rezultatelor în schimbul banilor investiți în cercetare se va examina prin prisma relevanței sociale și a utilității.

Auditul întreprins va oferi informații privind modul în care s-au utilizat și s-au justificat banii publici și ce rezultate s-au obținut în raport cu sursele folosite, precum și va determina cât de economic și eficient au administrat sursele alocate factorii de decizie și ce acțiuni urmează să întreprindă Guvernul și AȘM pentru a remedia situația creată în acest domeniu. Aspectele respective s-au urmărit prin intermediul proiectelor și programelor de stat, proiectelor de inovare și transfer tehnologic, pe cele trei acțiuni științifice: de cercetare, de dezvoltare și de inovare.

Activitatea de audit a fost desfășurată în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi. Misiunea de audit a fost exercitată la Academia de Științe a Moldovei și la unele organizații din sfera științei și inovării: Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic; Institutul de Chimie al AȘM; Universitatea de Stat din Moldova; Institutul de Geologie și Seismologie al AȘM, Institutul de Zoologie al AȘM, Universitatea Tehnică a Moldovei, Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM, Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al AȘM, Grădina Botanică (Institut), Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului «N. Dîmo», Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie «N. Testemițanu». În cadrul auditului au fost solicitate opiniile a 91 de beneficiari de mijloace.

▪ Metodologia

Pentru a realiza obiectivele definite, misiunea de audit a întreprins activități specifice, prin aplicarea unor tehnici speciale de audit, și a utilizat diferite metode de colectare a probelor. Astfel:

- pentru a analiza cum AȘM înfăptuiește politica de stat în sfera științei și inovării și pentru a evalua realizarea măsurilor privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011, am studiat și am examinat prevederile legislative și normative (atât ale Parlamentului și Guvernului, cât și ale Asambleei și Consiliului Suprem), pentru perioada anilor 2004-2010, am determinat criteriile de realizare a politicilor de management și a procedurilor de monitorizare;

- pentru a stabili principiile și criteriile de distribuie a alocațiilor bugetare, am analizat Acordurile de parteneriat și angajamentele Guvernului Republicii Moldova, politicile de management și procedurile aplicate de AȘM la finanțarea sferei științei și inovării;

- pentru a determina acțiunile întreprinse de AȘM în realizarea politicii de stat în sfera CDI, am analizat procesele-verbale ale ședințelor Consiliului Suprem al AȘM, Biroului Consiliului Suprem, ale Consiliilor științifice ale programelor de stat, am examinat și evaluat rapoartele activității CSȘDT și rezultatele științifice în perioada anilor 2004-2010;

- pentru a determina respectarea normativelor de finanțare, am examinat rapoartele financiare în ansamblu pe AȘM, pe programe și direcții de finanțare în perioada anilor 2005-2010;

- au fost întreținute discuții cu oficialii AȘM privind modul de finanțare și evaluare a rezultatelor cercetărilor științifice, precum și referitor la activitățile de monitorizare și de management întreprinse;

- pentru a evalua și a analiza modul de organizare și desfășurare a concursului programelor de stat, instituționale, de inovare și transfer tehnologic, precum și a proiectelor independente (granturi) în sfera științei și inovării, am stabilit nivelul atribuțiilor specifice și competențele AȘM, CSȘDT, AITT, CCE, consiliilor științifice ale programelor, administratorilor parcurilor și incubatorului, am determinat dacă există o distribuție a responsabilităților stabilite, am analizat și am testat documentele privind organizarea concursurilor și expertizarea acestora în perioada anilor 2005-2010;

- pentru a aprecia nivelul de realizare a programelor de stat, s-a selectat un eșantion, ținând cont de volumul de finanțare, direcțiile strategice și de gradul de realizare, s-au analizat dările de seamă recepționate de către AȘM de la executorii programelor și proiectelor, s-au evaluat obiectivele scontate în comparație cu cele realizate, precum și s-au analizat și testat documentele privind cheltuielile efectuate de către beneficiari. S-au întreținut discuții cu oficialii instituțiilor verificate, s-au realizat chestionare cu conducătorii și executorii de proiecte și s-au efectuat vizite la fața locului, pentru a identifica zonele și aspectele care ar putea fi îmbunătățite;

- pentru a constata eficiența utilizării mijloacelor alocate pentru formarea și dezvoltarea infrastructurii în sfera de inovare și transfer tehnologic, am examinat modalitatea creării parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare, precum și activitatea rezidenților;

- pentru a evalua activitatea de monitorizare a Consiliului Suprem și AITT, am examinat realizarea proiectelor de transfer tehnologic, ținând cont de obiectivele și indicatorii de performanță stabiliți; de asemenea, am verificat volumul alocațiilor utilizate în comparație cu cele alocate și, după caz, am determinat motivele care au influențat devierile și rezultatele;

- pentru a compara dacă beneficiile realizate din implementări sint comensurabile cu nivelul finanțării, am evaluat eficacitatea sistemului CDI, prin impactul acestuia în mediul științific (recunoaștere, vizibilitate), am evaluat eficiența acestuia prin rezultatele specifice obținute (brevete, publicații etc.).

Noțiuni principale

Cercetare-dezvoltare – activitate de cercetare științifică și activitate de dezvoltare tehnologică luate în ansamblu.

Cercetare științifică – activitate de cercetare fundamentală și de cercetare aplicată având drept componente principale investigația științifică, tehnologia științifică, produsul științific și serviciul științific.

Cercetare fundamentală – activitate orientată spre dobândirea de noi cunoștințe științifice, spre formularea și

verificarea de noi ipoteze și teorii.

Cercetare aplicată – activitate orientată spre lărgirea cunoștințelor și spre utilizarea de cunoștințe noi în crearea a noi procese, produse și servicii sau în îmbunătățirea lor.

Cercetător științific – persoană cu studii superioare care aplică cu profesionalism în activitățile din sfera științei și inovării calificarea, abilitățile și cunoștințele în domeniul științific respectiv.

Dezvoltare tehnologică – activitate de transformare

a rezultatelor cercetării științifice în planuri, scheme și documentații, de materializare a lor în noi procese, produse și servicii sau de perfecționare a celor existente pentru a răspunde în mod direct cererii de pe piață, incluzând și activități de inginerie și proiectare tehnologică, activități de fabricare a unui model experimental, realizând dezvoltarea, transferul și aplicarea rezultatelor cercetării în economie și societate.

Transfer tehnologic – introducerea în circuitul economic a tehnologiilor și utilajelor specifice, a echipamentelor și instalațiilor, a hibrizilor, soiurilor, raselor, stomelor, preparatelor rezultate din cercetare sau achiziționate, în vederea sporirii eficienței și calității unor produse, servicii, procese sau obținerii altora, noi, care sînt cerute pe piață sau prin care se adoptă un comportament inovativ, inclusiv activitatea de diseminare a informației, de explicare, de transmitere a cunoștințelor, de consultanță, realizîndu-se trecerea unei tehnologii de la autor la beneficiar.

Infrastructură a sferei științei și inovării – totalitatea organizațiilor care contribuie la desfășurarea activității științifice și de inovare: Academia de Științe, alte organizații din sfera științei și inovării, instituții financiare, fonduri și agenții de susținere a activității în domeniu, business-incubatoare, parcuri de inovare (științifice, tehnico-științifice și tehnologice), întreprinderi și alte organizații specializate.

Inovare – aplicare a rezultatului final, nou sau perfecționat, al activității din domeniul cercetării științifice și transferului tehnologic realizat în formă de cunoaștere, produs, serviciu, proces competitiv, noi sau perfecționate, utilizate în activitatea practică și/sau comercializate pe piață.

Activitate de inovare și de transfer tehnologic – proces de transformare a rezultatelor cercetărilor științifice, ale elaborărilor practice și/sau ale altor realizări tehnico-științifice finalizate (precum și ale cercetărilor științifice și elaborărilor ce țin de acestea) în cunoștințe științifice noi, în produse, servicii, procese, noi sau perfecționate, care corespund necesităților practice și cerințelor pieței și care sînt supuse procesului de transfer tehnologic și de comercializare.

Domeniu inovare și transfer tehnologic – areal de activitate al producătorilor și consumatorilor de produse, servicii, procese competitive, noi sau perfecționate, care include crearea, promovarea, implementarea și comercializarea inovațiilor.

Cluster științifico-tehnologic – grupare de persoane juridice și persoane fizice constituită în baza unui contract de asociere, încheiat între organizațiile din sfera științei și inovării acreditate și/sau instituțiile de învățămînt superior acreditate, alte organizații necomerciale, pe de o parte, și agenți economici, autorități ale administrației publice locale, asociații patronale sau asociații profesionale, persoane fizice, instituții financiare, organizații internaționale, investitori autohtoni sau străini, pe de altă parte, în scopul desfășurării activității de cercetare științifică, de învățămînt și de transfer tehnologic al rezultatelor științifice și inovațiilor, valorificării lor prin activități economice.

Parcul științifico-tehnologic – grupare de persoane juridice și persoane fizice, constituită în baza unui contract de asociere, care include organizații din sfera științei și inovării, alte subiecte reprezentînd domenii ale activității de inovare și de transfer tehnologic, agenți economici care

valorifică rezultatele științifice și inovațiile prin activități economice.

Rezident al parcului științifico-tehnologic – persoană juridică sau persoană fizică, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, inclusiv organizații, instituții și întreprinderi din sfera științei și a inovării, cu sediu permanent sau domiciliu în Republica Moldova, care practică, în bază de contract încheiat cu administratorul parcului, activități de cercetare și/sau inovare și de transfer tehnologic, de producere și comercializare a mărfurilor (serviciilor) obținute din aceste activități și/sau de cercetare științifică aferentă lor, efectuate în parcul științifico-tehnologic.

Incubator de inovare – formă organizatorică specifică de asociere a administratorului incubatorului cu rezidenții care valorifică rezultatele științei și inovării din unul sau mai multe domenii tehnologico-științifice prin activități de inovare și transfer tehnologic, cercetări, menite să acorde suportul științific pentru activitățile numite.

Rezident al incubatorului de inovare – persoană juridică sau persoană fizică, subiect al activității de întreprinzător, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, cu sediu permanent sau domiciliu în Republica Moldova, care practică, în bază de contract încheiat cu administratorul incubatorului, activități de inovare și de transfer tehnologic, de producere și comercializare a mărfurilor (serviciilor) obținute din aceste activități și/sau de cercetare științifică aferentă lor, efectuate în incubatorul de inovare, beneficiînd de statutul de rezident pe parcursul unei perioade de pînă la 3 ani.

Servicii de incubare – servicii și facilități comune oferite rezidenților în cadrul incubatorului de inovare de către administratorul acestuia sau de alți rezidenți ai incubatorului, inclusiv locațiune a terenurilor, spațiilor, utilităților, perfecționare a cadrelor, asistență pentru dezvoltarea parteneriatelor interne și internaționale, consultanță de inovare, consultanță tehnologică, promovare a activităților în incubatorul de inovare.

Proiect de inovare și transfer tehnologic – proiect din sfera științei și inovării care conține un complex de măsuri, interdependente prin executori, termene și resurse, privind soluționarea unei probleme (atingerea unui scop unic), destinate: a) creării și/sau asimilării de tehnologii și/sau de noi tipuri de produse (lucrări, servicii), care să constituie rezultatul implementării unui obiect de proprietate intelectuală (brevet de invenție, model industrial, topografie a circuitelor integrate, know-how etc.), pentru care producătorul trebuie să dețină documentele necesare (certificat, patent etc.) sau licență eliberată de titularul de drept al obiectului proprietății intelectuale, ori care să fie elaborate pentru prima dată în Republica Moldova și/sau să fie mai competitive, să posede parametri tehnico-economici substanțial mai buni și să ridice nivelul tehnico-științific și tehnologic național; b) îmbunătățirii parametrilor tehnico-economici ai tehnologiilor aplicate și/sau ai producției fabricate (lucrărilor executate, serviciilor prestate), care le-ar asigura competitivitate pe piața mondială.

Titular de drept – titular al dreptului exclusiv de autor asupra informațiilor științifico-tehnologice din sfera științei și inovării, autor (coautor) sau o altă persoană fizică ori juridică investită cu drepturi patrimoniale asupra produselor informaționale științifico-tehnologice.

Anexa nr. 3
Distribuirea alocațiilor bugetare pentru realizarea programelor de stat pe direcții strategice

Denumirea direcției strategice	Anii							Total mijloace, mii lei	Pondere, %
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		
I. Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene	-	-	200,0	700,0	1400,0	2213,3	300,0	4813,3	5,8
II. Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă	450,0	733,0	2290,0	2788,9	2800,0	4549,1	3000,0	16611,0	19,1
III: Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății	670,0	1092,0	1300,0	1000,0	1000,0	2357,2	1500,0	8919,2	10,3
IV. Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	800,0	1303,0	3600,0	5600,0	5600,0	693,5	-	17596,5	20,4
V. Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi	1380,0	2246,0	2700,0	8587,6	5800,0	4524,8	1840,0	27078,4	31,4
VI. Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	200,0	326,0	910,0	1300,0	1300,0	4040,9	3155,5	11232,4	13,0
Total	3500,0	5700,0	11000,0	19976,5	17900,0	18378,8	9795,5	86250,8	100,0

Sursă: Rapoartele AȘM privind activitatea Consiliului Suprem pentru anii 2004-2010

Anexa nr. 4
Analiza problemelor identificate la auditarea proiectelor realizate în cadrul programelor de stat

Nr. d/o	Probleme identificate	Entitățile supuse auditării													Total
		USM	Ich al AȘM	IEG al AȘM	IGS al AȘM	IZ al AȘM	IGFP al AȘM	Grădina Botanică	ICPA "N.Dimo"	UTM	USMF "N. Testemițanu"	IMB al AȘM	IFS al AȘM	CNȘPMP	
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	C
Eșantionul supus testării, numărul de proiecte		9	6	1	1	1	14	2	2	33	19	1	1	1	91
1	Nu s-a respectat numărul executorilor de proiecte	5	1		-	1	2	1	2	-	-	1	1	1	15
2	Nu s-a respectat cota-parte a tinerilor cercetători	6	2		-		14	1	2		16	1	1	1	44
3	Fondul de salarizare cu derivatele sale au depășit cuantumul de 60 % prevăzute de Acord	2	-	-	-	-	6	-	-	5	1	-	-	1	15
4	Retribuirea complementară la salariul funcției s-a efectuat și pentru alte persoane neprevăzute de contract	8	1	-	-	-	2	1	2	-	-	-	1	-	15
5	Modificările efectuate n-au fost coordonate cu CSSDT	9	6	1	1	1	2	1	2	-	-		1	1	25
6	Procurările la art.113.12 nu corespund necesităților aprobate în contract	4	4	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	11
7	S-au efectuat deplasări și în alte direcții decât cele planificate	4	4	1	1	1	8	1	-	-	7	1	-	-	28
8	Nu s-a respectat lista mijloacelor fixe prevăzute de contract pentru procurare	5	6	1	1	-	10	1	-	3	15	1	-	-	43
9	Dările de seamă nu conțin date privind cheltuielile efective	3	6	-	-	-	12	1	-	-	19	-	-	1	42
10	Cheltuielile efective le depășesc pe cele aprobate	2	1	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	8

Sursă: Contractele de finanțare privind realizarea proiectelor din cadrul programelor de stat

Anexa nr. 5
Realizarea proiectelor de transfer tehnologic pe direcții strategice

Direcția strategică	Anii												Total	
	2006		2007		2008		2009		2010					
	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma	Num.	Suma
II. Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă	1	100,0	1	180,0	3	560,0	6	1404,7	11	3352,3	22	5597,0		
III. Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății	-	-	2	395,0	5	1400,0	5	753,7	3	475,6	15	3024,3		
IV. Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	18	1996,7	31	6363,0	22	4964,5	15	3408,9	21	5786,6	107	22519,7		
V. Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi	2	168,4	3	507,0	2	641,0	2	475,0	1	250,0	10	2041,4		
VI. Eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	6	721,5	6	865,8	5	640,0	2	610,0	-	-	19	2837,3		
Total	27	2986,6	43	8310,8	37	8205,5	30	6652,3	36	9864,5	173*	36019,7		

Notă: *Numărul de contracte de finanțare încheiate pentru realizarea proiectelor de transfer tehnologic

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare

Anexa nr. 6
Mijloace bugetare alocate rezidenților parcurilor și incubatorului pentru realizarea proiectelor

Nr. d/o	Denumirea rezidentului	Denumirea proiectului	Anul 2009			Anul 2010			Total		
			buget	cofinanțare	Total	buget	cofinanțare	Total	buget	cofinanțare	total
1	Uzina Experimentală "Izomer"	Implementarea unei tehnologii efective de neutralizare a sedimentelor cleioase din vinificație cu conținut de cianuri	345,0	345,0	690,0	145,0	145,0	290,0	490,0	490,0	980,0
2	S.R.L. "Denvar Grup"	Elaborarea rețetelor turistice pe teritoriul Grădinii Botanice și dotarea cu materiale informaționale necesare	250,0	250,0	500,0			0,0	250,0	250,0	500,0
3	S.P.B. "Construc-torul"	Implementarea în practica medicală a produsului Floralgin, unguent și Floralgin, pastă dentară adezivă	200,0	200,0	400,0	50,0	50,0	100,0	250,0	250,0	500,0
4	"Azat SU" S.R.L.	Producerea unui tip de dezinfectant de marcă Esan conform tehnologiilor de inovare	194,55	270,0	464,55	180,55	105,1	285,65	375,1	375,1	750,2
5	Î.S. "Moldsuin-hibrid"	Proiectarea și implementarea proiectului inovativ Stația de purificare a deșeurilor suine la ÎS „Moldsuinhibrid”	375,0	375,0	750,0			0,0	375,0	375,0	750,0
		Ameliorarea și implementarea resurselor genetice performante de animale în unitățile de selecție și hibridare a suinelor	493,0	493,0	986,0			0,0	493,0	493,0	986,0
6	"Avantbios" S.R.L.	Producerea și implementarea instalației inovaționale pentru utilizarea apelor reziduale cu bălăgar ale complexelor de porcine și efectuarea testării acesteia la ÎS „Moldsuinhibrid”			0,0	896,8	971,0	1867,8	896,8	971,0	1867,8
7	Stațiunea Tehnologico-Experimentala la "Codrul"	Implementarea soiurilor de măr imune la șrapăn menținerea genofondului pomicol			0,0	1000,0	1250,0	2250,0	1000,0	1250,0	2250,0
8	"Cred-Info" S.R.L.	Implementarea tehnologiilor inovaționale de consolidare a securității informaționale			0,0	945,0	945,0	1890,0	945,0	945,0	1890,0
9	"Andigor" S.R.L.	Înmulțirea seminței de categorii superioare a sorgului cu bob comestibil - SORIZ în scopul îndestulării producerii seminței de prima generație în cantități necesare pentru implementarea sorizului în sectorul agroindustrial al RM			0,0	200,0	200,0	400,0	200,0	200,0	400,0
10	"Gerion-Service" S.R.L.	Implementarea tehnologiei inovaționale de prelucrare a deșeurilor și confecționarea modelelor experimentale ale granulatorului VAP-7			0,0	700,0	810,8	1510,8	700,0	810,8	1510,8
11	"Eco-Consult" S.R.L.	Tehnologia de producere a preparatelor funecol și pelecot pentru combaterea bolilor dăunătorilor conform cerințelor agriculturii ecologice			0,0	110,0	110,0	220,0	110,0	110,0	220,0
Total			1857,6	1933,0	3790,6	4227,4	4586,9	8814,3	6084,9	6519,9	12604,8

Sursă: Contractele de finanțare privind realizarea proiectelor de transfer tehnologic

Anexa nr. 7
Problemele identificate în rezultatul verificării și testării proiectelor de transfer tehnologic realizate în perioada anilor 2007-2010 și monitorizate de către AITT

Nr. d/o		Problema identificată	Numărul proiectului de transfer tehnologic examinat																							Total cazuri identificate
			78T	65T	67T	69T	61T	88T	101T	93T	98T	66T	92T	110T	33T	125T	121T	108T	118T	103T	83T	96T	70T	100T	64T	
A	B	Nu sînt prezentate rapoarte de activitate intermediare	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	C
1		La raportul financiar nu sînt anexate documentele de justificare a cheltuielilor din cadrul proiectelor														X*										1
2			X	X*	X*					X							X									6
3		Nu sînt prezentate documentele de achiziții efectuate în vederea realizării lucrărilor preconizate conform proiectului	X	X				X				X	X				X	X								7
4		Pentru cofinanțarea in-kind n-au fost cuantificate și justificate prețurile de cost de către cofinanțator sau documentele de achiziții efectuate	X	X				X		X								X								5
5		Nu s-a respectat proporția de cofinanțare (nu mai puțin de 40% din costul proiectului)			X						X													X		3
		Din anul 2009 în volum de pînă la 50% de la bugetul de stat																						X		1
6		Nu sînt prezentate documentele de confirmare a transferului de cofinanțare conform proiectului	X		X						X											X*	X*			6
7		În cadrul proiectului executat nu s-au realizat toate obiectivele preconizate	X		X	X	X		X				X				X	X					X	X	X	11
8		Nu sînt prezentate rapoarte de activitate finale	X								X															2
9		Mijloacele bugetare s-au alocat pînă a fi realizată cofinanțarea de către cofinanțator		X	X						X															3

Noți: X - existența problemei; X* - prezentată parțial

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare

Nr. d/o	Problema identificată	Numărul proiectului de transfer tehnologic examinat														Total cazuri identificate
		102T	86T	63T	85T	73T	42T	89T	59T	58T	56T	103T	55T	35T	118T	
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	C
1	Nu sînt prezentate rapoarte de activitate intermediare								X							1
2	La raportul financiar nu sînt anexate documentele de justificare a cheltuielilor din cadrul proiectelor								X	X*	X*		X*	X*		5
3	Nu sînt prezentate documentele de achiziție efectuate în vederea realizării lucrărilor preconizate conform proiectului				X				X							2
4	Pentru cofinanțarea in-kind n-au fost cuantificate și justificate prețurile de cost de către cofinanțator sau documentele de achiziție efectuate	X	X	X		X	X	X		X*	X	X			X	10
5	Nu s-a respectat proporția de cofinanțarea (nu mai puțin de 40% din costul proiectului)						X				X					2
	din anul 2009 în volum de pînă la 50% de la bugetul de stat														X	1
6	Nu sînt prezentate documentele de confirmare a transferului de cofinanțare conform proiectului				X*											1
7	În cadrul proiectului executat nu s-au realizat toate obiectivele preconizate	X*					X		X		X*	X		X*	X	7
8	Nu sînt prezentate rapoarte de activitate finale			X											X	1
9	Mijloacele bugetare s-au alocat pînă a fi realizată cofinanțarea de către cofinanțator			X											X	2

Notă: X - existența problemei; X* - prezentare parțial

Sursă: Proiectele de transfer tehnologic, contractele de finanțare

PARTEA II

Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova

366 H O T Ă R Î R E

pentru aprobarea Normei zootehnice privind bonitatea familiilor de albine, creșterea și certificarea materialului genitor apicol

În temeiul art. 10 din Legea zootehniei nr. 412-XIV din 27 mai 1999 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr. 73-77, art. 347), cu modificările și completările ulterioare, art. 10 din Legea nr. 371-XIII din 15 februarie 1995 privind selecția și reproducția în zootehnie (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 52-53, art. 160), art. 16 și art. 17 din Legea apiculturii nr. 70-XVI din 30 martie 2006 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 247-251, art. 754), precum și în scopul ameliorării genetice și creșterii productivității familiilor de albine și beneficiilor apicultorilor în masă, utilizatori ai materialului genitor apicol de prăsilă, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare

Nr. 306. Chișinău, 28 aprilie 2011.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr

Vasile Bumacov

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului nr. 306
din 28 aprilie 2011

NORMA ZOOTEHNICĂ **privind bonitatea familiilor de albine, creșterea** **și certificarea materialului genitor apicol**

I. Dispoziții generale

1. Prezenta Normă zootehnică are drept scop ameliorarea genetică și creșterea productivității familiilor de albine în beneficiul apicultorilor în masă, utilizatori ai materialului genitor apicol de prăsilă.

2. În sensul prezentei Norme zootehnice, se utilizează noțiunile specificate în Legea apiculturii nr. 70-XVI din 30 martie 2006, precum și noțiunile de mai jos care semnifică următoarele:

lot de prăsilă – familiile de albine cu categoria de bonitate nu mai joasă de clasa II;

rasă pură – populație de albine care corespunde, conform indicilor morfometrici de exterior și particularităților biologice, standardului de rasă;

material genitor apicol de prăsilă – material biologic, purtător de gene ereditare (regine, roiuri cu măci, trîntori, spermă, ouă, larve), care este certificat de inspectoratul de specialitate și poate fi comercializat în scopuri de reproducție;

fermă apicolă – stupină (prisacă);

revizia de primăvară – măsură zootehnică ce include examinarea detaliată a familiei de albine cu desfacerea cuibului la ieșirea din iarnă (martie-aprilie), cînd temperatura aerului este de cel puțin 14°C;

revizia de toamnă – măsură zootehnică ce include examinarea detaliată a familiei de albine în perioada de toamnă (august-septembrie), după ultimul cules în natură;

cules de producție – perioada în care familia de albine adună rezerve de hrană ce depășesc consumul zilnic al familiei și se manifestă prin creșterea zilnică a greutateii stupului de control;

șerbet (candi) – amestec de miere cu pudră de zahăr destinat hrănirii albinelor;

stupină de multiplicare – stupină pentru creșterea mătcilor, în care se multiplică materialul genitor testat din stupina de prăsilă;

nucleu de împerechere – unitate biologică de albine,

rării genetice și creșterii productivității familiilor de albine și beneficiilor apicultorilor în masă, utilizatori ai materialului genitor apicol de prăsilă, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Norma zootehnică privind bonitatea familiilor de albine, creșterea și certificarea materialului genitor apicol (se anexează).

2. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

de dimensiuni mici, în care se introduc mătcile obținute în stupina de multiplicare în vederea împerecherii și livrării ulterioare a acestora către beneficiari;

familie maternă – familie de albine din stupina de prăsilă cu matca testată, atît după performanțele proprii, cît și după descendență și care se încadrează în clasa elita, care asigură materialul genitor (larve) pentru creșterea mătcilor în stupina de multiplicare;

familie paternă – familie de albine din stupina de prăsilă cu matca testată, atît după performanțele proprii, cît și după descendență și care se încadrează în clasa elita-record, care asigură materialul genitor (larve) pentru creșterea de măci – mame de trîntori, ce se introduc în familiile de albine din stupina de multiplicare;

familie pornitoare (starter) – familie de albine orfană, din stupina de multiplicare, cu o anumită structură de organizare, destinată pornirii în creștere a larvelor prelevate din familia maternă în vederea creșterii de măci;

familie creșcătoare (finisoare) – familie de albine cu matcă, organizată special, din stupina de multiplicare, în care se introduc botcele cu larve acceptate din familia pornitoare în vederea finalizării creșterii mătcilor;

rame de creștere (portbotce) – rame prevăzute cu leături de creștere pe care se fixează botcele artificiale în care se transvazează larvele din familia maternă în vederea creșterii mătcilor și se folosesc, atît în faza de pornire (starter), cît și în faza de finalizare, cînd în locul șipcilor de creștere se pun șine din tablă cu margini îndoite pe care sînt ținute cuștile pentru eclozionare;

transvazare – prelevarea larvelor (în vîrstă de pînă la 48 de ore) cu ajutorul spatulei de transvazare din celulele fagurelui familiei materne și trecerea acestora în botcele artificiale în vederea creșterii mătcilor;

botcă – celulă confecționată din ceară sau masă plastică cu ajutorul unui șablon în formă de bară rotundă, cu diametrul de 8,5 mm, rotunjită la un capăt, destinată transvazării larvei la creșterea mătcilor de albine;

păstură – produs apicol obținut din polenul florilor prelucrat de către albinele lucrătoare, depus în celulele fagurelui și care servește drept hrană proteică pentru albine;

gratia Hanemann – gratie din plastic, celuloid sau zinc, cu dimensiunile ochiurilor de 4,4 x 4,4 mm, prin care pot trece albinele lucrătoare, însă nu pot trece matca și trîntorii. Gratia este folosită în stup pentru izolarea trîntorilor și a mătcilor;

rama Netz de măsurat – ramă standard, împărțită cu sîrmă în pătrate, cu suprafața de 25 cm² (5 x 5 cm), care este folosită la măsurarea cantității de puiet sau de albină aflată pe un fagure compact la iernare, în suprafața fiecărui pătrat fiind cuprinse 100 celule de albine lucrătoare sau 60 – de trîntorii;

certificare a materialului genitor apicol – acțiune a autorităților abilitate cu funcții de control, urmată, în cazul corespunderii materialului genitor apicol cerințelor din prezenta Normă zootehnică, de eliberarea unui certificat ce garantează calitatea acestuia.

II. Bonitarea familiilor de albine

3. Scopul bonității constă în aprecierea potențialului genetic (ereditar) al familiilor de albine și stabilirea destinației lor pentru utilizare ulterioară.

4. Bonitarea familiilor de albine se efectuează, în mod obligatoriu, anual la stupinele de prăsilă după revizia de toamnă a stupinei (septembrie-octombrie), conform prezentei Norme zootehnice.

5. La celelalte stupine (de producție) bonitarea familiilor de albine este benevolă.

6. La stupinele de prăsilă sînt supuse bonității toate familiile de albine.

7. În baza rezultatelor bonității familiilor de albine se formează lotul de prăsilă.

8. Familiile de albine din lotul de prăsilă se folosesc la producerea mătcilor, trîntorilor și roiurilor cu matcă, la extinderea efectivului familiilor de albine și la comercializarea materialului genitor apicol de prăsilă.

9. Bonitarea se efectuează conform următoarelor caractere morfoproductive:

- a) puritatea rasei (conform indicilor morfometrici ai exteriorului și particularităților biologice);
- b) producția de miere;
- c) puterea familiei;
- d) rezistența la iernare;
- e) viabilitatea puietului;
- f) rezistența la boli.

10. Evaluarea caracterelor morfoproductive se efectuează pe parcursul anului, de către specialiști zootehnici, la diferite etape concrete, conform cerințelor și regulilor prezentei Norme zootehnice.

III. Evaluarea purității rasei

11. Puritatea rasei se evaluează prin compararea încadrării, în limitele standardului rasei, a indicilor morfometrici de exterior (culorii tegumentului, lungimii trompei, indicelui cubital și dislocării discoidale), de comportament și biologici (prolificitate, greutate corporală), conform anexei nr. 1 la prezenta Normă zootehnică.

12. Comportamentul albinelor la deschiderea cuibului se determină vizual, prin examinarea gradului de agresivitate sau blîndețe a acestora. Se consideră blînde familiile ale căror albine, la intervenția apicultorului în cuib, cu sau fără fum, în condiții normale de cules, nu atacă, nu urmăresc omul, deci albinele nu sînt irascibile.

13. Comportamentul albinelor la cercetarea fagurelui se determină vizual, prin examinarea caracterului acestora: sînt liniștite, părăsesc sau nu fagurile. Se consideră familii liniștite ale căror albine, la intervenția apicultorului de examinare a fagurelui, rămîn pe fagure, își continuă activi-

tatea și își reiau activitatea normală imediat după închiderea stupului.

14. Specificul de căpăcire a mierii se determină vizual la cercetarea fagurelui cu miere, examinînd aspectul de căpăcire a celulelor. Căpăcirea fagurilor cu miere poate fi uscată, umedă și mixtă. Se consideră căpăcire uscată atunci cînd între căpăcelul de ceară și stratul de miere apare un strat de aer, ceea ce conferă fagurelui un aspect frumos, alb. Căpăcirea se consideră umedă atunci cînd lipsește acest spațiu, fapt ce conferă fagurelui un aspect mai puțin plăcut, unsuros, umed. Căpăcirea mixtă se consideră atunci cînd pe suprafața fagurelui există atît zone de căpăcire uscată, cît și zone de căpăcire parțial umedă.

15. Culoarea tegumentului se determină vizual la albinele de pe faguri și la fiecare albină din proba prelevată. În cazul în care, la controlul vizual al familiei, se constată un număr mare de albine ale căror culoare nu corespunde standardului de rasă, din această familie nu se prelevă probe pentru aprecierea indicilor morfometrici, se consideră că aceasta nu este de rasă pură și se elimină din stupina de prăsilă.

16. Pentru evaluarea indicilor morfometrici, de la fiecare familie de albine se prelevă probe (cel puțin 25 de albine lucrătoare) de pe un fagure cu puiet căpăcit, sau de pe ultima ramă din cuibul familiei, într-un borcan de sticlă sau într-o pungă din material plastic.

17. După recoltare, acestea se anesteziază, prin introducerea în proba de albine a unui tampon îmbibat cu cloroform sau eter, apoi se introduc în apă clocotită pentru întinderea completă a trompei. Pentru conservare și distrugerea țesuturilor moi albinele se introduc într-un lichid special (fixativ) Pampell. Recipientul cu proba de albine se închide ermetic, se aplică eticheta cu înscrierile numărului familiei de albine, a numărului matricol al mătcii și a datei prelevării probei. Prelevate astfel, probele de albine pot fi păstrate cîteva luni.

18. Pentru examenul microscopic, pe lama microscopică se aranjează părțile anatomice (trompa și aripa dreaptă anterioară) de la fiecare albină din probă. În condiții de laborator se fac măsurările la lungimea trompei și la aripa anterioară, determinîndu-se principalii indici de exterior (indicele cubital și dislocarea discoidală).

19. Metodele detaliate de preparare a probelor de albine pentru examinarea microscopică și aprecierea caracterelor morfometrice sînt descrise în anexa nr. 2 la prezenta Normă zootehnică.

20. Lungimea trompei se măsoară de la extremitatea prementului pînă la extremitatea glosei, incluzînd și lingurița (la bellum) aparatului bucal al albinei (figura nr. 1, anexa nr.2). Măsurările se fac la un microscop cu o putere de mărire de 16 ori.

21. Indicele cubital se determină prin coraportul celor două măsurători ale nervurilor (A și B) ce formează unghiul obtuz la baza celei de a treia celule cubitale a aripei drepte anterioare (figura nr. 2, anexa nr.2), exprimat în procente.

22. Dislocarea discoidală se determină prin verificarea poziției de plasare a liniei perpendiculare a scării numerice a micrometrului ocular față de punctul de bifurcație a nervurilor în forma de Y culcat (figura nr. 3, anexa nr.2).

23. Greutatea corporală a mătcii se determină o singură dată, după împerechere. Pentru aceasta, matca se prinde și se introduce într-o colivie specială agățată de cîrligul cîntarului torsionic sau așezată pe cîntarul electronic care indică greutatea cu precizia de 1 mg. Indicele greutății mătcii se înscrie în Registrul nucleelor de împerechere a mătcilor (F - 13Ap). Ulterior, din acest Registru, greutatea mătcii se transcrie în Certificatul de rasă al mătcii de albine (F-1Ap, la livrare), în Registrul de apreciere a purității rasei familiilor de albine (F- 4Ap) și în Fișa individuală a familiei de albine (F-3Ap).

24. Prolificitatea mătci se determină conform metodologiei descrise la pct. 32 al prezentei Norme zootehnice.

25. Valorile obținute în urma examinărilor și măsurărilor indicilor morfometrici de exterior, de comportament și biologici (prolificitate și greutate a mătci) se înscriu în Registrul de apreciere a purității rasei familiilor de albine (F- 4Ap, anexa nr.3) și ulterior se compară cu Standardul rasei (anexa nr. 1). Familiile de albine care nu se încadrează în limitele standardului, conform acestor caractere, se consideră metise și se elimină din stupina de prăsilă.

IV. Evaluarea producției de miere

26. Producția de miere (în kg) se determină la fiecare familie de albine prin însumarea cantității de miere-marfă, extrasă pe parcursul sezonului de cules, cu cantitatea de miere acumulată în cuib și lăsată (la revizia de toamnă) ca hrană albinelor pentru perioada de iernat.

Cantitatea de miere-marfă se va determina pentru fiecare familie în parte, la fiecare extragere, prin cântărirea fagurilor cu miere înainte și după extracție (cu precizia de 0,1 kg), diferența greutății constituind cantitatea de miere-marfă extrasă.

Cantitatea de miere lăsată în cuib pentru hrana albinelor se determină la revizia de toamnă (septembrie), prin cântărirea ramelor cu faguri cu miere și diminuarea (din greutatea totală a acestora) greutatea sumare a ramelor standard cu faguri fără miere: pentru rama de tip Dadant (435x300 mm) – 0,6 kg, pentru rama de tip Langstroth (435x230 mm) – 0,5 kg.

27. Rezultatele evaluării producției de miere a familiilor de albine se înscriu în Registrul F-5Ap (anexa nr. 4).

28. În funcție de cantitatea totală de miere produsă în cursul sezonului apicol, fiecărei familii de albine i se acordă o notă de punctaj, conform anexei nr. 9 la prezenta Normă zootehnică.

V. Evaluarea puterii familiei de albine și a prolificității mătci

29. Puterea familiei de albine reprezintă cantitatea de albină existentă în cuib la momentul aprecierii. Aprecierea se efectuează de trei ori pe an: la revizia de primăvară (martie-aprilie), la sfârșit de primăvară (20-31 mai) și la revizia de toamnă (septembrie). În urma acestor trei aprecieri se determină puterea medie a familiei de albine.

30. Cantitatea de albine (kg) se determină prin înmulțirea numărului de intervale între rame, ocupate uniform cu albine, cu coeficientul 0,25 pentru rama standard Dadant (435x300 mm) și cu 0,2 pentru rama standard Langstroth (435x230 mm). Rezultatele aprecierii puterii familiilor de albine în toate perioadele se înscriu în Registrul de apreciere a puterii familiilor de albine și a prolificității mătci (F-6Ap, anexa nr. 5). În funcție de puterea medie, fiecărei familii de albine i se acordă o notă de punctaj, conform anexei nr. 9 la prezenta Normă zootehnică.

31. Prolificitatea mătci (ouă/24 ore) se determină la revizia de la sfârșitul primăverii (20-31 mai) prin împărțirea numărului de celule cu puiet capăcit din cuib la 12 (durata ciclului de dezvoltare a puietului capăcit, zile), rezultând numărul de ouă depuse în 24 de ore.

32. Numărul de celule cu puiet capăcit din cuib se determină prin măsurarea cu rama Netz a numărului de pătrate (5 x 5 cm) ocupate cu puiet capăcit care se înmulțește cu 100, rezultând numărul total de celule cu puiet capăcit. Rezultatele aprecierii prolificității mătci se înscriu în Registrul F-6Ap (anexa nr.5).

VI. Evaluarea rezistenței la iernare

33. Rezistența la iernare a familiilor de albine se evaluează în funcție de cantitatea de albină supraviețuitoare în timpul iernării, folosindu-se datele din actele reviziilor de toamnă ale anului precedent și de primăvară ale anului curent. Rezistența albinelor la iernare se determină prin coraportul cantității de albine ieșite din iarnă la cantitatea

de albine intrate în iarnă, exprimat în procente.

34. Rezultatele evaluării se înscriu în Registrul de apreciere a rezistenței la iernare a familiilor de albine (F- 7 Ap, anexa nr. 6).

35. În funcție de cantitatea de albine supraviețuitoare în perioada de iarnă, fiecărei familii de albine i se acordă o notă de punctaj, conform anexei nr. 9 la prezenta Normă zootehnică.

VII. Evaluarea viabilității puietului

36. Evaluarea viabilității puietului în familia de albine se efectuează în lunile mai-iunie, prin marcarea cu chibrituri, în colțuri, a unei porțiuni de fagure ouat compact de 400 celule (10 x 10 cm). După 4-5 zile se numără celulele cu larve de pe suprafața marcată. Raportul dintre celulele cu larve și numărul total de celule de pe suprafața marcată reprezintă viabilitatea puietului, exprimată în procente. Aprecierea se efectuează de 2 ori pe an, la fiecare familie de albine, stabilindu-se media pe două aprecieri.

37. Rezultatele evaluării se înscriu în Registrul de apreciere a viabilității puietului familiilor de albine (F – 8Ap, anexa nr. 7).

38. În funcție de viabilitatea puietului, fiecărei familii de albine i se acordă o notă de punctaj, conform anexei nr. 9 la prezenta Normă zootehnică.

VIII. Evaluarea rezistenței la boli

39. Rezistența la boli se determină prin urmărirea comportamentului igienic al familiei de albine. Pentru identificarea familiilor de albine cu comportament igienic pronunțat se utilizează teste standard, prin care puietul de pe o suprafață compactă este omorât artificial în vederea stabilirii rapidității și acurateții cu care albinele identifică și elimină puietul mort.

40. Evaluarea se efectuează în lunile mai-iulie, de două ori pe aceeași familie de albine, în condiții diferite de mediu și la intervale diferite de timp. Puietul se omoară în stadiul căpăcit (pupă) prin înțeparea cu un ac fin prin căpăcelul celulelor de pe o porțiune de fagure din cuibul familiei, pe o suprafață pătrată de 5 x 5 cm (100 celule) marcată în colțuri cu chibrituri. După 24 ore, de la introducerea în cuib a fagurelui, se apreciază numărul de celule din care puietul a fost eliminat. Raportul dintre puietul eliminat și cel omorât inițial de pe suprafața marcată a fagurelui, exprimat în procente, reprezintă rezistența la boli.

41. Rezultatele testării se înscriu în Registrul de apreciere a rezistenței la boli a familiilor de albine (F – 9Ap, anexa nr. 8).

42. În funcție de valoarea indicelui rezistenței la boli, fiecărei familii de albine i se acordă o notă de punctaj, conform anexei nr. 9 la prezenta Normă zootehnică.

IX. Determinarea clasamentului familiilor de albine în funcție de complexul de caractere apreciate

43. Clasamentul familiei de albine se determină prin verificarea punctajului acumulat pentru fiecare caracter în parte cu cerințele minime, conform anexei nr. 10 la prezenta Normă zootehnică.

44. Familiile de albine se consideră de rasă pură în cazul în care toți indicii morfometrici de exterior și biologici se încadrează în limitele parametrilor cerințelor de rasa *Apis mellifera Carpatica*, conform anexei nr. 1 la prezenta Normă zootehnică.

45. Ca rezultat al bonității, fiecărei familii de albine, i se atribuie anual una din clasele zootehnice corespunzătoare (elita-record, elita, clasa I, clasa II și clasa III).

46. Rezultatele finale obținute în urma bonității se înscriu în Registrul centralizator al rezultatelor bonității familiilor de albine (F-10Ap, anexa nr.12).

X. Reproducerea și certificarea materialului genitor apicol

47. Reproducerea materialului genitor la stupinele de prăsilă se admite doar în familiile de albine de categoria

bonității nu mai joasă de clasa elită. La stupina de prăsilă nu se admite ecloziunea și creșterea trîntorilor din familiile de categoria de bonitare mai joasă de clasa elită.

48. Valorificarea materialului de prăsilă (elita și elita-record) se face prin reproducerea acestuia în subdiviziunea stupinei de prăsilă, pepiniera de multiplicare și creștere a mătcilor.

49. Pepiniera de multiplicare și creștere a mătcilor este amplasată la o distanță de cel puțin 50 m față de nucleul de prăsilă al stupinei. În scopul asigurării evidenței zootehnice stricte și profilaxiei bolilor, nu se admite schimbul de materiale (elemente de stup și rame cu faguri goi sau cu rezerve de hrană) între cele două subdiviziuni ale stupinei.

50. Tehnologia de întreținere a familiilor de albine din stupina de creștere a mătcilor cuprinde o gamă largă de lucrări tehnice, care nu se admit în stupina de prăsilă, spre exemplu, stimularea diferențiată a familiilor de albine, limitarea ouatului mătcilor, orfanizarea unor familii de albine în scopul aplicării tehnologiei de pornire în creștere, unificarea familiilor ce nu corespund puterii și cerințelor pentru creșterea de mătcă, prelevarea de material biologic (puiet și albine) pentru formarea nucleelor de împerechere etc.

51. Mărimea stupinei de creștere a mătcilor nu este limitată, dimensionarea acesteia fiind determinată de numărul de mătcă care urmează să fie produse. Pentru calcularea mărimii stupinei de creștere a mătcilor în condițiile autohtone de climă pe o stupină de 50 familii de albine de prăsilă și 400 nuclee de împerechere se pot produce 1,2-1,6 mii de mătcă selecționate și împerecheate. În medie pe un nucleu se pot produce, într-un sezon, pentru livrare, 3-4 mătcă împerecheate.

52. În stupina de creștere a mătcilor, toate mătcile familiilor respective sînt fiice ale familiilor paterne provenite din stupina de prăsilă și se înlocuiesc în mod obligatoriu la 2 ani, rata înlocuirii anuale fiind de 50%.

53. Acest sistem de înlocuire a mătcilor cu fiice din familiile paterne, care se folosesc numai pentru creșterea de mătcă pentru împerechere și livrare, măresc variabilitatea genetică a alelelor în arealul de împerechere, diminuînd astfel riscul consanguinizării, și asigură o viabilitate mai bună a puietului pe termen mai lung.

54. Creșterea mătcilor începe cu transvazarea larvelor din familiile materne în celule artificiale fixate pe leăturile ramei de creștere. Rama de creștere constituie un cadru de ramă normală, fără distanțatoare Hofmann (umerase laterale), în care sînt fixate 3 leături de creștere cu botce artificiale. Pe un leaț de creștere se fixează maximum 12 botci, deci, în total, într-o ramă de creștere pot fi fixate pînă la 36 de botce.

55. Organizarea familiei materne, în vederea obținerii larvelor de vîrstă corespunzătoare pentru transvazare, se efectuează conform figurii nr. 4, anexa nr. 16 la prezenta Normă zootehnică.

Pentru asigurarea unui număr cît mai mare de larve, de vîrstă corespunzătoare, pe întreg sezonul de creștere, matca familiei materne se izolează cu o gratie Hanemann într-un compartiment în care se aranjează cuibul, începînd de la un perete lateral al stupului, cu un fagure cu provizie de miere și păstură, un fagure cu puiet tînăr necăpăcit, un fagure de culoare închisă bun pentru ouat, în care se vor obține larve pentru creșterea de mătcă, un al 2-lea fagure cu puiet tînăr, o gratie izolatoare și restul fagurilor din familie.

56. Pentru stimularea creșterii de puiet, în perioadele deficitare de cules, familia maternă se hrănește zilnic cu cantități mici (200-500 ml) de sirop de zahăr cu apă în proporție de 1:1 și se asigură rezerve bogate de păstură. Pentru asigurarea unei ponte intensive a mătcii și obținerea

larvelor respective se introduc periodic faguri buni pentru ouat.

57. Transvazarea se face într-un laborator amenajat la stupină, bine iluminat și dotat cu echipament și utilaj corespunzător (masă, lampă bactericidă, rame de creștere, cuști pentru mătcă, lampă electrică de masă, spatulă de transvazare, halate albe pentru personal etc.), în care se asigură o umiditate de minimum 80% și o temperatură de minimum 24 °C.

58. Transvazarea larvelor în botcele artificiale se face cu ajutorul spatulei de transvazare, evitîndu-se rănirea sau deshidratarea larvelor. Leăturile cu larve transvazate nu trebuie să nimerească sub acțiunea directă a razelor solare. Botcele cu larve se acoperă neapărat cu un tifon umectat.

59. Ramele de creștere completate cu larve se introduc imediat după finalizarea transvazării în familia pornitoare (starter) pentru a se evita deshidratarea larvelor și a se asigura hrănirea cît mai rapidă a acestora.

60. Pentru organizarea familiei pornitoare (starter) se alege o familie sănătoasă, puternică și cu multă albină tînără. Din această familie se scoate matca cu 1-2 faguri cu puiet și albinele de acoperire și se face un roi. Cuibul rămas în familia-starter trebuie să conțină 3 rame cu hrană, în cazul introducerii la creștere a 2 rame portbotce cu larve (72 larve), și 4 faguri cu hrană, în cazul introducerii a 3 rame portbotce cu larve (108 larve).

61. Cantitatea de albine pe interval de rame (incluzînd ramele portbotce) trebuie să fie cel puțin dublă (500 g albină, în cazul ramei Dadant) față de cea din familiile obișnuite.

62. În cuibul familiei pornitoare se aranjează succesiv (figura nr. 5, anexa nr. 16) un fagure cu păstură și miere, rama portbotce, un fagure cu păstură și miere, un fagure cu păstură și miere, diafragma și hrănitorul.

63. Ramele portbotce cu larve transvazate se introduc în familia-starter (familia pornitoare) după cel puțin 3 ore de orfanizare.

64. În familia-starter larvele se țin 24 ore, după care se scot, se verifică acceptarea, se comasează botcele acceptate și se trec în familia crescătoare (finisoare). Imediat, în familia-starter se introduce o alta serie de larve. Pe o familie -starter se pot efectua 5-6 porniri în creștere, după care familia se reface.

65. Familia-starter poate fi menținută permanent pe tot parcursul sezonului, prin adăugarea săptămînală a cca 500 g de albină tînără sau prin introducerea unui fagure cu puiet căpăcit gata de ecloziune. În lipsa unui cules de întreținere, familia-starter se hrănește zilnic cu 500 ml sirop de zahăr.

66. Datele privind transvazarea și pornirea în creștere a botcelor se înscriu în Registrul familiilor de albine pornitoare (starter) la creșterea mătcilor (F – 11Ap, anexa nr.13).

67. În familia crescătoare (finisoare) botcele se mențin pînă la a 10-a zi de la transvazare, după care acestea se izolează în cuști individuale în vederea eclozionării mătcilor. Ca familii crescătoare se aleg familii puternice și sănătoase care ocupă cel puțin 10 faguri cu albină. Familiile crescătoare (finisoare) nu se orfanizează, ci doar se izolează matca de rama portbotce cu gratii izolatoare, creșterea botcelor facîndu-se în prezența mătcii.

68. Organizarea familiei crescătoare (finisoare) se face în funcție de puterea familiei și de tipul de stup folosit (figura nr. 6, anexa nr. 16), după cum urmează:

a) în cazul în care familia ocupă maximum 10 faguri cu albină, indiferent de tipul stupului, fagurii se aranjează succesiv, începînd de la peretele lateral al stupului, cu un fagure cu miere și păstură, un fagure cu puiet larval, o ramă portbotce, o gratie izolatoare, un fagure cu puiet larval, după

care urmează restul familiei. În acest compartiment situat după gratia izolatoare trebuie să se afle și matca familiei. Dacă matca rămâne în compartimentul cu botce, aceasta va distruge toate botcele introduse;

b) în cazul stupilor multietajați, în care familiile de albine ocupă 2 corpuri, organizarea se face astfel: în corpul de jos se trece matca împreună cu puietul aproape de căpăcire și puietul căpăcit. Peste acesta se pune gratia izolatoare, iar deasupra – al doilea corp cu puiet tânăr, necăpăcit, și 1-2 faguri cu păstură. Rama portbotce se introduce în mijlocul cuibului între 2 faguri cu puiet larval. Pentru obținerea mătcilor calitative, în familia finisoare se introduce o singură ramă portbotce cu 25-30 de botce.

69. În lipsa unui cules de întreținere, familiile crescătoare se hrănesc la interval de 2-3 zile cu 500 ml sirop de zahăr.

70. După izolarea botcelor în cuști, în vederea eclozionării, acestea, fie că se mențin în aceeași familie până la ecloziune, fie că se introduc într-un incubator special, verificându-se de 2 ori pe zi eclozionarea.

71. Datele privind evidența zootehnică a seriilor de creștere și eclozionare a mătcilor se înscriu în Registrul familiilor de albine crescătoare de măci (F – 12 Ap, anexa nr. 14).

72. Dacă mătcile eclozionate nu se introduc imediat într-un nucleu de împerechere, din cuștile acestora se elimină botcele părăsite, se introduce hrana (șerbet sau miere) și se adaugă 5-7 albine tinere însoțitoare, orfanizate în prealabil. Până la utilizare (maximum 3 zile), mătcile astfel pregătite se plasează deasupra unei familii puternice, izolate de albinele acestea cu o plasă de sîrmă fixată pe un cadru de lemn de înălțimea cuștilor, peste care se așază podișorul și capacul, asigurându-se astfel temperatura și umiditatea optimă.

73. Ulterior, mătcile obținute se introduc în nuclee de împerechere, respectându-se cu strictețe evidența originii materne a acestora pe baza înscrierilor din Registrul familiilor de albine pornitoare (starter) la creșterea mătcilor (anexa nr.13) și Registrul familiilor de albine crescătoare de măci (anexa nr.14).

74. Nucleul de împerechere reprezintă un ministup, în cazul în care este construit aparte, sau polistup, în cazul în care într-un adăpost (într-un stup mare) sînt construite mai multe compartimente (nuclee) alăturate, cu urdinișele în direcții diferite, asigurînd, astfel, o termoreglare mai bună. Nucleele de împerechere se formează din familiile stupinei de multiplicare și trebuie să conțină fiecare cel puțin 200 g de albină și 2 dm² de puiet căpăcit. Pentru împerecherea calitativă a mătcii, temperatura optimă în nuclee trebuie să constituie 30- 34° C. Fiecare nucleu în parte se numerotează cu un număr propriu de identificare.

75. În perioadele deficitare de cules, nucleele de împerechere se hrănesc cu sirop de zahăr sau cu șerbet în cantități suficiente pentru asigurarea necesităților de hrană ale albinelor.

76. În cazul în care se constată depopularea parțială a unor nuclee și suprapopularea altora, nucleele depopulate se vor reface prin introducerea în acestea a cite un fagure cu puiet căpăcit, gata de ecloziune, preluat dintr-un nucleu suprapopulat.

77. Vîrsta optimă de maturitate sexuală și împerechere a mătcilor constituie 7-16 zile de la ecloziune. Mătcile care nu-și încep pontă la vîrsta de maximum 18 zile de la ecloziune sînt de calitate inferioară și nu corespund cerințelor, de aceea acestea trebuie eliminate.

78. Mătcile de albine, destinate comercializării, trebuie să corespundă următoarelor norme zootehnice:

a) să aibă proveniență genealogică bine determinată

cel puțin pe linie maternă și confirmată prin evidență zootehnică;

b) să fie fecundate;

c) să fie identificate (marcate) fiecare cu număr matricol individual, aplicat pe torace de culoarea corespunzătoare anului de eclozionare;

d) să aibă conformație corporală normală, să fie fără defecte anatomice (deformații ale aripilor, picioarelor, diverse malformații, tergite infundate etc.) și fizice (membre, aripi sau tergite frînte);

e) culoarea tegumentului să fie caracteristică rasei *Apis mellifica Carpatica* – brună-închisă;

f) greutatea corporală la certificare să fie de minimum 200 mg;

g) să fie prezentă pontea proprie corectă;

h) să fie indemne de orice boală și paraziți (această cerință se referă și la albinele însoțitoare, aflate în colivia mătcii);

i) să fie eclozionate în anul livrării.

79. Înainte de recoltare din nuclee, se examinează mătcile și se elimină orice matcă care nu corespunde cerințelor stipulate la pct. 78 al prezentei Norme zootehnice.

80. Mătcile examinate care corespund cerințelor de rigoare se păstrează în nuclee cel puțin 3 zile de la începerea pontei, perioadă în care acestea vor fi marcate, examinate și certificate de către inspectorul zootehnic invitat, după care se va admite livrarea lor.

81. Mătcile destinate livrării se marchează cu număr matricol, notat în Registrul nucleelor de împerechere a mătcilor de albine (F- 13Ap, anexa nr. 15), astfel încît la livrare să se cunoască precis originea genealogică a acestora.

82. Mătcile marcate se introduc cîte una în cușca (colivia) de livrare, prevăzută cu șerbet, în fiecare adăugîndu-se cîte 7-10 albine tinere însoțitoare, orfanizate în prealabil.

83. Livrarea mătcilor către beneficiari se efectuează împreună cu certificatul de rasă, eliberat de inspectoratul de specialitate în zootehnie.

84. La comercializare, roiul cu matcă de albine pe rame trebuie să corespundă următoarelor condiții zootehnice:

a) să fie compus din cel puțin 4 rame de faguri cu 1,2 kg de albine lucrătoare, inclusiv 1,5 rame (435 x 300 mm) cu puiet și o matcă tînără (în vîrstă de pînă la 1an), marcată cu număr matricol individual, însoțită de certificatul de rasă;

b) ramele cu faguri cu albine și puiet să fie provenite din familiile stupinei de prăsilă cu categoria de bonitare de cel puțin clasa II.

85. La comercializare, roiul cu matcă de albine la pachet trebuie să conțină 1,3 kg de albine lucrătoare, provenite din familiile stupinei de prăsilă cu categoria de bonitare de cel puțin clasa II, 1,4 kg de hrană și o matcă tînără (în vîrstă de pînă la 1an), marcată cu număr matricol individual, însoțită de certificatul de rasă.

86. Pentru comercializare, fiecare matcă se ambalează în colivie de transport (tip Benton) împreună cu 7-10 albine tinere (din același nucleu sau familie de unde a fost preluată matca), asigurată cu hrană (15 g) și însoțită de certificatul de rasă.

87. Înainte de comercializarea mătcilor de albine, roiurilor cu măci și altui material genitor apicol, acesta trebuie supus certificării. Procedura de certificare a materialului genitor apicol este reglementată de art. 17 din Legea apiculturii nr. 70-XVI din 30 martie 2006.

88. Se interzice comercializarea mătcilor (roiurilor cu matcă) de albine nemarcate pe torace cu numărul matricol special și neînsoțite cu certificatul de rasă, eliberat de inspectoratul de specialitate în zootehnie.

XI. Evidența zootehnică

89. Deținătorul stupinei de prăsilă este responsabil de

ținerea evidenței zootehnice oficiale, conform prezentei Norme zootehnice. La stupina de prăsilă este obligatorie ținerea următoarelor documente de evidență zootehnică:

- 1) Certificat de rasă al mătcii de albine (F-1Ap), anexa nr. 17;
 - 2) Fișa individuală a familiei de albine (F- 3Ap), anexa nr. 11;
 - 3) Registrul de apreciere a purității rasei familiilor de albine (F- 4Ap), anexa nr. 3;
 - 4) Registrul de apreciere a producției de miere a familiilor de albine (F-5Ap), anexa nr. 4;
 - 5) Registrul de apreciere a puterii familiilor de albine și a prolificității mătcii (F- 6Ap), anexa nr. 5;
 - 6) Registrul de apreciere a rezistenței la iernare a familiilor de albine (F-7Ap), anexa nr. 6;
 - 7) Registrul de apreciere a viabilității puietului familiilor de albine (F-8Ap), anexa nr.7;
 - 8) Registrul de apreciere a rezistenței la boli a familiilor de albine (F-9Ap), anexa nr.8;
 - 9) Registrul centralizator al rezultatelor bonității familiilor de albine (F-10Ap), anexa nr. 12;
 - 10) Registrul familiilor de albine pornitoare (starter) la creșterea mătcilor (F-11Ap), anexa nr.13;
 - 11) Registrul familiilor de albine crescătoare de mătcii (F-12Ap), anexa nr. 14;
 - 12) Registrul nucleelor de împerechere a mătcilor de albine (F-13Ap), anexa nr. 15.
90. O dată în an (în perioada ianuarie-martie) deținătorul

stupinei de prăsilă este obligat să se prezinte la inspectoratul de specialitate în zootehnie pentru a înregistra (reînregistra) și a sigila registrele tipizate de evidență zootehnică, indicate în prezenta Normă zootehnică.

91. Deținătorii stupinelor de prăsilă sînt obligați:

a) să identifice (să marcheze) matca în fiecare familie de albine cu un număr matricol individual special, aplicat (lipit) pe toracele acesteia, care trebuie să coincidă cu culoarea anului de eclozionare, conform codului internațional, cu înscrierea acestuia în Fișa individuală a familiei de albine;

b) să dispună la stupină de: lupă pentru citirea numerelor matricole ale mătcilor de albine, microscop și accesorii necesare pentru examinarea indicilor morfometrici ai exteriorului albinelor, balanță de torsione sau cîntar electronic microanalitic pentru cîntărirea mătcii de albine, cîntar de control al familiei de albine, care pot fi puse (în caz de solicitare) la dispoziția inspectorului zootehnic pentru examinarea unor probe selective;

c) să prezinte anual, pînă la 1 decembrie, Serviciului raional pentru selecție și reproducție în zootehnie borderoul totalizator al rezultatelor bonității familiilor de albine la stupina de prăsilă, duplicatul fiind depus în arhiva documentației de evidență zootehnică a stupinei;

d) să păstreze registrele de evidență zootehnică permanent în arhiva stupinei (la staționar) fără limita termenului de păstrare, astfel încît să fie posibilă prezentarea acestora la orice solicitare a inspectorului zootehnic de stat.

Anexa nr. 1
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea
și certificarea materialului genitor apicol

STANDARDUL caracterelor de exterior și celor biologice ale albinelor de diferite rase

RASE de albine <i>Apis Mellifera</i>	Caractere principale								Caractere secundare			
	Culoarea și colorația tegumen- tului	Lungimea trompei, mm	Indicele cubital, %	Dislocarea discoidală, %			Specificul de câpăcire a mierii	Rezistența la iernare*	Comportamentul albinelor		Greutatea mătcii împere- cheate, mg	Prolificitatea mătcii, ouă/24h
				poziti- vă +	neutră n	negativă -			la deschiderea cuibului	la cercetarea fagurelui		
<i>Carpatică</i>	Brună- închisă	6,4-6,8	40-45	70	30	-	Mixt, predo- minant uscat	Bună	Blînde	Nu părăsesc fagurele	200	1600-2100
<i>Kaukasică</i>	Sură	6,7-7,2	50-55	30	60	10	umed	Slabă	Blînde	Nu părăsesc fagurele	200	1100-1500
<i>Remipes</i>	Galbenă- surie	6,5-6,9	50-55				umed	Slabă	Blînde	Nu părăsesc fagurele	200	1100-1700
<i>Rusească</i>	Sură- închisă	6,0-6,4	60-65		30	70	uscat	Bună	Agresive	Părăsesc fagurele	210	1500-2000
<i>Acevorum</i>	Sură	6,3-6,7	55-60				uscat	Satisfăcătoare	Agresive	Nu părăsesc fagurele	200	1100-1800
<i>Carnică</i>	Brună- închisă	6,4-6,8	45-50	70	30	-	uscat	Satisfăcătoare	Agresive	Nu părăsesc fagurele	205	1400-2000
<i>Ligustică</i>	Galbenă	6,4-6,7	40-45				mixt	Slabă	Agresive	Nu părăsesc fagurele	210	1500-2500

* Rezistența la iernare: bună >90 %, satisfăcătoare – 75-90 %, slabă - <75 %.

Anexă nr. 2
 la Norma zootehnică privind bonitatea
 familiilor de albine, creșterea și certifi-
 carea materialului genitor apicol

**Metodica de preparare a probelor de albine
 și de apreciere a caracterelor morfometrice de exterior**

Pentru examenul microscopic, în condiții de laborator, pe lama microscopică se aranjează părțile anatomice (trompa și aripa dreaptă anterioară) de la fiecare albină din probă. Disecția albinelor se face cu ajutorul unei pensete, bisturiu și foarfece foarte fine de tipul celor folosite în chirurgia oculară. Pentru dezmembrarea pieselor bucale (trompa) cu penseta se desprinde capul albinei de torace și se așază pe lama microscopică cu partea occipitală în sus. Cu acul entomologic se apasă pe orificiul occipital și se identifică locul de unde este prinsă baza aparatului bucal. Bărbia și părțile labiale ale mandibulei inferioare posterioare se prind cu penseta și se separă de cap. Aripa dreaptă anterioară se dezmembrează la baza ei de la torace cu ajutorul pensetei de laborator.

Dupa detașare, piesele chitinoase (trompa și aripa dreaptă anterioară) pe care urmează a se face măsurările se degresează prin introducerea în eter, se curăță și apoi se întind pe lama microscopică. Pentru fixare, piesele chitinoase se acoperă cu lamelele microscopice. Măsurările lungimii trompei și aripii anterioare se efectuează la stereomicroscopul prevăzut cu ocularul micrometric, determinând principalii indici de exterior (lungimea trompei, indicele cubital și dislocarea discoidală).

Pentru fiecare ocular micrometric se determină valoarea despărțirii gradate în micrometri, iar valorile de citire în unități ale scării micrometrice se transformă în valori micrometrice sau milimetrice.

Lungimea trompei (figura nr.1) se măsoară de la extremitatea prementului pînă la extremitatea glosei, incluzînd și lingurița (la bellum). Măsurătorile se fac cu o putere de mărire de 16 ori.

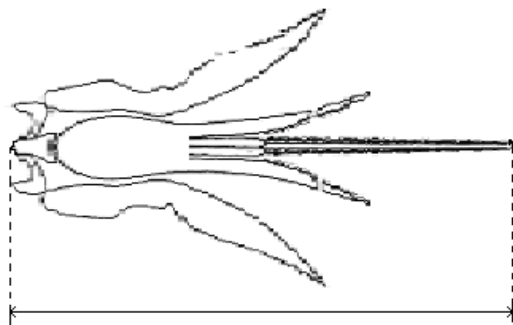

Figura nr. 1. Măsurarea lungimii trompei

Indicele cubital se determină prin măsurarea celor două nervuri (figura nr. 2) care formează unghiul obtuz la baza celei de a treia celule cubitale a aripii drepte anterioare. Măsurătorile se fac folosindu-se obiectivul microscopic cu puterea de mărire de 40 de ori. Indicele cubital reprezintă raportul dimensiunii **B** la dimensiunea **A**, exprimat în procente.

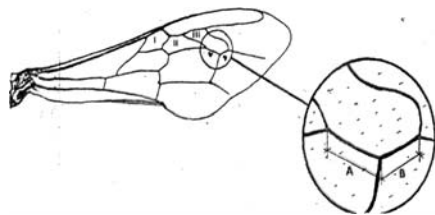

Figura nr. 2. Măsurarea nervurilor unghiului obtuz al celulei cubitale

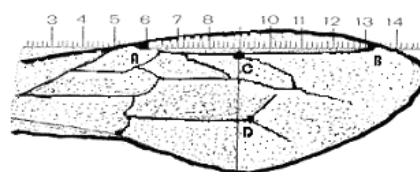
Dislocarea discoidală se determină pe aripa dreaptă anterioară a albinei lucrătoare adulte. Pentru aceasta, lama microscopică cu aripa preparată se fixează sub microscop în poziția în care scara gradată a ocularului să treacă de-a lungul celei radiale prin punctele **A** și **B** de intersecție a nervurilor (figura nr.3). Linia perpendiculară a scării numerice trebuie să treacă prin punctul **C** de intersecție a nervurii inferioare a celei radiale cu nervura distală a celei cubitale.

Aprecierea dislocării discoidale se face în funcție de plasarea liniei perpendiculare față de punctul **D** de bifurcație a nervurilor în forma de **Y** culcat.

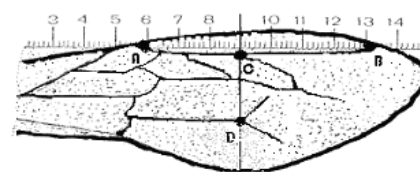
Dacă perpendiculara trece prin stînga punctului **D** de bifurcație (poziția **a**), intersectînd o singură nervură a formei **Y**, dislocarea discoidală este pozitivă (+).

În cazul în care perpendiculara trece prin punctul **D** de bifurcație (poziția **b**), dislocarea discoidală este neutră (n).

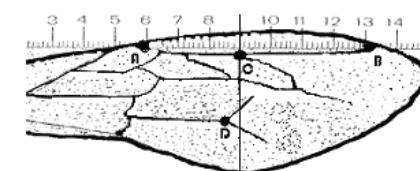
Dacă perpendiculara trece prin dreapta punctului de bifurcație (poziția **c**), intersectînd cele două nervuri ale formei **Y**, dislocarea discoidală este negativă (-).

a - dislocare discoidală pozitivă (+)

b - dislocare discoidală neutră (n)

c - dislocare discoidală negativă (-)

Figura nr. 3 Determinarea dislocării discoidale

Anexa nr. 3
la Norma zootehnică privind bonitarea
familiilor de albine, creșterea și certificare
materialului genitor apicol

REGISTRUL
de evaluare a purității rasei familiilor de albine

Nr. individual al familiei de albine _____ Nr. matricol al mătcii _____
Comportamentul: _____ Greutatea mătcii (mg) _____ (se transcrie din
la deschiderea cuibului _____ Registrul nucleelor de împerechere a mătcilor
(F-13Ap) sau din certificatul de rasă a mătcii),
la cercetarea fagurelui _____
Specificul de căpăcire a mierii _____ Prolificitatea mătcii, ouă/24 ore _____
Data prelevării probei _____ Data examinării probei _____

Nr. crt.	Culoarea și colorația tegumentului	Lungimea trompei, mm	Lungimea celei cubitale (A), mm	Lățimea celei cubitale (B), mm	Indicele cubital, %	Dislocarea discoidală		
						Pozitivă (+)	Neutră (n)	Negativă (-)
Total	x							
Media								

Anexa nr. 4
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

REGISTRUL

de evaluare a producției de miere a familiilor de albine

[illegible]

* În cazul în care la stupină se vor efectua mai multe extracții de miere decât două pe sezon, la Registrul se va anexa o listă cu rezultatele obținute, de forma F-5Ap.

Anexa nr. 5
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

REGISTRUL
de evaluare a puterii familiilor de albine și a prolificității mătci

F-6Ap

Nr. crt.	Nr. matricol		Prima evaluare (la revizia de primăvară)			A doua evaluare (la revizia de la sfârșitul primăverii – 20-30 mai)					A treia evaluare (la revizia de toamnă)			Puterea medie a familiei de albine, kg	Punctaj
	Familia de albine	Matca	Data	Numărul de intervale cu albine	Cantitatea de albine, kg	Data	Numărul de intervale cu albine	Cantitatea de albine, kg	Cantitatea de puiet căpăcit nr. de pătrate nr. de celule	Prolificitatea mătci, ouă/24 ore	Data	Numărul de intervale cu albine	Cantitatea de albine, kg		

Anexa nr. 6
la Norma zootehnică privind
bonitatea familiilor de albine,
creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

Anexa nr. 8
la Norma zootehnică privind
bonitatea familiilor de albine,
creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

REGISTRUL
de evaluare a rezistenței la iernare a familiilor de albine

F-7Ap

Nr. crt.	Nr. matricol		Revizia de toamnă (din anul precedent)		Revizia de primăvară (anul curent)		Rezistența la iernare, %	Punctaj
	familia de albine	matca	Data	Nr. de intervale cu albine	Data	Nr. de intervale cu albine		

Anexa nr. 7
la Norma zootehnică privind
bonitatea familiilor de albine,
creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

REGISTRUL
de evaluare a rezistenței la boli a familiilor de albine

F-9Ap

Nr. crt.	Nr. matricol		Evaluarea I				Evaluarea II				Punctaj
	familia de albine	matca	Data	Numărul de celule cu puiet omort	Numărul de celule cu puiet eliminat	Rezistența la boli, %	Data	Numărul de celule cu puiet omort	Numărul de celule cu puiet eliminat	Rezistența la boli, %	

Anexa nr. 9
la Norma zootehnică privind
bonitatea familiilor de albine,
creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

REGISTRUL
de evaluare a viabilității puietului familiilor de albine

F-8Ap

Nr. crt.	Nr. matricol		Evaluarea I			Evaluarea II			Viabilitatea medie a puietului, %	Punctaj
	familia de albine	matca	Data	Numărul de celule marcate	Numărul de celule cu larve la a 4-a zi	Data	Numărul de celule marcate	Numărul de celule cu larve la a 4-a zi		

**Cerințele minime de evaluare a punctajului
indiciilor de bonitare a familiilor de albine**

Nota, puncte	Producția de miere, kg	Puterea medie a familiei, kg	Rezistența la iernare, %	Rezistența la boli, %	Viabilitatea puietului, %
5	55 <	3,00 <	90 <	90 <	90 <
4	50- 54	2,66-2,99	83-89	75-89	85-90
3	45- 49	2,33-2,65	75-82	60-74	80-84
2	40- 44	2,00-2,32	70-74	45-59	75-79
1	35- 39	1,67-1,99	65-69	30-44	< 75

Anexa nr. 10
la Norma zootehnică privind
bonitatea familiilor de albine,
creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

Determinarea clasei familiei de albine

Producția de miere	Puterea familiei	Rezistența la iernare	Viabilitatea puietului	Rezistența la boli	Clasa
<i>P u n c t a j m i n i m a l</i>					
5	5	5	5	5	Elita-record
4	4	4	4	4	Elita
3	3	3	3	3	I
2	2	2	2	2	II
1	1	1	1	1	III

Anexa nr.11
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

FIȘA

individuală a familiei de albine

F - 3 Ap

Numărul matricol (de stup) al familiei

Data înființării

Rasa

[illegible]

Se transcrie din Registrul nucleelor de împerechere a mătcilor (F-13Ap) sau din Certificatul de rasă al mătcii de albine (F-1Ap).

** Se transcrie din Registrul de apreciere a puterii familiilor de albine și a prolificității mătcii (F-6Ap).

*** Se utilizează următoarele abrevieri: **Abr** – albastră, pentru anii ce se termină cu cifrele 0 și 5;

Alb - albă, pentru anii ce se termină cu cifrele **1** și **6**;

G - galbenă, pentru anii ce se termină cu cifrele 2 și 7;

R – roșie, pentru anii ce se termină cu cifrele 3 și 8;

V – verde, pentru anii ce se termină cu cifrele 4 și 9;

**** Se completează în cazul în care se aplică însămintarea instrumentală a mătcilor.

Anexa nr.12
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

REGISTRUL CENTRALIZATOR

al rezultatelor bonitării familiilor de albine

F-10 Ap

la stupina de prăsilă

(denumirea stupinei, deținătorul, localitatea, raionul)

Rasa de albine

[illegible]

Anexa nr.13
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

Registrul familiilor de albine pornitoare (starter) la creșterea mătcilor

F - 11Ap

Nr. familiei pornitoare _____

Data înființării _____

Data desființării

[illegible]

Anexa nr.14
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

Registrul familiilor de albine crescătoare de mătci

F - 12Ap

Nr. familiei crescătoare

Data înființării _____

[illegible]

Anexa nr.15
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

Rgistrul nucleelor de împerechere a mătcilor de albine

F - 13Ap

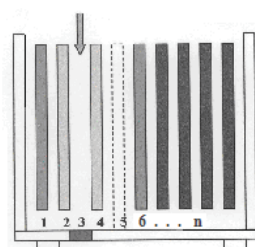
Locul (adresa) amplasării parcului de nuclee _____
Nr. matricol al nucleului _____
Data înființării _____
Data desființării _____

Nr. crt.	Data introducerii mătcilor	Originea mătcii			Data accep-tării	Data împe-reche-rii	Nr. mat-ricol al familiei din care s-a prelevat sperma de trântori*	Data recol-tării și marcă-rii	Greu-tatea mătcii, mg	Nr. matri-col	Data livră-rii	Observații
		Nr. familiei crescă-toare	Nr. seriei de creștere	Nr. familiei materne								

* Se completează în cazul aplicării însămînțării artificiale

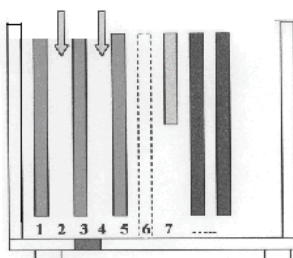
Anexa nr.16
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

Organizarea cuibului familiei materne de prăsilă de albine

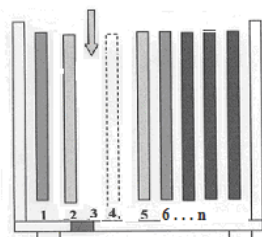
1. Pastură și miere
2. Puiet necăpăcit
3. Spațiu destinat fagurelui pentru obținerea larvelor
4. Puiet necăpăcit
5. Gratie izolatoare
- 6... n – restul fagurilor din familie

Figura nr. 4 Organizarea cuibului familiei materne de prăsilă

1. Păstură și miere
2. Rama de portbobce (de creștere)
3. Pastură și miere
4. Rama portbotce
5. Pastură și miere
6. Diafragma
7. Hrănitoare

Figura nr. 5 Organizarea cuibului familiei pornitoare (starter)

1. Pastură și miere
2. Puiet larval
3. Rama portbotce (de creștere)
4. Gratie izolatoare
5. Puiet larval
- 6... n – restul fagurilor din familie cu matca

Figura nr. 6 Organizarea cuibului familiei crescătoare (finisoare)

Anexa nr.17
la Norma zootehnică privind bonitatea
familiilor de albine, creșterea și certificarea
materialului genitor apicol

Приложение № 17
к зоотехнической норме по бонитировке пчелиных
семей, выращиванию и сертификации
пчелиного генетического материала

F-1Ap

Republica Moldova
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor
de Origine Animală

Certificat de rasă al mătcii de albine

Племенное свидетельство пчелиной матки

Numărul matricol al mătcii _____
Индивидуальный номер пчеломатки

Data ecloziunii _____
Дата вывода

Data începerii ponteii _____
Дата начала яйцекладки

Greutatea corporală a mătcii, mg _____
Вес тела матки, мг

Rasa _____
Порода

Linia _____
Линия

Nr. familiei materne _____
№ материнской семьи

Nr. familiei paterne* _____
№ отцовской семьи

Denumirea stupinei _____
Название пасеки

Conducătorul stupinei sau apicultorul _____
Руководитель пасеки или пчеловод

Data eliberării certificatului _____ 20 ____
Дата выдачи свидетельства

Denumirea organizației care a eliberat certificatul _____
Название организации, выдавшей свидетельство

Conducător _____
Руководитель
L.S. _____ (Semnătura, numele, prenumele - подпись, фамилия, имя)
M.P.

Inspector de stat în zootehnie _____
Государственный инспектор по животноводству
L.S. _____ (Semnătura, numele, prenumele - подпись, фамилия, имя)
M.P.

* Se completează doar în cazul aplicării însămînțării instrumentale a mătcilor de albine.

Nr. certificatului _____
№ свидетельства

Data _____
Дата

367 HOTĂRÎRE

privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea
și completarea Legii nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995
cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor
și bazinelor de apă

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare
proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii

nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995 cu privire la zonele și fișiile
de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministru economiei
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare
Ministrul mediului
Ministrul justiției

Valeriu Lazăr

Vasile Bumacov
Gheorghe Șalaru
Alexandru Tănase

Nr. 314. Chișinău, 3 mai 2011.

368 HOTĂRÎRE

pentru aprobarea Avizului asupra proiectului de lege
cu privire la completarea Legii nr.1540-XIII din
25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul asupra proiectului

tului de lege cu privire la completarea Legii nr.1540-XIII din
25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministru economiei
Ministrul mediului

Valeriu Lazăr
Gheorghe Șalaru

Nr. 315. Chișinău, 3 mai 2011.

369**HOTĂRÎRE**

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de finanțare între Republica Moldova și Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă în scopul implementării în Moldova a Proiectului de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltare a Businessului Agricol, semnat la Roma la 21 februarie 2011

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de finanțare între Republica Moldova și Fondul Internațional pentru

Dezvoltare Agricolă în scopul implementării în Moldova a Proiectului de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltare a Businessului Agricol, semnat la Roma la 21 februarie 2011.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Ministrul finanțelor
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare****Veaceslav Negruța****Vasile Bumacov**

Nr. 317. Chișinău, 4 mai 2011.

370**HOTĂRÎRE**

cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului nr.501 din 30 mai 1997

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Hotărîrea Guvernului nr. 501 din 30 mai 1997 „Cu privire la măsurile de realizare a prevederilor Convenției vamale privind transportul internațional de mărfuri cu aplicarea carnetelor TIR (Convenția TIR 1975)” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.43-44, art.466) se modifică după cum urmează:

sintagma „Departamentul Controlului Vamal” se substituie cu sintagma „Ministerul Finanțelor (Serviciul Vamal);

sintagma „Asociația de Autotransport Internațional din Moldova (AITA)” se substituie cu sintagma „Asociația Internațională a Transportatorilor Auto din Moldova (AITA)”.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Ministrul finanțelor****Veaceslav Negruța**

Nr. 319. Chișinău, 4 mai 2011.

371**HOTĂRÎRE**

cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Unitatea de Inteligență Financiară a Republicii Federale Nigeria privind cooperarea în schimbul de informații financiare referitoare la spălarea banilor și finanțarea terorismului, precum și acordarea deplinei puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Unitatea de Inteligență Financiară a Republicii Federale Nigeria privind cooperarea în schimbul de informații financiare referitoare la spălarea banilor și finanțarea terorismului.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Unitatea de Inteligență Financiară a Republicii Federale

Nigeria privind cooperarea în schimbul de informații financiare referitoare la spălarea banilor și finanțarea terorismului.

3. Se acordă depline puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, pentru semnarea Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Unitatea de Inteligență Financiară a Republicii Federale Nigeria privind cooperarea în schimbul de informații financiare referitoare la spălarea banilor și finanțarea terorismului.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene****Iurie Leancă**

Nr. 321. Chișinău, 4 mai 2011.

372**HOTĂRÎRE**

cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Singapore privind abolirea regimului de vize pentru titularii pașapoartelor diplomatice, oficiale și de serviciu

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Singapore privind abolirea regimului de vize pentru titularii pașapoartelor diplomatice, oficiale și de serviciu.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Singapore privind abolirea regimului de vize pentru titularii pașapoartelor diplomatice, oficiale și de serviciu.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă

Nr. 322. Chișinău, 4 mai 2011.

373**HOTĂRÎRE**

cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Kazahstan privind cooperarea în domeniul combaterii legalizării (spălării) veniturilor obținute ilegal și finanțarea terorismului, precum și acordarea deplinei puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Kazahstan privind cooperarea în domeniul combaterii legalizării (spălării) veniturilor obținute ilegal și finanțarea terorismului.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Kazahstan privind coope-

rarea în domeniul combaterii legalizării (spălării) veniturilor obținute ilegal și finanțarea terorismului.

3. Se acordă depline puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, pentru semnarea Memorandumului de înțelegere între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Kazahstan privind cooperarea în domeniul combaterii legalizării (spălării) veniturilor obținute ilegal și finanțarea terorismului.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă

Nr. 323. Chișinău, 4 mai 2011.

374**HOTĂRÎRE**

cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului de colaborare în domeniul statisticii între Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova și Serviciul Statistic de Stat al Ucrainei și acordarea deplinei puteri doamnei Lucia SPOIALĂ, director general al Biroului Național de Statistică

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului de colaborare în domeniul statisticii între Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova și Serviciul Statistic de Stat al Ucrainei.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului de colaborare în domeniul statisticii între Biroul Național de Statistică

al Republicii Moldova și Serviciul Statistic de Stat al Ucrainei.

3. Se acordă depline puteri doamnei Lucia SPOIALĂ, director general al Biroului Național de Statistică, pentru semnarea Acordului de colaborare în domeniul statisticii între Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova și Serviciul Statistic de Stat al Ucrainei.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă

Nr. 324. Chișinău, 4 mai 2011.

375**HOTĂRÎRE**

cu privire la Comisia hidrotehnică interguvernamentală pentru implementarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a apelor Prutului și Dunării, semnat la Chișinău la 28 iunie 2010

În conformitate cu prevederile punctului 3 al articolului 15 din Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a apelor Prutului și Dunării, semnat la Chișinău la 28 iunie 2010, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 734 din 11 august 2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 148-149, art. 817), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă, conform anexei, componenta nominală a Părții moldave a Comisiei hidrotehnice interguvernamentale

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul mediului**

Nr. 325. Chișinău, 4 mai 2011.

Vladimir FILAT

**Iurie Leancă
Gheorghe Șalaru**

pentru implementarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a apelor Prutului și Dunării, semnat la Chișinău la 28 iunie 2010.

2. Se stabilește că, în caz de eliberare din posturile deținute a membrilor Comisiei, funcțiile lor în cadrul Comisiei vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în posturile respective, fără emiterea unei noi hotărîri de Guvern.

Anexă

la Hotărîrea Guvernului nr. 325
din 4 mai 2011

COMPONENTA NOMINALĂ

a Părții moldave a Comisiei hidrotehnice interguvernamentale pentru implementarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea pentru protecția și utilizarea durabilă a apelor Prutului și Dunării, semnat la Chișinău la 28 iunie 2010

CHIRICĂ Lazăr - viceministru al mediului, președinte al Părții moldave a Comisiei
PENCOV Mihail - director adjunct al Agenției „Apele Moldovei”, vicepreședinte al Părții moldave a Comisiei
NAGORNÎI Maria - șef al Direcției analiză, monitorizare și evaluare a politicilor,

TRONZA Serafima

BULARGA Ion

Ministerul Mediului, secretar al Părții moldave a Comisiei
- șef al Direcției managementul apelor, Ministerul Mediului
- șef adjunct al Direcției tratate, Departamentul drept internațional, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

376**HOTĂRÎRE**

cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Andrei USATÎI, ministru al sănătății

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acordă depline puteri domnului Andrei USATÎI, ministru al sănătății, pentru semnarea Acordului între

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Macedonia privind cooperarea în domeniul sănătății și științelor medicale.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene**

Nr. 326. Chișinău, 4 mai 2011.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

377**HOTĂRÎRE**

cu privire la aprobarea Acordului privind colaborarea ministerelor afacerilor interne (poliției) ale statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu traficul de ființe umane, semnat la Sankt Petersburg, la 17 septembrie 2010

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare Acordul privind colaborarea ministerelor afacerilor interne (poliției) ale statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu traficul de ființe umane, semnat la Sankt Petersburg, la 17 septembrie 2010.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul afacerilor interne**

Nr. 327. Chișinău, 4 mai 2011.

Vladimir FILAT

**Iurie Leancă
Alexei Roibu**

2. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Comitetul Executiv al Comunității Statelor Independente despre aprobarea Acordului menționat.

3. Ministerul Afacerilor Interne va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului nominalizat.

378 HOTĂRÎRE**cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Pavel FILIP, ministru al tehnologiei informației și comunicațiilor**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acordă depline puteri domnului Pavel FILIP, ministru al tehnologiei informației și comunicațiilor, pentru semnarea

Memorandumului de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României în domeniul comunicațiilor și tehnologiei informației.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene****Iurie Leancă**

Nr. 328. Chișinău, 4 mai 2011.

379 HOTĂRÎRE**cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Octavian CALMÎC, viceministru al economiei**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se acordă depline puteri domnului Octavian CALMÎC, viceministru al economiei, pentru parafarea proiectului

Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Comunitatea Europeană cu privire la protecția indicațiilor geografice pentru produsele agricole și alimentare.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministru economiei****Iurie Leancă****Valeriu Lazăr**

Nr. 329. Chișinău, 4 mai 2011.

380 HOTĂRÎRE**cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului nr. 1188 din 22 decembrie 2010**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

În titlu și în tot cuprinsul Hotărîrii Guvernului nr. 1188 din 22 decembrie 2010 "Cu privire la crearea Comitetului național de supraveghere a reformei poliției și a Grupului

de lucru interinstituțional" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.254-256, art.1302), cu modificările ulterioare, cuvîntul "poliției" se substituie cu sintagma "Ministerului Afacerilor Interne".

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Ministru afacerilor interne****Alexei Roibu**

Nr. 330. Chișinău, 5 mai 2011.

381 HOTĂRÎRE**cu privire la eliberarea invitațiilor pentru străini**

În temeiul articolelor 27 și 28 ale Legii nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 179-181, art. 610), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

Regulamentul privind modul de eliberare a invitațiilor pentru străini, conform anexei nr.1;

Lista statelor ai căror cetățeni necesită invitații pentru perfectarea vizei de intrare în Republica Moldova, conform anexei nr.2.

2. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

va informa misiunile diplomatice și consulare ale Republicii Moldova despre autorizarea lor de a elibera vize de intrare în Republica Moldova în temeiul invitațiilor eliberate de către autoritatea competentă pentru străini.

3. Se stabilește că invitațiile eliberate anterior punerii în aplicare a prezentei hotărîri sînt valabile în limitele termenului indicat în ele.

4. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr. 33 din 22 ianuarie 2004 „Pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea de invitații cetățenilor străini și apatrizilor” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.19-21, art. 160).

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene
Ministru afacerilor interne****Iurie Leancă
Alexei Roibu**

Nr. 331. Chișinău, 5 mai 2011.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr.331
din 5 mai 2011

REGULAMENTUL
privind modul de eliberare a invitațiilor pentru străini

Capitolul I
Dispoziții generale

1. Regulamentul privind modul de eliberare a invitațiilor pentru străini (în continuare – Regulament) stabilește modul de eliberare a invitațiilor de către autoritatea competentă pentru străini, forma, conținutul și elementele de siguranță ale acestora.

2. Invitația este un document oficial pe care autoritatea competentă pentru străini o eliberează la cererea persoanei fizice cu domiciliu permanent sau temporar în Republica Moldova sau demersul persoanei juridice și care constituie una dintre condițiile de obținere a vizei Republicii Moldova de către cetățenii statelor menționate în anexa nr.2 la prezenta Hotărîre.

3. Invitația este document de strictă evidență, unic pe întreg teritoriul Republicii Moldova și este valabil în limitele termenului indicat, înscrierile fiind lizibile și fără corectări.

4. Invitația se semnează de către conducătorul autorității competente pentru străini sau persoana responsabilă, desemnată prin ordinul acestuia și se autentică prin aplicarea ștampilei cu diametrul de 29 mm.

5. Dreptul de a invita străini îl au persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova în modul stabilit de lege și persoanele fizice cu domiciliu permanent sau temporar în Republica Moldova, care au atins vârsta de 18 ani, au capacitate de exercițiu deplină, cu excepția străinilor sosiți la studii sau la tratament.

Capitolul II
Depunerea cererii pentru eliberarea invitației

6. Cererea persoanei fizice sau demersul persoanei juridice de eliberare a invitației străinului, întocmită în 3 exemplare, se depune pentru luarea deciziei de către autoritatea competentă pentru străini.

Modelul cererii și demersului sînt aprobate prin ordinul conducătorului autorității competente pentru străini.

Solicitarea invitației în numele persoanei juridice poate fi efectuată și de către un angajat împuternicit de administrator prin procură.

7. În scopul obținerii invitației persoana fizică depune la autoritatea competentă pentru străini următoarele acte:

- 1) cererea de forma stabilită, semnată de solicitant;
- 2) copia documentului de trecere a frontierei de stat a străinului al cărui termen de valabilitate nu este mai puțin de șase luni;
- 3) copia buletinului de identitate valabil al persoanei care invită;

- 4) alte documente ce justifică scopul invitării.

8. În scopul obținerii invitației persoana juridică depune la autoritatea competentă pentru străini următoarele acte:

- 1) demersul de forma stabilită, semnat de administrator cu aplicarea ștampilei;
- 2) copia certificatului de înregistrare;
- 3) copia extrasului din Registrul de stat al unităților de drept;
- 4) copia documentului de trecere a frontierei de stat a străinului al cărui termen de valabilitate nu este mai puțin de șase luni;
- 5) copia avizului favorabil al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru invitarea străinilor în Republica Moldova cu scopul de angajare în cîmpul muncii, după caz;
- 6) copia confirmării dreptului de admitere la studii (eliberată de Ministerul Educației), după caz;

- 7) voucher turistic, programul turistic, după caz;

8) procură, în cazul depunerii demersului de către un angajat împuternicit de către administrator, la care se anexează copia buletinului de identitate valabil al acestuia;

- 9) alte documente ce justifică scopul invitării.

9. În cerere se indică datele persoanei care invită: numele, prenumele și patronimicul, cetățenia, data și locul nașterii, numărul de identificare de stat al persoanei fizice (INDP), datele actului de identitate: tipul, seria, numărul, data eliberării și termenul de valabilitate, domiciliul, numărul de telefon, fax, adresa electronică.

10. În demers se indică datele persoanei juridice: tipul și denumirea completă ale organizației, întreprinderii sau instituției, numele, prenumele și patronimicul conducătorului, numărul de înregistrare, numărul de identificare de stat al persoanei juridice (IDNO), adresa juridică, adresa oficiului (cu indicarea numerelor de telefon și/sau fax, adresa electronică).

11. Cererea și demersul vor conține date despre persoana care este invitată: numele, prenumele și patronimicul, cetățenia, data și locul nașterii, sexul, reședința, datele despre documentul de trecere a frontierei de stat a străinului: tipul, seria, numărul, data eliberării și termenul de valabilitate, datele despre copiii minori care însoțesc persoana invitată, scopul călătoriei, tipul vizei, locul perfectării vizei, durata sejurului, date despre șederile anterioare.

12. Cererea sau demersul se completează la calculator sau de mînă.

13. La depunerea cererii sau demersului persoana care invită va fi informată despre regimul străinilor în Republica Moldova, precum și despre angajamentul de a suporta cheltuielile legate de ședere și de eventuala îndepărtare a străinului de pe teritoriul țării în cazul în care acesta nu părăsește teritoriul țării în termenul acordat.

Capitolul III
Examinarea cererii

14. Funcționarul autorității competente pentru străini recepționează cererea, verifică plenitudinea și corectitudinea actelor prezentate, introduce datele în Subsistemul informațional al autorității competente pentru străini, verifică datele persoanei invitate pe evidențele autorității, precum și ale altor autorități în scopul constatării îndeplinirii condițiilor legale privind intrarea străinului în Republica Moldova.

15. Cererile de eliberare a invitațiilor se soluționează în termen de pînă la 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii sau a demersului, iar în cazul în care călătoria ține de tratament urgent al invitatului, de starea gravă a sănătății unei rude apropiate sau de decesul acesteia – în termen de pînă la 3 zile lucrătoare.

La cererea solicitantului, cererea sau demersul pot fi soluționate în termen de trei, cinci sau zece zile lucrătoare.

16. Demersurile depuse de către autoritățile publice centrale se soluționează în termen de pînă la 3 zile lucrătoare.

17. După efectuarea verificărilor, autoritatea competentă pentru străini emite una din următoarele decizii:

- 1) de a elibera invitația,
- 2) de a refuza eliberarea invitației.

18. Autoritatea competentă pentru străini emite decizia privind refuzul eliberării invitației în cazul în care străinul:

1) nu posedă un document valabil de trecere a frontierei de stat, recunoscut sau acceptat de Republica Moldova, dacă prin tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu se prevede altfel;

2) nu prezintă documente care justifică scopul intrării și nu fac dovada existenței unor mijloace corespunzătoare atît pentru întreținere pe perioada șederii, cît și pentru întoarcere în țara de origine sau pentru tranzit către un alt stat în care există siguranța că li se va permite intrarea;

3) este inclus în categoria străinilor împotriva cărora s-a instituit măsura interdicției de intrare în Republica Moldova sau care au fost declarați indezirabili;

4) prezintă pericol pentru securitatea națională, ordinea și sănătatea publică;

5) organizațiile internaționale ale căror membru este Republica Moldova sau autoritățile publice care desfășoară activități de combatere a terorismului semnaleză că acesta finanțează, pregătește, sprijină în orice mod sau comite acte de terorism;

6) există indicii că face parte din grupuri criminale organizate cu caracter transnațional sau că sprijină în orice mod activitatea acestor grupuri;

7) există indicii să se presupună că a săvîrșit sau că a participat la săvîrșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii ori a unor crime de război, ori a unor crime contra umanității, prevăzute în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

8) a prezentat informații false la perfectarea documentelor de intrare în Republica Moldova;

9) a încălcat regimul frontierei de stat și regimul punctului de trecere a frontierei de stat;

10) a săvîrșit infracțiuni în perioada unor alte șederi în Republica Moldova ori în străinătate împotriva statului sau a unui cetățean al Republicii Moldova și are antecedente penale nestinse;

11) a introdus ori a încercat să introducă ilegal în Republica Moldova alți străini, ori este implicat în traficul de ființe umane;

12) a încălcat anterior, în mod nejustificat, scopul declarat la obținerea vizei sau la intrarea pe teritoriul Republicii Moldova.

19. Decizia privind refuzul eliberării invitației se comunică în scris solicitantului în termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării și poate fi contestată în instanța de contencios administrativ.

Capitolul IV

Perfectarea și eliberarea invitației

20. Invitația se perfectează în limba de stat într-un singur exemplar și se eliberează solicitantului sau reprezentantului contra semnătură pe verso-ul cererii sau demersului, pentru a fi transmisă străinului invitat.

21. Pentru eliberarea invitației, persoana care invită achită taxă de stat în conformitate cu Legea taxei de stat nr.1216-XII din 3 decembrie 1992 și, după caz, tarife pentru serviciile de urgentare, stipulate în Nomenclatorul serviciilor prestate contra plată de către subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne și tarifele la acestea, aprobat de Guvern.

22. Invitația este valabilă 90 de zile de la data perfectării.

Capitolul V

Forma și conținutul invitației

23. Formularul invitației se execută pe hîrtie de format A4, fon de nuanță galbenă, cu semne de protecție și număr de strictă evidență. În partea de sus a invitației este aplicată Stema de Stat.

24. În invitație se indică: denumirea autorității competente pentru străini, seria, numărul, data eliberării, termenul de valabilitate, numele, prenumele și patronimicul persoanei invitate, cetățenia, data nașterii, sexul, datele documentului de trecere a frontierei de stat și termenul de valabilitate al acestuia, scopul călătoriei, datele personale despre copiii minori, tipul vizei, locul perfectării vizei, intrarea în Republica Moldova și punctul de trecere a frontierei, durata sejurului, datele despre persoana care invită.

Anexa nr.2

la Hotărîrea Guvernului nr.331
din 5 mai 2011

LISTA

statelor ai căror cetățeni necesită invitații pentru perfectarea vizei de intrare în Republica Moldova

1. Republica Africa de Sud	25. Republica Congo
2. Statul Islamic Afganistan	26. Republica Democrată Congo
3. Republica Algeriană Democratică și Populară	27. Coasta de Fildeș
4. Republica Angola	28. Republica Populară Democratică Coreeană (Coreea de Nord)
5. Antigua și Barbuda	29. Republica Costa Rica
6. Regatul Arabia Saudită	30. Republica Cuba
7. Statul Bahrain	31. Republica Djibouti
8. Republica Populară Bangladesh	32. Uniunea Dominicană
9. Barbados	33. Republica Dominicană
10. Belize	34. Republica Arabă Egipt
11. Republica Benin	35. Emiratele Arabe Unite
12. Regatul Bhutan	36. Eritreea
13. Republica Botswana	37. Etiopia
14. Burkina Faso	38. Republica Fiji
15. Birmania/Myanmar	39. Republica Filipine
16. Republica Burundi	40. Republica Gaboneză
17. Regatul Cambodgia	41. Republica Gambia
18. Republica Camerun	42. Republica Ghana
19. Republica Capul Verde	43. Grenada
20. Republica Centrafricană	44. Republica Guineea
21. Republica Ciad	45. Republica Guineea-Bissau
22. Republica Populară Chineză	46. Republica Guineea Ecuatorială
23. Republica Columbia	47. Republica Guyana
24. Republica Federală Islamică a Comorilor	

48. Republica Haiti
49. Republica India
50. Republica Indonezia
51. Regatul Hașemit al Iordaniei
52. Republica Insulelor Marshall
53. Insulele Solomon
54. Republica Islamică Iran
55. Republica Irak
56. Jamaica
57. Republica Kenya
58. Republica Kiribati
59. Statul Kuwait
60. Republica Democratică Laos
61. Regatul Lesotho
62. Republica Libaneză
63. Republica Liberia
64. Jamahiriya Arabă Libiană Populară Socialistă
65. Republica Madagascar
66. Republica Malawi
67. Republica Maldive
68. Republica Mali
69. Republica Islamică Mauritania
70. Republica Mauritius
71. Statele Federale ale Microneziei
72. Mongolia
73. Regatul Maroc
74. Republica Mozambic
75. Republica Namibia
76. Republica Nauru
77. Republica Federală Democratică Nepal
78. Republica Niger
79. Republica Federală a Nigeriei
80. Sultanatul Oman
81. Republica Islamică Pakistan
82. Republica Palau
83. Republica Panama
84. Papua Noua Guinee
85. Statul Qatar
86. Republica Rwanda
87. Statul Independent Samoa
88. Republica Democratică São Tome și Principe
89. Republica Senegal
90. Republica Seychelles
91. Sfântul Kristofor și Nevis
92. Sfânta Lucia
93. Sfântul Vincentiu și Grenadine
94. Republica Sierra Leone
95. Republica Democratică Somalia
96. Republica Democratică Socialistă Sri Lanka
97. Republica Sudan
98. Republica Surinam
99. Regatul Swaziland
100. Republica Arabă Siriană
101. Republica Unită Tanzania
102. Republica Democratică Timorul de Est/Timorul Oriental
103. Regatul Thailanda
104. Republica Togo
105. Regatul Tonga
106. Republica Trinidad-Tobago
107. Republica Tunisiană
108. Turkmenistan
109. Tuvalu
110. Republica Uganda
111. Republica Vanuatu
112. Republica Socialistă Vietnam
113. Republica Yemen
114. Republica Zambia
115. Republica Zimbabwe

382 HOTĂRÎRE

cu privire la aprobarea cuantumului minim al mijloacelor de întreținere pentru străini în Republica Moldova

În scopul executării prevederilor art. 23 și 88 din Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 179-181, art. 610), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă cuantumul minim al mijloacelor de întreținere pentru străini necesare a fi dovedite la solicitarea vizei de intrare și la intrarea în Republica Moldova, la prelungirea dreptului de ședere provizorie în scop de muncă, solicitarea/prelungirea dreptului de ședere provizorie pentru studii, dreptului de ședere provizorie pentru reintregirea familiei, dreptului de ședere provizorie pentru activități umanitare sau religioase, dreptului de ședere pentru tratament medical de lungă durată, balneosanatorial și de recuperare, precum și la solicitarea dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova, conform anexei.

2. Se stabilește că cuantumul minim al mijloacelor

de întreținere pentru străini se determină prin raport la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, aprobat de Guvern, salariul mediu lunar pe economia națională și în mărimi fixe.

3. Guvernul, la propunerea Ministerului Afacerilor Interne și a altor instituții abilitate, poate revizui cuantumul minim al mijloacelor de întreținere pentru străini, în funcție de evoluțiile situației economice, sociale și politicile de migrație.

4. Dovada existenței mijloacelor de întreținere în cuantumul stabilit în funcție de durata și scopul sederii se va face, după caz, prin numerar în lei moldovenești, numerar și/sau cecuri de călătorie în valută străină, carduri bancare, însoțite de extrasele de cont eliberate cu cel mult 10 zile înaintea prezentării acestuia în fața autorității, prin certificat de salarizare eliberat de angajator și prin garanția în scris a întreținerii din partea persoanei care invită.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene
Ministru afacerilor interne**

Nr. 332. Chișinău, 5 mai 2011.

Vladimir FILAT

**Iurie Leancă
Alexei Roibu**

Anexă
la Hotărîrea Guvernului nr. 332
din 5 mai 2011

**Cuquanturile minime
ale mijloacelor de întreținere pentru străini
în Republica Moldova**

1. Cuquantumul minim al mijloacelor de întreținere necesar a fi dovedit la solicitarea vizei de intrare în Republica Moldova este de 30 euro/zi pentru întreaga perioadă solicitată, dar nu mai puțin de 300 euro, sau echivalentul în valută convertibilă, în cazul unei șederi mai scurte de 10 zile.

2. Cuquantumul minim lunar al mijloacelor de întreținere necesar a fi dovedit la intrarea în Republica Moldova este de 30 euro/zi pentru întreaga perioadă solicitată, dar nu mai puțin de 300 euro, sau echivalentul în valută convertibilă, în cazul unei șederi mai scurte de 10 zile.

3. Cuquantumul minim al mijloacelor de întreținere necesar a fi dovedit la prelungirea dreptului de ședere provizorie în scop de muncă este de cel puțin un cuquantum minim garantat al salariului în sectorul real.

4. Cuquantumul minim lunar al mijloacelor de întreținere necesar a fi dovedit la solicitarea/prelungirea dreptului de ședere provizorie pentru studii este de un cuquantum minim garantat al salariului în sectorul real, pentru întreaga perioadă de acordare a dreptului de ședere.

5. Cuquantumul minim lunar al mijloacelor de întreținere

necesar a fi dovedit la solicitarea/prelungirea dreptului de ședere provizorie pentru reîntregirea familiei este de un salariu mediu lunar pe economia națională, pentru fiecare membru al familiei.

6. Cuquantumul minim lunar al mijloacelor de întreținere necesar a fi dovedit la solicitarea/prelungirea dreptului de ședere provizorie pentru activități umanitare sau religioase este de un cuquantum minim garantat al salariului în sectorul real, pentru întreaga perioadă de acordare a dreptului de ședere.

7. Cuquantumul minim lunar al mijloacelor de întreținere necesar a fi dovedit la solicitarea/prelungirea dreptului de ședere pentru tratament medical de lungă durată, balneosanator și de recuperare este de un cuquantum minim garantat al salariului în sectorul real, pentru întreaga perioadă de acordare a dreptului de ședere.

8. Cuquantumul minim lunar al mijloacelor de întreținere necesar a fi dovedit la solicitarea dreptului de ședere permanentă este de un cuquantum minim garantat al salariului în sectorul real.

383 DISPOZIȚIE

În legătură cu participarea, în cadrul alegerilor locale din 5 iunie 2011, în calitate de candidat la funcția de primar al municipiului Bălți și în conformitate cu prevederile alin. (3) art.46 din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 și alin.(2) art.21 din Legea nr.199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, se suspendă, în baza cererii, începînd cu data de 5 mai 2011, pe durata campaniei electorale, activitatea

PRIM-MINISTRU

Nr. 47-d. Chișinău, 4 mai 2011.

domnului Anatolie HARCENCO în funcția de șef al Oficiului teritorial Bălți al Cancelariei de Stat, reprezentant al Guvernului în teritoriu.

Se stabilește că în această perioadă prerogativele funcționale ale șefului Oficiului teritorial Bălți al Cancelariei de Stat vor fi exercitate de către domnul Nicolae UNCUTĂ, șef adjunct al Oficiului teritorial Bălți al Cancelariei de Stat.

Vladimir FILAT

384 DISPOZIȚIE

În legătură cu participarea, în cadrul alegerilor locale din 5 iunie 2011, în calitate de candidat la funcția de primar al orașului Ungheni și în conformitate cu prevederile alin. (3) art.46 din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 și alin.(2) art.21 din Legea nr.199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate

PRIM-MINISTRU

Nr. 49-d. Chișinău, 10 mai 2011.

publică, se suspendă, în baza cererii, începînd cu data de 10 mai 2011, pe durata campaniei electorale, activitatea doamnei Natalia ROTARU în funcția de șef al Oficiului teritorial Ungheni al Cancelariei de Stat, reprezentant al Guvernului în teritoriu.

Vladimir FILAT

385 DISPOZIȚIE

În conformitate cu articolul 8 din Legea nr.80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor

PRIM-MINISTRU

Nr. 50-d. Chișinău, 11 mai 2011.

nelor cu funcții de demnitate publică, se numește dl Vasile URÎTU în funcția de consilier al viceprim-ministrului.

Vladimir FILAT

386 DISPOZIȚIE

1. În Dispoziția Guvernului nr.39-db din 22 aprilie 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.70-73, art.329), cuvintele „Primar general al municipiului” se substituie prin cuvintele „consilier în Consiliul municipal”.

PRIM-MINISTRU

Nr. 51-d. Chișinău, 11 mai 2011.

2. În Dispoziția Guvernului nr.40-dc din 22 aprilie 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.70-73, art.330), cuvintele „Primar general al municipiului” se substituie prin cuvintele „consilier în Consiliul municipal”.

Vladimir FILAT

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei****Acte ale Ministerului Economiei al Republicii Moldova****484 O R D I N****cu privire la aprobarea completărilor ce se operează
în anexa la Ordinul nr. 66 din 04.05.2010**

În temeiul prevederilor art. 104, litera g) din Codul fiscal,

ORDON:

1. Se aprobă, conform anexei, completările ce se operează în anexa la Ordinul nr. 66 din 04.05.2010 cu privire la aprobarea Listei agenților economici-întreprinderi ale industriei ușoare și a tipurilor de servicii prestate de către aceștia pe teritoriul Republicii Moldova solicitanților

**VICEPRIM-MINISTRU,
MINISTRUL ECONOMIEI****Nr. 68. Chișinău, 4 mai 2011.**

plasării mărfurilor sub regim vamal de perfecționare activă, impozitate cu TVA la cota zero.

2. A publica prezentul ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Octavian CALMÎC, viceministru al economiei.

Valeriu LAZĂRAnexă
la Ordinul Ministerului Economiei
nr. 68 din 4 mai 2011**L I S T A****agenților economici – întreprinderi ale industriei ușoare și a tipurilor de servicii
prestate de către aceștia pe teritoriul Republicii Moldova solicitanților plasării
mărfurilor sub regim vamal de perfecționare activă, impozitate cu TVA la cota zero**

Nr. d/o	Denumirea întreprinderii industriei ușoare prestatoare de servicii pe teritoriul Republicii Moldova	Mențiunile contractului încheiat pentru prestarea serviciilor pe teritoriul Republicii Moldova solicitanților plasării mărfurilor sub regim vamal de perfecționare activă	Tipul serviciilor în conformitate cu contractul
112.	„VIAT – PLUS” S.R.L. cod fiscal 1008602002087	Nr. 23 din 17 martie 2011	18.2
113.	„BAZETEX - GRUP” S.R.L. cod fiscal 1010600010292	F/nr. din 6 august 2010 Nr. 2 din 3 noiembrie 2010	18.2 18.2
114.	Î.C.S. „IDEA MODA” S.R.L. cod fiscal 1009600038410	Nr. 2 din 1 martie 2011	18.2
115.	Î.M. „AYDISU” S.R.L. cod fiscal 1007600018735	Nr. 10/0311 din 22 martie 2011	18.2
116.	„MM-TEXIMPEX” S.R.L. cod fiscal 1008600019670	F/nr. din 5 aprilie 2011	18.2
117.	„CODRU” S.R.L. cod fiscal 1003601005891	Nr. 1 din 1 martie 2011	18.2
118.	„NICA” S.R.L. cod fiscal 1003606014661	Nr. 02/11 din 24 februarie 2011	18.2
119.	„CEDATEX-PRO” S.R.L. cod fiscal 1003609003996	Nr. 1104/11 din 11 aprilie 2011	18.2
120.	S.C. „RIDIAGER-SV” S.R.L. cod fiscal 1004611003275	Nr. 4A din 15 februarie 2011	18.2”

Acte ale Ministerului Justiției al Republicii Moldova**485****O R D I N****cu privire la schimbarea teritoriului de activitate
al notarului public Murzacov Aurelia**

Întru executarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 6 decembrie 2010, dosarul nr. 3-3810/10, emisă în cauza Murzacov Aurelia împotriva Ministerului Justiției, în temeiul art. 35 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, cu modificările și completările ulterioare, pct. 5, 30 și 31 din Regulamentul privind modul de evidență, pregătire, păstrare și predare la arhivă a actelor notariale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 287 din 13 aprilie 2009, pct. 13 din Regulamentul Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129 din 15 februarie 2000, cu modificările și completările ulterioare și în temeiul cererii personale din 22 aprilie 2011,

ORDON:

1. Se schimbă teritoriul de activitate al notarului public Murzacov Aurelia din r-nul Hincești în mun. Chișinău.

MINISTRUL JUSTIȚIEI**Nr. 140. Chișinău, 22 aprilie 2011.**

2. În termen de 1 lună de la data comunicării prezentului ordin, notarul public Murzacov Aurelia va ordona și va transmite arhiva activității notariale la păstrare și gestiune notarului public Macar Veronica (teritoriul de activitate r-nul Hincești), printr-un act de predare-primire semnat de notarul care transmite și notarul care preia arhiva. Un exemplar al actului se va transmite Ministerului Justiției.

3. Se investește notarul public Macar Veronica cu dreptul de a elibera duplicate și informații din arhiva predată de către notarul public Murzacov Aurelia.

4. Controlul privind executarea prezentului ordin se pune în sarcina Direcției notariat și avocatură.

5. Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Alexandru TĂNASE**486****O R D I N****cu privire la schimbarea teritoriului de activitate
al notarului public Dumbrava Mariana**

Întru executarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 5 aprilie 2011, emisă în cauza Dumbrava Mariana împotriva Ministerului Justiției, dosarul nr. 3-2192/2011, în temeiul art. 35 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, cu modificările și completările ulterioare, pct. 5, 30 și 31 din Regulamentul privind modul de evidență, pregătire, păstrare și predare la arhivă a actelor notariale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 287 din 13 aprilie 2009, pct. 13 din Regulamentul Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129 din 15 februarie 2000, cu modificările și completările ulterioare și în temeiul cererii personale din 22 aprilie 2011,

ORDON:

1. Se schimbă teritoriul de activitate al notarului public

Dumbrava Mariana din r-nul Criuleni în mun. Chișinău.

2. În termen de 1 lună de la data comunicării prezentului ordin, notarul public Dumbrava Mariana va ordona și va transmite arhiva activității notariale la păstrare și gestiune notarului public Bistrițaia Vera (teritoriul de activitate r-nul Criuleni), printr-un act de predare-primire semnat de notarul care transmite și notarul care preia arhiva. Un exemplar al actului se va transmite Ministerului Justiției.

3. Se investește notarul public Bistrițaia Vera cu dreptul de a elibera duplicate și informații din arhiva predată de către notarul public Dumbrava Mariana.

4. Controlul privind executarea prezentului ordin se pune în sarcina Direcției notariat și avocatură.

5. Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Alexandru TĂNASE**MINISTRUL JUSTIȚIEI****Nr. 141. Chișinău, 22 aprilie 2011.**

Acte ale Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței**487 HOTĂRÎRE**

Consiliul Administrativ al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței,

acționînd în temeiul art.12 al Legii nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței,

examinînd cererea parvenită la adresa Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței din partea Î.M. „Moldavian Airlines” S.A. nr. 147 din 06.04.2011 privind sesizarea acțiunilor anticoncurențiale, Ordinul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor nr. 88 din 12 aprilie 2011 cu privire la abrogarea Ordinului Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor nr. 7 din 11.01.2011,

luînd în considerare avizul Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței nr. DJ-03/43-302 din 25.02.2011, nota examinatorului și materialele anexate,

HOTĂRĂȘTE:

1. A lua act de faptul că din momentul intrării în vigoare a Ordinului Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor nr. 88 din 12 aprilie 2011 cu privire la abrogarea Ordinului Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor nr.7 din 11.01.2011 se vor aplica prevederile Ordinului Administrației de Stat a Aviației Civile cu privire la aprobarea Reglementării aeronautice civile RAC-AZ

„Autorizarea zborurilor” nr.33/GEN din 19.06.2002, care, la fel, conțin, la secțiunea C, capitolul 1 a prevederii RAC-AZ 0150 „Condiții pentru admiterea cererii pentru acordarea Autorizației pentru zborurile neregulate” alin. (2) prevederi care conduc la limitarea concurenței „în cazul unei serii de trei sau mai multe zboruri consecutive în decursul a treizeci de zile calendaristice pe o rută pentru care este desemnată compania aeriană din Republica Moldova, se va solicita acordul companiei aeriene respective înaintea autorizării”.

2. A prescrie Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor în termen de 5 zile a întreprinde măsuri pentru excluderea prevederii stipulate la secțiunea C, capitolul 1 a prevederii RAC-AZ 0150 „Condiții pentru admiterea cererii pentru acordarea Autorizației pentru zborurile neregulate” alin. (2) din Reglementarea aeronautică civilă RAC-AZ „Autorizarea zborurilor”, aprobată prin Ordinul Administrației de Stat a Aviației Civile nr. 33/GEN din 19.06.2002, astfel încît să fie asigurat accesul liber pe piața transportului aerian de călători și libera concurență.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării și va fi adusă la cunoștința părților interesate.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
ADMINISTRATIV AL AGENȚIEI
NAȚIONALE PENTRU
PROTECȚIA CONCURENȚEI**

Nr. APD-27-09/42. Chișinău, 15 aprilie 2011.

Viorica CĂRARE

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare**488 HOTĂRÎRE**

cu privire la prescrierea repetată Companiei de asigurări „GARANT” S.R.L. de a întreprinde măsuri în vederea majorării capitalului social

Având în vedere neexecutarea de către persoanele cu funcții de răspundere ale Companiei de asigurări „GARANT” S.R.L. a prevederilor Hotărîrii Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 13/10 din 07.04.2011 „Cu privire la prescrierea unor companii de asigurări de a întreprinde măsuri în vederea majorării capitalului social” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 59-62, art.315), în temeiul prevederilor art.54 alin.(1) și alin.(2) lit.a), art.55 alin.(1), art.57 alin.(10) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 “Cu privire la asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213), art.8 alin.(1) lit.c) pct.34), art.19 alin.(1) și alin.(8), art. 21 alin. (2) lit. f) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 “Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95), art.1 alin.(1), art.3, art.8 lit.f), art.9 alin.(1) lit.d) și lit.r), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2), art.25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 “Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), pct.6 lit.d) și pct.7.9 lit.b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare, aprobat prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.48/5 din 27.09.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova,

2007, nr.157-160, art.587),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se prescrie repetat persoanelor cu funcții de răspundere ale Companiei de asigurări „GARANT” S.R.L., în termen de 10 zile, să întreprindă măsurile necesare în vederea majorării capitalului social în cuantumul prevăzut de normele legale.
2. Se sancționează Compania de asigurări „GARANT” S.R.L. cu:
 - interzicerea reînnoirii contractelor de asigurare ajunse la scadență;
 - interzicerea subscrierii unor noi contracte de asigurare și a încasării primelor aferente;
 - interzicerea desfășurării activității investiționale prin înstrăinarea activelor.
3. Se avertizează Compania de asigurări „GARANT” S.R.L. cu retragerea licențelor eliberate pentru dreptul de a activa în domeniul asigurărilor, în cazul nerespectării prezentei prescripții.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.
5. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Aurica DOINA

Nr. 17/1. Chișinău, 29 aprilie 2011.

489 HOTĂRÎRE

cu privire la reperfectarea licenței
Companiei Mixte de Asigurări “EXIM-ASINT” S.A.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Companiei Mixte de Asigurări “EXIM-ASINT” S.A. (mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare, 3, IDNO 1003600001117) privind modificarea adresei juridice, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art.3, art.4 alin.(1) și alin.(2), art. 8 lit. c), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 15 și art. 18 alin. (6) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se reperfectează licența Companiei Mixte de Asigurări “EXIM-ASINT” S.A. seria CNPF nr. 000317, eliberată la 22 ianuarie 2009 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor, prin modificarea adresei juridice din mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu 29 în mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare 3, cu eliberarea unui formular nou de licență.
2. Se recunoaște nevalabil formularul de licență seria CNPF nr. 000317, eliberat anterior Companiei Mixte de Asigurări “EXIM-ASINT” S.A.
3. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 450 lei se varsă la bugetul de stat.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.
5. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Mihail CIBOTARU

Nr. 18/3. Chișinău, 5 mai 2011.

490 HOTĂRÎRE

cu privire la retragerea licențelor Companiei
de Asigurări “ARTAS” S.R.L.

Urmare a examinării adresării Companiei de Asigurări “ARTAS” S.R.L. (mun. Chișinău, str. Pușkin 4, IDNO 1003600007566) privind încetarea activității și depunerea benevolă a licențelor, în temeiul prevederilor art.1 alin.(1), art.3, art.4 alin.(1) și alin.(2), art.8 lit.c), art.9 alin. (1) lit.d), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV

din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art. 21 alin. (2) lit.a) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95), art.26

și art.39 alin.(6) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 „Cu privire la asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se retrag licențele Companiei de Asigurări “ARTAS” S.R.L.: seria CNPF nr.000611, eliberată la 28 februarie 2007 pentru dreptul de a desfășura activitatea în domeniul asigurărilor (asigurare de bunuri), seria CNPF nr.000612, eliberată la 3 ianuarie 2007 pentru dreptul de a desfășura activitatea în domeniul asigurărilor (asigurare obligatorie) și seria CNPF nr. 000613, eliberată la 6 martie 2007 pentru dreptul de a desfășura activitatea în domeniul asigurărilor (asigurare de persoane).

**PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 18/4. Chișinău, 5 mai 2011.

Mihail CIBOTARU

491 HOTĂRÎRE
cu privire la modificarea Hotărîrii Comisiei Naționale
a Pieței Financiare nr.60/1 din 24.12.2009

În scopul asigurării executării Hotărîrii Curții de Apel Chișinău (nr.3-1898/10) din 02.12.2010, menținută în vigoare prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 16.03.2011, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.111-115, art.451), art.31 și art.32 din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.57-58, art.375), art.1 alin.(1), art.4 alin.(1), art.20 alin.(1), art.21 alin.(1) și art.22 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. În partea de constatare a Hotărîrii Comisiei Naționale

**PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 18/5. Chișinău, 5 mai 2011.

2. Se prescrie Companiei de Asigurări “ARTAS” S.R.L.:
- suspendarea tuturor operațiunilor bancare, cu excepția cazurilor legate de cheltuielile sale curente de întreținere, de încasarea mijloacelor bănești și de plata despăgubirilor de asigurare pentru contractele de asigurare încheiate anterior retragerii licenței;

- elaborarea și prezentarea, în termen de 10 zile, a planului de compensare echitabilă a pretențiilor asiguraților rămase nesatisfăcute, inclusiv a celor aflate în litigii judiciare;

- prezentarea lunară a informației privind obligațiile asumate și compensarea pretențiilor nesatisfăcute.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

a Pieței Financiare nr.60/1 din 24.12.2009 „Cu privire la rezultatele controlului privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Compania de Asigurări „ARTAS” S.R.L.” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.5-7, art.10) textul „În cadrul activității desfășurate în categoria “Asigurări generale” CA “ARTAS” S.R.L. n-a asigurat formarea și menținerea rezervei daunelor declarate, dar nesoluționate pentru tipul de asigurare “Carte Verde”, în conformitate cu prevederile cap.IV pct.4.3.1 din Regulile de formare a rezervelor, art.17 alin.(3) din Legea nr.1508-XII din 15.06.1993 “Cu privire la asigurări”³ și art.10 alin.(4) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 “Cu privire la asigurări”⁴, fiind diminuată mărimea acestora pe toată perioada supusă controlului, respectiv la situația din 30.09.2009 rezerva menționată fiind micșorată cu 1146,2 mii lei.” se exclude.

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Mihail CIBOTARU

492 ORDONANȚĂ
cu privire la efectuarea controalelor complexe
privind respectarea legislației în domeniul
asociațiilor de economii și împrumut de către
A.E.Î. „PRIMCREDIT”, A.E.Î. „BLEȘTENI-VOLODENI”
și A.E.Î. „CREDIT-CLASS”

În scopul verificării respectării legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „PRIMCREDIT” (r-nul Edineț, s. Vișoara), A.E.Î. „BLEȘTENI – VOLODENI” (r-nul Edineț, s. Bleșteni) și A.E.Î. „CREDIT – CLASS” (r-nul Dondușeni, s. Crișcăuți), în conformitate cu Planul de activitate al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2011, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. f), art. 20 alin. (1), art. 21 alin. (2), art. 22 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 “Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 46 alin. (1) alin. (2) și alin. (5) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506),

**PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 18/2-O. Chișinău, 5 mai 2011.

Mihail CIBOTARU

1. Să se efectueze controalele complexe privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „PRIMCREDIT”, A.E.Î. „BLEȘTENI-VOLODENI” și A.E.Î. „CREDIT-CLASS” pentru perioada de activitate 01.01.2009 – 31.03.2011.

2. Controalele vor fi efectuate de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, numiți prin ordinele Președintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

3. A.E.Î. „PRIMCREDIT”, A.E.Î. „BLEȘTENI-VOLODENI” și A.E.Î. „CREDIT-CLASS” vor asigura accesul membrilor grupurilor de control la toate documentele și la alte surse de informație necesare controalelor.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare din data adoptării.

Acte ale Consiliului Superior al Magistraturii al Republicii Moldova**493 H O T Ă R Î R E****privind anunțarea concursului pentru suplinirea funcției de specialist principal în Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii**

Examinînd chestiunea privind anunțarea concursului pentru suplinirea funcției de specialist principal în Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii, audiind informația domnului Nicolae Timofti, Consiliul Superior al Magistraturii, conform prevederilor art. 27-29 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, art. 4 și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. A anunța concursul pentru suplinirea funcției de specialist principal în Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii.

2. Solicitanții care pretind la funcția de specialist principal în Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii vor depune cererile de participare la concurs cu anexarea următoarelor acte:

- a) copia buletinului de identitate;
- b) curriculum vitae (se prezintă și în forma electronică - e-mail: aparatul@csm.md);
- c) fișa personală;
- d) fișa controlului medical;
- e) copia diplomei de licență;

- f) copia carnetului de muncă;
- g) cazierul judiciar;
- h) caracteristica de la ultimul loc de lucru;
- j) declarația de venituri și proprietăți;
- k) trei fotografii 40x50 mm.

Notă: Actele specificate la lit. c), d) și j) se întocmesc în baza formularelor eliberate de Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii, la lit. a) și e) se autentifică notarial.

La momentul depunerii pachetului de documente, solicitantul va fi informat despre inițierea verificării conform art. 8 din Legea nr. 271-XVI din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice și va semna declarația de verificare.

Cererile de participare la concurs se depun la Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii pînă la **20 mai 2011**.

3. Informații suplimentare pot fi obținute la Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii (mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu 70, tel.: 22-30-79, 22-30-76).

4. Hotărîrea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii (www.csm.md).

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
SUPERIOR AL MAGISTRATURII**

Nr. 210/16. Chișinău, 3 mai 2011.

Nicolae TIMOFTI

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova**494 D E C I Z I E****cu privire la examinarea declarațiilor radiodifuzorilor
privind politica editorială în campania electorală pentru
alegerile locale generale din 05 iunie 2011**

În conformitate cu prevederile p. 7 al Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 5 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 32 din 8 aprilie 2011, în primele 7 zile după aprobarea Regulamentului, fiecare radiodifuzor care va reflecta campania electorală este obligat să depună la Consiliul Coordonator al Audiovizualului o declarație privind politica editorială pe perioada scrutinului.

Astfel, la Consiliul Coordonator al Audiovizualului au depus declarații privind politica editorială în campania electorală pentru alegerile locale generale 78 de radiodifuzori, dintre care 43 de posturi TV și 35 de posturi de radio.

De asemenea, în perioada de referință, 7 radiodifuzori, dintre care 3 posturi TV (Noroc TV, Info Chanel, TV Călărași) și 4 posturi de radio (Micul Samaritean, Megapolis, Retro-Moldova, Kiss FM), au declarat că nu vor reflecta campania electorală pentru alegerile locale generale din 5 iunie curent.

Din cei 78 de radiodifuzori care au prezentat declarațiile privind politica editorială, 36 de posturi TV și 21 de posturi de radio vor organiza emisiuni de dezbateri electorale.

Totodată, 8 radiodifuzori, dintre care 3 posturi TV ("Nis TV", "Prut TV", "Inter TV") și 5 posturi de radio ("Radio Plai", "Univers FM", "T.E.M.P.", "City Radio" și "Arena FM"), nu au prezentat CCA, în conformitate cu prevederile punctului 7 al Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 05 iunie 2011, declarațiile privind politica editorială sau declarațiile de neimplicare în campania electorală.

Declarația postului de televiziune „Eni Ai” din or. Comrat nu conține informații privind organizarea emisiunilor de dezbateri electorale. La fel, nu este menționată persoana responsabilă pentru coordonarea reflectării campaniei electorale.

În temeiul celor constatate și în conformitate cu prevederile art. 7, alin. (3) al Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Codului electoral al Republicii Moldova și Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 05 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 32 din 8 aprilie 2011,

Consiliul Coordonator al Audiovizualului

DECIDE:

Art. 1. A aproba Declarațiile privind politica editorială pentru

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 57. Chișinău, 19 aprilie 2011.

495 D E C I Z I E**cu privire la eliberarea autorizațiilor
de retransmisie**

I. S.C. „CAZMAREX TV” S.R.L., fondatoarea studioului de televiziune prin cablu „CAZMAREX TV” din satele Negureni și Chițcani, r-nul Telenesti, a solicitat Consiliului Coordonator al Audiovizualului eliberarea autorizației de retransmisie pentru următorul termen de activitate, anexind setul necesar de documente.

II. S.C. „ARTOBAGO” S.R.L., fondatoarea studioului de televiziune prin cablu „CORTEL” din satul Corten, r-nul

alegerile locale generale din 05 iunie 2011 ale următorilor radiodifuzori:

Posturi TV - TV-Găgăuzia”, „TV 7”, „Pro TV Chișinău”, „Mega TV”, „TV Dixi”, „Elita”, „TV – 6 Bălți”, „TV – Drochia”, „CANAL-X”, „ALBASAT”, „TV Prim”, „FLOR – TV”, „AVM”, „Studio-L”, „Aiin – Aciic”, „Impuls TV”, „BAS TV”, „Media TV”, „NTS”, „TVD”, „Bizim Aidinic”, „Super TV”, „TV Euronova”, „Muzical TV”, „SOR-TV”, „N4”, „ART-TV”, „TVC21”, „Busuioc TV”, „VTV-Ungheni”, „RU-TV Moldova”, „Accent TV”, „ALT TV”, „Publika TV”, „Jurnal TV”, „NIT”, „Euro TV Chișinău”, „1 Music Moldova”, „Prime”, „2 Plus”, „AICI TV”, „TV Moldova1”.

Posturi de radio - „GRT FM”, „Radio Sport”, „Radio Orhei”, „Radio 21”, „Radio Poli Disc – Русское Радио”, „Radio 7/ Радио 7”, „Radio Stil/Стильное Радио”, „Radio Dor 93,0 FM”, „Jurnal FM”, „PRO FM Chișinău”, „AQUARELLE-FM”, „RETRO FM”, „Discovery FM”, „Radio Mingir”, „Radio Prim”, „Bas FM”, „Plus FM”, „Publika FM”, „RADIO MEDIA”, „Albena”, „Autoradio/Autoradio”, „Radio Alla”, „FLOR – FM”, „Pro 100 radio”, „Maestro FM”, „Radio Chișcăreni”, „Vocea Basarabiei”, „HIT FM”, „Radio NOROC”, „Canal X, FM”, „Europa Plus Moldova”, „Prime FM”, „Radio Moldova”, „Impuls FM”, „Ploaia de argint”.

Art. 2. Pentru încălcarea prevederilor punctului 7 al Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 05 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova și art. 7, alin. (3) al Codului audiovizualului, în conformitate cu art. 38, alin. (1), (2), lit. f), posturile „Nis TV”, „Prut TV”, „Inter TV” și posturile de radio „Radio Plai”, „Univers FM”, „T.E.M.P.”, „City Radio” și „Arena FM” sînt avertizate public.

Art. 3. Radiodifuzorii menționați în art. 2 al prezentei decizii vor prezenta, în termen de 24 de ore, declarațiile privind politica editorială în campania electorală sau declarațiile de neimplicare în campania electorală pentru alegerile locale generale.

Art. 4. În conformitate cu prevederile punctului 7 al Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 05 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, administratorul postului de televiziune „Eni Ai” din or. Comrat va prezenta, în termen de 3 zile calendaristice, informația menționată în prezenta Decizie.

Art. 5. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

televiziune prin cablu „Lăpușna TV” din or. Hincești, a solicitat Consiliului Coordonator al Audiovizualului eliberarea autorizației de retransmisie pentru următorul termen de activitate, anexind setul necesar de documente.

Ca urmare a examinării solicitărilor depuse și în conformitate cu prevederile art. 28 și 29 ale Codului audiovizualului nr. 260 din 27.07.06, art. 30-35 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A elibera autorizație de retransmisie S.C. „CAZMAREX TV” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „CAZMAREX TV” din satele Negureni și Chițcani, r-nul Telenesti.

S.C. „CAZMAREX TV” S.R.L. i se recomandă să examineze posibilitatea includerii unui canal destinat copiilor.

Art. 2. A aproba oferta serviciului de programe retransmis de către studioul TV prin cablu „CAZMAREX TV” din satele Negureni și Chițcani, r-nul Telenesti – 30 de canale: Moldova 1, Moldova Internațional, Prime, Pro TV Chișinău, NIT, N4, India TV, Busuioc TV, Muzica TV, 2 Plus, Jurnal TV, Belarus TV, Noroc TV, Ru TV Moldova, TVC 21, Euro TV Chișinău, Publika TV, DW, TV Dixi, RBK, Super TV, TV Elita, Rossia 24, 1 Music Moldova, Alt TV, TV 7, Bravo, A-One, TV 5 și MIR.

Art. 3. A elibera autorizație de retransmisie S.C. „ARTOBAGO” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „CORTEL” din satul Corten, r-nul Taraclia.

Art. 4. A aproba oferta serviciului de programe retransmis de către studioul TV prin cablu „CORTEL” din satul Corten, r-nul Taraclia – 23 de canale: Moldova 1, NIT, Prime, 1 Music Moldova, TV 7, TV Dixi, Muzica TV, 2 Plus, Euro TV Chișinău, N4, Jurnal TV, Publika TV, TVC 21, Bravo, Minimax, BTV, Folklore,

BBT, TV Com, Ren TV, Belarus TV, TV 5 și Kanal 24.

Art. 5. A elibera autorizație de retransmisie S.C. „OLVELTEL” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „OLVELTEL” din satele Ulmu și Văsieni, r-nul Ialoveni.

Art. 6. A aproba oferta serviciului de programe retransmis de către studioul TV prin cablu „OLVELTEL” din satele Ulmu și Văsieni, r-nul Ialoveni – 30 de canale: Moldova 1, Prime, 2 Plus, Alt TV, NIT, Muzica TV, Super TV, Euro TV Chișinău, TVC 21, Pro TV Chișinău, Publika TV, Noroc TV, Jurnal TV, TV Dixi, TV 7, Bravo, N4, Național TV, N24, Favorit TV, Taraf TV, Minimax, Eurosport, TV Com, MIR, Moia Planeta, Ren TV, India TV, Comedia TV și Mnogo TV.

Art. 7. A elibera autorizație de retransmisie S.C. „ILIXAR-BIS” S.R.L. pentru studioul TV prin cablu „Lăpușna TV” din or. Hincești cu propunerea de a include în oferta de programe un post TV pentru copii.

S.C. „ILIXAR-BIS” S.R.L. i se recomandă să examineze posibilitatea includerii unui canal destinat copiilor.

Art. 8. A aproba oferta serviciului de programe retransmis de către studioul TV prin cablu „Lăpușna TV” din or. Hincești – 27 de canale: Moldova 1, Prime, Pro TV Chișinău, NIT, Euro TV Chișinău, TV 7, Bravo, N4, 2 Plus, Publika TV, Noroc TV, Jurnal TV, MIR, Belarus TV, TV Dixi, Super TV, Moia Planeta, Inter+, 1 Music Moldova, Muzica TV, Alt TV, Național TV, N24, Favorit TV, TV 5, RBK și Kanal 24.

Art. 9. Pentru eliberarea autorizațiilor de retransmisie, S.C. „CAZMAREX TV” S.R.L., S.C. „ARTOBAGO” S.R.L., S.C. „OLVELTEL” S.R.L. și S.C. „ILIXAR-BIS” S.R.L. vor achita o taxă în valoare de 2500 de lei.

Art. 10. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art. 11. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 59. Chișinău, 19 aprilie 2011.

496

DECIZIE

**cu privire la examinarea declarațiilor radiodifuzorilor
privind politica editorială în campania electorală pentru
alegerile locale generale din 5 iunie 2011**

În cadrul ședinței publice din 19 aprilie curent, în conformitate cu prevederile art. 7, alin. (3) al Codului audiovizualului și punctul 7 al Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 05 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 32 din 8 aprilie 2011, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a aprobat declarațiile privind politica editorială în perioada campaniei pentru 78 de radiodifuzori, dintre care 43 de posturi TV și 35 de posturi de radio.

Totodată, posturile „Nis TV”, „Prut TV”, „Inter TV” și posturile de radio „Univers FM”, „Radio Plai”, „T.E.M.P.”, „City Radio” și „Arena FM” au fost avertizate public pentru încălcarea prevederilor punctului 7 al Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 05 iunie 2011 (neprezentarea informației privind reflectarea campaniei).

Ulterior, posturile de televiziune „Nis TV”, „Inter TV” și posturile de radio „Univers FM” și „Arena FM” au informat CCA că nu vor reflecta campania electorală pentru alegerile locale generale din 5 iunie curent.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 64. Chișinău, 21 aprilie 2011.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

De asemenea, postul de televiziune „Prut TV”, posturile de radio „T.E.M.P.”, „Radio Plai” și „City FM” au prezentat declarațiile privind politica editorială în campania electorală pentru alegerile locale generale din 5 iunie 2011.

În temeiul celor constatate și în conformitate cu prevederile art. 7, alin. (3) din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Codului electoral al Republicii Moldova și ale Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile locale generale din 05 iunie 2011 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 32 din 8 aprilie 2011, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. A aproba Declarațiile privind politica editorială pentru alegerile locale generale din 05 iunie 2011 ale postului de televiziune „Prut TV” și ale posturilor de radio „City FM”, „T.E.M.P.”, „Radio Plai”.

Art. 2. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

497**DECIZIE****cu privire la bilanțul concursului pentru utilizarea
frecvențelor radio și a canalelor TV, anunțat prin Decizia
CCA nr. 31 din 25 februarie 2011**

În temeiul art. 23 și 40, p. (1), lit. j) și l) ale Codului Audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, la 25 februarie 2011 Consiliul Coordonator al Audiovizualului a anunțat concursul pentru utilizarea frecvențelor radio și a canalelor TV. În concurs s-au înscris 23 de solicitanți, dintre care 15 - pentru extinderea ariei de emisie și 8 - pentru crearea unor instituții audiovizuale noi. Au fost solicitate 16 frecvențe radio și 10 canale TV. Astfel:

1. La concursul pentru utilizarea frecvenței 105,1 MHz – Mingir au participat:

- Asociația Obștească „Pro-Mingir” pentru postul de radio „Pro-Mingir” (primul termen de activitate);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie).

2. La concursul pentru utilizarea frecvenței 91,0 MHz – Bălți au participat:

- „Radio - Plai” SRL pentru postul de radio „Radio Plai” (extinderea ariei de emisie);
- „Emico” SRL pentru postul de radio „Vocea Basarabiei” (extinderea ariei de emisie);
- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie);
- „Pajura Albă” SRL pentru postul de radio „Arena FM” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Blackwaterhouse” SRL pentru postul de radio „EPM” (primul termen de activitate).

Reprezentantul SC „Blackwaterhouse” SRL nu a fost prezent la ședință.

3. La concursul pentru utilizarea frecvenței 88,7 MHz – Edineț au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- „Germes-Nord” SRL pentru postul de radio „City Radio” (extinderea ariei de emisie);
- „Emico” SRL pentru postul de radio „Vocea Basarabiei” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie).

Reprezentantul „Germes-Nord” SRL nu a fost prezent la ședință.

4. La concursul pentru utilizarea frecvenței 104,6 MHz – Soroca au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- „Germes-Nord” SRL pentru postul de radio „City Radio” (extinderea ariei de emisie);
- „Mar - Sor - TV” SRL pentru postul de radio „Radio Soroca” (primul termen de activitate);
- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie);
- „Pajura Albă” SRL pentru postul de radio „Arena FM” (extinderea ariei de emisie).

5. La concursul pentru utilizarea frecvenței 101,2 MHz – Trifești au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie).

6. La concursul pentru utilizarea frecvenței 100,1 MHz – Ungheni au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- „Radio - Plai” SRL pentru postul de radio „Radio Plai” (extinderea ariei de emisie);
- „Emico” SRL pentru postul de radio „Vocea Basarabiei” (extinderea ariei de emisie);
- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie).

7. La concursul pentru utilizarea frecvenței 90,6 MHz – Cimișlia au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- „Germes-Nord” SRL pentru postul de radio „City Radio” (extinderea ariei de emisie);
- „Emico” SRL pentru postul de radio „Vocea Basarabiei” (extinderea ariei de emisie);
- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie);
- „Pajura Albă” SRL pentru postul de radio „Arena FM” (extinderea ariei de emisie).

8. La concursul pentru utilizarea frecvenței 93,4 MHz – Fălești au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- „Emico” SRL pentru postul de radio „Vocea Basarabiei” (extinderea ariei de emisie);
- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie);
- „Pajura Albă” SRL pentru postul de radio „Arena FM” (extinderea ariei de emisie).

9. La concursul pentru utilizarea frecvenței 94,4 MHz – Telenești au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- „Germes-Nord” SRL pentru postul de radio „City Radio” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie);
- „Pajura Albă” SRL pentru postul de radio „Arena FM” (extinderea ariei de emisie).

10. La concursul pentru utilizarea frecvenței 88,4 MHz – Căușeni au participat:

- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie).

11. La concursul pentru utilizarea frecvenței 101,3 MHz – Lozova, Strășeni au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul de radio „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- „Art-Club” SRL pentru postul de radio „Art FM” (primul termen de activitate).

12. La concursul pentru utilizarea frecvenței 91,6 MHz – Hincești au participat:

- AO „Info Mingir” SRL pentru postul de radio „Radio Mingir” (extinderea ariei de emisie);
- „Emico” SRL pentru postul de radio „Vocea Basarabiei” (extinderea ariei de emisie);
- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul de radio „Publika FM” (extinderea ariei de emisie);
- „Pajura Albă” SRL pentru postul de radio „Arena FM” (extinderea ariei de emisie).

13. La concursul pentru utilizarea frecvenței 72,62 MHz – Ungheni a participat

- „Euronova” SRL pentru postul de radio „Euronova FM” (primul termen de activitate).

14. La concursul pentru utilizarea frecvenței 103,6 MHz – Copanca au participat:

- CPSE „Sănătatea” pentru postul de radio „Jurnal FM” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Telefe M Internațional” SRL pentru postul de radio „Maestro FM” (extinderea ariei de emisie).

15. La concursul pentru utilizarea frecvenței 71,39 MHz – Drochia a participat:

- SC „Satelrom-TV” SRL pentru postul de radio „Drochia FM” (primul termen de activitate).

16. La concursul pentru utilizarea frecvenței 70,46 MHz – Călărași a participat:

- „ML-COM” SRL pentru postul de radio „Triumf FM” (primul termen de activitate).

17. La concursul pentru utilizarea canalului TV 26 – Călărași au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- „Valigon-Impex” SRL pentru postul „TV Călărași” (primul termen de activitate);
- ÎCS „Jurnal de Chișinău Plus” SRL pentru postul „Jurnal TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie).

În cadrul ședinței publice, reprezentantul ÎCS „Prime TV” SRL, pe motiv că întreprinderea pe care o reprezintă dispune deja de licență de activitate pentru un canal TV din r-nul Călărași, și-a retras cererea din concurs.

18. La concursul pentru utilizarea canalului TV 23 – Corten au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie).

19. La concursul pentru utilizarea canalului TV 38 – Tvardița au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music

Moldova” (extinderea ariei de emisie).

20. La concursul pentru utilizarea canalului TV 30 – Valea Perjei au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie).

21. La concursul pentru utilizarea canalului TV 47 – Hincești au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Jurnal de Chișinău Plus” SRL pentru postul „Jurnal TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul „Publika TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Media Internațional” SRL pentru postul „Super TV” (extinderea ariei de emisie).

22. La concursul pentru utilizarea canalului TV 45 – Căușeni au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Jurnal de Chișinău Plus” SRL pentru postul „Jurnal TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul „Publika TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Top-Media” SRL pentru postul „TV-6 Bălți” (extinderea ariei de emisie).

23. La concursul pentru utilizarea canalului TV 60 – Telenesti au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Jurnal de Chișinău Plus” SRL pentru postul „Jurnal TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul „Publika TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie).

24. La concursul pentru utilizarea canalului TV 56 – Cahul au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Jurnal de Chișinău Plus” SRL pentru postul „Jurnal TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul „Publika TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Media Internațional” SRL pentru postul „Super TV” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Top-Media” SRL pentru postul „TV-6 Bălți” (extinderea ariei de emisie).

25. La concursul pentru utilizarea canalului TV 42 – Orhei au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Jurnal de Chișinău Plus” SRL pentru postul „Jurnal TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul „Publika TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul TV „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Top-Media” SRL pentru postul „TV-6 Bălți” (extinderea ariei de emisie).

26. La concursul pentru utilizarea canalului TV 57 – Edineț au participat:

- „Noroc Media” SRL pentru postul TV „NOROC” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Jurnal de Chișinău Plus” SRL pentru postul „Jurnal TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎM „Știri Media Grup” SRL pentru postul „Publika TV” (extinderea ariei de emisie);
- ÎCS „Prime TV” SRL pentru postul „1 Music Moldova” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Media Internațional” SRL pentru postul „Super TV” (extinderea ariei de emisie);
- SC „Top-Media” SRL pentru postul „TV-6 Bălți” (extinderea ariei de emisie).

Ținând cont de prevederile art. 6, 8, 11, 12 și 24 ale Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, art. 7, 8, 9, 10, 11 și 26 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art. 1. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 6; CONTRA – 1), Asociația Obștească „Pro-Mingir” a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **105,1 MHz – Mingir** și i se eliberează licență de emisie pentru postul de radio „Pro-Mingir” (primul termen de activitate).

Art. 2. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise pentru frecvențele: **91,0 MHz – Bălți** (PRO – 6; CONTRA – 1); **88,7 MHz – Edineț** (PRO – 6; CONTRA – 1); **93,4 MHz – Fălești** (PRO – 6; CONTRA – 1); **88,4 MHz – Căușeni** (PRO – 6; CONTRA – 1), ÎCS „Telefe M Internațional” SRL a fost desemnată învingătoare și i se reperfectează (fără eliberarea unor formulare noi) condițiile licenței de emisie seria AA, nr. 082523 din 06.05.10, pentru postul de radio „Maestro FM”, prin includerea frecvențelor respective.

Art. 3. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 6; CONTRA – 1), „Mar - Sor - TV” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **104,6 MHz – Soroca** și i se eliberează licență de emisie pentru postul de radio „Radio Soroca” (primul termen de activitate).

Art. 4. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 5; CONTRA – 2), „Noroc Media” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **101,2 MHz – Trifești** și i se reperfectează (fără eliberarea unor formulare noi) condițiile licenței de emisie seria AA, nr. 073670 din 13.10.09, pentru postul de radio „NOROC”, prin includerea frecvenței respective.

Art. 5. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 5; CONTRA – 2), „Emico” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **100,1 MHz – Ungheni** și i se reperfectează (fără eliberarea unor formulare noi) condițiile licenței de emisie seria AA, nr. 073673 din 13.10.09, pentru postul de radio „Vocea Basarabiei”, prin includerea frecvenței respective.

Art. 6. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 6; CONTRA – 1), „Art-Club” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **101,3 MHz – Lozova, Strășeni** și i se eliberează licență de emisie pentru postul de radio „Art FM” (primul termen de activitate).

Art. 7. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 6; CONTRA – 1), AO

„Info Mingir” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **91,6 MHz – Hîncești** și i se reperfectează (fără eliberarea unor formulare noi) condițiile licenței de emisie seria AA, nr. 073677 din 13.10.09, pentru postul de radio „Radio Mingir”, prin includerea frecvenței respective.

Art. 8. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 6; CONTRA – 1), „Euronova” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **72,62 MHz – Ungheni** și i se eliberează licență de emisie pentru postul de radio „Euronova FM” (primul termen de activitate).

Art. 9. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – 6; CONTRA – 1), CPSE „Sănătatea” a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **103,6 MHz – Copanca** și i se reperfectează (fără eliberarea unor formulare noi) condițiile licenței de emisie seria AA, nr. 082516 din 18.12.07, pentru postul de radio „Jurnal FM”, prin includerea frecvenței respective.

Art. 10. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – UNANIM), SC „Satelrom-TV” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **71,39 MHz – Drochia** și i se eliberează licență de emisie pentru postul de radio „Drochia FM” (primul termen de activitate).

Art. 11. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise (PRO – UNANIM), „ML-COM” SRL a fost desemnată învingătoare pentru frecvența **70,46 MHz – Călărași** și i se eliberează licență de emisie pentru postul de radio „Triumf FM” (primul termen de activitate).

Art. 12. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise pentru canalele TV: **26 – Călărași** (PRO – 6; CONTRA – 1), **38 – Tvardița** (PRO – UNANIM), **30 – Valea Perjei** (PRO – UNANIM), **23 – Corten** (PRO – UNANIM), „Noroc Media” SRL a fost desemnată învingătoare și i se reperfectează (fără eliberarea unor formulare noi) condițiile licenței de emisie seria AA, nr. 073635 din 17.10.08, pentru postul TV „NOROC”, prin includerea canalelor respective.

Art. 13. Ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu rezultatele votării deschise pentru canalele TV: **45 – Căușeni** (PRO – 6; CONTRA – 1), **60 – Telenești** (PRO – 5; CONTRA – 2), **42 – Orhei** (PRO – 6; CONTRA – 1), **56 – Cahul** (PRO – 6; CONTRA – 1), ÎCS „Prime TV” SRL a fost desemnată învingătoare și i se reperfectează (fără eliberarea unor formulare noi) condițiile licenței de emisie seria AA, nr. 082520 din 07.05.08, pentru postul TV „1 Music Moldova”, prin includerea canalelor respective.

Art. 14. Motivațiile privind rezultatele votării sînt înscrise în procesul-verbal al ședinței CCA din 21 aprilie 2011.

Art. 15. În condițiile licențelor de emisie care vor fi eliberate studiourilor TV, la capitolul Obligațiunile titularului de licență, sînt introduse prevederile ce se referă la implementarea televiziunii digitale.

Art. 16. Frecvențele radio: **90,6 MHz – Cimișlia și 94,4 MHz – Telenești**, canalele: **TV 57 - Edineț și TV 47 – Hîncești** ce nu au întrunit numărul necesar de voturi, precum și cele nesolicitate se vor anunța în concurs.

Art. 17. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art. 18. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 65. Chișinău, 21 aprilie 2011.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei**498 ORDONANȚĂ**
cu privire la înlocuirea administratorului
în oficiu al BCA „Capitalbank”

În legătură cu necesitatea de serviciu și în scopul asigurării procesului de lichidare a BCA „Capitalbank” în conformitate cu art.38¹ alin.(3) și (4), art.38² din Legea instituțiilor financiare nr.550 din 21.07.1995, art. 24 din Legea nr.548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei,

ORDON:

1. Se recheamă, începând cu 5 mai 2011, din funcția de administrator în oficiu al BCA „Capitalbank” în proces de lichidare dna Paladean Galina.

GUVERNATORUL BĂNCII NAȚIONALE**Nr. 0902118/137. Chișinău, 5 mai 2011.**

2. Se numește, începând cu 5 mai 2011, în funcția de administrator în oficiu al BCA „Capitalbank” în proces de lichidare dna Marcu Silvia.

3. În termen de 15 zile lucrătoare, începând cu 5 mai 2011, dna Paladean Galina va preda, iar dna Marcu Silvia va prelua gestiunea și controlul asupra BCA „Capitalbank” în proces de lichidare, precum și asupra bunurilor, documentelor, registrelor și stampilelor băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Dorin DRĂGUȚANU**499 ORDONANȚĂ**
cu privire la înlocuirea administratorului în oficiu
al B.C. „Guinea” S.A. în proces de lichidare

În legătură cu necesitatea de serviciu și în scopul asigurării procesului de lichidare a B.C. „Guinea” S.A., în conformitate cu art.38¹ alin.(3) și (4), art.38² din Legea instituțiilor financiare nr.550 din 21.07.1995, art. 24 din Legea nr.548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei,

ORDON:

1. Se recheamă, începând cu 5 mai 2011, din funcția de administrator în oficiu al B.C. „Guinea” S.A. în proces de lichidare dna Paladean Galina.

GUVERNATORUL BĂNCII NAȚIONALE**Nr. 0902118/138. Chișinău, 5 mai 2011.**

2. Se numește, începând cu 5 mai 2011, în funcția de administrator în oficiu al B.C. „Guinea” S.A. în proces de lichidare dna Marcu Silvia.

3. În termen de 15 zile lucrătoare, începând cu 5 mai 2011, dna Paladean Galina va preda, iar dna Marcu Silvia va prelua gestiunea și controlul asupra B.C. „Guinea” S.A. în proces de lichidare, precum și asupra bunurilor, documentelor, registrelor și stampilelor băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Dorin DRĂGUȚANU**500 ORDONANȚĂ**
cu privire la înlocuirea administratorului în oficiu
al BCIA „VIAS” în proces de lichidare

În legătură cu necesitatea de serviciu și în scopul asigurării procesului de lichidare a BCIA „VIAS”, în conformitate cu art.38¹ alin.(3) și (4), art.38² din Legea instituțiilor financiare nr.550 din 21.07.1995, art. 24 din Legea nr.548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei,

ORDON:

1. Se recheamă, începând cu 5 mai 2011, din funcția de administrator în oficiu al BCIA „VIAS” în proces de lichidare dna Paladean Galina.

2. Se numește, începând cu 5 mai 2011, în funcția de

GUVERNATORUL BĂNCII NAȚIONALE**Nr. 0902118/139. Chișinău, 5 mai 2011.**

administrator în oficiu al BCIA „VIAS” în proces de lichidare dna Marcu Silvia.

3. În termen de 15 zile lucrătoare, începând cu 5 mai 2011, dna Paladean Galina va preda, iar dna Marcu Silvia va prelua gestiunea și controlul asupra BCIA „VIAS” în proces de lichidare, precum și asupra bunurilor, documentelor, registrelor și stampilelor băncii.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Dorin DRĂGUȚANU